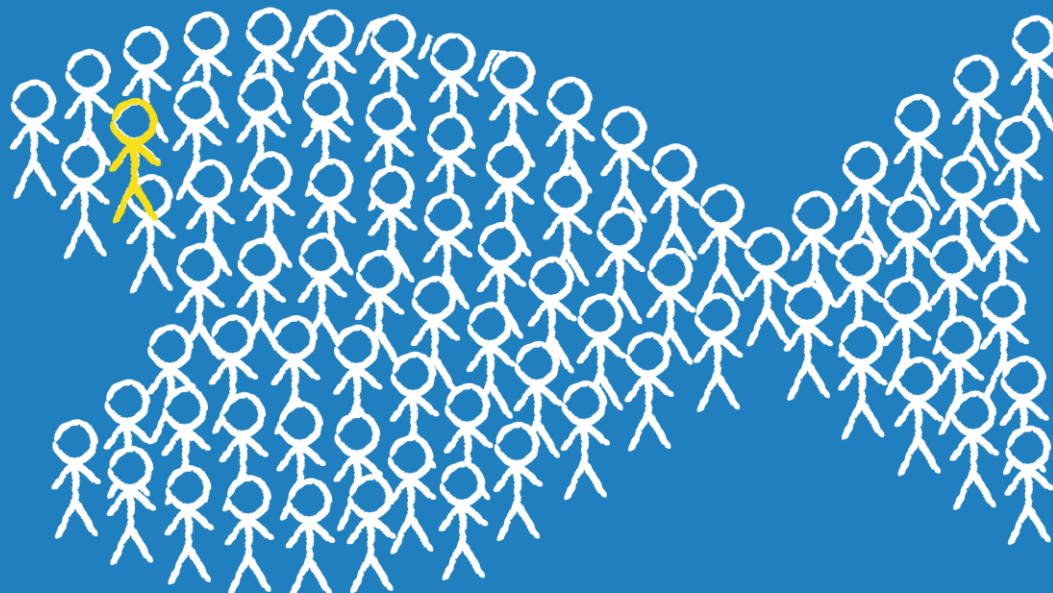

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO

(EDLP) do candidato a GALP Costa da Morte

ÍNDICE DE CONTIDOS

DIAGNOSE

1	DATOS DO GRUPO	7
1.1	Datos identificativos do grupo.....	7
1.2	Datos resumo do grupo	8
2	DEFINICIÓN DA ZONA PESQUEIRA.....	9
2.1	Delimitación do territorio	9
2.2	Xustificación da coherencia xeográfica, económica, social e cultural.....	10
2.3	Resumo de datos sociodemográficos, económicos e culturais	13
3	ANÁLISE DIAGNÓSTICA.....	14
3.1	Ámbitos do diagnóstico, metodoloxía de traballo e fontes de información	14
	Caracterización do Territorio	15
	Demografía e Poboación	21
	Mercado Laboral.....	29
	Actividade económica e Tecido Empresarial.....	49
	Análise polo miúdo do Sector do Mar	63
	Turismo.....	75
	Patrimonio medioambiental.....	80
	Patrimonio cultural (material e inmaterial)	104
	Metodoloxía de traballo.....	124
3.2	Diagnóstico da zona pesqueira (Análise DAFO) e delimitación das principais necesidades do territorio.....	126
3.3	Conclusións sobre a situación actual da zona pesqueira.....	129
4	MISIÓN, VISIÓN E VALORES DA EDLP.....	134
4.1	Describir a misión da estratexia	134
4.2	Describir a visión da estratexia	136
4.3	Identificar os valores da organización	137
5	PLAN DE ACCIÓN	139

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.1	Obxectivos estratéxicos.....	139
5.2	Obxectivos específicos	139
5.3	Liñas de actuación	141
5.4	Medidas.....	142
5.5	Mapa do Plan de acción.....	146
5.6	Fichas de medidas.....	156
5.7	Carácter integrado e multisectorial da estratexia.....	230
5.8	Carácter innovador da estratexia	233
5.9	Contribución da estratexia á creación de emprego.....	234
5.10	Contribución da estratexia á promoción da igualdade entre homes e mulleres e á non discriminación	235
5.11	Contribución ao principio de desenvolvemento sostible.....	236
5.12	Complementariedade, coordinación e cooperación con outros instrumentos ou intervencións na zona.....	237
5.13	Redes.....	251
6	PLAN DE FINANCIAMENTO.....	259
6.1	Distribución global de orzamento	259
6.2	Plan de financiamento do plan de acción	260
7	CAPACIDADE DO GRUPO DE ACCIÓN LOCAL	264
8	DISPOSICIÓN DE XESTIÓN DA EDLP	281
8.1	Xestión interna do GALP.....	281
8.2	Procedementos para a xestión do programa de axudas.....	295
8.3	Seguimento dos proxectos.....	320
8.4	Procedementos/mecanismos para unha boa xestión financeira e para evitar o conflito de intereses	322
9	DISPOSICIÓN DE SEGUIMENTO E AVALIACIÓN	327
9.1	Indicadores de seguimento e avaliación.....	327
9.2	Plan de seguimento	327
9.3	Avaliacións intermedia e final.....	329
10	PLAN DE PARTICIPACIÓN.....	333
10.1	Directorio de entidades e recursos.....	333
10.2	Proceso de participación na elaboración da estratexia.....	334
10.3	Proceso de participación no seguimento e aplicación da estratexia	342
11	PLAN DE COMUNICACIÓN	354

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

11.1	Mapa estratéxico da EDLP	354
11.2	Accións de comunicación para a divulgación do GALP e o programa de axudas	355
12	FONTES DE INFORMACIÓN	362
12.1	Identificación de fontes consultadas.....	362
13.6	Caracterización de cada un dos concellos que integran o territorio do candidato a GALP Costa da Morte.....	367

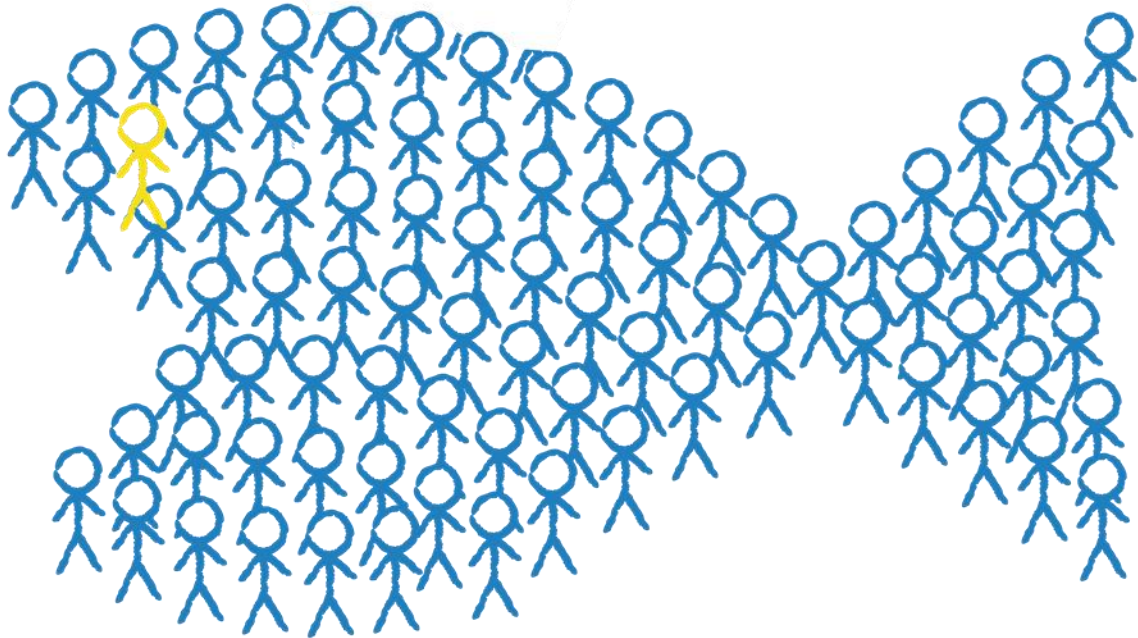

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

GALP

Costa da Morte

DIAGNOSE / ESTRATEXIA / PLANS

1. Datos do grupo
2. Definición da zona pesqueira
3. Análise diagnóstica

4. Misión, visión e valores da EDLP

5. Plan de acción
6. Plan de financiamento
7. Capacidade do GAL
8. Disposicións da xestión da edlp
9. Disposicións de seguimento e avaliación
10. Plan de participación
11. Plan de comunicación
12. Fontes de información

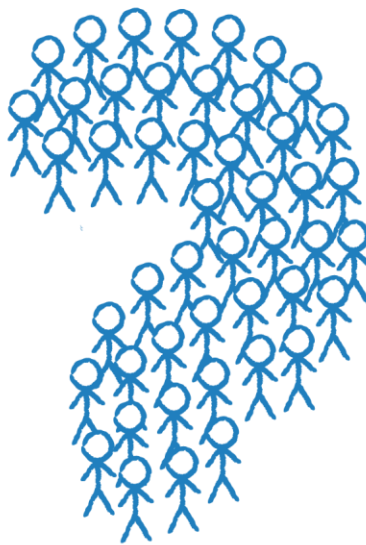

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

DIAGNOSE

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

1 DATOS DO GRUPO

1.1 Datos identificativos do grupo

Denominación	ASOCIACIÓN GRUPO DE ACCIÓN COSTEIRA COSTA DA MORTE
NIF	G70181797
Enderezo	LUGAR A CAMPOSA S/N, BUÑO. MALPICA DE BERGANTIÑOS (A CORUÑA), 15111
Teléfono	981707378
Fax	981711352
Enderezo electrónico	gac3@accioncosteira.es
Representante legal	EVARISTO LAREO VIÑAS (Presidente)

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

1.2 Datos resumo do grupo

	Nº	% REPRESENTACION
ENTIDADES SOCIAS	51	100%
ENTIDADES QUE REPRESENTAN AO SECTOR PESQUEIRO	11	21,57 %
ENTIDADES QUE REPRESENTAN AO SECTOR SOCIAL	21	41,18 %
ENTIDADES QUE REPRESENTAN AO SECTOR ECONÓMICO	10	19,61 %
ENTIDADES QUE REPRESENTAN AO SECTOR PÚBLICO	9	17,65 %
MULLERES NA XUNTA DIRECTIVA	6	28,57%

RESUMO DE REPRESENTACIÓNS	% DEREITOS DE VOTOS NA ASEMBLEA XERAL	% DEREITOS DE VOTO NA XUNTA DIRECTIVA
Sector pesqueiro	21,57 %	48 %
Sector público	17,65 %	19 %
Sector social	41,18 %	14 %
Sector económico	19,61 %	19 %

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2 DEFINICIÓN DA ZONA PESQUEIRA

2.1 Delimitación do territorio

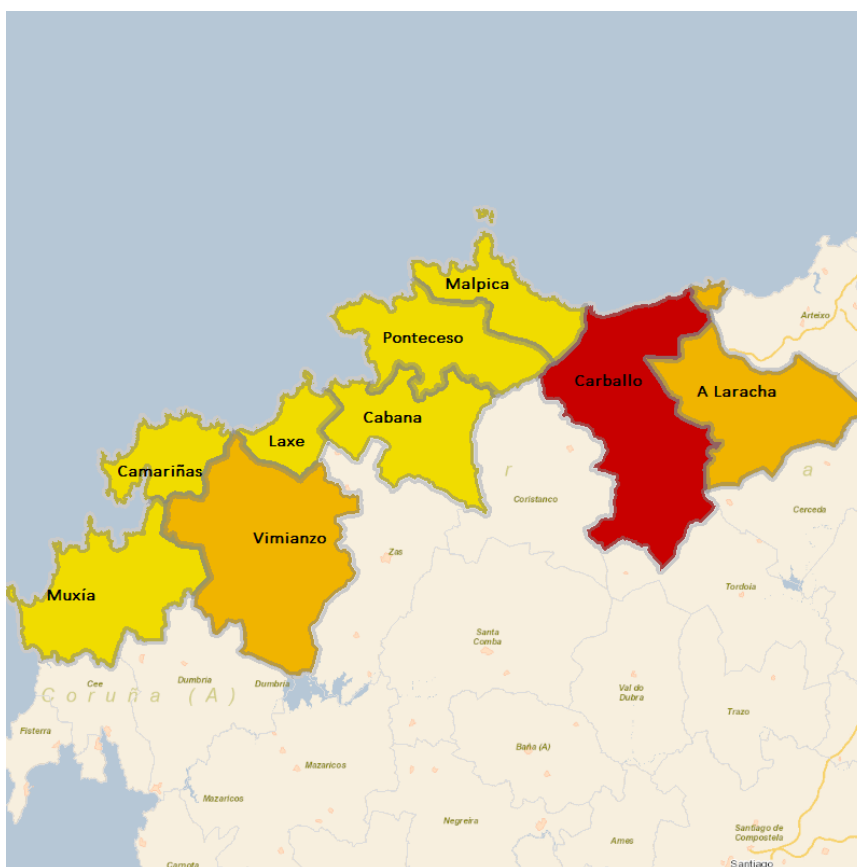
Relación de municipios (mínimo de 6)		Comarca na que se inclúe o municipio	Poboación (2013)	Poboación (2014)	Superficie do municipio (kms ²) (2011)	% da poboación do municipio sobre o conxunto da súa comarca
1	Cabana de Bergantiños	<i>Bergantiños</i>	4.716	4.623	100,20	6,71%
2	Camariñas	<i>Terra de Soneira</i>	5.874	5.774	51,60	31,40%
3	Carballo	<i>Bergantiños</i>	31.366	31.288	186,10	45,39%
4	Laracha, A	<i>Bergantiños</i>	11.375	11.443	126,00	16,60%
5	Laxe	<i>Bergantiños</i>	3.267	3.207	36,80	4,65%
6	Malpica	<i>Bergantiños</i>	5.875	5.768	61,20	8,37%
7	Muxía	<i>Fisterra</i>	5.162	5.068	121,20	22,56%
8	Ponteceso	<i>Bergantiños</i>	5.964	5.893	92,00	8,55%
9	Vimianzo	<i>Terra de Soneira</i>	7.849	7.710	187,30	41,93%
	TOTALES		81.448	80.774		
<i>Total de municipios</i>	9					
<i>Nº Total de Comarcas</i>	3					

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2.2 Xustificación da coherencia xeográfica, económica, social e cultural

O GALP “Costa da Morte” está integrado por nove (9) municipios das comarcas de Bergantiños, Fisterra e Terra de Soneira. Entre os nove municipios suman un total de 80.774 no ano 2014 e de 81.448 no ano 2013, nunha superficie de 962 kms², e cómpre salientar que: 1) os municipios presentan una continuidade xeográfica lineal, e 2) a poboación supón o 90,27% da poboación da comarca de Bergantiños. Identitariamente, son municipios pertencentes á Costa da Morte, con fortes raíces co mar e a pesca, sendo Carballo o centro de referencia en termos de actividades relacionadas coa prestación de servizos.

Polo tanto, o futuro GALP Costa da Morte cumpre cos requirimentos acerca da poboación do territorio de actuación do grupo de acción local, que non terá menos de 10.000 nin máis de 150.000 habitantes, segundo establece o artigo 33.6 do Regulamento (UE) nº 1303/2013 do Parlamento Europeo e do Consello, do 17 de decembro de 2013, e a Orde do 6 de abril de 2015 pola que se fai pública a convocatoria de selección de candidatos a grupos de acción local do sector pesqueiro para a elaboración de estratexias de desenvolvemento local Participativo no período de programación do Fondo Europeo Marítimo e de Pesca (FEMP) 2014-2020 en Galicia (DOG nº 71 do 16 de abril de 2015).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A densidade de poboación é de 84 habitantes/km², algo por debaixo da media da nosa comunidade autónoma (93 habs/km²). Carballo e A Laracha actúan como dinamizadores demográficos da zona, xa que o territorio ven perdendo poboación no período comprendido entre 1999 e 2013 (0,09%), que sería máis acentuado (-14%) se non fora polo efecto dinamizador destas dúas poboacións.

Como consecuencia, o promedio do índice de envellecemento desta zona é do 240,91, é dicir: por cada 100 menores de 20 anos, hai case 241 persoas de máis de 65 anos.

O envellecemento da zona proxéctase noutros indicadores demográficos, como é o caso do índice de dependencia global: a poboación dependente (menores de 15 anos e maiores de 65) é do 54%, nun efecto claramente provocado polo envellecemento xeral da poboación e pola dinamicidade de Carballo (que ten un índice de dependencia do 67%). Neste sentido, Carballo segue a actuar como “polo” do futuro GALP 3, mentres que o resto de municipios presentan unha notable similitude.

A nivel económico, o paro rexistrado no sector primario (dentro do que se inclúen as actividades pesqueiras e marisqueiras) é do 3,54%. Unha vez máis, destaca o baixo porcentaxe de Carballo (1,62%, máis orientado ao sector servizos) e as altas porcentaxes de camariñas (8,39%), Malpica (6,65%) e Muxía (5,98%), as localidades máis caracteristicamente pesqueiras do GALP. Se temos en conta o número de traballadores en calquera réxime de afiliación vencellados ás actividades do sector pesqueiro, a porcentaxe é só do 0,11%, coas cantidades absolutas máis altas nas localidades de Camariñas, Malpica, Muxía e Carballo, o que revela que os municipios “centrais” no desenvolvemento de actividades vencelladas ao sector pesqueiro e marisqueiro segue a ser as mesmas que no período de programación anterior, e que segue a existir unha demanda de emprego no sector primario proporcionalmente máis alta nestes municipios que no resto do GALP.

Precisamente, a dinamicidade das empresas relacionadas co sector primario é máis acentuada nas localidades de Camariñas, Malpica, e A Laracha (por este orde), nas que a porcentaxe de empresas vinculadas ao sector pesqueiro é de 6,43, 5,42 e 5,10% respectivamente, sendo o promedio de empresas nestes sectores unicamente do 4,04%. Téñase en conta que este dato está en liña coa evolución do PIB nos sectores da agricultura e pesca en Galicia, que rolda o 4,3% do PIB fronte ao 5,7 % no ano 2000.

No que respecta ao nivel educativo da poboación, o 21,5% ten estudos primarios finalizados, e un 3,17 da poboación se declara analfabeta.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Cómpre analizar, así mesmo, se o territorio candidato a GALP presenta unha certa homoxeneidade ou coherencia en termos da riqueza producida polos seus habitantes e da renda dispoñible daqueles. Neste sentido, a riqueza media producida polos habitantes da zona (11.903 €/habitante) é superior á renda dispoñible por habitante (12.593 €/habitante), o que fai pensar na disposición de rendas que proveñen de prestacións contributivas ou non contributivas.

Os datos sobre o benestar da poboación na zona analizada fan pensar en rendas contributivas, xa que só o 0,03 % da poboación é receptora de pensións non contributivas. Esta porcentaxe sitúa á zona candidata á constitución do GALP 3 moi por baixo da media autonómica e da provincia (ambas ás dúas do 25). O mesmo pode dicirse da porcentaxe de poboación que percebe rendas sociais, cun porcentaxe medio do 0,003 da poboación, e unha vez máis moi por baixo do 0,444% da Comunidade Autónoma, e o 0,26 da provincia de A Coruña.

Respecto aos equipamentos e servizos que contribúen a garantir o benestar da poboación, a zona ten un promedio de 0,86 médicos de atención primaria por cada 1.000 habitantes, algo por riba da media da provincia (0,82), e sen diferenzas significativas entre concellos, máis alá dos casos de Vimianzo en Ponteceso, con cifras algo superiores.

No caso da educación, hai 5,44 centros de ensino por municipios, aínda que neste caso Carballo tamén actúa como polo de concentración, con 16 centros de ensino. A cifra está lixeiramente por baixo do promedio provincial (6,04), e quedaría aínda máis afastada sen on fora polo efecto re-equilibrador de Carballo (neste caso, e excluindo a Carballo, o nº de centro baixaría ata os 4.13 por concello).

É necesario, así mesmo, no eido das infraestruturas, os 7 portos máis importantes da Zona da Costa da Morte son:

- Caión
- Malpica
- Corme
- Laxe
- Camelle
- Camariñas
- Muxía

En termos, de infraestruturas, unicamente hai autovía (AG-55) desde A Coruña ata Carballo, o resto de estradas son comarcais (AC), e nin sequera con elas se cubre todo o territorio, xa que case á metade das capitais dos municipios que compoñen a Zona 3 non se pode chegar a través de esta tipoloxía de estradas, estas son: Malpica, Laxe,

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Camariñas e Muxía. O tren unicamente pasa por A Laracha. O resto dos concellos non teñen acceso a este tipo de transporte.

Porén, a costa da Morte segue a ser un espazo de enorme valor. Dentro da rede Natura 2000, tense incluído para a súa declaración como LIC's os seguintes espazos, e que seguen a ser un dos seus principais activos:

- LIC Costa da Morte.
- ZEPA Costea da Morte.
- LIC Río Anllóns-Cabo Vilán

2.3 Resumo de datos sociodemográficos, económicos e culturais

Resumo de datos sociodemográficos, económicos e culturais GALP Costa da Morte	
Municipios	9
Superficie (km2)	962 km2
Poboación (2013)	81.448 habs
Densidade poboación (2013)	84 habs/km2
Evolución da poboación (1999-2013)	-0,09%
Renda dispoñible bruta por habitante (2009)	12.593 €
Indicador municipal de renda dos fogares ¹	77,2
Índice de envellecemento (2013)	214

¹ O dato ofrecido polo IGE é de 1996. Na sección adicada á economía, pódense atopar indicadores sobre renda con datos máis actualizados.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3 ANÁLISE DIAGNÓSTICA

3.1 Ámbitos do diagnóstico, metodoloxía de traballo e fontes de información

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Caracterización do Territorio

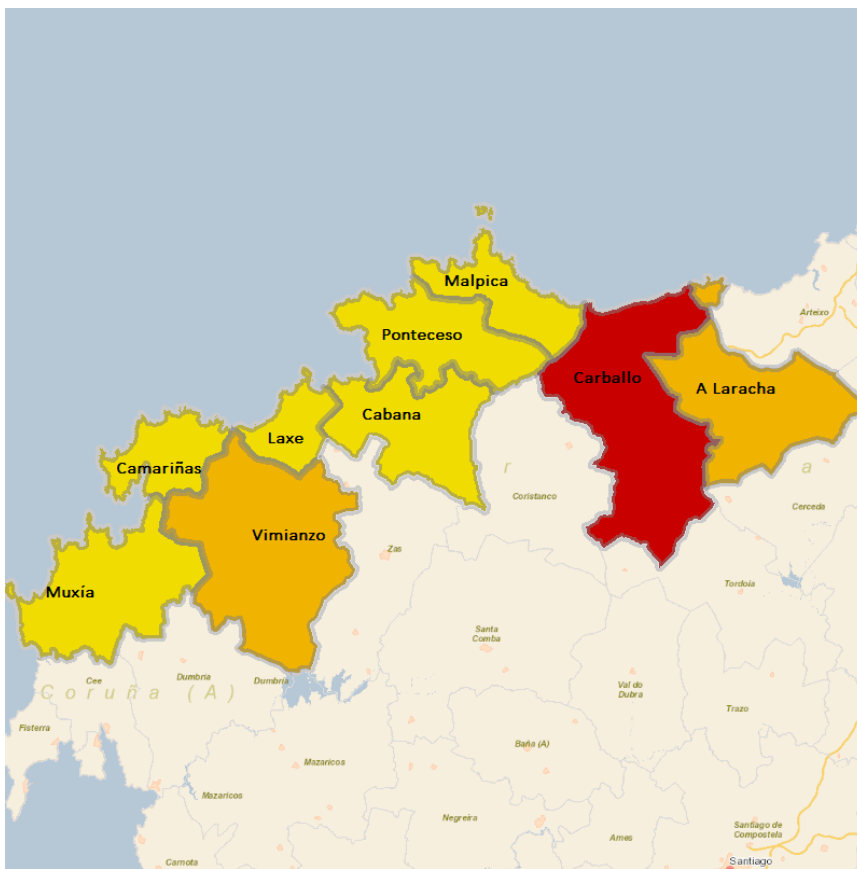
Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Unidades territoriais

Como xa se estableceu no apartado anterior, o actual GALP 3 e futuro Grupo de Acción Local Pesqueira “Costa da Morte” (en adiante GALP Costa da Morte) está integrado por nove (9) municipios das comarcas de Bergantiños, Fisterra e Terra de Soneira: A Laracha, Carballo, Malpica de Bergantiños, Ponteceso, Cabana, Laxe, Vimianzo, Camariñas e Muxía.

O GALP Costa da Morte toca distintas comarcas de Galicia, a máis representada é a Comarca de Bergantiños, xa que unicamente non conta con Coristanco dos sete concellos que forman dita comarca, o cal é lóxico porque este municipio non ten costa.

Outras comarcas representados son, a da Terra de Soneira que aporta á Zona 3 os municipios de Camariñas e Vimianzo, e a

Comarca de Fisterra co municipio de Muxía.

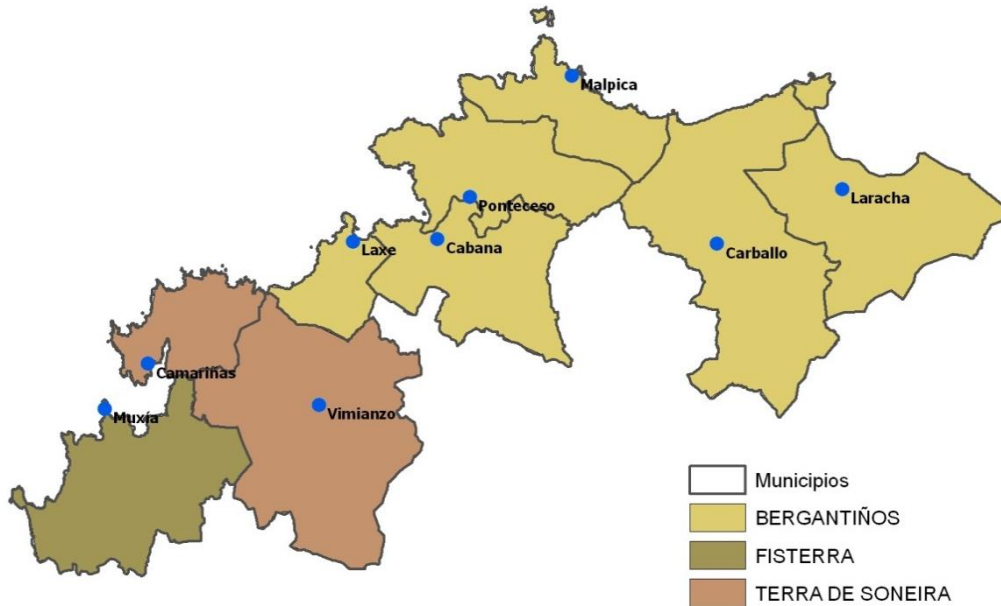

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Comarcas dentro do GAC da Costa da Morte

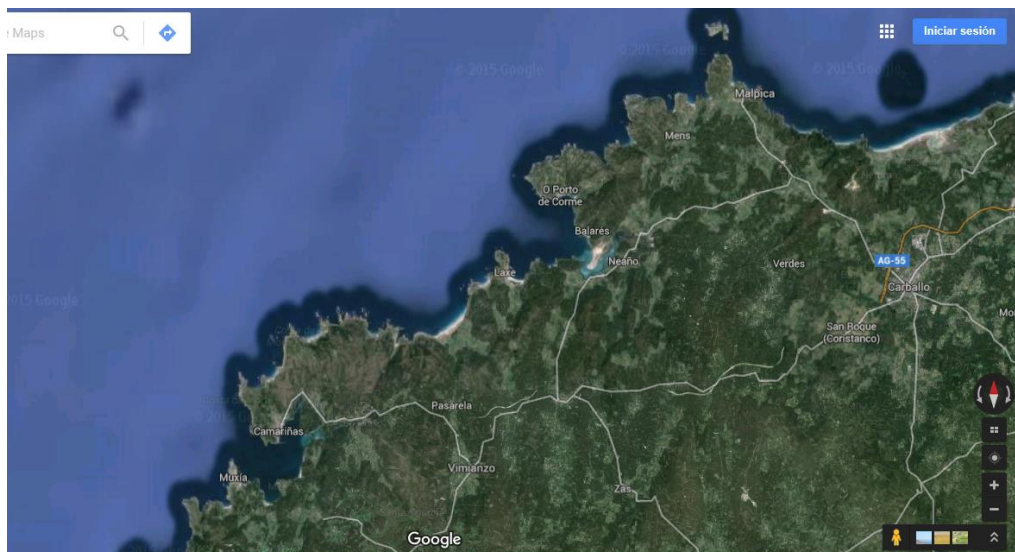
Os límites naturais do GALP Costa da Morte, e que por suposto incidirán nas súas características socioeconómicas, son:

Ao Norte e ao Oeste se sitúa o Océano Atlántico.

Ao Sur, Coristanco, Zas e o reborde meseteño do denominado "Bloque do Xallas" (entre os 400-600 m.).

Ao este os Montes de Santa Leocadia (300-400 m.) e o chanzo altitudinal (200-300 m.) que supón o municipio de A Laracha con respecto ao val de Barrañán (Arteixo).

Ao Suroeste, a pequena Ría de Lires, formada pola desembocadura do río Castro, formando o límite natural entre os municipios de Cee e Muxía.

Límites físicos do GALP Costa da Morte. Fonte: Google Maps

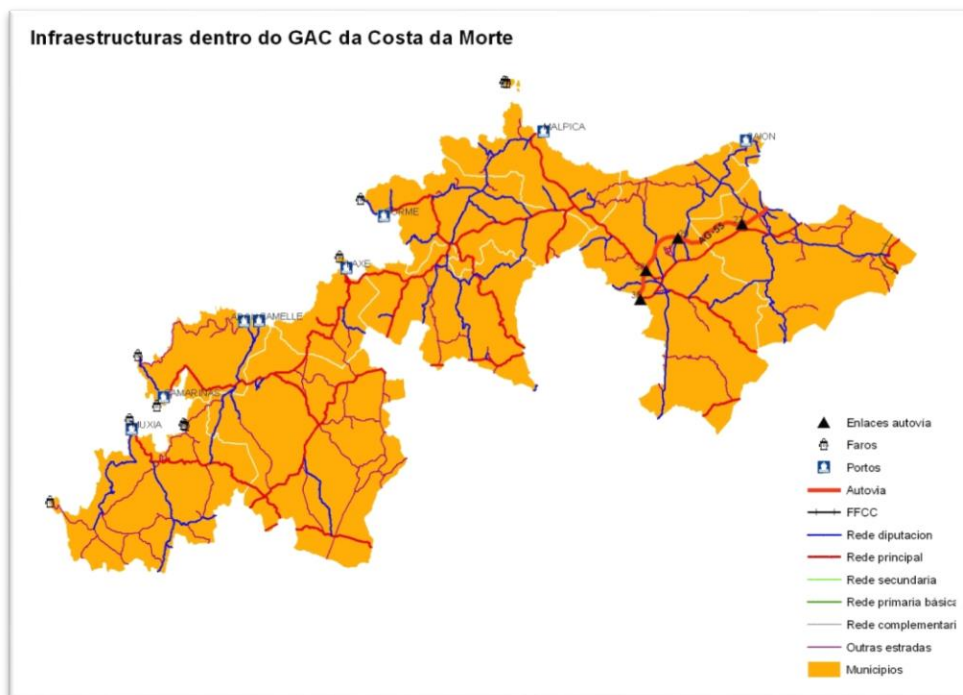

Sistemas e Vías de Comunicación

No presente apartado tratarase de analiza as características do transporte e as comunicacións, e mostrar as súas carencias e as especiais circunstancias que impliquen a necesidade de actuación, sobre todo centrándose naquelas infraestruturas relacionadas co sector pesqueiro.

Principais vías de comunicación no GALP Costa da Morte (2015). Fonte: IBERPIX 2015 (Ministerio de Fomento)

Principais vías de comunicación no GALP Costa da Morte (2008).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Nos mapas anteriores móstranse as principais infraestruturas coas que conta a Zona da Costa da Morte: 12 portos, 8 faros e as redes de comunicación por carreiteira e ferrocarril.

Portos:

Os 12 portos cos que conta a Zona da Costa da Morte son:

- Caión
- Razo
- Malpica
- Santa Mariña- Malpica
- Barizo
- Corme
- Laxe
- Arou
- Camelle
- Santa Mariña-Camariñas
- Camariñas
- Muxía

Os datos relativos aos busques e á actividade destes portos examínanse polo miúdo no apartado adicado á análise do sector do Mar.

Ferrocarril:

Como se reflicte no mapa 12, o ferrocarril unicamente pasa por A Laracha e nin sequera pola capital da mesma. O resto dos concellos non teñen acceso a esta tipoloxía de transporte.

Estradas.

Durante os últimos oito anos, as comunicacións dentro da Costa da Morte non teñen experimentado unha melloría notable, aínda que na actualidade está en fase de ampliación a AG-55, que chegará ata Muxía (como se pode comprobar no mapa do Ministerio de Fomento).

Porén, na actualidade desde A Coruña tómase a AC-552:

- o Para visitar Malpica debese chegar ata Carballo e tomar a AC-442.
- o Para visitar Ponteceso desde a AC-442 tomase o desvío de Buño.
- o En Ponteceso seguindo a AC-430, chégase ata Laxe e Cabana.

Desde Santiago de Compostela á Zona Norte (Carballo), sáese pola estrada AC-404 dirección Portomouro (14 quilómetros), e logo pola AC-1914, que leva a Carballo. (31.6 quilómetros).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Desde Santiago de Compostela á Zona Sur (Muxía/Vimianzo): tómase a mesma AC-404 ata o cruce coa AC-552, que leva ata Vimianzo.

Transporte público:

Debido a que se trata de pequenos núcleos de poboación, non existe transporte público urbano, si hai un servizo comarcal pero moi pobre.

Unha pequena parte do GALP Costa da Morte está incluído no Plan de Transporte Metropolitano de Galicia, en concreto, A Laracha e Carballo. Porén, o resto do territorio segue a sufrir un importante déficit en termos de dispoñibilidade de transporte público

Mapa do Transporte Metropolitano na área de A Coruña. Fonte: CMATI 2014.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Demografía e Poboación

Demografía e poboación

Poboación e distribución territorial

O territorio do GALP Costa da Morte está integrado por un total de 80.774 habitantes (81.448 en 2013), distribuídos municipalmente segundo se indica na seguinte táboa.

POBOACIÓN DO GALP COSTA DA MORTE		Comarca na que se inclúe o municipio	Poboación (2014)	Superficie do municipio (kms ²) (2011)	% da poboación do municipio sobre o conxunto da súa comarca
1	Cabana de Bergantiños	<i>Bergantiños</i>	4.623	100,20	6,71%
2	Camariñas	<i>Terra de Soneira</i>	5.774	51,60	31,40%
3	Carballo	<i>Bergantiños</i>	31.288	186,10	45,39%
4	Laracha, A	<i>Bergantiños</i>	11.443	126,00	16,60%
5	Laxe	<i>Bergantiños</i>	3.207	36,80	4,65%
6	Malpica	<i>Bergantiños</i>	5.768	61,20	8,37%
7	Muxía	<i>Fisterra</i>	5.068	121,20	22,56%
8	Ponteceso	<i>Bergantiños</i>	5.893	92,00	8,55%
9	Vimianzo	<i>Terra de Soneira</i>	7.710	187,30	41,93%
TOTALES		80.774		962	
Total de municipios	9				
Nº Total de Comarcas	3				

A poboación total do GALP Costa da Morte ascende a 80.774 habitantes, con notables desigualdades entre poboación, sendo de destacar os casos extremos de Carballo e

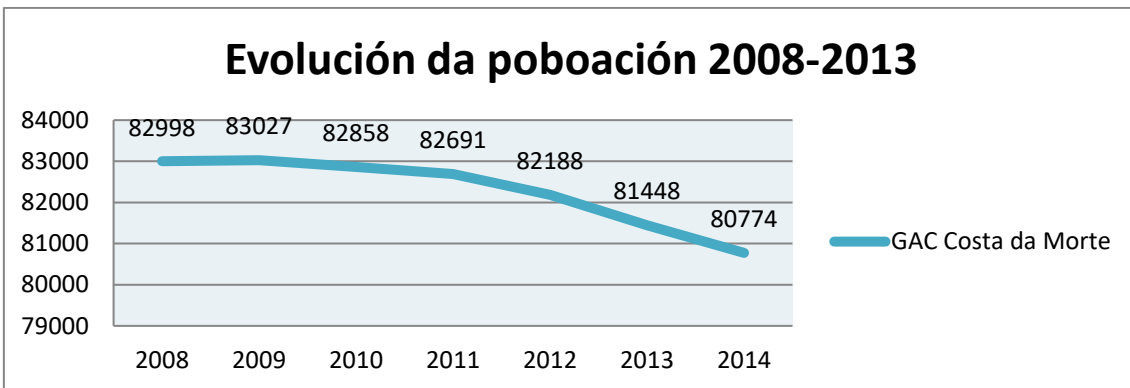
Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

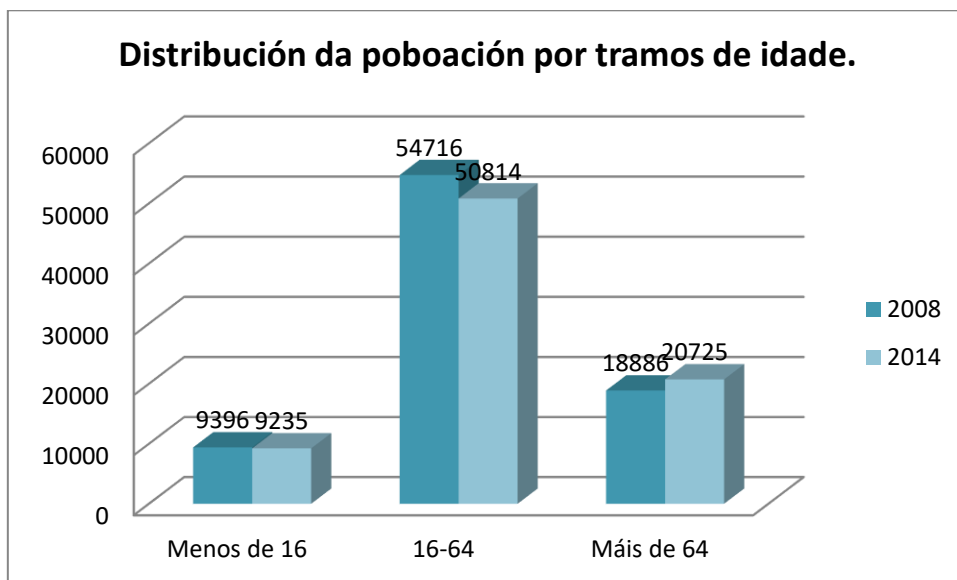
XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Laxe, xa que o primeiro ten dez veces mais poboación ca o segundo.

Cómpre así mesmo salientar que o territorio do GALP Costa da Morte sofre dunha perda continuada de poboación dende o 2008. O promedio desa perda é do 5,5%, aínda que é precisamente máis acentuada no grupo de poboación comprendido entre os 16 e os 64 anos. Este dato é de especial importancia pola hipotética perda de capital humano que puidera ter para zona, e obriga a establecer posibles hipóteses acerca da relación entre esta perda poboacional e a súa correlación coa falla de oportunidades de emprego no territorio.

Unha posible consecuencia desta perda de poboación é a caída da natalidade: a menor poboación en mediana idade, menor é o número de nenos nados no territorio. Así, os segmento de poboación comprendido entre os 0 e os 16 anos ten diminuído un 8,7.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

		Variación 2008-2014			
		Total	Menos de 16	16-64	Máis de 64
15014	Cabana de Bergantiños	-8,4%	-15,7%	-13,9%	8,1%
15016	Camariñas	-7,0%	-14,3%	-11,7%	10,6%
15019	Carballo	2,1%	6,2%	-2,0%	13,3%
15041	Laracha, A	3,3%	18,4%	-1,1%	8,8%
15040	Laxe	-6,6%	-10,5%	-12,0%	11,2%
15043	Malpica de Bergantiños	-8,7%	-16,3%	-13,1%	3,7%
15052	Muxía	-9,2%	-18,6%	-12,9%	3,9%
15068	Ponteceso	-7,6%	-7,6%	-12,2%	3,1%
15092	Vimianzo	-7,1%	-20,0%	-13,4%	15,6%
PROMEDIO		-5,5%	-8,7%	-10,3%	8,7%

A densidade de poboación do conxunto do GALP é de 82 habitantes por quilómetro cadrado (83,76 no ano 2013), por baixo do conxunto da provincia (142 habs/km²) e da Comunidade Autónoma (93 habs/kms²), cun desequilibrio notable entre poboacións con densidades por riba da media provincial (Carballo), e poboacións con densidades que non chegan á metade do conxunto do GALP (Vimianzo e Muxía).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Densidade de poboación 2013		Densidade de poboación
1	Cabana de Bergantiños	47,1
2	Camariñas	113,8
3	Carballo	168,5
4	Laracha, A	90,3
5	Laxe	88,8
6	Malpica	96,0
7	Muxía	42,6
8	Ponteceso	64,8
9	Vimianzo	41,9
	TOTALES	83,76
	Galicia	93
	A Coruña	143

Análise da evolución dos principais indicadores demográficos

Índice de envellecemento e Índice de dependencia global

O índice de envellecemento informa acerca da relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación menor de 20 anos expresada en porcentaxe, é dicir, o número de persoas de 65 ou máis anos por cada 100 menores de 20 anos.

O índice de dependencia global establece a relación entre os grupos de poboación potencialmente dependentes (poboación menor de 15 anos e poboación maior de 64 anos) e o grupo de poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Nome do municipio	ÍNDICE DE ENVELLECIMENTO (2014)	ÍNDICE DE DEPENDENCIA GLOBAL (2014)
Cabana de Bergantiños	281,70	52,30
Camariñas	196,70	43,40
Carballo	278,90	67,10
Laracha, A	168,40	55,70
Laxe	217,40	58,50
Malpica	277,60	14,90
Muxía	231,40	60,30
Ponteceso	257,90	63,60
Vimianzo	258,20	65,60
PROMEDIO	224	60

Os datos do GALP Costa da Morte poñen de manifesto o acusado envellecemento ao que fixemos referencia: por cada 100 menores de 20 anos, hai case 224 persoas maiores de 65 anos. Esta tendencia é menos acentuada en Camariñas, pero en calquera dos municipios supera á media de Galicia (149%) e á da provincia de A Coruña (144%).

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

		Variación 2008-2014 dos INDICES DE DEPENDENCIA		
		Índice de dependencia global	Índice de dependencia xuvenil	Índice de dependencia senil
15014	Cabana de Bergantiños	14%	-5%	20%
15019	Carballo	13%	10%	14%
15041	Laracha, A	13%	21%	9%
15040	Laxe	19%	1%	27%
15043	Malpica de Bergantiños	15%	-4%	21%
15068	Ponteceso	14%	8%	16%
15052	Muxía	10%	-11%	17%
15016	Camariñas	18%	-2%	27%
15092	Vimianzo	27%	-5%	40%
	PROMEDIO	16%	1%	21%

O envellecemento da poboación tradúcese nun incremento porcentualmente maior do índice de dependencia senil, que tense incrementando ata un 21% no conxunto do territorio do GALP, mentres que o índice de dependencia xuvenil incrementouse unicamente un 1%.

Ambas as cifras reflicten a perda de poboación comprendida entre os 16 e os 64, isto é: a poboación en idade de traballar, e a que garante o recambio poboacional.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	VARIACIÓN 2015-2024. PROXECCÍONS DE POBOACIÓN				
	Total	0-19	15-39	40-64	65 o mais
Galicia	-4%	-9%	-22%	4%	0%
1504 Bergantiños	-6%	-9%	-24%	1%	0%
1509 Fisterra	-10%	-23%	-27%	-5%	0%
1517 Terra de Soneira	-14%	-27%	-28%	-12%	0%

Precisamente, a perda de poboación mais dramáticas nas comarcas nas que se encadran os municipios do GALP Costa da Morte se concentran no grupo de poboación entre os 15 e os 39, xa que as proxeccións de poboación prevén una perda de entre o 24 e o 28% da poboación, por riba do 22% revisto para o conxunto da Comunidade Autónoma.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mercado Laboral

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mercado laboral.

Índice de recambio da poboación en idade activa.

O índice de recambio da poboación activa expresa a relación entre a poboación entre 60 e 64 anos e a poboación entre 15 e 19 anos. Mide a capacidade dunha poboación para substituír os individuos que se van xubilando. Isto é: o número de persoas de entre 15 e 19 anos por cada 100 persoas de entre 60 e 64 anos.

		Variación 2008-2014
		ÍNDICE DE RECAMBIO DA POBOACIÓN EN IDADE ACTIVA
15014	Cabana de Bergantiños	-50%
15019	Carballo	-24%
15041	Laracha, A	-21%
15040	Laxe	-31%
15043	Malpica de Bergantiños	-10%
15068	Ponteceso	-32%
15052	Muxía	1%
15016	Camariñas	-26%
15092	Vimianzo	-37%
PROMEDIO GALP COSTA DA MORTE		-26%
GALICIA		-12%

Como se pode comprobar na táboa, percíbese un descenso da capacidade de recambio da poboación activa nos últimos 6 anos, que chega a un 50% no caso de Cabana de Bergantiños, moi por baixo do 12% do conxunto da Comunidade Autónoma.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

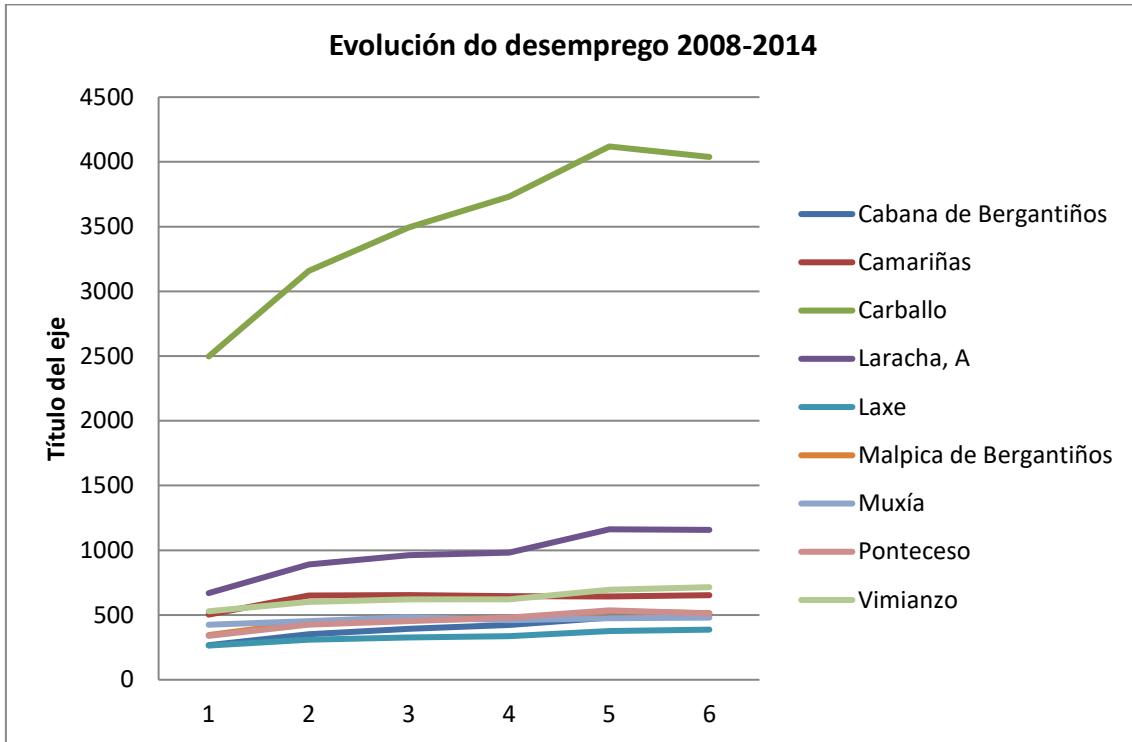
Taxa de paro

Para analizar a evolución do mercado laboral ao longo do tempo, cómpre así mesmo analizar as taxas de ocupación e paro nos últimos seis anos.

CIFRAS ABSOLUTAS DE DESEMPREGADOS							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cabana de Bergantiños	267	351	394	422	480	502	441
Camariñas	503	650	654	645	644	652	555
Carballo	2497	3159	3493	3731	4119	4039	3716
Laracha, A	669	891	962	982	1162	1158	1060
Laxe	264	310	327	337	377	387	358
Malpica de Bergantiños	345	446	463	473	528	515	481
Muxía	425	453	482	459	474	479	444
Ponteceso	339	426	454	481	536	512	468
Vimianzo	529	601	621	621	694	715	619
TOTAL GALP 3	5838	7287	7850	8151	9014	8959	8142

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

O gráfico e a táboa amosan unha evolución crecente do desemprego nos 5 primeiros anos do período 2008-2014, cunha lixeira recuperación no caso de Carballo no ano 2014 (ano 6 do período analizado).

Cómpre salientar que ese incremento sostido do desemprego nunha etapa de forte crise económica tense traducido nun incremento porcentual do número absoluto de desempregados dun 40%.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

NUMERO TOTAL DE DESEMPREGADOS: DESAGREGACIÓN POR SEXO

	2008			2014			Variación porcentual		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Cabana de Bergantiños	267	104	163	441	225	216	65%	116%	33%
Camariñas	503	194	310	555	246	309	10%	27%	0%
Carballo	2.497	872	1.625	3716	1755	1962	49%	101%	21%
Laracha, A	669	259	411	1060	544	516	58%	110%	26%
Malpica de Bergantiños	345	129	217	481	227	254	39%	76%	17%
Muxía	425	160	265	444	193	251	4%	21%	-5%
Ponteceso	339	140	200	468	243	225	38%	74%	13%
Vimianzo	529	211	318	619	287	332	17%	36%	4%
GALP Costa da Morte	5.574	2.069	3.509	7.784	3.720	4.065	40%	80%	16%
Galicia	162.512	64.601	97.910	256.960	123.212	133.748	58%	91%	37%

Se atendemos á comparación do territorio deste GALP co conxunto da Comunidade Autónoma, o incremento porcentual do paro é menor ca o do conxunto da nosa Comunidade. E, porcentualmente, o incremento do desemprego é moito mais acentuado no caso do desemprego masculino que do desemprego feminino, o que pode deberse a dúas causas complementarias: ao incremento do desemprego no sector secundario, fundamentalmente de compoñente masculina, ou ao descenso paralelo da taxa de ocupación feminina.

Taxa de ocupación

A taxa de ocupación informa sobre a porcentaxe da poboación activa en proporción da poboación en idade activa. Esta razón é unha indicación do tamaño relativo da demanda de traballo na economía.

Como quer que os datos de ocupación actualizados a nivel municipal non están dispoñibles a través das estatísticas municipais, recurriremos a indicadores “proxy” que permitan achegarnos aos datos de ocupación. En concreto, pasaremos a analizar os

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

datos de contratacións e afiliacións á Seguridade Social.

Contratos de traballo

O gráfico resume o total de contratos rexistrados no conxunto do GALP Costa da Morte no ano 2014, e que ascenden a un total de 12.020: 245 contratos menos ca no ano 2008.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

CONTRATOS REXISTRADOS por SECTOR. 2014	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos
Cabana de Bergantiños	14	119	45	197
Camariñas	272	167	49	393
Carballo	113	1224	739	2982
Laracha, A	47	176	201	1036
Laxe	133	12	27	213
Malpica de Bergantiños	141	191	33	416
Muxía	116	27	72	303
Ponteceso	71	135	118	451
Vimianzo	36	150	144	1457
GALP Costa da Morte	943	2201	1428	7448

CONTRATOS REXISTRADOS por SECTOR. 2008	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos
Cabana de Bergantiños	15	425	111	186
Camariñas	184	48	126	605
Carballo	44	1480	1577	2645
Laracha, A	21	301	342	589
Laxe	119	35	41	197
Malpica de Bergantiños	91	255	121	287
Muxía	93	47	62	242
Ponteceso	67	184	175	331
Vimianzo	71	255	400	493
GALP Costa da Morte	705	3030	2955	5575

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

CONTRATOS INICIAIS E CONVERTIDOS A INDEFINIDOS: Variación 2008-2014	Total		
	Galicia	A Coruña	GALP Costa da Morte
Contratos iniciais	2%	-3%	-2%
Convertidos a indefinidos	-47%	-47%	-47%

Se atendemos ao número de contratos de conversión a indefinidos sobre o total de contratos rexistrados, produciuse unha diminución do 7% ao 4% de contratos de conversión a indefinidos, polo que poderíamos concluír que, ademais de producirse menos contratos, estes son máis precarios.

Na comparación coa provincia e o resto da Comunidade Autónoma, destaca que mentres que a provincia de A Coruña sufriu un descenso do número de contratos do 3%, o da Costa da Morte só e do 2%, aínda que a Comunidade parece experimentar un (sorprendente) incremento do número de contratos rexistrados no período. Porén, non hai diferenzas significativas na porcentaxe de variación de conversión a indefinidos, que destaca polo seu dramáticos descenso.

Total de contratos e convertidos a indefinidos	Total			
	2008		2014	
	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos
Cabana de Bergantiños	737	32	375	13
Camariñas	963	33	881	51
Carballo	5746	469	5058	196
Laracha, A	1253	161	1460	66
Laxe	392	10	385	14
Malpica de Bergantiños	754	26	781	75
Muxía	444	26	518	23
Ponteceso	757	42	775	18
Vimianzo	1219	117	1787	29
GALP Costa da Morte	12265	916	12020	485

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Paga a pena atender á evolución dos contratos iniciais no sector da pesca e agricultura nos últimos anos, e en concreto, no período 2013-2014.

	CONTRATOS INICIAIS POR SEXO					
	Agricultura e pesca					
	2013			2014		
	H	M	Total	H	M	Total
Cabana de Bergantiños	3	1	4	2	1	3
Camariñas	14	1	15	14	5	19
Carballo	2	0	2	12	2	14
Laracha, A	0	0	0	8	1	9
Laxe	6	0	6	3	0	3
Malpica de Bergantiños	7	0	7	2	0	2
Muxía	10	0	10	4	2	6
Ponteceso	6	0	6	6	0	6
Vimianzo	3	0	3	7	1	8
Total GALP Costa da Morte	51	2	53	58	12	70

Tense producido un incremento porcentual do número de contratos iniciais no sector primario do 32%, o que nos pode facer pensar nun repite do sector. Porén, este reponte reproduce un acusado sego de xénero: a maioría das contratacións son de homes, cunha escas a presenza feminina, aínda que o número inicial de contratos no

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

sector para as mulleres multiplicouse por 6. Paga a pensa sinalar que o maior incremento experimentouse en Carballo, e o descenso máis acusado en Malpica de Bergantiños.

Total de contratos rexistrados no GALP Costa da Morte por sexo (2008-2014)	Total		Homes		Mulleres		% porcentual homes	% porcentual mulleres
	2008	2014	2008	2014	2008	2014		
	Galicia	794.170	786.193	410.458	417.321	383.712		
Cabana de Bergantiños	737	375	250	156	487	219	-38%	-55%
Camariñas	963	881	441	448	522	433	2%	-17%
Carballo	5.746	5.058	2.796	2.277	2.950	2.781	-19%	-6%
Laracha, A	1.253	1.460	736	756	517	704	3%	36%
Laxe	392	385	234	242	158	143	3%	-9%
Malpica de Bergantiños	754	781	385	386	369	395	0%	7%
Muxía	444	518	259	333	185	185	29%	0%
Ponteceso	757	775	392	378	365	397	-4%	9%
Vimianzo	1.219	1.787	735	705	484	1.082	-4%	124%
GALP Costa da Morte	12.265	12.020	6.228	5.681	6.037	6.339	-3%	8%

Estes datos contrastan cos datos de contratos rexistrados para todas os sectores no conxunto do GALP Costa da Morte, no que se produciu unha diminución do 3% dos contratos rexistrados para homes, e un incremento do 8% dos de mulleres. Polo tanto, podemos afirmar que existe un sesgo de xénero nas contratacións do sector primario, sen que sexa posible determinar se ese sesgo reproducéase nas contratacións das actividades de servizos asociadas ao mar.

Se atendemos a unha análise por sectores económicos, cómpre destacar que o sector da agricultura e a alimentación é o único no que se pode falar de certo dinamismo, xa que o a porcentaxe de contratos convertidos a indefinidos pasou do 1% ao 10%, mentres que no resto dos sectores experimentáronse caídas absolutas de entre 3 e 5 puntos porcentuais, tal e como se pode comprobar as táboas que seguen.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

TOTAL DE CONTRATOS E CONVERSIÓN A INDEFINIDOS: Agricultura e pesca

	2008		2014	
	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos
Cabana de Bergantiños	15	0	14	2
Camariñas	184	0	272	32
Carballo	44	4	113	3
Laracha, A	21	3	47	1
Laxe	119	0	133	10
Malpica de Bergantiños	91	0	141	29
Muxía	93	1	116	11
Ponteceso	67	1	71	1
Vimianzo	71	0	36	1
GALP Costa da Morte	705	9	943	90
% conversión a indefinidos sobre total		1%		10%

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	CONVERSIÓN A INDEFINIDOS: Industria			
	2008		2014	
	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos
Cabana de Bergantiños	425	3	119	4
Camariñas	48	5	167	9
Carballo	1480	121	1224	47
Laracha, A	301	85	176	13
Laxe	35	0	12	0
Malpica de Bergantiños	255	5	191	21
Muxía	47	1	27	5
Ponteceso	184	7	135	3
Vimianzo	255	48	150	11
GALP Costa da Morte	3030	275	2201	113
% conversión a indefinidos sobre o total			9%	5%

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	CONVERSIÓN A INDEFINIDOS Construción			
	2008		2014	
	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos
Cabana de Bergantiños	111	21	45	1
Camariñas	126	17	49	1
Carballo	1577	129	739	40
Laracha, A	342	29	201	12
Laxe	41	6	27	3
Malpica de Bergantiños	121	9	33	0
Muxía	62	17	72	2
Ponteceso	175	22	118	3
Vimianzo	400	35	144	3
GALP Costa da Morte	2955	285	1428	65
% conversión a indefinidos sobre o total			10%	5%

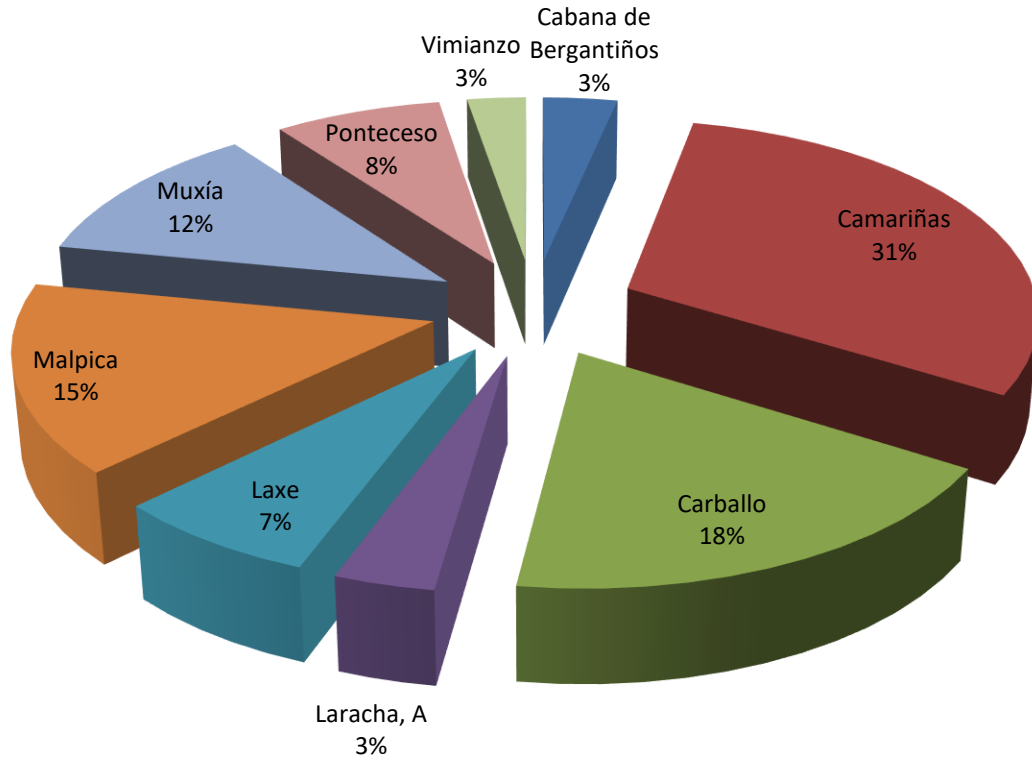

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	CONVERSIÓN A INDEFINIDOS Servizos			
	2008		2014	
	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos	Total de contratos rexistrados	Conversións a indefinidos
Cabana de Bergantiños	186	8	197	6
Camariñas	605	11	393	9
Carballo	2645	215	2982	106
Laracha, A	589	44	1036	40
Laxe	197	4	213	1
Malpica de Bergantiños	287	12	416	25
Muxía	242	7	303	5
Ponteceso	331	12	451	11
Vimianzo	493	34	1457	14
GALP Costa da Morte	5575	347	7448	217
% conversión a indefinidos sobre o total			6%	3%

Cómpre deterse, precisamente, na análise do número de traballadores que desenvolven a súa actividade en empresas vinculadas ao sector pesqueiro.

Traballadores en empresas vinculadas ao sector pesqueiro

Se analizamos o número de traballadores en empresas vinculadas ao sector pesqueiro por concello, ponse de manifesto o peso específico de concellos tradicionalmente vencellados á actividade extractiva (Malpica, Muxía e Camariñas), e o posible peso de Carballo en actividades relacionadas coa actividade pesqueira².

² Os CNAE's analizados son 03.11 (Pesca mariña), 03.21 (Acuicultura mariña), 10.21 (procesamento de pescados, crustáceos y moluscos), 10.22 (Fabricación de conservas de pescado), 46.38 (Comercio al por maior de pescado, marisco e outros produtos alimenticios), 47.23 (Comercio polo miúdo de pescado e marisco en establecementos especializados).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Afiliacións á Seguridade Social

Persoas afiliadas

Outro dos indicadores recorrentes á hora de determinar a dinamicidade do mercado laboral e da poboación ocupada é a análise das persoas afiliadas á Seguridade Social.

Se atendemos ás variacións absolutas no período 2011-2014, a zona do actual GALP experimentou un descenso do 7% no número de afiliacións, que segue a ser máis baixo entre mulleres que entre homes. Porén, hai diferenzas na porcentaxe de variación de afiliados á Seguridade Social por sexo, xa que no caso dos homes é do -7%, e no caso das mulleres é do -3%. Este dato é coherente co incremento da taxa de desemprego masculina xa comentado, aínda que cómpre destacar a diferenza de 8 puntos porcentuais entre número de homes e mulleres afiliados á Seguridade Social.

As diminucións porcentuais absolutas son máis acentuadas nos concellos de Vimianzo e Laxe (-11%), aínda que nos caso das mulleres destaca o caso de Malpica (-10%) e no caso dos homes o de Camariñas e Vimianzo (-11%)

PERSOAS AFILIADAS Á SEGURIDADE SOCIAL	Total				
	2011/Xullo	2011/Decembro	2014/Xuño	2014/Decembro	% variación
	Total	Total	Total	Total	
Cabana de Bergantiños	1.598	1.504	1.450	1.432	-5%
Camariñas	1.759	1.620	1.541	1.491	-8%
Carballo	11.437	10.818	10.692	10.492	-3%
Laracha, A	4.440	4.263	4.180	4.154	-3%
Laxe	1.062	1.038	949	926	-11%
Malpica de Bergantiños	2.112	1.999	1.883	1.849	-8%
Muxía	1.562	1.505	1.420	1.378	-8%
Ponteceso	1.974	1.909	1.847	1.781	-7%
Vimianzo	2.679	2.545	2.297	2.271	-11%
Total GALP	28.623	27.201	26.259	25.774	-7%

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

HOMES AFILIADOS Á SEGURIDADE SOCIAL	2011/Xullo	2011/Decembro	2014/Xuño	2014/Decembro	% homes sobre total 2011	% homes sobre total 2014	% variación homes
	Total	Total	Total	Total	%	%	%
Cabana de Bergantiños	863	803	783	770	53%	55%	-4%
Camariñas	972	936	843	828	58%	57%	-12%
Carballo	6.232	5.853	5.635	5.514	54%	54%	-6%
Laracha, A	2.404	2.259	2.208	2.184	53%	53%	-3%
Laxe	604	584	557	539	56%	60%	-8%
Malpica de Bergantiños	1.130	1.055	1.013	1.000	53%	55%	-5%
Muxía	886	848	792	757	56%	57%	-11%
Ponteceso	1.111	1.062	1.021	952	56%	57%	-10%
Vimianzo	1.485	1.403	1.261	1.239	55%	56%	-12%
Total GALP	15.687	14.803	14.113	13.783	54%	55%	-7%

MULLERES AFILIADAS Á SEGURIDADE SOCIAL	Mulleres						
	2011/Xullo	2011/Decembro	2014/Xuño	2014/Decembro	% mulleres sobre total (2011)	% Mulleres sobre total (2014)	% variación mulleres
	Total	Total	Total	Total	%	%	%
Cabana de Bergantiños	735	701	667	662	47%	46%	-6%
Camariñas	787	684	698	663	42%	44%	-3%
Carballo	5.205	4.965	5.057	4.978	46%	47%	0%
Laracha, A	2.036	2.004	1.972	1.970	47%	47%	-2%
Laxe	458	454	392	387	44%	42%	-15%
Malpica de Bergantiños	982	944	870	849	47%	46%	-10%
Muxía	676	657	628	621	44%	45%	-5%
Ponteceso	863	847	826	829	44%	47%	-2%
Vimianzo	1.194	1.142	1.036	1.032	45%	45%	-10%
Total GALP	12.936	12.398	12.146	11.991	46%	47%	-3%

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

AFILIADOS POR SECTOR	Total	Agricultura e pesca	Total	Agricultura e pesca	% variación total	% variación agricultura y pesca
	2011/Decembro	2011/Decembro	2014/Decembro	2014/Decembro		
Cabana de Bergantiños	1504	213	1432	206	-3,6%	-3,3%
Camariñas	1620	455	1491	426	-4,9%	-6,4%
Carballo	10818	509	10492	481	-1,2%	-5,5%
Laracha, A	4263	298	4154	279	-1,9%	-6,4%
Laxe	1038	166	926	160	-8,6%	-3,6%
Malpica de Bergantiños	1999	335	1849	356	-5,8%	6,3%
Muxía	1505	446	1378	432	-5,6%	-3,1%
Ponteceso	1909	333	1781	306	-3,2%	-8,1%
Vimianzo	2545	343	2271	304	-9,7%	-11,4%
TOTAL GALP Costa da Morte	27201	3098	25774	2950	-5%	-5%

Como se pode comprobar na anterior táboa, a variación interanual entre o ano 2011 e o ano 2014 (a serie de datos comparables segundo a nova metodoloxía) pon de manifesto unha variación similar no conxunto das afiliacións e no sector da agricultura e a pesca. Se temos en conta a análise por concellos, a diminución é máis acusada en Camariñas, Laxe e Vimianzo, o que pon de manifesto unha posible perda relativa de empregos no sector pesqueiro en dúas das localidades nas que esta actividade ten un maior peso. Porén, hai que recordar que estas localidades foron as que teñen período un maior número de afiliados en termos porcentuais ao longo do período.

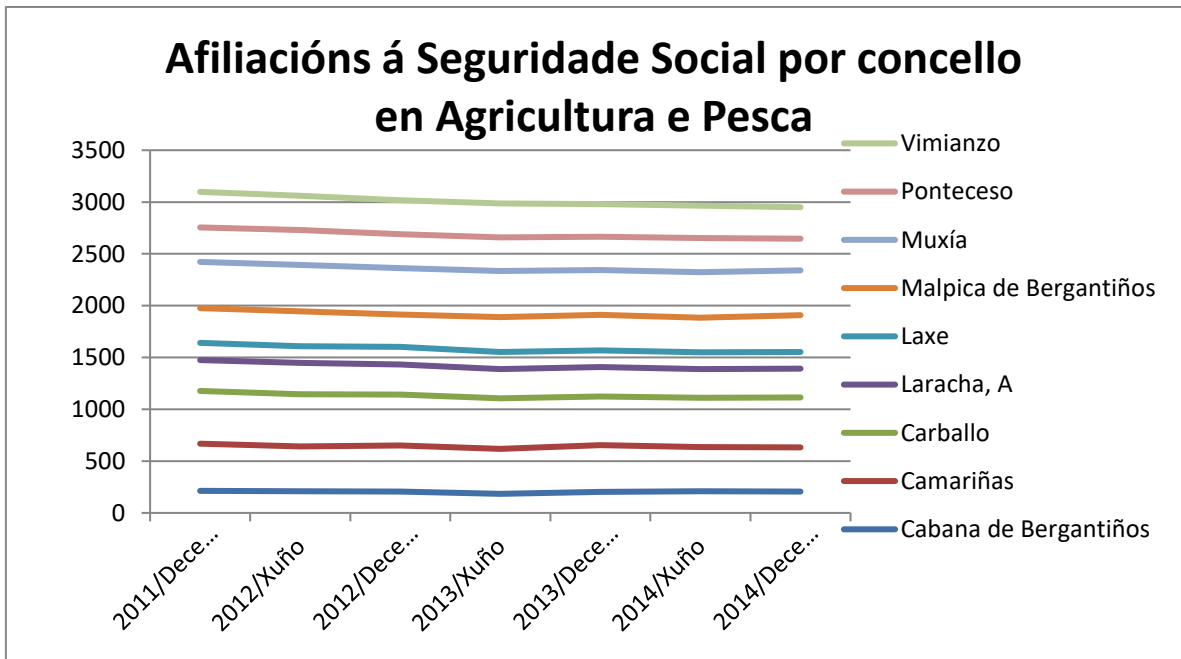
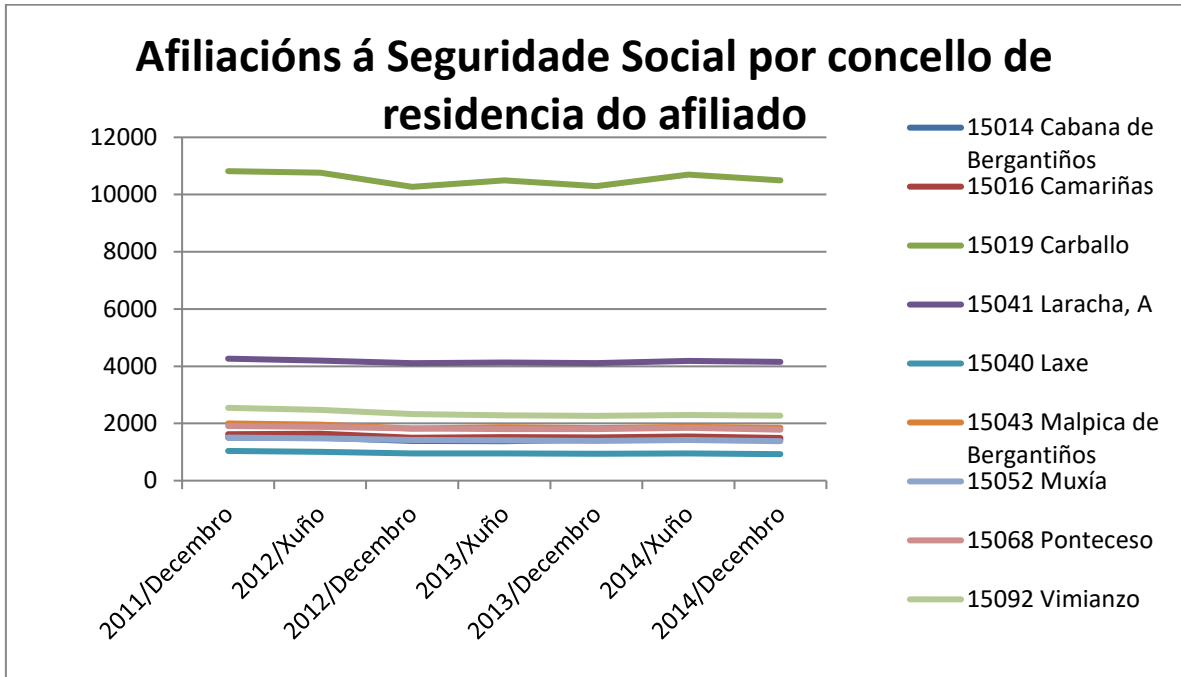

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Afiliacións á Seguridade Social por concello de residencia e sector económico.

Como se pode comprobar nos dous gráficos anteriores, na serie temporal comprendida entre 2011 e 2014 non existiron variacións de tendencias significativas na afiliación á Seguridade Social. En todos os concellos mantense unha tendencia homoxénea, destacando un maior número de afiliados en Carballo, que comprende o 45% das afiliacións dos 25.774 afiliados no conxunto do territorio do GALP Costa da Morte.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Agricultura e pesca

	2011/Decembro	2012/Xuño	2012/Decembro	2013/Xuño	2013/Decembro	2014/Xuño	2014/Decembro
Cabana de Bergantiños	213	208	206	184	203	208	206
Camariñas	455	433	444	434	450	427	426
Carballo	509	505	492	488	470	475	481
Laracha, A	298	303	290	282	285	278	279
Laxe	166	161	170	165	161	162	160
Malpica de Bergantiños	335	334	312	337	343	334	356
Muxía	446	450	449	445	431	439	432
Ponteceso	333	335	326	325	323	330	306
Vimianzo	343	330	328	326	313	311	304
TOTAL GALP Costa da Morte	3098	3059	3017	2986	2979	2964	2950

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Actividade económica e Tecido
Empresarial

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

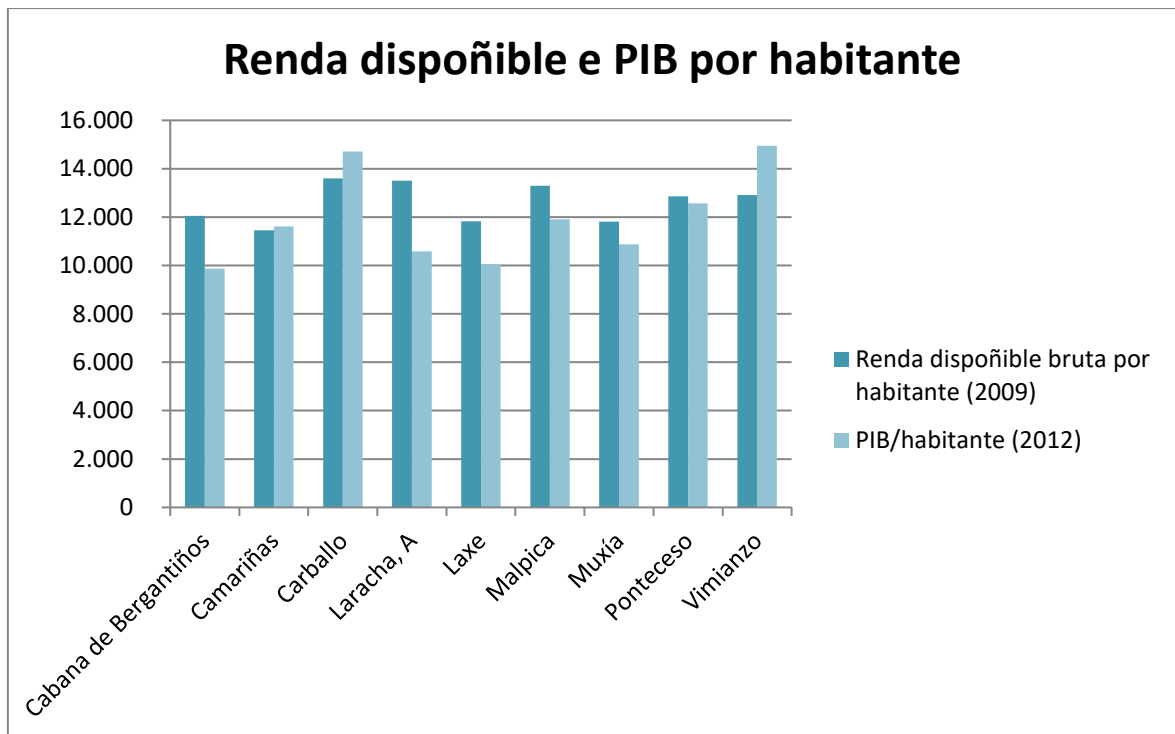

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Estrutura económica e empresarial

Renda dos habitantes do GALP Costa da Morte

O Instituto Galego de Estatístico ofrece desde hai anos unhas estimacións de renda familiar bruta dispoñible por habitante para os concellos galegos. No ámbito do GALP Costa da Morte, e para o último ano con cifras, 2009, a renda media situábase lixeiramente por baixo da media galega

O promedio da renda dispoñible no territorio do GALP Costa da Morte é 690 € máis alto ca o seu PIB medio, é dicir: do valor da riqueza xenerada no territorio. Iso fai pensar na percepción de rendas non vinculadas á actividade económica (pensións e outras rendas provenientes de axudas sociais). Esta tendencia é máis acentuada en Vimianzo, e inexistente en Cabana, Laracha, Laxe, Malpica, Muxía, Ponteceso e Camariñas (7 dos nove concellos do GALP), polo que poderíamos atribuír este efecto case enteiramente á poboación de Vimianzo.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Nome do municipio	Renda dispoñible bruta por habitante (2009)	PIB/habitante (2012)
Cabana de Bergantiños	12.052	9.867
Camariñas	11.456	11.616
Carballo	13.602	14.710
Laracha, A	13.512	10.586
Laxe	11.831	10.043
Malpica	13.297	11.904
Muxía	11.816	10.880
Ponteceso	12.859	12.572
Vimianzo	12.913	14.951
PROMEDIO GALP Costa da Morte	12.593	11.903
Galicia	14.965,44	19.599

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

PIB por concello e PIB/habitante	Ano 2010		Ano 2012 (p)		Variacións (%)	
	PIB (miles de euros)	PIB por habitante (euros)	PIB (miles de euros)	PIB por habitante (euros)	% variación PIB	% variación PIB /hab
Cabana de Bergantiños	53.843	10.886	47.922	9.867	-11%	-9%
Camariñas	75.038	11.888	71.789	11.616	-4%	-2%
Carballo	469.907	15.331	453.538	14.710	-3%	-4%
Laxe	34.517	9.922	34.245	10.043	-1%	1%
Laracha, A	132.700	11.764	120.622	10.586	-9%	-10%
Malpica	78.010	12.488	72.566	11.904	-7%	-5%
Muxía	63.681	11.659	57.786	10.880	-9%	-7%
Ponteceso	84.121	13.537	76.247	12.572	-9%	-7%
Vimianzo	123.113	15.030	121.506	14.951	-1%	-1%

A análise da variación interanual do PIB e PIB/habitante no territorio deste GALP pon de manifesto que a diminución mais acusada do PIB experimentouse en Cabana de Bergantiños e en Laracha. En Laracha, ademais, é onde foi máis acusada a caída porcentual de afiliados á Seguridade Social no sector agrario e pesqueiro.

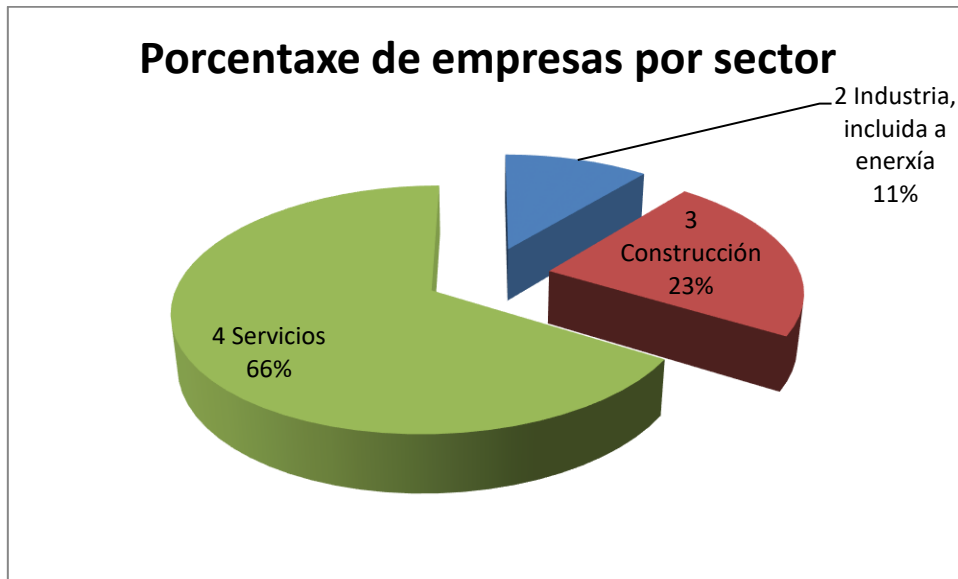
Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Empresas

O número total de empresas no GALP Costa da Morte no ano 2013 ascendía a 6.731 empresas

As empresas correspondentes ao sector servizos abranguen o 66% do conxunto das empresas e, como é lóxico pola súa dimensión poboacional, son especialmente altas en Carballo.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

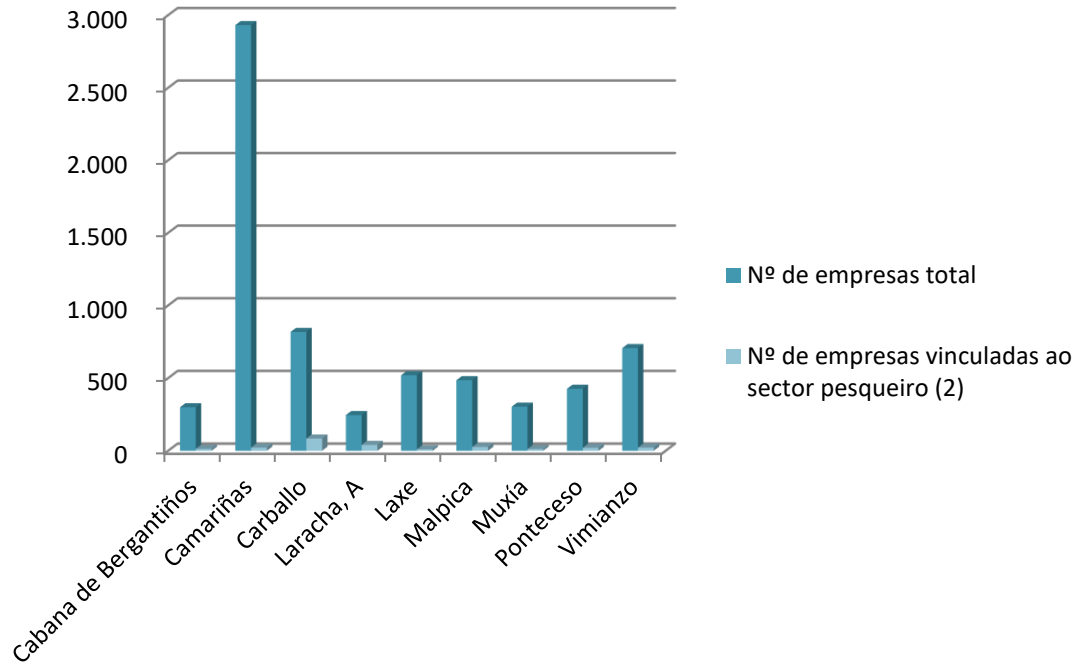
**Unidades locais
en GALP Costa
da Morte
segundo
actividade
principal**

	2013			
	2 Industria, incluída a enerxía	3 Construción	4 Servizos	Total
Cabana de Bergantiños	49	103	147	299
Carballo	242	677	2.012	2.931
Laracha, A	74	200	543	817
Laxe	37	67	141	245
Malpica de Bergantiños	103	93	323	519
Ponteceso	72	85	328	485
Muxía	37	64	202	303
Camariñas	43	74	309	426
Vimianzo	80	171	455	706
GALP Costa da Morte	737	1.534	4.460	6.731
Galicia	16.974	33.484	181.538	231.996

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Número de empresas e número de empresas do sector pesqueiro

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Nº DE EMPRESAS SECTOR PESQUEIRO POR MUNICIPIO	Nº de empresas total	Nº de empresas vinculadas ao sector pesqueiro (²)	%empresas sector pesqueiro /total
Cabana de Bergantiños	299	13	4,28%
Camariñas	2.931	22	6,43%
Carballo	817	84	3,14%
Laracha, A	245	40	5,10%
Laxe	519	10	4,22%
Malpica	485	26	5,42%
Muxía	303	12	4,14%
Ponteceso	426	20	4,80%
Vimianzo	706	22	3,44%
Total GALP Costa da Morte	6.731	249	3,70%

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Empresas relacionadas co sector pesqueiro.

	Total	10.2 Procesamento e conservación de peixes, crustáceos e moluscos	46.3 Comercio por xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	47.2 Comercio a retallo de produtos alimenticios, bebidas e tabaco en establecementos especializados	Subtotal CNAE's relacionados	% sobre total de empresas
Cabana de Bergantiños	304	0	5	8	13	4,28%
Camariñas	342	4	11	7	22	6,43%
Carballo	2674	2	25	57	84	3,14%
Laracha, A	785	0	14	26	40	5,10%
Laxe	237	0	5	5	10	4,22%
Malpica	480	0	11	15	26	5,42%
Muxía	290	2	5	5	12	4,14%
Ponteceso	417	0	6	14	20	4,80%
Vimianzo	640	0	7	15	22	3,44%

Se examinamos o tecido empresarial establecido no territorio do GALP Costa da Morte, este amosa un notable desequilibrio exercido pola potencia empresarial de Carballo, que aglutina o 43% do total das empresas do territorio, e o 34% das empresas vinculadas ao sector pesqueiro.

As empresas vinculadas ao sector pesqueiro representan un 4,04% das empresas do territorio, ata un total de 249 empresas. Na comparativa entre concellos, Camariñas acapara un 6,43% das empresas. Porén, o desequilibrio non é tan acentuado coma na análise do conxunto do tecido empresarial

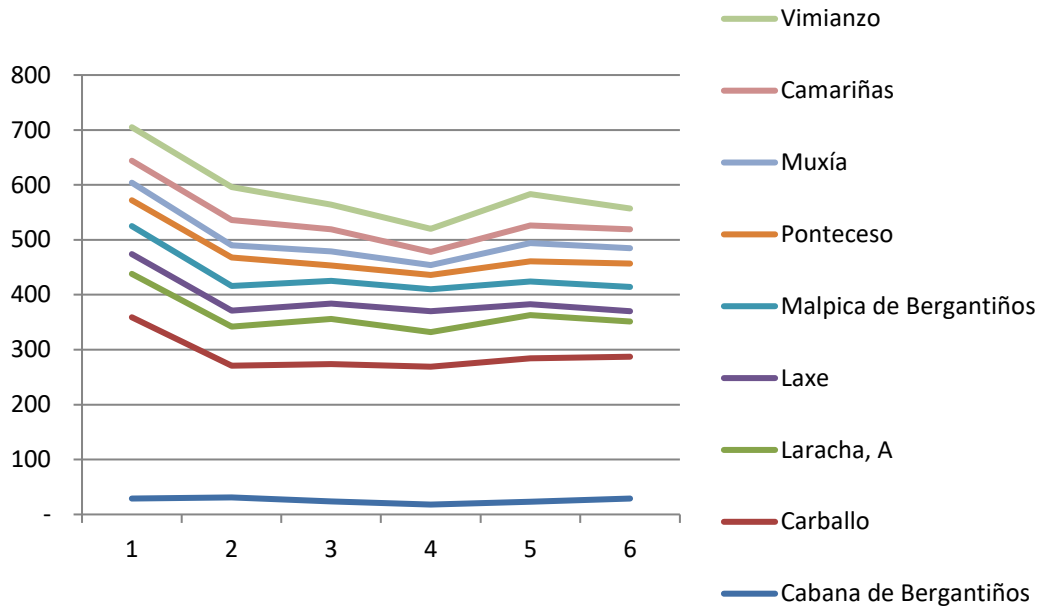

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

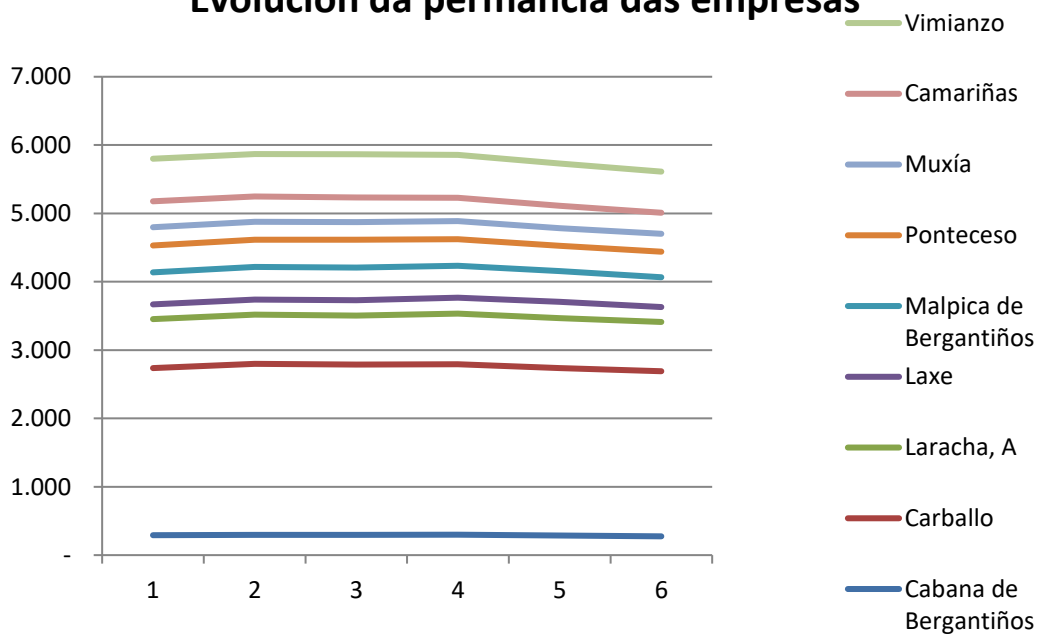

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Evolución das altas das empresas

Evolución da permanencia das empresas

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) do GALP Costa da Morte

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	Alta						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% variación
Cabana de Bergantiños	29	31	24	18	23	29	0%
Carballo	330	240	250	251	261	258	-22%
Laracha, A	79	71	82	63	79	64	-19%
Laxe	36	29	28	38	20	19	-47%
Malpica de Bergantiños	51	45	41	40	41	44	-14%
Ponteceso	47	52	28	26	37	43	-9%
Muxía	32	22	26	18	33	28	-13%
Camariñas	40	46	40	24	32	34	-15%
Vimianzo	61	60	45	42	57	38	-38%
Total GALP Costa da Morte	705	596	564	520	583	557	-21%
Galicia	22.217	18.805	18.270	18.377	19.661	20.185	-9%
A Coruña	9.237	7.978	7.595	7.640	8.135	8.279	-10%

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

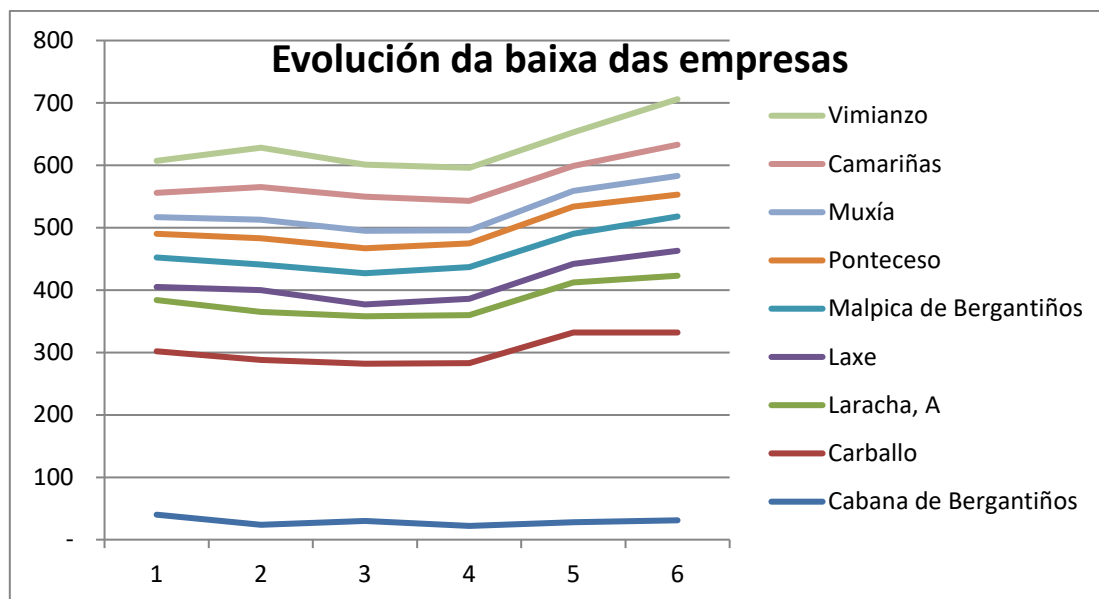

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

		Permanencia						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	% variación
Cabana	de							
Bergantiños		290	295	296	299	288	275	-5%
Carballo		2.445	2.504	2.491	2.495	2.451	2.416	-1%
Laracha, A		718	721	717	740	727	721	0%
Laxe		217	218	228	233	239	218	0%
Malpica	de							
Bergantiños		469	479	474	467	450	436	-7%
Ponteceso		394	397	409	389	372	374	-5%
Muxía		264	266	260	265	259	262	-1%
Camariñas		381	368	359	342	326	308	-19%
Vimianzo		622	621	630	628	616	602	-3%
Total GALP Costa da Morte		5.800	5.869	5.864	5.858	5.728	5.612	-3%
Galicia		187.902	191.065	189.268	188.049	184.388	180.908	-4%
A Coruña		78.383	79.901	79.246	78.941	77.260	75.736	-3%

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

		Baixa						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	% variación
Cabana de Bergantiños	de	40	24	30	22	28	31	-23%
Carballo		262	264	252	261	304	301	15%
Laracha, A		82	77	76	77	80	91	11%
Laxe		21	35	19	26	30	40	90%
Malpica de Bergantiños	de	47	41	50	51	48	55	17%
Ponteceso		38	42	40	38	44	35	-8%
Muxía		27	30	28	21	25	30	11%
Camariñas		39	52	55	47	40	50	28%
Vimianzo		51	63	51	53	54	73	43%
Total GALP Costa da Morte		607	628	601	596	653	706	16%
Galicia		17.896	19.063	20.611	19.502	21.910	23.134	29%
A Coruña		7.669	7.727	8.643	7.923	9.263	9.671	26%

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Os efectos da crise económica fixéronse notar no territorio: a porcentaxe de empresas que causaron baixa no directorio de empresas e unidades locais incrementouse un 16%, aínda que este incremento é menor ca o do conxunto da provincia (26%) ou o da Comunidade Autónoma (29%). Compre destacar o caso de Laxe, que incrementou o número de empresas en baixa nun 90%.

Esta tendencia é proporcionalmente menor ao descenso do número de empresas creadas ,q eu no caso do GALP Costa da Morte é do -21%, mentres que na provincia de A Coruña é do -10%, e en Galicia do -9%. Unha vez máis, Laxe destaca polo radical descenso no número de empresas creadas (-47%).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Análise polo miúdo do Sector do
Mar

Análise polo miúdo do Sector do Mar

Afiliaídos

Afiliações á Seguridade Social en alta laboral segundo o concello de residencia do afiliado (por conta propia e allea) nas actividades da Cnae (clasificación 2009): 0311, 0321, 1021, 1022, 4638 e 4723 (DATOS DE 2015)

	0311. Pesca mariña	0321. Acuicultura mariña	1021. procesamento de pescados, crustáceos y moluscos	1022. Fabricación de conservas de pescado	4638. Comercio al por maior de pescado, marisco e outros produtos alimenticio	4723. Comercio polo miúdo de pescado e marisco en establecementos especializados	Total Sector Por Actividades CNAE asociadas ao Mar	TOTAL AFILIADOS	% actividades CNAE asociadas ao Mar sobre o total
Cabana de Bergantiños	16	22		3	16		57	1.427	4%
Camariñas	301	70	x	102	37	x	520	1.498	35%
Carballo	31	7		242	15	19	314	10.822	3%
Laxe	105	5		x	5	x	120	4.239	3%
A Laracha	11	x		11	31	x	58	942	6%
Malpica de Bergantiños	217	6		14	13	12	262	1.880	14%
Muxía	132	52		8	x	x	201	1.416	14%
Ponteceso	104	13		3	5	3	128	1.821	7%
Vimianzo	x	x		13	19	x	45	2.325	2%
Total	917	175	0	396	141	34	1.705	26.370 ³	6%

Aínda que en apartado anteriores temos feito unha análise sucinta dos principais indicadores económicos e laborais do Sector do Mar, cómpre deterse nunha análise máis polo miúdo destes datos. Se examinamos o número de traballadores que están empregados en actividades asociadas ao sector do Mar, este supoñen o 6% do total

³ Datos correspondentes ao 1T 2015. En apdos anteriores, temos utilizado os datos de decembro de 2014. Estes datos foron facilitados polo IGE tras unah petición sobre os CNAE's en base ao último trimestre dispoñible

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

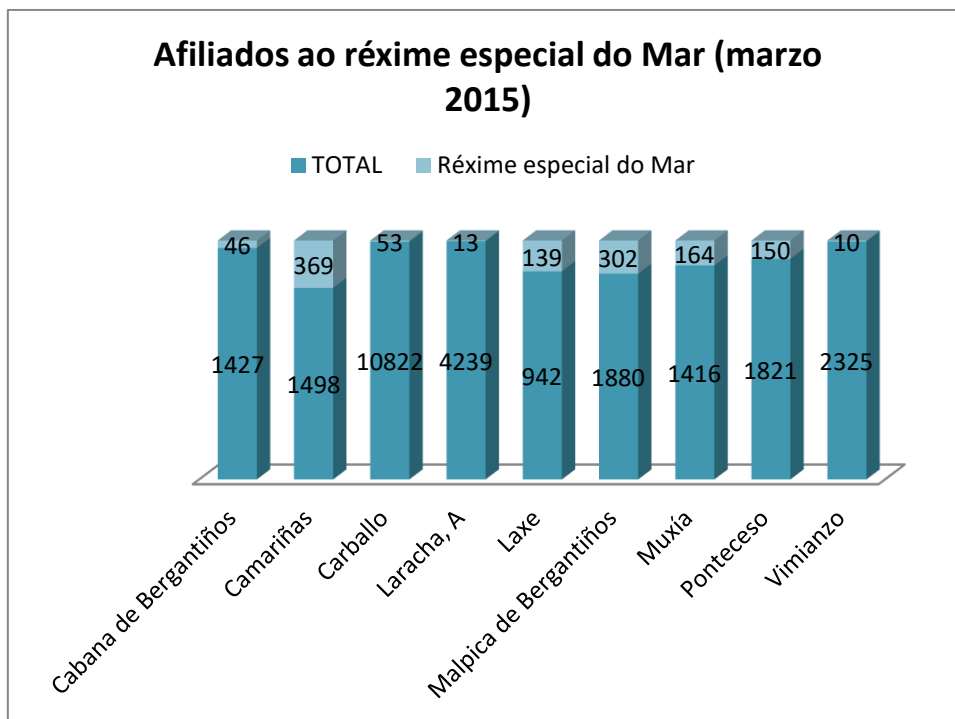

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

dos afiliados á Seguridade Social no GALP Costa da Morte.

Chama especialmente a atención a destacada porcentaxe de empregados en Camariñas, no CNAE asociado ao sector da pesca mariña e ao procesamento de pescado e crustáceos, así como os casos de Malpica e Muxía, onde a porcentaxe acada o 14%, concentrándose os traballadores na pesca mariña, na acuicultura (Muxía), e na fabricación ou o comercio ao por maior.

Doutra banda, o número de traballadores afiliados ao Réxime especial do Mar representan un 5% do total de afiliados no territorio do actual GALP 3.

Confrarías

Confrarías e Asociacións do Sector Pesqueiro	Asociados
Agrupación de Mariscadoras do Estuario de Anllóns.	30
Asociación Profesional de redeiras "O Fieital" de Malpica	29
Confraría de Pescadores de Malpica	270
Confraría de Pescadores de Caión de A Laracha	25

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Confraría de Pescadores Virxe da Barca de Muxía	195
Asociación de Mariscadoras Fonte de Santa Helena de Baldaio	5
Confraría de Pescadores de Corme	92
Confraría de Pescadores de Camariñas	288
Confraría de pescadores de Laxe	133
Confraría a de pescadores de Camelle	92
Asociación Redeiras Artesás "Illa da Estrela de Corme"	21

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Permisos de Marisqueo.

PERMEX	2011	2012	2013	2014
Total Galicia				
Total	3970	3954	3903	3748
Homes	407	475	610	672
Mulleres	3563	3479	3293	3076
% Mulleres/total	90%	88%	84%	82%
Zona VI - Costa da Morte	2011	2012	2013	2014
Total	253	249	233	242
Homes	83	86	82	93
Mulleres	170	163	151	149
% Mulleres/total	67%	65%	65%	62%

Na zona VI-Costa da Morte, que abrangue o territorio comprendido entre Cabo Touriñán e Punta Langosteira, o número de PERMEX no ano 2013 era de 242 permisos, que supoñen o 6% do total de Galicia. Cómpre así mesmo destacar que a acentuada feminización da actividade marisqueira é lixeiramente menos no caso da zona VI-Costa da Morte. En concreto, mentres que os permisos de marisqueo cujos titulares son mulleres ascenden ao 82% o conxunto da Comunidade Autónoma, esta porcentaxe baixa ao 62% na Costa da Morte, o que pode deberse á actividade percebeira.

Empresas

En canto ás empresas, o exame das unidades empresariais locais asociadas a actividades relacionadas co Mar revela un notable desequilibrio exercido pola potencia empresarial de Carballo, que aglutina o 43% do total das empresas do territorio, e o 34% das empresas vinculadas ao sector pesqueiro.

As empresas vinculadas ao sector pesqueiro representan un 4.04% das empresas do territorio, ata un total de 249 empresas. Na comparativa entre concellos, Camariñas acapara un 6,43% das empresas. Porén, o desequilibrio non é tan acentuado coma na análise do conxunto do tecido empresarial

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	Total	10.2 Procesamento e conservación de peixes, crustáceos e moluscos	46.3 Comercio por xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	47.2 Comercio a retallo de produtos alimenticios, bebidas e tabaco en establecementos especializados	Subtotal CNAE's relacionados	% sobre total de empresas
Cabana Bergantiños	304	0	5	8	13	4,28%
Camariñas	342	4	11	7	22	6,43%
Carballo	2674	2	25	57	84	3,14%
Laracha, A	785	0	14	26	40	5,10%
Laxe	237	0	5	5	10	4,22%
Malpica	480	0	11	15	26	5,42%
Muxía	290	2	5	5	12	4,14%
Ponteceso	417	0	6	14	20	4,80%
Vimianzo	640	0	7	15	22	3,44%

Descargas en lonxas.

Comparativa de pesca fresca por zonas de produción no 2014 e 2013

	2014		2013		Diferenza 2014-2013		% Dif. 2014-2013	
	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros
Zona I - Vigo	35.358.004	112.552.155	34.538.940	110.444.322	819.063	2.107.833	2,37%	1,91%
Zona II - Pontevedra	4.730.190	11.626.801	5.262.170	12.973.530	-531.981	-1.346.729	-10,11%	-10,38%
Zona III - Arousa	34.196.566	69.596.013	32.453.332	65.299.861	1.743.234	4.296.152	5,37%	6,58%
Zona IV - Muros	10.751.626	17.240.129	10.978.748	19.504.997	-227.121	-2.264.868	-2,07%	-11,61%
Zona V - Fisterra	896.071	3.798.480	868.621	3.163.842	27.450	634.637	3,16%	20,06%
Zona VI - Costa da Morte	5.764.283	7.670.476	3.353.995	6.756.424	2.410.289	914.052	71,86%	13,53%
Zona VII - Coruña- Ferrol	50.053.103	87.140.929	40.725.193	87.383.935	9.327.910	-243.006	22,90%	-0,28%
Zona VIII - Cedeira	2.529.629	9.716.049	1.499.182	5.716.705	1.030.447	3.999.344	68,73%	69,96%
Zona IX - Mariña	42.898.334	113.000.098	33.753.979	102.178.438	9.144.355	10.821.660	27,09%	10,59%
TOTAL	187.177.807	432.341.131	163.434.160	413.422.055	23.743.647	18.919.077	14,53%	4,58%
% Costa da Morte /total	3%	2%	2%	2%	10%	5%		

Se atendemos ás descargas por quilos e máis polo seu valor, as descargas da Zona VI alcanzaron en 2014 un total de 5.764.283 quilos, por un valor de 7.670.476 €. Isto supón un incremento porcentual do 71% nas capturas e do 13% no prezo, fronte a diminución

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

porcentual interanual entre 2012 e 2013 do 22% no volume das capturas, e dun -26% no valor das mesmas.

Os datos ofrecidos polo Anuario de Pesca de Galicia non conseguen determinar a causa desta diminución no período 2012-2013, catro veces maior na Costa da Morte ca no conxunto da Comunidade Autónoma. Porén, nos grupos de traballo desenvolvidos durante a elaboración desta EDLP, as mesas de traballo integradas polo sector da pesca teñen aludido en repetidas ocasións á tendencia crecente a descargar e/ou subastar na Lonxa de A Coruña, o que explicaría a caída das capturas, e quizais establecería unha hipótese acerca das causas explicativas desa preferencia pola Lonxa de A Coruña: os maiores prezos, xa que os prezos na zona de A Coruña só teñen diminuído un 1%.

De feito, se comparamos as caídas porcentuais das dúas principais lonxas do GALP, Malpica e Camariñas, estas se atopan entre as máis altas de toda Galicia, con caídas no valor das capturas do -21% e -31%, respectivamente, no período 2012-2013, e só superadas por Cariño. Porén, estas mesas lonxas experimentan una notable recuperación no ano 2014, de forma que Camariñas só cae un 0,2% e Malpica experimenta un crecemento de case un 8%. O mesmo hai que destacar no caso de Laxe, cunha suba porcentual do 21,6%.

Comparativa das lonxas máis importantes en cantidade no 2014 e 2013

	2014		2013		Diferenza 2014-2013		% Dif. 2014-2013	
	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros
A Coruña (Lonja Coruña, S.A.)	49.365.455	82.038.049	39.935.035	82.977.197	9.430.420	-939.148	23,61%	-1,13%
Vigo	33.997.546	102.148.763	33.042.891	100.751.446	954.655	1.397.317	2,89%	1,39%
Ribeira	29.637.765	34.731.351	27.705.520	33.288.154	1.932.244	1.443.197	6,97%	4,34%
Burela	25.228.063	66.724.039	19.381.224	58.719.581	5.846.839	8.004.458	30,17%	13,63%
Celeiro	17.626.945	46.065.034	14.342.643	43.286.001	3.284.302	2.779.033	22,90%	6,42%
Portosín	5.834.775	3.774.405	6.930.991	6.497.129	-	-	-	-
					1.096.216	2.722.725	-15,82%	41,91%
Muros	3.847.324	5.489.523	2.383.899	4.336.029	1.463.426	1.153.494	61,39%	26,60%
Camariñas	2.801.944	2.982.884	1.876.637	2.988.955	925.307	-6.071	49,31%	-0,20%
Portonovo	2.414.752	1.869.686	2.210.642	1.942.592	204.110	-72.905	9,23%	-3,75%
Cedeira	2.289.695	8.912.653	802.517	4.596.732	1.487.178	4.315.921	185,31%	93,89%
Malpica	2.145.971	2.828.121	1.080.965	2.624.696	1.065.006	203.424	98,52%	7,75%
Cambados	1.654.908	6.696.598	1.555.106	5.598.612	99.802	1.097.986	6,42%	19,61%
Marín	1.207.347	3.196.982	1.600.150	3.511.706	-392.803	-314.724	-24,55%	-8,96%
Noia	991.677	7.538.340	1.651.855	8.609.253	-660.179	-	-	-
						1.070.913	-39,97%	12,44%
O Grove	803.273	7.335.730	700.491	5.998.986	102.782	1.336.744	14,67%	22,28%
Bueu	720.011	3.162.487	770.634	2.436.320	-50.623	726.166	-6,57%	29,81%
Laxe	658.698	924.469	323.280	759.929	335.418	164.540	103,75%	21,65%
A Illa de Arousa	558.031	6.272.473	487.794	4.686.065	70.237	1.586.408	14,40%	33,85%
Fisterra	542.359	2.106.051	570.794	1.986.129	-28.435	119.922	-4,98%	6,04%
Carril	439.557	3.770.699	899.086	6.317.338	-459.530	-	-	-
							-51,11%	-

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2.546.639

40,31%

Comparativa de lonxas na zona VI - Costa da Morte no 2013 e 2014

	2014		2013		Diferenza 2014-2013		% Dif. 2014-2013	
	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros	kg	Euros
Baldaio	3.300	38.301	2.570	21.831	730	16.470	28,40%	75,44%
Caión	4.184	28.660	5.307	33.382	-1.123	-4.722	-21,16%	-14,15%
Camariñas	2.801.944	2.982.884	1.876.637	2.988.955	925.307	-6.071	49,31%	-0,20%
Corme	6.205	107.753	20.891	130.935	-14.686	-23.182	-70,30%	-17,71%
Laxe	658.698	924.469	323.280	759.929	335.418	164.540	103,75%	21,65%
Malpica	2.145.971	2.828.121	1.080.965	2.624.696	1.065.006	203.424	98,52%	7,75%
Muxía	20.851	78.504	15.478	71.586	5.373	6.918	34,71%	9,66%
Río Anllóns	97.917	561.276	19.868	84.141	78.049	477.135	392,84%	567,06%
TOTAL	5.739.070	7.549.968	3.344.996	6.715.455	2.394.074	834.512	71,57%	12,43%

Se comparamos os datos das lonxas situadas dentro do territorio do GALP Costa da Morte, o incremento das capturas foi do 71%, pero o incremento do prezo foi só do 12%, sendo a suba especialmente forte en Baldaio e Río Anllóns, e a caída mais acusada en Corme.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Datos xerais de grandes grupos na zona VI - Costa da Morte no 2014

	kg	%	Euros	%	Euros/kg
Algas	17.167	0,30%	22.317	0,29%	1,3
Bivalvos	115.845	2,01%	750.391	9,78%	6,48
Cefalópodos	311.425	5,40%	1.636.528	21,34%	5,25
Crustáceos	33.541	0,58%	446.089	5,82%	13,3
Equinodermos	29.085	0,50%	77.280	1,01%	2,66
Peixes	5.253.003	91,13%	4.634.504	60,42%	0,88
Poliquetos	1.556	0,03%	93.345	1,22%	60
Resto das descargas	2.661	0,05%	10.023	0,13%	3,77
TOTAL	5.764.283	100,00%	7.670.476	100,00%	1,33

Por tipo de descargas, a maior parte das mesmas corresponden a peixe (60% das descargas), seguidos de cefalópodos (21%) e bivalvos (10%).

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Flota pesqueira (2014)

Datos agregados	Buques		Arqueo		Potencia	
	Nº	% Var	GT	% Var	CV	% Var
Caión	5	0,00%	14	3,21%	147	0,00%
Camariñas	75	-1,32%	900	-0,86%	4.927	1,25%
Camelle	50	0,00%	156	57,61%	1.575	12,74%
Corme	25	0,00%	638	0,00%	1.911	1,06%
Laxe	39	-2,50%	519	5,29%	2.816	-0,74%
Malpica de Bergantiños	65	-2,99%	843	2,51%	5.547	4,39%
Muxía	30	-3,23%	1.156	0,43%	3.853	2,67%
GALP Costa da Morte	289	-10%	4226	68%	20776	21%
Galicia	4.506	-1,68%	100,00%	0,00%	384.652	0,09%

Se atendemos ao número de buques e á súa capacidade, os principais portos do GALP Costa da Morte abarcan o 6% do número de buques, o 27% do arqueo e o 19% da potencia. Camariñas e Malpica concentran o maior número de buques (aínda que o número de buques de pesca rexistrados é enganoso, por razón das diferenzas de tamaño e actividade). A maior capacidade en termos de volume está en Camariñas e Muxía (polo efecto da flota de arrastre en Muxía).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

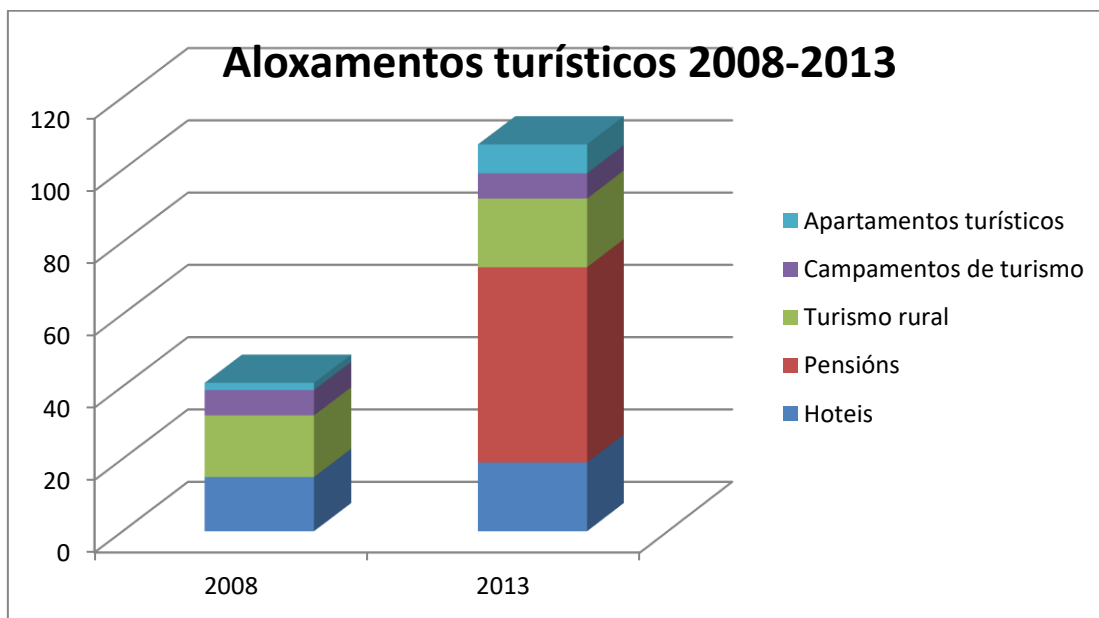

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Turismo

Turismo

Aloxamentos turísticos no GALP Costa da Morte		
	2008	2013
Hoteis	15	19
Pensións	0	54
Turismo rural	17	19
Campamentos de turismo	7	7
Apartamentos turísticos	2	8
TOTAL	41	107
Incremento no período	161%	

Como se pode comprobar no gráfico, os aloxamentos turísticos experimentaron un

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

notabilísimo incremento no período 2008-2013, incrementándose a oferta nun 161% e pasando dos 41 establecementos aos 107.

	2008					2013				
	Hote is	Pensió ns	Turis mo rural	Campamen tos de turismo	Apartamen tos turísticos	Hote is	Pensió ns	Turis mo rural	Campamen tos de turismo	Apartamen tos turísticos
Cabana de Berganti ños	3	..	2	0	0	3	2	2	0	0
Camariñas	3	..	0	0	0	4	9	0	0	0
Carballo	4	..	4	3	0	4	6	4	3	1
Laracha, A	1	..	2	0	0	1	4	2	0	0
Laxe	2	..	1	0	1	3	2	1	0	2
Malpica de Berganti ños	1	..	4	1	0	1	8	4	1	0
Muxía	1	..	1	3	1	3	14	3	3	4
Ponteces o	0	..	2	0	0	0	2	1	0	1
Vimianzo	0	..	1	0	0	0	7	2	0	0
Total GALP Costa da Morte	15	0	17	7	2	19	54	19	7	8

As pensións foron, en xeral, o tipo de establecemento que máis se incrementou (seica parece efecto do inicio do seu rexistro no conxunto de Galicia). Por localidades, Camariñas, Carballo, Vimianzo, Malpica e Muxía encabezan esta tendencia ao incremento, sendo especialmente significativos os casos de Camariñas, Muxía e Vimianzo.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Prazas en aloxamentos turísticos	Prazas									
	2008					2013				
	Hoteis	Pensións	Turismo rural	Camps de turismo	Apart turísticos	Hoteis	Pensións	Turismo rural	Camps de turismo	Aparts turísticos
Cabana de Bergantiños	222	..	23	0	0	222	29	23	0	0
Carballo	267	..	46	560	0	267	131	48	560	32
Laracha, A	35	..	15	0	0	35	70	15	0	0
Laxe	60	..	18	0	27	72	42	20	0	41
Malpica de Bergantiños	44	..	41	513	0	44	134	41	495	0
Ponteceso	0	..	24	0	0	0	46	16	0	76
Muxía	16	..	12	549	64	44	248	50	594	116
Camariñas	58	..	0	0	0	61	186	0	0	0
Vimianzo	0	..	12	0	0	0	104	20	0	0
GALP Costa da Morte	702	0	191	1622	91	745	990	233	1649	265
Galicia	51032	..	6870	34846	3725	56374	25183	7319	34977	5049

Se atendemos ao número de prazas ou capacidade do sector hostaleiro, a tendencia se confirma, cun incremento do 49%, concentrados en casas de turismo rural, apartamentos turísticos e pensións. Muxía case teñen duplicado a súa capacidade, cun incremento do 145%.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

UNIDADES EMPRESARIAS BAIXO O EPÍGRAFE "I HOSTALARÍA"							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Variación no período
Cabana de Bergantiños	27	27	31	31	32	33	22%
Carballo	286	280	288	298	295	289	1%
Laracha, A	109	110	107	106	101	102	-6%
Laxe	35	37	38	40	40	37	6%
Malpica de Bergantiños	72	76	78	76	76	77	7%
Ponteceso	61	62	66	70	65	61	0%
Pontedeume	94	101	96	102	98	88	-6%
Muxía	58	55	56	58	62	65	12%
Vimianzo	78	76	73	68	69	70	-10%
GALP Costa da Morte	820	824	833	849	838	822	0%
Galicia	24922	24979	25327	25375	24930	24642	-1%
A Coruña	10590	10614	10750	10737	10570	10410	-2%

Porén, o número de unidades empresariais que desenvolven a súa actividade baixo o epígrafe "Hostalaría", dentro do sector Servizos, non experimentaron ningunha variación, aínda que cómpre destacar unha notable suba do 22% en Cabana de Bergantiños.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Patrimonio medioambiental

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Situación ambiental do territorio do GALP Costa da Morte. Rede Natura 2000 e Espazos de interese ambiental.

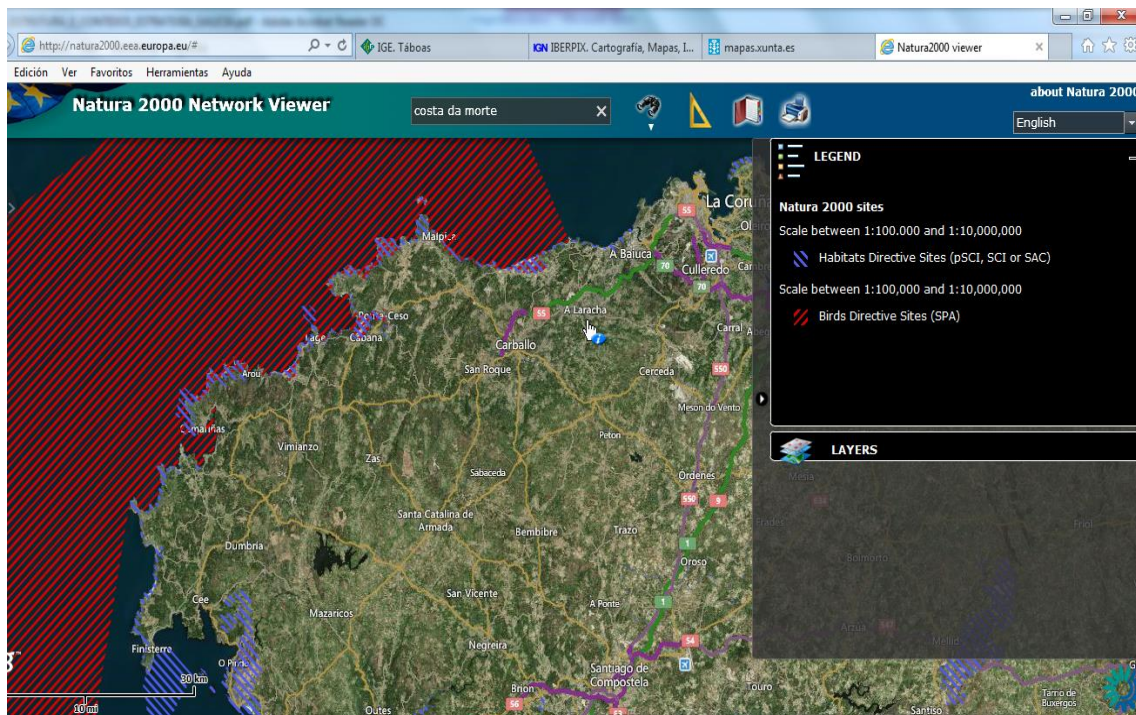
O valor ambiental da zona costeira, o litoral e o espazo interior relacionado co mar é dun importantísimo valor no GALP Costa da Morte, xa que supón a base para o desenvolvemento da actividade pesqueira, pero principalmente os é un dos principais recursos turísticos da zona. Ao longo destas liñas farase un repaso dos principais espazos naturais do GALP Costa da Morte, con especial atención a aqueles incluídos na Rede Natura 2000.

ESPAZOS NATURAIS E REDE NATURA 2000

A rede galega de espazos naturais protexidos representa o 12% da superficie total e recolle as figuras de “Humidal Protexido”, “Parque Nacional”, “Zona Especial de Protección dos Valores Naturais (ZEPVN)”, “Paisaxe Protexida”, “Reserva Natural”, “Monumento Natural”, “Parque Natural”.

A rede europea NATURA 2000 inclúe aqueles Espazos Naturais dos Estados membros que, polos seus valores ou polo seu interese natural, cultural, paisaxístico, etc., sexa necesario asegurar a súa conservación xa que aínda non teñen unha protección específica, a través dunha dobre clasificación en espazos denominado LIC (Lugares de Importancia Comunitaria) e ZEPA (Zona Especial de Protección de Aves).

A continuación, describiremos os LIC's/ZEPA's situados no territorio do GALP Costa da Morte, e que quedan reflexados no seguinte mapa:

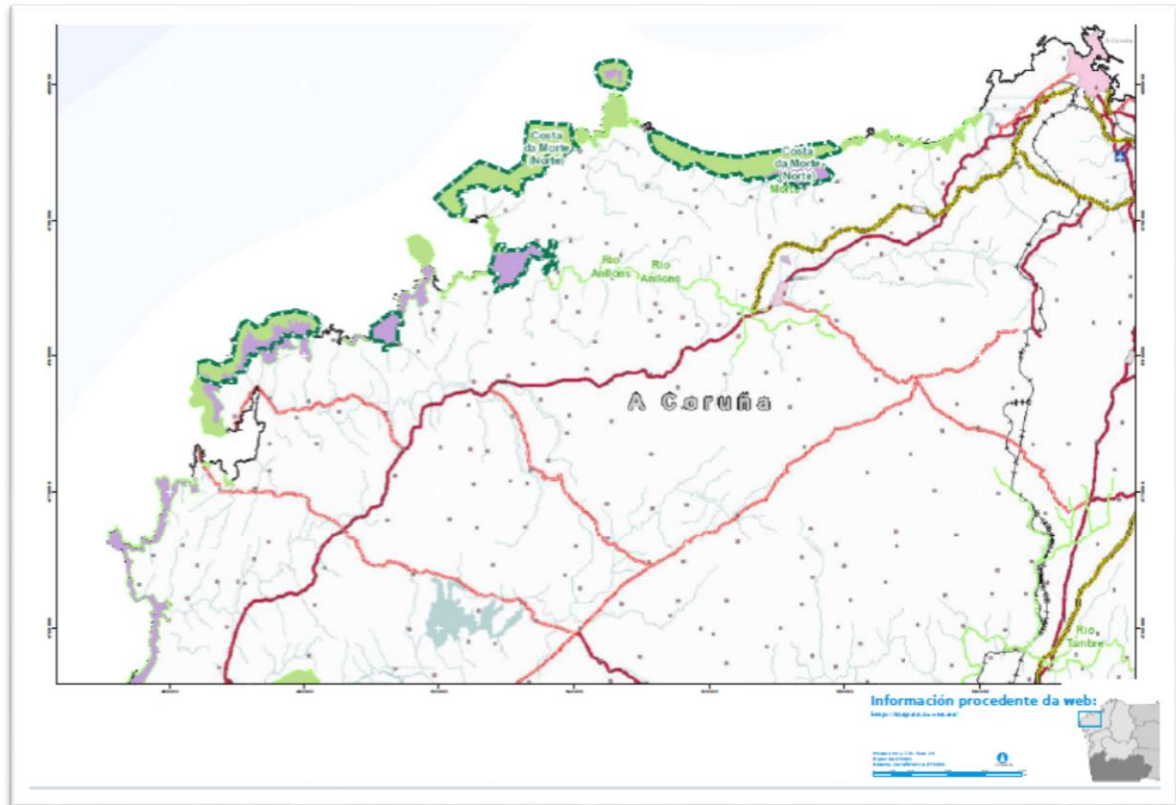

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Rede Natura 2000 do GALP Costa da Morte. FONTE: Comisión Europea

ZEPA's e LIC's no GALP Costa da Morte. Fonte: CMATI, 2015.

COSTA DA MORTE: LIC. Lugar de Importancia Comunitaria:

Franxa costeira nos concellos de Arteixo, Cabana de Bergantiños, Camariñas, Carballo, Cee, Corcubión, Fisterra, Laracha, Laxe, Malpica de Bergantiños, Muxía, Ponteceso e Vimianzo, cunha extensión de 11.885 ha. Extenso tramo de costa entre o cabo Fisterra e a praia de Alba (Arteixo), que, con excepción dunha gran parte da ría de Camariñas e dos núcleos habitados máis importantes, abarca a totalidade do litoral noroccidental de Galicia e algúns dos treitos máis apartados e mellor conservados da costa galega.

Este LIC abarca arredor de 152 km de litoral, dos que sobre un 17% (26 km) se corresponde con depósitos areosos de praia-duna. Ademais, un 38% da área protexida (4.539 ha) ocupa augas mariñas, principalmente ao sur e sudeste de cabo Fisterra, no tramo Camariñas-Arou e na parte externa da ría de Corme e Laxe. Malia a existencia no pasado de múltiples factores degradadores, as diferentes zonas húmidas, como Traba e Baldaio, aínda conservan un gran valor, e atesouran importantes e moi variadas mostras de vexetación estuárica e palustre. Pola súa parte, os sistemas dunares están moi ben representados e inclúen múltiples macroformas sedimentarias e erosivas, algunhas pouco comúns ou case únicas no ámbito cántabro-atlántico ou español, como

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

as dunas parabólicas, as dunas remontantes ou placas eólicas (con mostras excelentes nos "montes brancos" das praias da Barra do Medio, en Ponteceso, e Trece-Santa Mariña, en Camariñas, que se elevan por encima dos 100 m de altura, así como en Lourido, Nemiña e Rostro, entre outras), as dunas colgadas (Razo, Santa Mariña) ou as barxanas (Trece). As praias e turbeiras fósiles (como as de Razo e Baldaio), as grandes extensións de coídos ou praias de coios (con exemplos singulares como o de Cuño, en Muxía), os numerosos complexos de covas mariñas ou furnas (como as de Muxía-Nemiña, Roncudo ou Sisargas), as rasas cuaternarias (cabo Santo Adrián, por exemplo) e a abundancia de megaformas e microformas graníticas (como en cabo Vilán e cabo Veo ou en punta Nariga) son elementos xeomorfolóxicos dun grande interese. Non en van este LIC engloba ata cinco puntos de interese xeolóxico (recoñecidos polo IGME) de importancia estatal ou autonómica: lagoa de Baldaio (C-110), rasas cuaternarias de cabo Santo Adrián (C-111), praia do Trece (placas eólicas) (C-112), penas abaladoiras de Muxía (C-113) -que abarca as praias de coios, rasa litoral e depósitos de praias e placas eólicas de Lourido- e coído de Cuño (C-114).

As especies faunísticas de maior interese son as gaivotas tridáctilas ('*Rissa tridactyla*') e Arao Común ('*Uria aalge ibericus*') que na súa práctica totalidade atópanse nos cantís de cabo Vilán e Illas Sisargas. Estas illas tamén acollen a principal colonia de gaivota escura ('*Larus *fuscus*') de España. Na lagoa de Traba danse cita algunhas especies de aves de especial interese, varias das cales nidifican na área, como o carricero tordal ('*Acrocephalus arundinaceus*'). No cabo Fisterra pódense observar aves mariñas como a pardela pichoneta ('*Puffinus *puffinus*') e o alcatraz atlántico ('*Sula bassana*'). Tamén é fácil divisar desde aquí mamíferos mariños como golfinhos ('*Delphinus delphis*') e arroaces reais ('*Tursiops *truncatus*'). Outras especies usuais da Costa da Morte son: a nutria ('*Lutra lutra*'), o carricero común ('*Acrocephalus scirpaceus*'), a cerceta común ('*Anas crecca*'), o ánade azulón, ('*Anas laticyrhynchus*'), a garza real ('*Ardea cinerea*'), o vuelvepedras común ('*Arenaria interpres*'), o correlimos tridáctilo ('*Calidris alba*'), o correlimos común ('*Calidris alpina*'), o correlimos gordo ('*Calidris canutus*'), o chorlitojeo patinegro ('*Charadrius alexandrinus*'), o chorlitojeo grande ('*Charadrius hiaticula*'), o escribano palustre ('*Emberiza schoeniclus*'), o colimbo grande ('*Gavia immer*'), o ostrero euroasiático ('*Haematopus ostralegus*'), a gaivota patiamarilla ('*Larus cachinnans*'), a agulla colipinta ('*Limosa lapponica*'), o zarapito real ('*Numenius arquata*'), o zarapito trinador ('*Numenius phaeopus*'), o corvo mariño moñudo ('*Phalacrocorax ristotelis*'), o chorlito gris ('*Pluvialis squatarola*'), o archibebe claro ('*Tringa nebularia*') e o lagarto dos zarzales ('*Lacerta schreiberi*').

En canto á flora, matogueiras atlánticas (*Erica vagans*) e dunas con céspede de *Malcomietalia*. As especies de maior interese son: 'omphalodes' ('*Omphalodes littoralis*'), 'rumex' ('*Rumex *rupestris*') e esfagno ('*Sphagnum pylaisii*')

COSTA DA MORTE (Norte): ZEPA. Zona Especial de Protección de Aves:

Esta ZEPA está integrada por varias áreas diferenciadas: o complexo litoral de Baldaio (Carballo) -que inclúe o tramo costeiro ata Malpica (Carballo-Malpica de Bergantiños)-; as illas Sisargas (Malpica de Bergantiños); o tramo costeiro de punta da Nariga-punta Roncudo (Malpica de Bergantiños-Ponteceso), o estuario do Río Anllóns (Ponteceso-Cabana de Bergantiños); o complexo litoral de Traba (Laxe) e o tramo costeiro de Aroucabo Vilán (Camariñas). Inclúe sectores de augas mariñas en todas as áreas, con algúns illotes e baixíos rochosos.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Sitúase na rexión eurosiberiana, provincia atlántica-europea e subprovincia cántabro-atlántica, e adscíbese ao sector galaico-portugués. Dominio climático oceánico húmido, con precipitacións no rango dos 945-1.748 mm anuais e temperaturas medias de 12,4-14,5 °C, cun número mínimo de 228 días libres de xeadas. O seu rango altitudinal oscila entre os 0 e os 188 m sobre o nivel do mar.

Franxa costeira moi recortada, principalmente rochosa e aberta, con excepción da ría de Corme-Laxe. Algunhas fronteiras e promontorios dan paso a pequenas serras e montes costeiros, como a serra da Pena Forcada, punta do Roncudo, punta da Nariga e monte Neme. Predominan os cantís mariños de altura media-baixa, que alcanzan o seu máximo nas illas Sisargas, con 96 m. É moi notable a presenza de praias de cantos (coídos), principalmente no contorno do cabo Vilán, e de covas mariñas (furnas) en toda a costa. Entre os varios sistemas dunares, que en parte se desenvolven sobre frechas litorais, destacan os de Baldaio (que se estende ao longo de 3,6 km de fronte costeira), Monte Branco, Traba e Trece-Santa Mariña. As lagoas litorais de Baldaio e Traba, o estuario do Río Anllóns e os medios asociados son zonas húmidas moi importantes desde o punto de vista xeomorfolóxico e presentan unha gran variedade de tipos de vexetación halófila e palustre.

CABO VILÁN: Sitio Natural de Interese Nacional

Atópase no Concello de Camariñas, ao Norte da ría do mesmo nome, na Costa da Morte. Ten unha extensión de 6,4 ha .

O faro de Cabo Vilán sinala uns dos tramos máis perigosos da Costa da Morte, pero tamén dos máis fermosos. Erguido a 125 m de altitude e unido ao antigo edificio dos fareiros, posúe un potente canón de luz capaz de alcanzar as 28-30 millas mariñas (55km). O enclave xa foi declarado de Interese Nacional, no ano 1933 e desde sempre aparece descrito como rochosos e acantilado.

Dá vertixe asomarse aos ventosos cantís ou contemplar a punta partida do cabo no illote que se coñece co nome de Vilán de Fóra. é interesante efectuar a aproximación polo camiño máis difícil, o que se envorca sobre o mar na pista de terra e area que, desde Arou, pasa pola ensinada de O Trece entre os cabos Veo e Tosto. O areal de O Trece é un dos máis salvaxes e como o resto do traxecto permanece virxe, sen construcións humanas.

RIO ANLLÓNS LIC. Lugar de Importancia Comunitaria:

Este lugar atópase entre os Concellos de Cabana de Bergantiños, Ponteceso, Coristanco e Carballo, e conta cunha extensión de 162 ha.

Entre o seu nacemento na vertente dos montes de Xalo e a súa desembocadura na ría de Corme e Laxe, efectúa un percorrido de 54,4 km. Cun índice de sinuosidade de 1,43 polo que se pode catalogar como un río sinuoso, cun caudal medio de 9,931 m³ e cun módulo específico de 22,98 l/seg. km², o que lle permite clasificalo coma forte.

Posúe boas representacións de arboredo de costa dominado por ameneiro e unha

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

intensa facturación na súa xeomorfoloxía. A conca divídese entre tres dominios: dominio de Malpica-Tui e Santiago, complexo de Ords, e dominio de Galicia central e occidental.

Hábitats:

- Bosques de ribeira con *Alnus glutinosa* e *Fraxinus excelsior* (*Alno-padion*, *Alnion incanae* e *Salicion albae*).
- Cursos de auga entre montañas con *Ranunculion fluitantis* e *Callitricho-Batrachion*.
- Uceiras secas europeas.
- Toxais húmidos atlánticos de zonas tépedas de *Erica ciliaris* e *Erica tetralix*

Fauna:

- Avenoiteira cincenta (*Caprimulgus europaeus*)
- Martiño Peixeiro (*Alcedo atthis*)
- Papuxa montesa (*Sylvia undata*)
- Lavanco real (*Anas platyrhynchos*)
- Azor (*Accipiter gentilis*)
- Gabián (*Accipiter nisus*)
- Ouriolo (*Oriolus oriolus)
- Morcego grande de *ferradura (*Rhinolophus ferrum-equinum*)
- Morcego pequeno de ferradura (*Rhinolophus hipposideros*)
- Lontra (*Lutra lutra*)
- Tourón (*Mustela putorius*)
- Lagarto das silvas (*Lacerta schreiberi*)
- Cobra de coar (*Natrix natrix*)
- Cobra de auga (*Natrix maura*)
- Lamprea (*Petromyzon marinus*)
- Vacaloura (*Lucanus cervus*)

PARAXES DE INTERESE

Cabo de Santo Hadrián:

Situado en Malpica, o cabo Santo Hadrián constitúe un excelente miradoiro sobre as illas Sisargas e mesmo, con potentes prismáticos, un bo punto de observación da súa fauna e flora.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Pero antes de chegar á punta váisenos a vista cara un pequeno santuario: a branca ermida de Santo Hadrián do Mar, á que case salpican as ondas os días de marusía.

Esta punta é o mellor punto de observación dos pasos migratorios de aves de setembro a outubro. De gran riqueza xeolóxica, ornitolóxica paisaxística, o cabo acolle a numerosas especies que procuran alimento no Continente: *Corvus corone*, *Corvus monedula*, *Pica pica*, *Larus cachinnans* e a *Corvus corax*.

Desembocadura do Río Anllóns. Entre Cabana e Ponteceso:

O Río Anllóns xa foi analizado en profundidade no apartado de Situación Ambiental da Zona Costeira, pola súa catalogación na Rede Natura 2000 de Lugar de Importancia Comunitaria. No presente apartado salientaremos a súa desembocadura, pola gran riqueza paisaxística que presenta.

Enseada de Ínsua:

"Unha lingua de area divide en dous o esteiro do río Anllóns. A ámbalas dúas marxes da desembocadura amontóase a area dando lugar a un gran conxunto de dunas de case dous quilómetros de lonxitude e uns 400 metros de anchura media; esa area trepa polas abas do Monte Branco ata o Alto das Travesas.

Estamos fronte un espazo natural de grande riqueza paisaxística e ecolóxica. Ocupa unha superficie de máis de mil hectáreas e ten unha grande riqueza ornitolóxica de aves de paso e invernantes. Nos últimos tramos do Anllóns pódense ver e pescar angulas, lampreas, reos, salmóns e troitas."

Esteiro do Anllóns:

As placas areentas de Monte Branco, a imponente figura da frecha areenta, os numerosos restos arqueolóxicos de toda a bisbarra, a presenza de miles de anátidas e limícolas ou a excelente gastronomía constitúen un reclamo de primeira magnitude para visitar este anaco de litoral da Costa da Morte.

As praderías submarinas de *zoostera marina* adornan a chaira intermareal sobre todo con baixamar. Por enriba, a *salicornia* invade a marisma xusto no nivel anterior ao que o fai o xunco. Máis preto das augas doces do Anllóns, as densas masas de carrizos poden acadar ata os tres metros de altura. Finalmente, e enriba dos corredores de dunas e tamén nas dunas fixas aséntanse a *Silene de praia* ou a endémica '*Iberis procumbens*'.

Unha grande parte da enseada está ocupada por gansos, cercetas e patos, pero as especies máis numerosas son as limícolas: *Biluricos*, *píllaras*, *mazaricos*, *virapedras* ou *pilros*, alternan cos máis escasos pero asiduos temporalmente a estas costas como *pentumeiros*, *mobellas*, *barnaclas* ou *tarros*. *Garzas*, *pernalongas*, *rascóns* ou *galiñolas* atópanse todo o ano.

Como aves de presa sobresaen o ocasional *esmerillón* ou o *lagarteiro*. Nos *acantilados*, *corvos grandes*, *corvos pequenos* e *chovas* alternan con *corvos mariños*, *gaiivotas* e *carráns*.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Enseada de Trece:

Situada en Camariñas e formada por trece pequenas calas que se funden co monte, a Praia virxe de Trece é un dos areais máis solitarios que podemos gozar en Galicia. De gran beleza, o azote continuo do Atlántico dálle un aspecto desértico, con especies de flora protexida como a Caramiña, na antigüidade presente en toda a costa galega e hoxe practicamente desaparecida que se adapta perfectamente a estas condicións extremas. Nos acantilados tamén podemos ver aves como o arao común e a gaivota tridáctila.

Faro de Punta Ínsua:

Na Punta Ínsua está enclavado o faro de Laxe, de 11 metros de altura, sobre un outeiro a 50 metros por enriba do nivel do mar. Emite escintileos que acadan 14 millas, con boa visibilidade.

Faro de Punta Nariga:

Situado en Asalo – Mens e construído a finais de 1997 por César Portela. Conta cun atlante do escultor Manolo Coia.

Pódese visualizar a máis de once millas entre Corme e Malpica. A un carón atópase Brántuas e Roncudo; ao outro, as illas Sisargas.

Faro de Punta O Roncudo:

A pouca distancia do núcleo de poboación encóntrase o Cabo do Roncudo. Debe o seu nome ao rouco son producido polas ondas ao se estrelaren contra as rochas. O paso fronte a este promontorio é unha manobra arriscada, a pesar da presenza do faro que guía ás embarcacións na súa singradura por estas augas traizoeiras. O percebe destes cantís goza dunha merecida fama mundial polo seu sabor e tamaño. A súa captura está severamente regulada, para non esquilmar un recurso que alimenta a moitas familias da comarca. .

Faro de Cabo Vilán:

O Faro actual substituíu no ano 1896 ó antigo que funcionaba dende 1854. Foi o primeiro faro de España en funcionar con luz eléctrica. Dende o branco edificio de pranta rectangular, un pasadizo coberto de hai poucos anos, conduce ata a torre do faro, de 25 metros de altura, levantada sobre unha masa de rocas de a 105 metros sobre o nivel do mar. A súa luz alcanza as 40 millas sendo un dos faros máis potentes da costa. Os arredores do faro son de unha espectacular beleza e a perspectiva do faro cambia a medida que imos recorrendo a costa.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Faro de Touriñán:

Situado no cabo do mesmo nome, este faro potente e enérxico alerta constantemente da perigosidade do Atlántico e resiste os temporais da Costa da Morte. Dúas veces ao ano, a principios da primavera e finais do verán, o cabo Touriñán convértese na última liña de sombra do ocaso na Europa continental.

A posición natural desta punta de terra que se introduce impasible un quilómetro no océano Atlántico convérteo no lugar por onde desaparece o último raio de sol da Europa continental. Son uns dous meses e medio ao ano para gozar dunha simbólica posta de sol neste salvaxe tramo da Costa da Morte. Este é un lugar solitario. De aí tamén a súa beleza.

Dende o equinoccio de primavera, entre o 21 de marzo e o 25 de abril, e despois, do 13 de agosto ata o 22 de setembro, este lugar convértese nun excelente balcón para presenciar o finis solis. Non hai que facer nada especial para aproveitar o momento, só vir ata aquí na hora convidada.

A situación de cabo Touriñán, a 9 grados, 17 minutos e 53 segundos de lonxitude oeste, outórgalle este privilexio natural. Cabo Touriñán toma o relevo do cabo da Roca, en Portugal, e logo, cédello ao cabo Vardetangen, en Noruega, tal e como explica o catedrático de Física Aplicada (USC) Jorge Mira Pérez, autor do estudo “Análise de liñas de ocaso no occidente de Europa”. Ademais, está considerado o punto máis extremo ao oeste da España peninsular.

O traxecto dende a vila de Muxía ata o cabo Touriñán dista uns 17 quilómetros a carón da costa. Facer o camiño a pé é unha excelente oportunidade para coñecer de primeira man este litoral abrupto e áspero, de vexetación mol e sufrida contra os feros ventos do Atlántico.

Fervenza de Entrecruces:

Na parroquia de Entrecruces (en Carballo) e pertencente ao río Taboada atopamos esta fervenza que polo seu caudal e lonxitude merece ser visitada. Rodeada dunha espesa vexetación, ten un gran valor paisaxístico e ecolóxico.

Illas Sisargas:

O illamento e a dureza do clima e do mar neste pequeno arquipélago da Costa da Morte, facilitou a estabilidade dunha das mellores colonias de aves mariñas de Galicia, algunhas das cales atópanse en serio perigo de extinción na nosa comunidade.

A acción do vento, case omnipresente en toda a zona, fai que o desenvolvemento arbóreo estea fortemente limitado. Con todo, isto non é atranco para a existencia,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ademais dunha pequena masa de pino de repoboación, de exemplares illados de moreiras brancas e figueiras.

Predomina a matogueira baixa coa presenza de algún endemismo do noroeste peninsular coma o *Citrus psilosepalus*.

A importancia das Sisargas vén dada tamén pola presenza dunha das últimas poboacións nidificantes de aves mariñas de Galicia como a gaivota escura, a gaivota tridáctila ou o escasísimo Arao dos Cons, que ten aquí a súa segunda colonia en importancia de Galicia. Ademais existe unha importante poboación de corvo mariño cristado e andoriñón real.

No cumio da illa Grande esta o faro, ao carón do antigo faro e a casa mariñeira da Serea, luceu por primeira vez na noite do 29 de xuño de 1853.

Lagoa de Traba:

A lagoa de Traba atópase situada en Laxe nunha ampla chaira litoral pechada por unha extensa barreira areenta sobre a que se xeraron importantes formacións dunares.

Dentro do sector pódese observar unha ampla gama de formas acantiladas. Cara o interior sobresaie o macizo granítico de Traba no que se encadea unha extensa variedade de formas rochosas. A lagoa de Traba atópase no fondo dunha depresión, entre o cordón de dunas e as praderías.

A súa orixe, ao igual que outras lagoas costeiras do litoral galego, foi debido á barra de area que se formou paralelo á praia e que impediu a saída directa das augas dos dous pequenos regatos que alimentan a lagoa, o Traba e o Rioval.

A lagoa, refuxio de caza, está rodeada practicamente na súa totalidade por unha densa extensión de carrizo, espadanas e xuncos. Existe tamén una ampla representación de especies somerxidas ou parcialmente somerxidas como as algas *Chara fragilis*, que tapiza o fondo da lagoa, *Anagallis* e *Eleocharis*.

O conxunto dunar que bordea a lagoa é de gran beleza, con casidas, Herbas de Namorar, linarias, Herbas de Prata e escrofularias, que lle confiren unha extraordinaria variedade cromática.

Destaca a presenza de aves coma o mergullón cristado, o rascón ou a folosa, esta última rara nidificante en Galicia.

Ademais cabe sinalar outras acuáticas máis comúns coma o alavanco, a galiñola, a galiñola negra, ou a garza.

Atopámonos tamén unha grande variedade de limícolas e curiosos visitantes ocasionais que lle confiren un especial interese ornitolóxico a este espazo natural, coma o bilurico atiamarelo pequeno, a gaivota chorona americana, a gaivota de Bonaparte, o pilro peitoral, o abetouro, etc.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Miradoiro de Aves 'José Luís Rabuñal Patiño':

O Miradoiro de Aves José Luís Rabuñal Patiño, unha caseta de madeira perfectamente integrada na paisaxe, está situada na praia da Urixeira en Cabana de Bergantiños.

No seu interior, colocáronse uns paneis divulgativos que informan das rutas migratorias das aves que chegan ao esteiro do Anllóns, dos espazos que ocupa a avifauna no mesmo, das rarezas que se puideron observar nalgunha ocasión, de como recoñecer aves ou dos útiles para observalas.

Monte Branco:

Trátase dunha duna que se converteu nun monte. Esta é a duna máis grande da Costa de Morte e a duna remontante máis grande de Europa. A súa altitude é de 204 metros. Encóntrase na Praia do Trece e no cabo Trece.

Parque do Anllóns e San Martiño:

O parque de Anllóns en Carballo ten a súa continuación no parque San Martiño, outra zona verde situada detrás da igrexa parroquial que ampara outro tramo da canle do Anllóns. Durante as festas de San Xoán esta zona convértese repentinamente nun parque de atraccións que congrega a todos os nenos e mozos da bisbarra.

A parroquia de Soandres:

Como esta parroquia da Laracha é tan grande, para achegarnos a ela podemos considerar dúas rutas: á Baixa de Soandres accédese collendo a estrada da Laracha a Cerceda. A 8 quilómetros hai un indicador que sinaliza o Mosteiro de Soandres, a 1 Km. Está no lugar de Priorato. Os lugares desta parte da parroquia, a máis poboada, espállanse por ámbalas vertentes do val do Anllóns, seguindo a estrada cara Cerceda ata o límite do municipio, un pouco antes da estación de Meirama.

A outra ruta, tamén de grande atractivo paisaxístico, sigue a estrada que partindo da parroquia de Golmar sobe cara Cerceda pola Alta de Soandres: saíndo da vila da Laracha pola estrada da Silva, aos 3 quilómetros chégase a Golmar, pola esquerda e mesmo a carón da igrexa está indicado "Alta de Sondres". A pista que de aquí arrinca segue o curso do río Acheiro para penetrar a partir do lugar da Xesta nas terras altas da parroquia. No cruce da Brea vemos un indicador á dereita que sinala Orraca e Montemaior e outro á esquerda para Saldante e o Mosteiro de Soandres, a onde se chega logo de 2 quilómetros aproximadamente.

Se seguimos cara Cerceda chegaremos pronto a Portodoso. Pasado este lugariño e a 1 quilómetro, cóllese pola esquerda o camiño que abeirando o Coto de Pedrouzo baixa tamén ao mosteiro; a referencia é unha granxa de ovellas que se divisa dende a estrada e pola que hai que pasar. Seguindo cara adiante outro quilómetro atopamos, tamén á esquerda, unha pista de terra que vai ao lugar de Coence, xa en Cerceda, e que pasa

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

pola braña coñecida como "Fonte de Miguel Belido", que é onde nace propiamente o río Anllóns.

O Pozo da Forca:

Situado e Riobó en Cabana de Bergantiños. Estamos fronte a cinco metros de fervenza labrada nos roquedos co paso dos anos. É un lugar cheo de lendas.

Punta de Tabuído:

Situada en Cabana de Bergantiños, sinala a entrada na enseada de Ínsua. Aquí nace o "bruar da Barra".

Punta Roncudo:

En Corme (Ponteceso). Debe o seu nome ao estraño ronquido que produce o mar ao romper nos acantilados. Os excelentes percebes de Cabo Roncudo son famosos en toda Galicia. As cruces lembran a coraxe que pode chegar a amosar o Atlántico neste lugar.

O complexo dunar de Razo- Baldaio:

O impresionante complexo dunar situado en Carballo é, xunto á lagoa salobre, o elemento máis característico desta área de elevadísima produtividade que sostén tanto a importantes concentracións de especies salvaxes, sobre todo aves acuáticas e mariñas e ao mesmo tempo serve de criadeiro de especies de interese pesqueiro e marisqueiro.

A barra areosa atópase parcialmente fixada por unha vexetación de amfófilas, linarias, silenes, euforbias, etc. Entre a flora típica da marisma, onde se produce un encharcamento periódico provocado polos movementos mareais, desenvólvense xuncos e carrizos.

A base da cadea trófica, formada por moluscos e crustáceos, alimenta a unha abundantísima colonia de aves acuáticas como mazaricos, pilros, píllaras, avefrías, patos, garzas e galiñolas; Esporadicamente podemos atopar cisnes e cullereiros.

Os corvos mariños, os mascatos e as gaivotas son facilmente observados nos seus desprazamentos dende a praia. A esquiva lontra frecuente as augas da lagoa, especialmente na tardiña.

Pero Baldaio posúe unha especial importancia como criadeiro de especies de interese comercial, como robalizas, reos ou anguías e como tradicional lugar de explotación marisqueira.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

O Río de Vaa:

O Río de Vaa é unha das poucas correntes fluviais que verten na costa de Bergantiños. Nace ao pé do castro de Brión, percorre distintos lugares do Concello de Malpica e desemboca na ría de Esteiro (Seiruga, Barizo). Ao longo do seu percorrido move decenas de muíños.

No Río de Vaa atopamos un conxunto etnográfico constituído por catro muíños (un deles privado, aínda en funcionamento) e unha casa de labranza.

O Río Grande. En Camariñas, Vimianzo e Zas:

"A excepción da parroquia de Ponte do Porto, que se conforma e desenvolve na súa ribeira, o seu curso a penas transcorre por terras de Camariñas; aínda que si a súa desembocadura, que se abre á ría de Camariñas ofrecendo ó visitante unha paisaxe de excepcional beleza.

O Río Grande é tamén un importante couto pesqueiro, cita obrigada para os amantes desta actividade."

O Santuario da Virxe da Barca:

Situado en Muxía "o santuario de Nosa Señora da Barca é un dos primeiros de Galicia pola súa antigüidade e polo número de romeiros que acoden a el (máis de cincuenta mil nun só fin de semana). Foi declarada Festa de Interese Turístico Nacional e a súa antigüidade vai parella á data da fundación da primeira capela, cara o século XI ou XII.

Viaxeiros e escritores falan do santuario polo menos dende o século XVI, e poetas de todos os tempos cantaron ás súas pedras con grande inspiración. Poderíamos citar a Rosalía de Castro, López Abente, García Lorca..."

O culto ás pedras:

"A tradición do culto ás pedras parece estar moi enraizada na cultura celta e, aínda antes dela, dende os tempos do Neolítico cando se levantaron os dolmens.

As pedras oscilantes foron tamén obxecto de culto e de práctica de ritos esotéricos (só os limpos de corazón son capaces de facelas oscilar).

A Pedra de Abalar de Muxía está ligada ás tradicións xacobeas, que afirman que a Virxe María chegou a esta costa nunha barca de pedra para socorrer ao Apóstolo Santiago. Cando a Señora desapareceu, quedou alí a barca (Pedra dos Cadrís), o leme (Pedra do Leme) e a candeia (Pedra de Abalar).

Esta última ten case nove metros de longo e uns trinta centímetros de grosor. Os visitantes colócanse sobre ela para conseguir que oscile, cousa que fai emitindo un misterioso ronquido. Ao parecer a pedra 'abala' cando quere, hai veces que se colocan moitas persoas enriba e non 'abala', e outras 'abala' soa. Tamén din que cando 'abala' soa, predí algunha desgracia."

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ÁREAS DE RECREO

Cabana de Bergantiños:

Área Recreativa do Briño: Ao lado dunha carballeira que garda infinitas historias e innumerables lendas.

Miradoiro das Agrelas: Situado na C-431, é un balcón habilitado para contemplar a Enseada da Ínsua. Dende el pódense contemplar o Monte Branco, a Barra, as illas da Tiñosa, Os Cagallóns, as carpinterías de ribeira, a praia do Curro, a desembocadura do río Anllóns, a vila de Corme, o Couto... Tamén é bo lugar para observar aves, sobre todo na temporada invernal. Conta cun merendeiro de mesas de granito e papeleiras.

Camariñas:

Área Recreativa do Couto de Pesca da Ponte do Porto: situada na marxe dereita do Río Grande. Neste lugar atópase o couto de pesca da Ponte do Porto, de categoría 1º A, de 4,4 quilómetros de lonxitude e onde se pesca troita e reo. A zona foi acondicionada mediante a instalación de bancos, mesas e asadores.

Zona de recreo da praia do Ariño: Está situada na Praia do Ariño (Parroquia de Xaviña). Trátase dun lugar rodeado de árbores onde reina a tranquilidade para pasar un fermoso día en compañía da familia. Entre as características a destacar atopamos mesas e bancos de pedra con cadanseu asador.

Carballo:

Área recreativa de Barís: Está situada nunha contorna forestal e fluvial, nas inmediacións do regueiro de Carracedo, nun precioso espazo natural, rodeado dunha singular carballeira e de diversa vexetación rupícola. Destaca o muíño rehabilitado, exemplo de arquitectura popular. É un espazo de lecer idóneo para merendar e gozar da paisaxe.

Área recreativa do Tarambollo: Situada nunha contorna forestal e fluvial, nas inmediacións do río Bardoso, afluente do río Anllóns, nun espazo natural creado artificialmente coa construción dunha pequena piscina natural, pontes de madeira ... Conta cun bo equipamento (mesa, fontes, etc), en perfecta harmonía co medio natural. Resulta ideal para merendar e darse un baño nun acolledor e tranquilo ambiente natural.

Miradoiro de Santa Irene: O miradoiro de Santa Irene permite apreciar todo o esplendor da ría de Baldaio

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A Laracha:

Área Recreativa de Gábenlle: Esta ampla área recreativa da parroquia de Torás atópase a 500 m. da capital municipal, á beira do Río Anllóns. É unha desas paraxes que presenta un grande atractivo, tanto paisaxístico coma nos deseños das súas construcións, xa que están feitas con materiais tradicionais: pedra e madeira.

Miradoiro - Área recreativa de Sta. Marta: A Área recreativa de Sta. Marta atópase entre as parroquias de Soandres e Coiro, no monte de Sta. Marta, a unha altura de 432 m. Éste é outro dos moitos espazos recuperados polo concello e hoxe convertido nunha ampla área de lecer, dende a que se pode gozar de impresionantes vistas do municipio e incluso da Costa da Morte. Ademais do atractivo paisaxístico e arqueolóxico deste miradoiro (xa que nel se atopan os restos arqueolóxicos da antiga capela de Sta. Marta) hai que engadir que dispón dos servizos propios dun área recreativa, como son: barbacoas, merendeiros coas súas mesas cubertas, descubertas, etc.

Laxe:

Área recreativa da Braña: Sitúase na praia de Soesto.

Área recreativa de Boaña: Ten diferentes áreas de xogos para os máis cativos.

Área recreativa do Cabo da Area: Situada xunto a unha lagoa e á piscina municipal.

Malpica de Bergantiños:

Área recreativa do Río de Vaa: no casal do río de Vaa atopamos un conxunto etnográfico constituído por catro muíños, un deles, privado (aínda en funcionamento que, ao longo do seu percorrido move ducias de muíños), e unha casa labrega. O fundador deste conxunto, así como dun serradoiro hidráulico, foi Lorenzo García Soto, veciño de Coristanco. O uso destes muíños era un privilexio concedido a comunidades eclesiásticas, á nobreza e aos concellos. Ata aquí viñan a moer habitantes da vila pontecesana de Corme. Grazas ao aproveitamento da auga esta aldea foi o primeiro lugar do Concello que contou con luz eléctrica a comezos do século XX. Nela, a lingua segue viva nas palabras como canle, aliviadoiro, gradilla, canela, rodicio, mesa, aguillón, moega, quenlla.

Miradoiro do Monte Nariga: atópase a 219 metros de altitude sobre o nivel do mar, nunha contorna forestal. Podemos visitalo nun lugar, segundo a toponimia, con forma de nariz, que recolle os ventos do nordés para convertilos en enerxía eléctrica mediante un parque eólico. Destacan as fermosas panorámicas das terras baixas de Bergantiños e os vales incrustados entre os bosques mixtos. Acceso: dende Malpica seguir a estrada a Ponteceso ata a parroquia de Mens, continuar pola estrada local ata o monte Nariga, onde se atopa o miradoiro.

Miradoiro da Costa: atópase a 159 metros de altitude sobre o nivel do mar, nunha contorna forestal, nas inmediacións do novo cemiterio. Destacan as fermosas panorámicas das terras baixas de Bergantiños, cos seus vales escondidos entre os

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

bosques, e a silueta das magníficas Torres de Mens. Por unha banda podemos ollar o Monte de Beo, nas illas Sisargas, e a vila de Malpica entre as alturas da Atalaia e Pedra Queimada. Na outra banda, os piñeiros e as terras sembradas de millo, as terras de Ponteceso e Carballo.

Miradoiro da Dársena: Situado no porto de Malpica de Bergantiños.

Miradoiro do Fuso da Moura: O Fuso da Moura atópase ao pé dun punto xeodésico que, situado no monte de Asalo (222 m), delimita os Concellos de Malpica e Ponteceso. É un espazo de lendas que fala de covas con tesouros, pero, sobre todo, lugar onde foron enterrados os nosos antepasados. Está rexistrado como un dos catro restos arqueolóxicos atopados no monte Nariga; a lenda cóntanos que o seu primitivo marco de pedra era o uso co que fiaba a moura.

O Club Náutico de Malpica: está aberto ao público os sábados polas mañás. Algunhas das actividades que alí se desenvolven son o submarinismo, saídas en kayak, cursos de vela, cursos de navegación (PER, PNB). Ademais de organizar actividades deportivas, o club tamén está implicado na dinamización do deporte na vila malpicana.. Actualmente conta con máis de 350 socios.

Muxía:

Miradoiro de Monte Castro: Situado na parroquia de Moraime, lugar de Xanzón, ubicado no cumio do Monte do Castro. De contorna marítimo-forestal. Dende este miradoiro contéplase boa parte do municipio de Muxía, a ría de Camariñas e as puntas de Cachelmo e Buitra. Hai aquí restos dos muros defensivos dun castro, de forma ovalada. Na tradición popular consérvanse referencias lendarias deste castro. O acceso dende Muxía: tómase a estrada en dirección a Negreira, ao pasar o río Moraime xírase á dereita. No lugar de Agreiras volvemos a xirar á dereita ata o núcleo de Castelos. Aquí hai un camiño que conduce ao Monte do Castro.

Ponteceso:

Lugar da Carga: En Anllóns, onde está a Ponte da Garga, declarada monumento de interese recreativo, histórico e zona arqueolóxica.

Miradoiro de Monte Branco: O Monte Branco é o punto onde se divisa Ponteceso. A desembocadura do Río Anllóns forma parte do inventario xeneral de espazos naturais de medio ambiente, caza e pesca fluvial da Xunta de Galicia co nome de Enseada de Ínsua, onde se amontoa a area e se forma un gran conxunto de dunas de casi dous quilómetros de lonxitude e uns catrocentos metros de anchura media; esa area sube polas ladeiras do Monte Branco ata o Alto das Travesas onde se divisa Cabana e Laxe.

RUTAS

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Rutas a pe:

Camiño de Santiago a Fisterra: Fisterra sempre suscitou a curiosidade dos peregrinos, desexosos de coñecer o fin da terra, o lugar onde o sol desaparece da vista. Esta ruta en catro etapas une Compostela con Muxía pasando por Fisterra, completando unha especie de epílogo do Camiño de Santiago. Ao chegar á meta o peregrino recibirá a Fisterrá, que acredita a súa chegada ao fin da terra.

PR-G70 Sendeiro Laxe-Punta Ínsua: A ruta parte da praza de Ramón Xuga polo arco que se dirixe á rúa Real, continúa polo camiño do cemiterio e deixa o asfalto para dirixirse cara ao faro. Pouco a pouco o camiño convértese nunha senda rodeada de feitos, silveiras e piñeiros no alto dos acantilados que permite observar a enseada de Laxe e, máis ao leste, a desembocadura do río Anllóns. Punta da Ola, Furna do Asno ou Punta do Boi son algunhas das formacións batidas por un mar embravecido que rodean o Monte da Insua cos seus 66 m de altura. De volta a Laxe, o camiño lévanos á ermida de Santa Rosa.

PR-G114 Sendeiro Laxe-Traba: O mar é o protagonista desta ruta que se pode definir como unha fermosísima excursión pola costa de Laxe, Soesto e Traba. Partimos do paseo marítimo compartindo os seus primeiros cincocentos metros co PR-G 70, que finaliza en Punta Insua. Tras pasar as últimas casas do núcleo urbano e a Fonte de Arriba, recoméndase subir a contemplar as magníficas vistas que hai dende a capela de Santa Rosa. Dende aquí, seguimos por un camiño recuperado e protexido con postes de madeira que remonta ata o Alto de Cal do Castro, onde existe a posibilidade de subir ao Peñón do Castro para contemplar este tramo da Costa da Morte. A seguinte parada é na praia de Soesto, moi frecuentada polos surfistas e tamén pola xente que vén pasar o día. O noso itinerario, tras cruzar a ponte sobre o Rego de Soesto, segue o sollado de madeira cara á Punta Catasol, onde se poden observar, nos lastros do camiño, as rodeiras deixadas polos carros que outrora apañaban as algas para estercar os campos. Ao chegar á pequena praia de Arnado comeza un camiño largo que vén de Boaña; seguímolo nesta dirección ata a área recreativa de Campo de Almozarro, que se atopa moi preto das primeiras dunas da praia de Traba. Este tramo final, que percorre toda a praia polas dunas, discorre entre a estrada e o regato de Rego do Vao, ata cruzar por unha ponte de pedra e dirixirse finalmente á lagoa de Traba, onde remata o itinerario.

PR-G142 Rota das Férvedas: A falla que forma a Depresión Meridiana, un dos accidentes xeográficos máis importantes de Galicia que se estende de Norte a Sur, divide as parroquias de Rus e Entrecruces en dúas partes: as denominadas «Alta» e «Baixa». Este fenómeno natural provocou a aparición de dous saltos de auga coñecidos como férvedas que lle dan nome a esta ruta. Partindo da Brea, tras cruzar a aldea de Carracedo, o sendeiro desvíase para visitar a Capela de Nosa Señora dos Remedios en Vivente. Nas proximidades da Pena hai dúas opcións: coller a variante que bordea o Monte da Peniqueira e se xunta novamente coa vía principal cerca de Betrís, ou continuar cara ao Coto do Castro para contemplar os restos arqueolóxicos do muro defensivo deste poboado galaico-romano. Descendemos cara á Férveda de Rus, tamén coñecida como de Ramil, á que se accede por unha derivación que apenas abandona o percorrido principal. Tras cruzar o Rego da Férveda, un sinal indica a presenza da igrexa barroca de Santa María de Rus. O camiño continúa por un bosque frondoso ata

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

chegar á Igrexa de San Xens de Entrecruces. A partir de aquí iníciase un forte ascenso ata encontrar o desvío á Féveda de Entrecruces, onde o río Outón salva 50 metros de desnivel e se poden contemplar os restos dunha pequena central hidroeléctrica que abastecía a Carballo a principios do S. XX. De volta á ruta principal, a poucos metros, atópase o final do percorrido na Capela de San Paio, de estilo gótico

A Carballa-Dombate: Ruta pola contorna do municipio de Cabana de Bergantiños, combinando as vistas paisaxísticas coa visita a lugares de interese prehistórico como o dolmen de Dombate e o castro de Borneiro. Parte da ruta coincide cun itinerario habitual na mocidade de Eduardo Pondal, un dos máis relevantes poetas galegos e autor da letra do noso himno.

Baio-Torres do Allo: Esta ruta parte de Baio e combina tramos urbanos con outros máis campestres. Igrexas, restos prehistóricos e robledales son algúns dos atractivos deste percorrido pola comarca de Terra de Soneira.

Camelle-Laxe: Ruta que enlaza dúas típicas vilas mariñeiras, Camelle e Laxe, a través dun percorrido por afiadados cantís, pero tamén por praias, dunas e lagoas: as dúas caras da Costa da Morte.

Malpica-Santo Hadrián-Santiso: A vila mariñeira de Malpica é o punto de partida e chegada desta ruta, que camiña xunto ao mar ofrecendo privilexiadas vistas do espazo natural das illas Sisargas.

Muxía-Monte Facho-Moraime: Esta ruta percorre a contorna da emblemática vila costeira de Muxía, camiñando primeiro por praias e dunas xunto ao mar e logo, subindo ao alto do monte Facho, para gozar das vistas da ría de Camariñas e do Cabo Touriñán.

Rutas sobre rodas:

Camiño de Santiago a Fisterra: Fisterra sempre suscitou a curiosidade dos peregrinos, desexosos de coñecer o fin da terra, o lugar onde o sol desaparece da vista. Esta ruta en catro etapas une Compostela con Muxía pasando por Fisterra, completando unha especie de epílogo do Camiño de Santiago. Ao chegar á meta o peregrino recibirá a Fisterrá, que acredita a súa chegada ao fin da terra.

Carballo-Caión: Percorrido desde a capital de Bergantiños ata a vila mariñeira de Caión, con fermosas vistas dos extensos areais da costa carballesa e numerosas mostras de arte relixiosa.

Ruta dos dólmenes: Percorrido polos monumentos megalíticos máis representativos da Costa da Morte.

Ruta dos faros: Dúas etapas son necesarias para completar esta ruta que une Cabo Vilán e Fisterra seguindo a liña do litoral. Ao longo do percorrido atopamos as vilas costeiras máis representativas da Costa da Morte (Muxía, Camariñas e Fisterra) e os faros que iluminan as puntas máis occidentais da península Ibérica.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Ruta dos pazos: Partindo das torres do Allo, a Ruta dos Pazos penétrase en Zas e Vimianzo, dous municipios da comarca de Terra de Soneira, ricos en restos históricos e especialmente en casas señoriais.

PRAIAS

Cabana de Bergantiños:

Praia da Urxreira: en Cesullas.

Praia das Vacas: atopámola no lugar de Taboído, Canduas cunha lonxitude de 200m. Praia en forma de enseada, de area branca e fina. Situada nunha contorna virxe e illada, contigua á praia de Maseiras. É unha praia ventosa e de ondada moderada; convén ter precaución coa resaca en certos tipos de mareas. Ideal para gozar do sol e da auga nas inmediacións do monte de Taboído, unha abraiante paraxe natural.

Praia de Maseiras: tamén en Taboído, Canduas. Praia de 180 metros de lonxitude en forma de media cuncha, situada nunha contorna virxe e illada, contigua á praia das Vacas. Composta de area branca e fina, é unha praia ventosa e con ondada moderada (ás veces forte). Ideal para gozar do sol e da auga na bonita paraxe natural do monte de Taboído.

Praia de Rebordelo: no lugar de San Pedro, en Canduas. O areal mais grande de Cabana de Bergantiños con 210 metros de lonxitude.

Praia de San Pedro: Tamén no lugar de San Pedro, Canduas, pero cunha lonxitude menor, de 155 metros e unha anchura de 25.

Praia do Curro: en Cesullas.

Praia do Pendón: en Taboído, Canduas. Minúscula cala en forma de media cuncha, situada nunha contorna virxe, illada e con acceso peonil, próxima ás praias das Vacas e de Maseiras. De area branca e fina, é unha pequena praia ventosa e cunha forte ondada, ideal para gozar do sol e do mar nun tranquilo e pouco masificada paraxe natural.

Camariñas:

Praia de Area Branca: cunha lonxitude de 140 e anchura de 15 metros.

Praia de Area da Vila: Praia de contorna urbana situada xunto ao casco urbano de Camariñas. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de augas tranquilas e moi protexida. É unha praia na que a cotío fondean embarcacións. Ten unha lonxitude de 200 e unha anchura de 100 metros.

Praia de Area Longa: cunha lonxitude de 310 e anchura de 27 metros.

Praia de Ariño: situada na Terra de Soneira, parroquia de Xaviña. Duchas, ramplas,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

descenso discapacitados, sinalización estado do mar, servizo de limpeza diario e servizo de vixilancia, cunha lonxitude de 1160 e anchura de 30 metros

Praia de Arou: Situada en Camelle, praia de contorna urbana xa que se atopa no mesmo núcleo de Arou. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de augas tranquilas e pouco ventosa, o que facilita o baño. Ten unha lonxitude de 130 e unha anchura de 455 metros.

Praia de Balea: Conxunto de catro pequenas praias virxes: Reira, Area Longa, Balea e Pedrosa, de características moi similares situadas ao norte de Cabo Vilán.

Praia de Camelle: Praia de contorna urbana, situada no porto de Camelle. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de augas tranquilas e pouco ventosa, o que facilita o baño. A pesar da proximidade do porto trátase dun areal no que habitualmente fondean as embarcacións. Lonxitude: 180 m e anchura: 105 m.

Praia de Lingunde: Praia de contorna rústica. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de augas tranquilas e pouco ventosa, o que facilita o baño. Ten unha lonxitude de 100 e unha anchura de 15 metros.

Praia de Lobeiras: Praia de contorna virxe con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de forte ondada e moi ventosa o que dificulta o baño. É unha praia moi empregada polos mariscadores da zona. Pódese considerar unha praia perigosa. Lonxitude: 240 m e anchura: 25 m.

Praia de Pedrosa: Praia de contorna virxe e de difícil acceso. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de moita ondada e moi ventosa, o que fai que o baño na mesma sexa moi complicado. Ademais atópase moi illada. Lonxitude: 190 m e anchura: 35 m.

Praia de Reira: cunha lonxitude de 120 e anchura de 46 metros.

Praia do Trece: Praia de contorna virxe. Con forma de enseada e base de area de cor branca. Trátase dunha praia de forte ondada e moi ventosa na que o baño pódese facer moi perigoso. Está illada e o seu acceso é difícil podendo facerse tan só a pé e con moita precaución. Ten unha lonxitude de 1250 e unha anchura de 25 metros.

Praia Lago Norte: Praia de contorna virxe. Con forma de enseada e base de area de cor dourada. Trátase dunha praia de ondada moderada e ventosa. A policía local a patrulla durante o verán. Dispón dun pequeno porto no que os mariñeiros fondean as embarcacións. Lonxitude: 350 m e anchura: 20 m.

Praia de Santa Mariña: cunha lonxitude de 70 e anchura de 25 metros.

Carballo:

Praia de Baldaio: Lonxitude: 4000 m. Anchura: 200 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Alta. Grao de urbanización: Virxe

Praia de Leira: Lonxitude: 1000 m. Anchura: 15 m. Composición: Area fina e rochas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe

Praia de Pedra do Sal: Lonxitude: 300 m. Anchura: 30 m. Composición: Area. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Semiurbana.

Praia de Razo: Lonxitude: 800 m. Anchura: 30 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Alta. Grao de urbanización: Semiurbana

A Laracha:

Praia de Caión: Esta fermosa praia do municipio da Laracha (é a 1ª praia da Costa da Morte) está situada nun lugar de gran beleza paisaxística, o núcleo urbano de Caión. Caracterízase polas súas augas limpas e tranquilas que se estenden ao longo do Paseo Marítimo dende Punta das Olas ata a Furna da Auga Redonda. Xa en anos anteriores obtivo o galardón de Bandeira Azul debido á boa calidade das súas augas e ao elevado número de servizos dos que dispón, xa que conta con todos os servizos propios dunha praia urbana: aseos e duchas, servizo de socorrismo, limpeza diaria mediante o sistema de recollida selectiva, zonas de aparcadoiro que se están ampliando cada ano, rampla de acceso a discapacitados/as, etc. Esta praia de augas tranquilas está moi concorrida en época estival non só polos veciños da Laracha e municipios limítrofes senón tamén por aquelas xentes que se desprazan desde toda Galicia ou polos turistas que gozan das súas vacacións neste encantador pobo, que é Caión. Non só é apta para tomar o sol e bañarse senón tamén para a práctica de deportes coma o fútbol-praia, o surf ou a realización de campionatos de natación. Conta cunha lonxitude de 800 m

Praia Fluvial- Área Recreativa de Gábenlle: A praia fluvial atópase a 500 m. da capital municipal, A Laracha, a ambas marxes do Río Anllóns nun amplo espazo recuperado dende hai varios anos polo Concello. O grande atractivo paisaxístico e o elevado número de servizos dos que dispón, fai desta área recreativa un dos lugares máis concorridos do municipio en época estival e incluso ao longo do ano. Os principais servizos dos que dispón son: zona de merendeiros con mesas cubertas e descubertas, grellas, aseos e parque infantil a ambas marxes do Río Anllóns, fonte, zona de aparcadoiro, etc. A praia fluvial ten continuidade co Paseo Fluvial construído recentemente na marxe dereita do río Anllóns, dende Gabenlle ata O Formigueiro (parroquia de Vilaño), nunha lonxitude superior aos 2 quilómetros. Ao longo do Paseo Fluvial atopámonos cos muíños de auga, tan característicos da xeografía galega, os que aumentan a enorme beleza desta área recreativa.

Laxe:

Praia de Arnado: Está situada en Boaña (Traba). Ideal para os amantes do descanso e a tranquilidade, porque se trata dunha recollida cala duns 90 metros e area fina, cun pequeno embarcadoiro, que dá paso á praia de Traba.

Praia de Laxe: Ao pé das casas, a gran praia de Laxe, aberta ao océano e cunha area fina e moi branca, deita as súas augas repousadas e limpas ao longo de case dous quilómetros de extensión. Está no mesmo centro urbano da vila de Laxe, e conta cos servizos propios dunha praia urbana: aparcadoiro, duchas, autobús, vixilancia,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

pasarelas, ramplas de acceso a discapacitados, paseo marítimo, limpeza diaria, cruz vermella, sinalización do estado do mar, hostalería e restauración moi próximas á praia, etc.

Praia de Soesto: Saíndo de Laxe cara Camariñas, atópase o agochado areal de Soesto, de reducidas dimensións (860 metros de extensión), máis retirado, máis tranquilo, de area fina e de augas mansas que rompen coa dureza da costa rochosa de mar aberto. Praia ideal para a práctica do surf. A última fin de semana de agosto ten lugar nas súas augas a celebración de probas deportivas pertencentes ao campionato de España.

Praia de Traba: atopámola en Boaña (Traba). Rodeada por un inmenso areal, de case tres quilómetros de lonxitude, con dunas, marismas e unha lagoa infestada de lendas e de gran valor medioambiental.

Malpica de Bergantiños:

Praia de Area Maior: En forma de enseada, situada nunha contorna semiurbana, no lado oposto do porto de Malpica, na minúscula península que acolle ao núcleo pesqueiro. De area branca e fina, é unha praia ventosa e con forte ondada, propicia para os deportes náuticos, especialmente, para o surf. Con mal tempo presenta importante resaca. Ideal para gozar, ademais da praia, do ambiente dunha vila mariñeira coma Malpica de Bergantiños. Bandeira azul e acceso discapacitados. Lonxitude 500 m e anchura 75 m.

Praia de Barizo: Lonxitude 210 m e anchura: 41 m.

Praia de Beo: De branquísima area, é un dos atractivos da parroquia de Vilanova. Acceso en coche e a pé, fácil. Lonxitude 250 m e anchura: 39 m.

Praia de Canido: Lonxitude 160 m e anchura: 10 m.

Praia de Esteiro Xeiruga: Lonxitude 550 m e anchura: 45 m.

Praia de Reixa Grande: Lonxitude 120 m e anchura: 3 m.

Praia de Reixa Pequena: Lonxitude 120 m e anchura: 4 m.

Praia de Riás: Lonxitude 1300 m e anchura: 15 m.

Praia de San Miro: Lonxitude 140 m e anchura: 8 m.

Praia de Seaia: En forma de enseada, con formacións dunares ao fondo. Posúe unha area branca moi fina, unha ondada moderada, cunha contorna sen urbanizar. É un lugar apropiado para a práctica do surf e a pesca deportiva. Con boas vistas das próximas Illas Sisargas. Lonxitude 290 m e anchura: 50 m.

Muxía:

Praia da Arnela: Lonxitude: 90 m. Anchura: 40 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Praia da Cruz: Lonxitude: 130 m. Anchura: 80 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Urbana.

Praia das Raias: Lonxitude: 130 m. Anchura: 15 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia de Area Maior: Lonxitude: 630 m. Anchura: 30 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Barreira: Situada en Leis de Nemancos, ten unha lonxitude de 400 metros e unha anchura de 56 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Bourreiros: Lonxitude: 333 m. Anchura: 9 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Virxe.

Praia de Espiñeiro: Lonxitude: 320 m. Anchura: 12 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Lago: Lonxitude: 640 m. Anchura: 70 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Loureiros: Lonxitude: 225 m. Anchura: 7 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia de Lourido: Situada en Moraima ten unha lonxitude de 520 metros e unha anchura de 46 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia de Moreira: Lonxitude: 110 m. Anchura: 10 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia de Nemiña: Lonxitude: 1460 m. Anchura: 30 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Praia do Coto: Lonxitude: 50 m. Anchura: 7 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Ponteceso:

Praia da Arnela: Lonxitude: 90 m. Anchura: 17 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Urbana.

Praia da Barda: Lonxitude: 900 m. Anchura: 13 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia da Barra do Medio: Lonxitude: 1070 m. Anchura: 30 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Virxe.

Praia da Ermida: Lonxitude: 250 m. Anchura: 36 m. Composición: Area fina. Ocupación

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

tempada estival: Media. Grao de urbanización: Rústica.

Praia da Furna: Lonxitude: 80 m. Anchura: 5 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Balarés: Lonxitude: 375 m. Anchura: 32 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Media. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Morro: Lonxitude: 120 m. Anchura: 10 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Niñóns: Lonxitude: 170 m. Anchura: 10 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Praia de Osmo: Lonxitude: 170 m. Anchura: 10 m. Composición: Area fina. Ocupación tempada estival: Baixa. Grao de urbanización: Rústica.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Patrimonio cultural (material e inmaterial)

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

PATRIMONIO CULTURAL

Introdución

A Costa da Morte non se pode comprender sen a súa relación co mar e a vida mariñeira, a súa gastronomía, con produtos frescos de excelente calidade ou por ser testemuña de numerosos naufraxios ao longo da historia, xa que dende sempre foi paso obrigatorio e o máis perigoso para barcos de toda Europa nas súas rutas marítimas.

En calquera pobo ou aldea, a nosa vista perderase no horizonte marítimo, onde morre o sol e podemos gozar da visión do mar no seu maior esplendor, xa estea calmo ou con tempestade, e sorprenderannos as diferenzas entre a marea alta e a baixa, que cambia unha mesma paisaxe en diferentes horas deixando ao descuberto impresionantes dunas ou vendo o mar embravecido azoutando aos faros e rochas con curiosas formas esculpidas pola erosión do mar e do vento. No mar veremos tamén estampas típicas da zona e que forman parte do seu encanto, como a imaxe das cruces nas rochas en memoria dos percebeiros falecidos, os mariscadores - na súa maioría mulleres - angazando nas dunas para extraer os tan apreciados bivalvos, e, nas vilas mariñeiras, os seus portos coas embarcacións típicas mariñeiras como as dornas ou as chalanas, as redes, as nasas, os homes con petos impermeables amarelos descargando o peixe a porto e as mulleres vendendo na lonxa ou traballando as redes.

A continuación indicaremos algúns aspectos do noso patrimonio cultural:

Fin do Camiño de Santiago

Santiago de Compostela é a meta espiritual das peregrinación pero a Costa da Morte tamén é destino final do Camiño, e na nosa zona en Muxía, onde o peregrino chega o Santuario da Virxe da Barca e onde pode ver o ocaso do sol sobre a inmensidade do océano.

Gastronomía

A gastronomía da zona é coñecida polos seus produtos de excelente calidade, receitas típicas, que é un referente na cociña tradicional galega e se caracteriza por ser moi natural, sen ter moitos condimentos como salsas ou especias, xa que o produto en si ten un gran sabor. Se a cociña galega se asocia normalmente co peixe e o marisco, na zona que abrangue o GALP Costa da Morte atopamos estes produtos marítimos da mellor calidade que nos deixarán un agradable frescor e sabor a mar no noso padal. É un feito que nas prazas de abastos das cidades galegas, sobre todo da Coruña e Santiago, o cliente galego que vai comprar marisco, pregunta ao peixeiro a procedencia do produto, comprando cunha maior satisfacción se é de Costa da Morte e, en ocasións, sendo este factor decisivo para a compra. Hai unha gran variedade de produtos, non só pesqueiros, e é difícil elixir que comer e onde en calquera dos concellos que nos encontremos; podemos falar do afamado percebe de Roncudo por ter a súa marca rexistrada do Roncudo, nome do faro de Corme. Non

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

obstante, o percebe non é exclusivo do Roncudo, podendo encontralo en toda a zona, como a maioría dos produtos. Os apreciados berberechos e as ameixas encóntanse en gran parte na ría de Camariñas e no esteiro do río Anllóns, lugar de gran beleza onde tamén se captura a anguía, angula e lamprea. Se falamos de Muxía, pensaremos claramente no congro. É famoso o pan de Carballo, onde hai unha gran tradición panadeira e, se pensamos nos nove concellos que percorrерemos, veremos que o que menor superficie de costa ten é Vimianzo, polo tanto dedícanse máis á gandaría e no cal temos unha excepcional carne de vacún. A nivel xenérico, temos que falar sobre o afamado polbo, que é abundante en toda a zona e que se consume normalmente á feira, é dicir, cocido en pota de cobre, servido en pratos de madeira para absorber a auga, con sal, aceite de oliva e pemento. Pero tamén se pode tomar á prancha, guisado ou en empanada.

Os mariscos da zona son moi variados, ademais do percebe, temos nécoras, centolas, bois, lumbrigantes, berberechos, ameixas, vieiras, zamburiñas, navallas, longueiróns, lagostas ou lubrigantes - que, segundo o dito popular o seu sabor se potencia durante os meses con "r". A súa elaboración é moi sinxela, simplemente cócense en auga cunhas follas de loureiro, pero tamén se poden preparar á prancha, como a lagosta, o longueirón ou a navalla, en arroces, como o bogabante, con rustridos como as vieiras ou as zamburiñas ou ben en salsa como as ameixas.

A variedade de peixes é tan abundante que resulta difícil facer unha enumeración de todas as especies: rodaballo, linguado, mero, pescada, ollomol, abadexo, robaliza, pinto, maragota, sardiña e xurelo son as máis coñecidas. Un dos pratos máis típicos de peixe é a caldeirada, guiso de diferentes peixes que inventaron os propios homes do mar e en que se utilizan habitualmente o mero, o congro, a pescada, o pinto, a maragota ou o abadexo. Os peixes planos, como o rodaballo, ou o linguado, como mellor están é á prancha ou á brasa. As sardiñas asadas son moi típicas das festas e foliadas e dos peixes máis consumidos pola xente do mar, xa que as conservaban con sal e lles permitía dispoñer delas en calquera momento. Tamén se consumen en caldeirada ou en empanada, con masa de fariña de millo, outro dos produtos estrela da zona.

Pero non só hai peixes de mar, senón que tamén atopamos fermosos coutos de pesca nos ríos Anllóns e Grande onde podemos pescar e preparar unhas boas troitas. Respecto ás carnes, a tenreira galega é famosa en toda a nación e nesta zona existen varias explotacións gandeiras especializadas na carne de vacún. Tamén existe unha raza autóctona de porco que se recuperou nos últimos anos, o porco celta. Un dos pratos de carne típicos é o churrasco, que veremos en numerosas parrilladas. Outras receitas tradicionais e que non podemos desaproveitar a oportunidade de catar son os calos, o lacón con grelos -verdura abundante na zona - e a carne de caza, segundo a época. Outros produtos destacables na cociña da zona son: a semente do liño, a pataca, considerada como a mellor de Europa, e a faba, exportada na súa maioría a Asturias, de onde se di "Asturias leva a fama e Costa da Morte a faba", aínda que tamén en Ponteceso se fai unha festa da fabada. Cando comamos na zona, veremos que en sobremesas tradicionais destacan as bicas, o queixo con marmeleiro e, no entroido, as filloas e as orellas.

Cultura Castrexa

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Non hai un concello na zona do GALP que non teña construcións megalíticas, onde destacan o Castro da Cidá e o Dolmen de Dombate en Cabana de Bergantiños. A Costa da Morte tamén é coñecida por as súas lendas. Arredor dos lugares do megalitismo, sempre encontraremos alguén que nos falará dos “mouros”, seres mitolóxicos, tesouros e lugares encantados que forman parte da cultura popular.

Hórreos

Algo que tampouco falta no territorio son os hórreos, que na nosa zona soen ser de forma rectangular e que aínda seguen cumprindo a súa función de gardar o gran e colleita. Cabe destacar o hórreo de San Martiño de Ozón en Muxía duns 27 metros de lonxitude que o sitúa entre os máis grandes de Galicia.

Olería

Non se coñece con certeza a data na que se empeza a traballar o barro, pero sábese que no século XVI os oleiros de Buño realizaron as canalizacións da cidade da Coruña e que xa naquela época existía a tradición oleira e había un importante número de oleiros con grande experiencia.

A comezos de agosto celébrase "Mostra da Olería de Buño", catalogada como Festa de Galicia de Interese Turístico.

Cultura da Pedra

En toda a comarca, esta presente a pedra e cobra un especial significado no noso territorio; petroglifos, dolmens, castros, pazos, incontables hórreos, cruceiros, pontes e mesmo na súa gastronomía, sendo un claro exemplo as filloas á pedra.

Destacar as pedras santas no entorno do Santuario da Virxe da Barca, a Pedra de Abalar, a Pedra dos Cadrís, a do Namorados, o petroglifo A Pedra da Serpe en Ponteceso, a Pedra do Oso ou Os namorados de Reira, Os Penedos de Traba, entre moitas outras.

Encaixe de Camariñas

Xa dende finais do XV hai evidencia de que se facían encaixes na Costa da Morte. Este arte que non era exclusivo da Costa da Morte estivo a piques de desaparecer e nesta zona puido conservarse ata actualidade. Dende o ano 1991 celébrase A Mostra do Encaixe de Camariñas, certame comercial e cultural de ámbito internacional, declarado de Interese Turístico de Galicia.

Este evento consegue dinamizar ao sector do encaixe, propiciando o uso do Encaixe de Camariñas non só no ámbito doméstico, se non tamén no sector do deseño e a moda.

Naufraixios

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A Costa da Morte é unha zona de intenso tráfico marítimo, pero a bravura das súas augas, os ventos, as correntes, os seus arrecifes semisomexidos, as súas escarpadas costas e, ata mediados do século XIX, a falta de sinalización mariñeira, derivan en máis de 150 naufraxios contabilizados dende finais do século XVIII, dos cales, máis de 60, foron na Costa de entre Camelle e Camariñas, sendo o Punta do Boi - en Cabo Vilano - o punto máis fatídico.

Neste punto tivo lugar en 1890 o naufraxio do *Serpent*, navío inglés que ía de Plymouth a Serra Leoa no que só houbo 3 superviventes dos 175 tripulantes. Coa axuda dos veciños creouse o "Cemiterio dos Ingleses"

O autor Rafael Lema cifra en máis de 643 accidentes marítimos ocorridos na Costa da Morte, considerando a rexión como a de maior número de accidentes marítimos documentados do mundo.

Secadoiros de Congro

Antigamente a produción de congro seco era algo típico da Costa da Morte, como nos indican documentos de principios do século XVII. Este sistema de conservación foi desaparecendo quedando os únicos secadoiros en Muxía ,converténdose nos últimos secadoiros artesanais de congro de toda Europa. Estes secadoiros podémolos ver nas rochas, ao lado do paseo marítimo que nos conduce ao Santuario da Virxe da Barca e son unhas estruturas feitas de madeiros dispostos de forma vertical e horizontal chamadas "cabrias". Non sempre veremos os congros colgados nas "cabrias" xa que depende da tempada e do proceso que se estea a realizar, o cal é bastante laborioso. Antes de ser colgado, o congro debe ser "esmonifado" - que consiste en partir á metade a cabeza e perforala para colgalo -, aberto á metade, limpado en auga de mar, perforado - para que o vento pase a través dos orificios - e "envarado" - meténdolle unha cana entre os orificios para que quede totalmente estirado. Unha vez colgado, debe permanecer alí durante quince ou vinte días, estando sempre pendente da meteoroloxía xa que a humidade e a chuvia poden provocar mofo e botaríase a perder todo o traballo. O proceso final consiste en desenvarar o congro e prensalo para poñelos en fardos para enviar principalmente a Castela, Aragón e Cataluña. En Muxía a festa do congro realízase cada venres santo e prepárase unha carpa onde se poden degustar diversas receitas con congro, ao igual que nos establecementos da zona.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

AS ROMERÍAS E FESTAS POPULARES

MES	NOME	TIPO	LUGAR	DESCRIPCION	CONCELLO
Luns de Pascua	Virxe do Monte	Romaría	Monte Farelo	Procesión onde se leva a virxe dende o pobo ata a ermida dando tres voltas arredor desta. Dánselle ofrendas económicas e pídesse polos mariñeiros e mozos que van ao servizo militar. Ao igual que en Brantuas (Ponteceso) hai tradición de voltear unha tella da capela para cambiar o vento.	Camariñas
Semana Santa	Mostra do Encaixe	Cultural	Camariñas	Certame de carácter internacional no que se exhibe este produto con desfiles e concursos durante tres días. Declarada de Interese Turístico de Galicia.	Camariñas
Sábado Semana Santa	Angula	Gastronómica	Ponteceso	O sábado de Semana Santa e a prezos populares, poderemos degustar este exquisito prato procedente das augas do río Anllons.	Ponteceso
Semana Santa	Polbo	Gastronómica	Ponteceso	Recentemente o concello de Ponteceso celebra esta festa de degustación do polbo e verbena que xa atrae centos de persoas.	Ponteceso
Venres Santo	Congro	Gastronómica	Muxía	Muxía é o único lugar de Europa onde se conservan secadoiros artesanais de congro, dado á súa gran tradición celébrase esta festividade.	Muxía
Primeiro sábado de Xuño	Raxo	Gastronómica	Brantuas	Degustación desta popular carne de porco adobada no Montel O Faro con orquestras e gaiteiros	Ponteceso

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) do GALP Costa da Morte

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A principios de Xullo	Festa do Pan de A Brea	Gastronómica	Carballo	Degustación do pan máis típico de Carballo acompañado de sardiñada, viño e verbena.	Carballo
23 Xuño	San Xoan	Patronal	Carballo	"Noite Meiga" que se celebra en toda a zona con cacharelas e sardiñadas, pero de especial interese en Carballo por ser San Xoan o seu patrón e cunha serie de eventos que duran varios días.	Carballo
Primeira semana de Xullo	Asalto o Castelo	Cultural	Vimianzo	É unha representación da rebelión irmandiña contra o feudalismo dos Moscoso na que un dos irmandiños tira frechas de lume e queima un dos Moscoso, representado por un boneco, para despois conseguir conseguir o castelo.	Vimianzo
Primeiro Domingo de Xullo	Cereixa	Gastronómica	Leston/Paiosaco	Festa popular de exaltación da cereixa que se celebra dende fai mais de dous séculos	A Laracha
9 de Xullo	Faxía	Gastronómica	Camés	Declarada de Festa de Interese Turístico Galego. Con motivo do día dedicado a San Cristovo, teñen lugar varios días de celebracións nos que os protagonistas son os calos. Hai que comprar unha cunca para o viño e un prato - de olearía de Buño, o resto é gratis.	Vimianzo
A principios de Xullo	Percebe do Roncudo	Gastronómica	Corme	Festa de gran popularidade polo afamado produto a degustar.	Ponteceso
16 de Xullo	O Carmen	Patronal	Diferentes puertos	Festividade na que os mariñeiros lle piden a súa patroa protección no mar, realízase unha procesión marítima e ofrendas florais ao mar en diferentes pobos, destacando Camariñas.	Camariñas

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) do GALP Costa da Morte

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mediados de Xullo	Rapa das Bestas	Cultural	A Valiña	Os aloitadores réunense durante estas datas para sanear aos cabalos do monte e marcalos segundo o seu propietario, unha vez reunidos, báixanos do monte ata metelos nos curros, onde lles limpan as crinas e marcan o animal.	Vimianzo
20 de Xullo	Santa Margarida	Romería	Montemaior	Os devotos acoden á fonte de Santa Margarida a humedecerse o corpo coa súa auga milagrosa con fins curativos	A Laracha
Agosto	Polbo	Gastronómica	Muxía	Degustación de polbo e eventos folclóricos	
1 de Agosto	Romaría San Fins de Castro	Romaría	Cesullas	Declarada de Festa de Interese Turístico e característica polo chamado "Berro Seco" que realiza primeiro o sacerdote e posteriormente os romeiros ata tres veces.	Cabana de Bergantiños
14 - 17 de Agosto	Festas de Laxe	Romaría	Laxe	Festas patronais onde se fai honra cada día a: a Virxe da Milagrosa (14), Virxe Sta. M ^a dá Atalaia (15), San Roque (16) e a Virxe do Came (17), cando se fai o "Simulacro do Naufraxio"	Laxe
Primeiro sábado de Agosto	Mexillón	Gastronómica	Corme	Festa de exaltación ao mexillón con motivo das bateas do porto de Corme.	Ponteceso
Primeira quincena de Agosto	Olería de Buño	Cultural	Buño	Durante a segunda semana de agosto, festa para con carácter expositivo, de venda e mostra dos traballos actuais e tradicionais da impresionante e variada olería local.	Malpica de Bergantiños
15 de Agosto	Caldo de Riola	Gastronómica	Ponte do Porto	Carne, corazón, riles, fabas, patacas, auga e sal compoñen este tradicional manxar desgustado antigamente por nobres, pero actualmente popular.	Camariñas
Finais Agosto	Berberecho	Gastronómica	Imende (Baldaio)	Co molusco desta inmensa lagoa elabóranse todo tipo de receitas.	Carballo

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) do GALP Costa da Morte

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Terceiro ou Cuarto fin de semana de Agosto	Festa do Mar	Patronal	Malpica	Realízanse diversidade de actividades festivas, pero a festa chega ao seu punto áxido o último domingo cando as embarcacións locais saen con decoracións florais en procesión ao mar para honrar a Virxe do Carme.	Malpica de Bergantiños
Segundo fin de semana de Setembro	Nosa Señora da Barca	Romaría	Muxía	Festa de grande importancia en toda a bisbarra e á que acode unha multitude de persoas durante varios días. Ademais da romaxe, hai verbena, xogos, atraccións e mercados.	Muxía
8 de Setembro	Nosa Señora dos Milagres	Romaría	Caión	Catalogada como Festa de Interese Turístico. Trasládase á virxe dende a igrexa do Socorro en Caión ata o Santuario dous Milagres, onde se lle dan ofrendas á virxe e se mollan coas augas milagrosas da fonte.	A Laracha
Primeiro domingo de Outubro	Fabada	Gastronómica	Lestón	Con motivo da recolección das primeiras colleitas, realízase esta festa dedicada á fabada	A Laracha
Último fin de semana de Outubro	Fabas	Gastronómica	Ponteceso	Degustación de fabada, empanada e polbo no "campo da feira" de Trabe e amenizada con música e actividades.	Ponteceso
Primeiro Venres despois do 30 de novembro	O Roxón	Gastronómica	Golmar	Festa de degustación dos Roxóns ou Roxóns con motivo da tradicional matanza do porco	A Laracha

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ARQUEOLOXÍA

Cabana de Bergantiños:

Castro Celta de Borneiro: Datado no 520 a. de C. Coñecido como "A Cidá". Trátase dun poboado de forma oval, rodeado de muros e fosos defensivos. As escavacións permiten observar a parte baixa de numerosas casas. Posiblemente a entrada atopábase na parte alta da vivenda, impedindo deste xeito a entrada de animais salvaxes.

Castro de Anido: Situado en Nantón, data do século V a.c., pero os seus restos case non se conservan, xa que enriba del construíuse un pazo.

Castro de Anós: En Guisande, Anós.

Castro de Beres: Situado en O Esto, dende o seu cumio observamos o Monte Neme e, ao oeste, o Monte do Faro.

Castro de Corcoesto: En Corcoesto.

Castro de San Fins: Situado en Cesullas. Data do século V a.c., e é de grandes dimensións. Construíuse unha ermida enriba del.

Castro de Sinde: En Cánduas. Só se conservan as murallas.

Castro do Folgoso: En Riobó.

Castro do Piñeiro: En Anós.

Dolmen de Dombate: Nunha pequena chaira no límite da bisbarra de Soneira, na que hai outros monumentos coma os de Pedra Cuberta e Casa dos Mouros, atópase o monumento megalítico de Dombate, moi próximo ao mar.

Petroglífico da Piolla: En Nantón. Gravado rupestre composto por unha cazoleta central e sete furados pequenos que a circundan. No exterior destes furados hai dúas aberturas simétricas aos lados do conxunto e unha un pouco máis grande e apartada.

Camariñas:

Castro da Croa: O castro é un recinto fortificado dos poboamentos da Idade do Ferro en Galicia e que a cotío emprazábanse en lugares altos e de difícil acceso. Preto da aldea do mesmo nome, está situado no Monte da Croa. No seu estado actual, ruinoso, aprécianse a súa forma circular e a súa poderosa fortificación. Atópase profundamente alterado debido a dous camiños que se internan na coroa do castro, lugar no que se emprazaban as edificacións principais do poboado, e polas continuas accións agrícolas que removeron os extremos sur e oeste do depósito.

Foxo dos Lobos: Construción formada por dúas paredes de pedra granítica que converxen nun furado circular, ou foxo. A súa utilización está asociada ás batidas levadas a cabo por un elevado número de persoas que provocarían a fuxida do lobo ata a zona comprendida entre as dúas

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

paredes, provocando finalmente a súa caída no foxo. Foxos deste tipo foron construídos dende o século XVI. En Galicia non se utilizan dende hai máis de 100 anos. O Foxo dos Lobos de Camariñas atópase en proceso de reconstrución.

Mámoa de Reira: A mámoa é un túmulo, unha acumulación artificial de terra e pedras levantada sobre un enterramento e que, nalgúns casos, pode conter no seu interior un dolmen. Este tipo de monumento funerario foi característico durante o período que abrangue entre o Neolítico e a Idade do Bronce.

Carballo:

Castro de Cances: Aséntase no medio dunha leira, cun terraplén con tres liñas defensivas. O conxunto recibe o nome de Bico de Castro. Atópase entre os lugares de Serantes do Medio e Serantes de Abaixo.

Castro de Torre Pardiñas: Castro de pequenas dimensións situado en Razo. Presenta un forte sistema defensivo, o que fai supoñer que tivo esta función.

Dolmen 'Pedra Moura': Na parroquia de Aldemunde atopan os restos da 'Pedra Moura', dolmen que se cre que foi construído por unha moura, personaxe galega irmá das mouras irlandesas, que trouxo as pedras na cabeza ao tempo que fiaba nunha rocha e daba de mamar a un neno. Preto da Pedra Moura, na parroquia de Sofán, atópanse os castros de Guntián e de Cotomil, que amosan parte dos muros de defensa.

Ponte Lubiáns: Son poucos os restos de orixe romana que se conservan e dalgúns deles dubídase que sexan desta época, coma é o caso da Ponte Lubiáns, elevada sobre o río Rosende e entre os municipios de Carballo e Coristanco.

A Laracha:

Castro As Croas: En Erboedo.

Castro da Condessa: En Lemaio.

Castro de Condesuso: En Soandres.

Castro de Lestón: En Lestón.

Castro de Montesclaros: Situado en Vilaño. Destacan os materiais arqueolóxicos recollidos: cerámica castrexa e romana, e unha tesoir de rapar.

Castro das Motas: En Vilaño.

Castro de San Román: En Cabovilaño.

Castro de Santa Baia: Emprazado en Soandres. Destaca pola súa situación estratéxica no alto dun monte escarpado, rodeado por un pequeno muro defensivo de cachote con parapetos.

Laxe:

Fornela dos Mouros: Non temos novas de restos megalíticos en Laxe, pero na parroquia de San Simón de Nande, que limita coa de Traba polo leste, consérvase a anta coñecida como Fornela dos Mouros, situada na Costa do Aprazadoiro. Existen certas dúbidas de que esta construción, formada por tres chantos verticais e un cuberto, sexa un monumento megalítico, tanto polas reducidas dimensións como pola súa situación nun lugar pedregoso que dificulta os enterramentos, segundo manifesta Lema Suárez.

Penedos de Traba: O espazo natural das dunas e a lagoa complétase co sendeiro costeiro ata Camelle e cos montañosos Penedos de Traba, procesión de rochas zoomórficas nas que certos investigadores localizan as Aras Sistianas de sacrificios rituais, descritas polos xeógrafos do s.II Plinio e Ptolomeo. A abraiante paraxe deste bosque de pedra é obxecto de varias lendas sobre a súa orixe e antigos habitantes.

Recinto castrense da Torre da Moa: Antón Rodríguez Casal, na Carta arqueolóxica do partido xudicial de Carballo (1975), infórmanos dun recinto castrense no alto da Torre da Moa, con defensas naturais e cunha terraza cara ao poñente, na que se observan dous lenzos de muros que poderían corresponder a unha construción medieval. Alude tamén á abundancia de cerámica tardorromana e medieval.

Malpica de Bargantiños:

Castro de Brión: Na parroquia de Leiolio.

Dolmen Pedra da Arca: Xigantesco dolmen próximo á aldea de Folgueira, tamén chamado Oratorio e Obradoiro. Está integrado por sete enormes pedras cravadas na terra de forma irregular e descolocadas. Distínguense algúns petroglifos nas caras exteriores dos bloques graníticos. O corredor de entrada oriéntase cara o Leste.

Ponteceso:

Castro da Coteleira: En San Martiño de Cores.

Castro da Illa da Estrela: En Santo Adrián de Corme-Aldea.

Castro de Anllóns: En San Fiz de Anllóns.

Castro de Cerezo: En San Tirso de Cospindo.

Castro de Cores: En San Martiño de Cores.

Castro de Lestimoño: En San Vicente da Graña.

Castro de Nemeño: En Santo Tomé de Nemeño.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Castro de Niñóns: En San Xoán de Niñóns.

Castro de Tallo: En Santo Andrés de Tallo.

Castro de Xornes: En San Xoán de Xornes.

Castro do Monte do Castro - A Barda: En Santo Adrián de Corme - Aldea.

Mámoa das Gándaras: En San Xulián de Brantuas.

Mámoa das Modias: En Santo Tomé de Nemeño.

Mámoa de Monte das Minas: En Santo Andrés de Tallo.

Mámoa de Pardiñas: En Santo Andrés de Tallo.

Mámoa de Vilasuso: En Santo Andrés de Tallo.

Mámoa do Monte dos Regados: En San Xoán de Xornes.

Mámoa do Monte Espiño: En San Xoán de Xornes.

Mámoa do Monte Faro: En San Xulián de Brantuas.

Mámoa dos Torrados: En San Martiño de Cores.

Mámoas de Monte Carballa: En San Tirso de Cospindo.

Mámoas de Monte Lamoso: En Santo Andrés de Tallo.

Pedra da Serpe: Pouco antes de chegar á vila de Corme hai unha estrada a man esquerda que se dirixe á praia da Ermida e á aldea de Gondomil, onde se atopa a coñecida Pedra da Serpe.

Vimianzo:

Casota de Freás: Cronoloxía: 2500-2000 a.C. Tamén denominado 'Caseta dos Mouros'. Trátase dun dolmen ao que se accede por un camiño que parte da estrada que vai a Santiago de Compostela e atravesa o conxunto de casas que conforma a aldea de Berdoias. Pola forma, a ausencia de corredor e a estrutura tumular, forma parte do grupo das arcas megalíticas, antecesoras das cistas da Idade do Bronce. Nas paredes aprécianse gravados en forma de pequenas covas e tamén de cruces.

Castro das Barreiras: Situado case á saída do núcleo de Vimianzo, na marxe esquerda da C-552 dirección A Coruña-Fisterra. Trátase dun recinto castrexo fortificado rodeado por unha muralla construída con terra e por un foso que servía de elemento defensivo aos habitantes do castro. Dende alí pódese ver o Monte Faro, que con 448 metros de altitude é o punto máis alto do Concello. Chama a atención a súa situación nun val, cando este tipo de asentamentos adoitaba aproveitar elevacións do terreo ou ladeiras de montañas, lugares máis sinxelos de defender en caso de

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ataque.

Dolmen da Mina: Cronoloxía: 4000-3000 a.C. Atopámolo na parroquia de Carantoña. Trátase dunha mámoa profanada, pois no 1936 foi obxecto de escavacións clandestinas realizadas por buscadores de tesouros. O mal estado deste túmulo pódenos servir para comprender na práctica a integración da anta no corpo da mámoa.

Dolmen de Pedra Cuberta: Cronoloxía: 4000-3000 a.C. Atopámolo na parroquia de Treos. Trátase dun dos monumentos megalíticos mellor coñecidos de Galicia grazas aos estudos que os arqueólogos alemáns Georg e Vera Leisner fixeron nos anos 30 sobre a decoración pictórica do corredor. Esta decoración está formada por debuxos de cor negra e vermella sobre fondo branco utilizado a xeito de imprimación, así como por representacións serpentiformes, onduladas, pequenos ídolos e círculos concéntricos. Descoñécese o significado exacto destas representacións. Nas escavacións dos Leisner atopáronse ademais dúas pequenas machadas de pedra.

Dolmen Pedra da Arca ou 'Casa das Mouras': Cronoloxía: 4000-3000 a.C Na parroquia de Baíñas. Encadrada nunha gran mámoa de 28 x 30 metros. Nunha das paredes da cámara aparecen pegadas de gravados en forma de 'U' ou 'V' e tamén hai restos de pintura (manchas de cor vermella). É unha das antas máis grandes de Galicia tanto polo volume das lousas como pola amplitude do diámetro da súa mámoa. A tapa de cubrición pesa doce toneladas..

Dolmen Pedra da Lebre: Cronoloxía: 4000-3000 a.C. Na parroquia de Serramo. Estamos ante un dolmen de grandes proporcións. Tipolóxicamente pertence ó grupo dos monumentos de cámara poligonal e corredor corto. O grosor medio das grandes pedras está por enriba dos 70 cm.

Dolmen Pedra Moura: Cronoloxía: 4000-3000 a.C. Na parroquia de Serramo. A anta sitúase no centro dunha mámoa duns 15 metros de diámetro. Presenta pegadas de pintura no inicio do corredor.

Necrópole suevo-romana de Tines. Atopámola en Tines, un importante lugar histórico a xuzgar polos camiños que o percorreron na Antigüidade (o que viña de Zas e Villar con dirección a Vimianzo e o de Baíñas con dirección a Baio), e polos restos arqueolóxicos atopados no adro da igrexa e nos terreos lindantes. Estamos fronte unha importantísima necrópole suevo-romana, con enterramentos datados dende o século I ao VIII d.C.

A necrópole foi descuberta casualmente durante a construción duns panteóns e o traslado da chamada 'Ermida Vella' ao templo parroquial. Foi o investigador Manuel Chamoso Lamas quen realizou a única e parcial escavación da necrópole de Tines no ano 1951. Este estudoso puido comprobar que, ademais da necrópole, moi probablemente houbo nese lugar unha vila romana con catro salas, pórtico e hipocausto.

En Tines atopouse tamén a coñecida como estela funeraria de Victorino, da época tardorromana, na que se pode distinguir un rostro humano toscamente gravado (unhas simples incisións que representan as cellas, os ollos e o nariz) e na parte inferior pódese ler: VICTORI/NVS/IN PACE/ANNORV/MLXX. Hai estudosos que consideran que se trata da primeira mostra epigráfica cristiá de Galicia, datable a finais do século IV ou comezos do V. Hoxe en día, a estela de Victorino consérvase no Museo Arqueolóxico de A Coruña.

Ningún estudoso dubida da importancia do descubrimento da necrópole de Tines, pero os restos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

atopados durante as excavacións dos anos 50 quedaron completamente abandonados no propio adro da igrexa, sen ningunha clase de protección por parte das autoridades.

Petroglifos de Pedrouzo: En Berdoias.

MUSEOS

Museo do Liño de Cabana de Bergantiños:

Neste espazo exhibense as ferramentas utilizadas de vello para tratar o liño e pódense tamén contemplar moitas pezas tecidas con este material: colchas, sabas, panos...

Arquivo Histórico da Pesca de Caión:

O Arquivo da Pesca é unha iniciativa impulsada pola Confraría de Pescadores de Caión para a recuperación e posta en valor do seu arquivo histórico.

Aquí dá a coñecer a historia da vila mariñeira de Caión, facendo un percorrido por diferentes épocas a través dunha exposición permanente aberta ao público.

O Arquivo atópase nun edificio singular, literalmente integrado no mar, que alberga o arquivo histórico, a exposición permanente e un espazo para actividades, ademais da propia sede da Confraría de Pescadores.

Este proxecto foi financiado no programa 2007-2013 do Grupo de Acción Costeira Costa da Morte

MAN: Mar, Arte e Natureza. Camelle.

É unha iniciativa promovida polo Concello de Camariñas que dispón dunha parte expositiva no Museo de Man e outra que percorre a Vila de Camelle a través dos distintos puntos de interese da obra e vida do autor.

É un proxecto que desenvolve un produto turístico enraizado na comunidade costeira local, en Camelle, mediante a posta en valor e recuperación do legado artístico de Manfred Gnädinger, coñecido por todos como Man de Camelle, e que na súa maioría se realizou na contorna do porto desta localidade.

O autor e a súa obra fixeron coñecida no mundo enteiro á vila de Camelle, ata tal punto que é

prácticamente imposible atopar na rede información deste lugar na que non se faga referencia a Man, e viceversa. A posta en valor e a recuperación do legado de Man, tamén o é, por extensión do porto de Camelle e a súa contorna, nos que Man non só creou, senón que convertíu no seu fogar e no seu propio proxecto museístico espontáneo.

O traballo que Man realizou ao longo dos anos nas inmediacións do espigón de Camelle quedou debastado por mor do vandalismo e das últimas catástrofes climatolóxicas da zona. A obra que persiste actualmente no xardín-museo, único xardín mariño de esculturas no mundo, non representa o seu estado orixinal; a simulación dixital en 3D do que era esta singular obra ofertaría ao visitante a posibilidade de visionado, a través dos seus aparatos smart, da recuperación do estado ideal das pezas que compoñían este conxunto, e proporcionaría acceso ás súas características a través da realidade aumentada.

www.mandecamelle.com

Este proxecto foi financiado no programa 2007-2013 do Grupo de Acción Costeira Costa da Morte

Museo do Mar. Laxe:

Situado na antiga Casa Cuartel da Garda Civil, un edificio en plena zona histórica de Laxe. Consta de catro plantas, onde se poden ver historias de persoeiros ilustres do lugar, mapas antigos, fotografías antigas das xentes de Laxe, maquetas de embarcacións e diversos obxectos relacionados coa vida na Costa da Morte.

Museo do Encaixe:

A iniciativa municipal de crear unha entidade museística en Camariñas dedicada ao encaixe de palillos foi a resposta a unha serie de necesidades derivadas da grande riqueza en patrimonio etnográfico con que conta este municipio e, en xeral, a bisbarra de Soneira.

Museo Etnográfico de Camariñas:

Este museo foi creado por iniciativa veciñal e aberto ao público o día 1 de abril de 1997. O seu fin primordial é amosar a cultura etnográfica da zona e o seu ámbito territorial e comarcal.

Museo de Bergantiños:

O Museo de Bergantiños na actualidade é un Centro de Interpretación Turística da Costa da Morte,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

que ofrece ademais, dun xeito dinámico e didáctico, unha visión global do medio natural, cultural e económico de Carballo e da Costa da Morte.

Recolle unha interesante colección etnográfica con diferentes áreas temáticas: espazo xeográfico, auga, monte, relixiosidade, produtos da terra, etc.

Pazo da Cultura:

Centro cultural e multiusos que na actualidade alberga un Teatro-Auditorio (sede do Festival Internacional de Teatro de Carballo), o Conservatorio Profesional de Música, sala de exposicións e unha área para a Terceira Idade.

Eco Museo Forno do Forte:

O conxunto etnográfico do Forno do Forte recuperado pola Deputación Provincial de A Coruña mergúllanos na vida dos xornaleiros agrícolas que alternaban as súas tarefas coa produción de cacharros de barro.

Atópase no Concello de Malpica e alberga un antigo forno mancomunado no que se coce barro durante a Mostra de Olería que se celebra en agosto.

Museo Urbano Lugrís:

A obra mural do pintor surrealista coruñés Urbano Lugrís, situada na Casa do Pescador da vila mariñeira de Malpica.

Museo Fotográfico de Ramón Caamaño:

Ramón Caamaño nace en 1908 en Muxía e iníciase na fotografía no 1925, desenvolvendo o seu labor nas diferentes vilas e aldeas da Costa da Morte; mariñeiros, campesiños, naufraxios, paisaxes, romarías...foron os temas máis abordados por este popular retratista e paisaxista.

Museo de Artesanía ao Vivo:

Atópase en Vimianzo. Nas súas instalacións pódense ver demostracións en vivo de artesáns (encaixe de bolillos, liño, coiro, cantería, cestería, sombreiros de palla, prata e azabache, barro, maquetas de barcos). A entrada é gratuíta.

PROXECTOS DE DINAMIZACIÓN TURÍSTICA, PROMOCIÓN DO TERRITORIO E CULTURA DO MAR FINANCIADOS NO PROGRAMA 2007-2013

A Laracha

Mar de Caión: Proxecto promovido polo Concello de A Laracha, ten como principal cometido promover e dar a coñecer os recursos vencellados ao mundo e á cultura mariñeira e ao coidado do entorno natural de Caión.

As diferentes actividades que se contemplan, crear unha marca, “Mar de Caión” e dotala de diferentes elementos de promoción entre os que destacan a páxina web www.mardecaion.com e redes sociais, o deseño dunha imaxe propia, a gravación de material audiovisual promocional, a creación dunha rede de hostaleiros e rutas interpretadas, pantallas informativas e sinalización.

Senda Azul en Caión: A senda coincide co tramo de paseo marítimo dende a Praza Eduardo Vila Fano, bordea toda a Praia e chega ata o rego Figueirido

Carballo

Plan de Dinamización Ecoturismo Razo-Baldaio: Proxecto promovido polo Concello de Carballo, inclúe a elaboración de contidos multimedia e dun roteiro mediante códigos QR, así como diversas accións formativas en turismo mariñeiro e obradoiros de emprendemento.

Malpica de Bergantiños

Malpica. “O Mar de Sisargas”: Proxecto promovido polo Concello de Malpica de Bergantiños, ten característica principal aproveitar os propios recursos endóxeos e os recursos naturais da vila dun xeito sostible reorientando as actividades primarias cara o servizo turístico. As novas tecnoloxías xogaron un papel fundamental neste proxecto, dunha moderna ferramenta TIC (<http://malpica.mobi/>) a través da cal podemos recorrer os principais puntos de interese da vila. Ademais, buscouse fomentar a cooperación e a participación de todos aqueles actores sociais implicados no proxecto e crear unha rede profesional que, baixo unha marca paraugas, puideran unificar criterios de calidade e atención ao público.

<https://www.facebook.com/mardesisargas>

Ponteceso

Ponteceso. Os Camiños do Mar: Proxecto promovido polo Concello invita ao viaxeiro a gozar da súa visita a Ponteceso dun xeito experiencial, achegándose ao territorio e indo máis aló da gastronomía, das praias ou da contemplación da paisaxe. A través de dúas rutas (Camiño da Ribeira e Pondalina) sinalizadas e xeolocalizadas mediante unha trintena de paneis interactivos, o

visitante descobre a interesante relación do municipio co mar, co transporte marítimo, coa cultura mariñeira e coa contorna que rodea ao litoral pontecesán sen guías presenciais, só utilizando un teléfono intelixente ou smartphone.

www.caminosdomar.com

Cabana de Bergantiños

Aquasol: Promovido polo Concello de Cabana de Bergantiños, nace para valorizar o entorno costeiro de Navaliños, a creación de piscina natural, alimentada con auga quente sobrante do polideportivo, mirador e parque público. Trátase da creación dun espazo tematizado ao mar nun entorno natural ao borde da ría, na desembocadura do Anllóns.

Senda Borde Litoral Orixeira-O Curro. Esteiro do Anllóns: Ubicado na praia de A Orixeira, onde comeza a senda fluvial da desembocadura do Río Anllóns e remata na praia de O Curro. Este espazo natural encóntrase na marxe da Rede Natura 2000 e Lugar de Importancia Comunitaria Costa da Morte no Estuario del Anllóns.

Escola de Vela e Mirador. Cabana de Bergantiños: Trátase dun edificio singular, antigo aserradoiro, na localidade de Cánduas, rehabilitado para escola de vela e mirador de observación da desembocadura do Río Anllóns, dunas de Monte Branco, flora e fauna. Tamén dispón de sala multiusos e sala de degustación para acoller a grupos, realizar exposicións, presentacións e cociña en vivo dos produtos da zona, etc.

Vimianzo

Do Mar á Terra: Vimianzo é un punto de encontro entre a terra e o mar, con fondos alicerces na historia e no tempo. Pazos, castros, dolmens e o seu castelo falan dunha terra onde se saborea o mar, onde dende tempos antigos houbo intercambio entre a tradición mariñeira e os sabores do campo: unha fusión galega de mar e terra.

Este proxecto promovido polo Concello de Vimianzo, que pretenden engadir valor, ordenar recursos, crear redes e diferenciar a Costa da Morte con instrumentos que dinamicen a economía, impulsen a mellora competitiva e favorezan un espazo axeitado para o emprendemento.

www.domaraterra.com

Camariñas

Área Recreativa O Ariño: Trátase dunha zona de interpretación da cultura marisqueira, espazo de ocio e merendeiro no entorno da praia do Ariño. No Ariño, as mariscadoras de Camariñas desenvolven unha parte importante do seu traballo de recolección e cría de moluscos, principalmente ameixa e berberecho. Dende aquí parte unha ruta de senderismo que percorre a Península da Insua.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Plan de Dinamización Sitio de Interese Turístico Cabo Vilán. “Camariñas. O Mar Todo”: Proxecto promovido polo Concello de Camariñas. É unha iniciativa enfocada ao desenvolvemento dun produto turístico unido ao mar, á dinamización da vila e do sector turístico para ofertar un mellor servizo e ser un destino máis atractivo e cohesionado.

www.turismocamarinas.net/el-proyecto

Muxía

Muxía Camiñando Cara o Mar: É unha acción de dinamización turística promovida polo Concello de Muxía para dar coñecer Muxía como un destino de turismo experiencial arredor dos recursos mariños que pretende poñer en valor o turismo, a gastronomía, os recursos locais náuticos-recreativos, culturais e a biodiversidade da zona de Muxía.

A Costa da Morte sempre foi inicio ou fin de rutas. Máis aló das pegadas que deixamos no camiño, Muxía é comezo e remate de experiencias que transcenden ao humano e ao divino. Muxía recibiu e recibe a innumerables viaxeiros que bican o Atlántico neste punto da Costa da Morte. Moitos, a inmensa maioría, permanecen no anonimato como cada unha das ondas que baten na punta da Buitra ou desaparecen na furna da Buserana. A todos eles, a todos vós, queremos darvos a benvinda no novo espazo de recepción de visitantes situado xusto na entrada de Muxía, no Miradoiro da Cruz.

Unha fermosa panorámica da vila e das praias bañadas pola ría de Muxía – Camariñas acompañaravos mentres coñecedes os contidos do proxecto “Muxía. Camiñando cara ó mar”. Este é un gran contedor acristalado –construído co materiais sostibles- no que, antes de experimentar todo o que vos ofrece este pobo mariñeiro, os visitantes poderedes coñecer as claves da riqueza natural, paisaxística, marítima e gastronómica deste territorio de solpores eternos. Entre eles, o de cabo Touriñán onde dúas veces ao ano se ve afundirse no Atlántico o último raio de sol da Europa occidental.

Neste espazo de recepción de visitantes tamén poderedes coñecer as tres rutas sensoriais que percorren o litoral do concello coa axuda das novas tecnoloxías. Ao longo dos tres itinerarios hai colocadas unha vintena de códigos QR que conducen directamente á nosa páxina web, dando acceso a información multimedia que vos axudarán a interpretar o que vedes con só usar un teléfono intelixente (Smartphone).

www.caminandocaraomar.com

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Metodoloxía de traballo.

Para a realización do diagnóstico do GALP Costa da Morte, tense recurrido a dous tipos de fontes de información:

➤ Fontes de información primaria:

Técnicas de investigación cualitativas

Durante os meses de maio e xuño realizáronse diferentes grupos de traballo cos membros do actual GALP 3, co obxectivo de facer unha recollida de datos acerca da percepción que os propios membros do GALP 3 teñen acerca das súas feblezas e fortalezas. Dos datos obtidos, xunto cun primeiro achegamento aos datos estatísticos da zona, fíxose un grupo final de validación do diagnóstico, que incluíuse na solicitude presentada en xullo de 2015.

Así mesmo, enviáronse cuestionarios semi-estruturados aos socios do GALP 3 que no acudiron ás mesas participativas para poder contar tamén coa súa opinión acerca das necesidades percibidas para o período 2007-2013.

Por último, durante o mes de novembro enviouse un cuestionario semi-estruturado final para refinar o diagnóstico a todos os membros do GALP 3 a través de Google formualrios, do que se obtiveron un total de 28 respostas.

➤ Fontes de información secundaria:

Fontes cualitativas.

Examináronse fontes primarias de carácter turístico, histórico e patrimonial. Así mesmo, recurriuse a fontes primarias de carácter medioambiental (web da UE e do CMATI) para a obtención de datos sobre os recursos ambientais da zona.

Fontes cuantitativas: recopilación de datos e tratamento

A maioría dos datos estatísticos nos que se basea o diagnóstico están recollidos do IGE, e moi minoritariamente do INE.

Alí onde foi posible, recollense os datos da serie temporal 2008-2013 ou 2008-2014, por corresponder dunha forma máis realista ao período de execución dos proxectos promovidos polo GAC 3 no período de programación 2007-2013. Cando no foi posible, recurriuse ao dato temporal máis cercano ao último ano natural rematado (2014) e a comparación co ano inmediatamente anterior.

As series temporais tratáronse en termos de comparación da variación interanual entre o último e o primeiro ano da serie temporal como fórmula para ofrecer información comparable e estandarizada.

Así mesmo, a información foi desagregada a nivel municipal sempre que foi posible, e comparada co conxunto da provincia e da Comunidade Autónoma alí onde a comparación era

pertinente por amosar diferenzas significativas. A necesidade e idoneidade de amosar a información a nivel municipal ten determinado a elección (en bastantes casos) das variables a analizar (este é especialmente o caso dos datos de paro en termos absolutos).

A información sobre capturas e buques provén dos Anuarios de Pesca de Galicia e, de forma máis xeral, da Plataforma Tecnolóxica da Pesca.

A información estatística bruta utilizada para a realización deste diagnóstico axúntase como anexo dixital a esta EDLP.

Por último, os mapas utilizadas proveñen dos visores oficiais ofrecidos por diferentes organismos públicos, en concreto:

- Ministerio de Fomento
- Consellería de Medio Ambiente
- Consellería de Infraestruturas
- UE, Unidade Life, DG Environment.

Documentos obrantes no GAC Costa da Morte

- Programa Estratéxico Zonal (PEZ) do GAC Costa da Morte 2007-2013
- Libro “Gac Costa da Morte Destino Gastronómico”. 2010. Estefanía Fernández Delgado. Miguel García Silvarredonda.
- Libro “Costa da Morte. Un País de Sueños y Naufragios”.2011. Rafael Lema Mouzo

Recursos web

www.turgalicia.es

www.arquivodapesca.org

www.mandecamelle.com

www.mardecaion.com

www.carballo.org/turismo

<https://www.facebook.com/mardesisargas>

www.caminosdomar.com

www.domaraterra.com

www.turismocamarinas.net

www.caminandocaraomar.com

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3.2 Diagnóstico da zona pesqueira (Análise DAFO) e delimitación das principais necesidades do territorio

Metodoloxía DAFO,

	Fortalezas	Debilidades
Análise interna	<p>a) Caracterización do Territorio</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patrimonio marítimo (12 portos e 7 lonxas) 2. Patrimonio natural escasamente alterado (2 LICs, 1 ZEPA) 3. Sentimento identitario coa actividade marítima. <p>b) Demografía e Poboación</p> <p>Non hai fortalezas destacables</p> <p>c) Mercado de traballo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O nº absoluto de contratos só se reduciu en 245. 2. Conversión a indefinidos no sector primario subiu do 1% ao 10%. 3. Incremento no número de contratos no sector primario (de 53 a 70 en 1 ano). 4. Se fan máis contratos a mulleres que a homes (+8% Vs -3% de variación no período analizado). <p>d) Actividade económica e Tecido Empresarial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Numero importante de empresas relacionadas co sector pesqueiro e marisqueiro. 2. A baixa no nº de empresas é porcentualmente menor que no resto de Galicia (-16% VS 20%). 	<p>a) Caracterización do Territorio</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunicación terrestres deficientes. 2. Escaseza de transporte público. 3. Falta de cohesión da zona en termos infraestructurais: só existe unha vía de alta capacidade. 4. Certo desequilibrio territorial actuando Carballo como polo (e núcleo de aseguramento de certos servizos básicos) <p>b) Demografía e Poboación</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Perda continua de poboación (-5,5%). 2. Perdas de poboación especialmente acusadas no grupo comprendido entre os 16 e os 64 anos. 3. Baixa densidade de poboación, e desequilibrios internos notables. 4. Perda estimada de poboación para o 2024: -14%. 5. Diminución drástica da capacidade de recambio da poboación: -26% <p>c) Mercado de traballo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Incremento do desemprego especialmente acusado entre homes (+80% nos períodos analizados); inferior ao porcentaxe para a CA.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

	<p>e) Incidencia do sector do Mar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forte identidade e cultura mariñeira. 2. Importante dotación de infraestruturas portuarias <p>f) Turismo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Incremento forte da capacidade hostaleira. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Alto paro relativo no sector primario, especialmente nas localidades máis mariñeiras (Camariñas, Malpica e Muxía). <p>d) Actividade económica e Tecido Empresarial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Escasa dinamicidade empresarial: a alta no número de empresas está 12 puntos por debaixo da Comunidade Autónoma. 2. Rendos percibidos por riba da riqueza xenerada: dependencia. 3. Escasa capacitación empresarial da poboación activa relacionada con actividades pesqueiras e marisqueiras e actividades afíns. 4. “Fuxida” de talento e universitarios, pola falla de oportunidades económicas e de emprego. <p>e) Incidencia do sector do Mar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O incremento das capturas é moito maior ca o incremento porcentual do prezo. 2. Influencia negativa da Lonxa de A Coruña. <p>f) Turismo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ata o momento, carencia dunha visión competitiva en materia turística: falta de oferta, falta de capacitación.
--	--	---

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Análise Externa		
	Oportunidades	Ameazas
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Posibilidade de capitalización de proxectos desenvolvidos no período anterior, relacionados coa comercialización. 2. Posibilidade de capitalización de proxectos desenvolvidos no período anterior, relacionados coa posta en valor de patrimonio e espazos ambientais. 3. Capacidade produtiva de produtos “do mar”, cunha ampla percepción da calidade 4. Ampla protección da Rede Natura 2000. 5. Masa crítica de poboación relacionada con actividades do mar e vontade de aprender. 6. Mulleres como depositarias da “cultura mariñeira”. 7. Alto valor engadido da materia prima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crise económica e carencia de crédito bancario nos últimos anos. 2. Falta de visibilidade do produto autóctono fronte a produtos substitutivos similares (produtos de alta calidade doutras lonxas do Noroeste). 3. Escasa conectividade do territorio. 4. Información escasa ao turista: fallan as estratexias de visibilización do destino. 5. Trabas regulatorias para o desenvolvemento das actividades de pesca-turismo e turismo mariñeiro. 6. Falta de visibilidade do sector fronte a territorios máis urbanos e amplos, en termos de atracción de talento tecnolóxico e innovador e/ou proxectos estruturantes (do sector e do territorio) 7. O Xeodestino ten que coordinarse para ser máis competitivo: os GALP necesitan cooperar entre eles.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3.3 Conclusións sobre a situación actual da zona pesqueira

O futuro GALP “Costa da Morte” estará integrado por nove (9) municipios das comarcas de Bergantiños, Fisterra e Terra de Soneira. Entre os nove municipios suman un total de 80.774 habitantes (81.448) no ano 2013) nunha superficie de 962 kms² , e cómpre salientar que: 1) os municipios presentan una continuidade xeográfica lineal, e 2) a poboación supón o 90,27% da poboación da comarca de Bergantiños.

A densidade de poboación é de 84 habitantes/km², algo por debaixo da media da nosa comunidade autónoma (93 habs/km²). Carballo e A Laracha actúan como dinamizadores demográficos da zona, xa que o territorio ven perdendo poboación no período comprendido entre 1999 e 2013 (0,09%), que sería máis acentuado (-14%) se non fora polo efecto dinamizador destas dúas poboacións.

Como consecuencia, o promedio do índice de envellecemento desta zona é do 224, é dicir: por cada 100 menores de 20 anos, hai case 224 persoas de máis de 65 anos.

O envellecemento da zona proxéctase noutros indicadores demográficos, como é o caso do índice de dependencia global: a poboación dependente (menores de 15 anos e maiores de 65) é do 60%, nun efecto claramente provocado polo envellecemento xeral da poboación.

A nivel de mercado laboral, o paro rexistrado no sector primario (dentro do que se inclúen as actividades pesqueiras e marisqueiras) é do 4,89 % (1T 2015). Unha vez máis, destaca o baixo porcentaxe de Carballo (1,62%, máis orientado ao sector servizos) e as altas porcentaxes de Camariñas (8,39%), Malpica (6,65%) e Muxía (5,98%), as localidades máis caracteristicamente pesqueiras do GALP. En termos de contratación, cómpre destacar que a demanda de emprego parece verse timidamente acompañada dun incremento no número de contratos no sector primario (de 53 a 70 en 1 ano, período 2013-2014), e dunha suba considerable de conversión a contratos indefinidos, de forma tal que a Conversión a indefinidos no sector primario subiu do 1% ao 10%. Unha visión máis xeral ao escenario de contratacións pon de manifesto de forma palmaria que o desemprego ten afectado de forma moito máis dura a homes que a mulleres (os homes desempregados case se duplicaron en número, cun incremento do 80%), á par que o escenario de contratacións parece favorecer ás mulleres: as contratacións a homes descenderon un 3%, mentres que as contratacións a mulleres se incrementaron nun 8%. Porén, estas cifras

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

de descenso son mais baixas ca no resto da Comunidade Autónoma, o que ven se pode deber a menor dinamicidade económica que, en termos xerais, manifestan tanto os datos estatísticos como a propia percepción dos asociados ao futuro GALP Costa da Morte, e que se reflicta nunha “idea forza” recorrente ao longo de todos os grupos de participación: a falta de oportunidades económicas e laborais para os xoves e a xeracións futuras.

Se temos en conta o número de traballadores en calquera réxime de afiliación, e atendemos ás variacións absolutas no período 2011-2014, a zona do actual GALP experimentou un descenso do 7% no número de afiliacións, que segue a ser máis baixo entre mulleres que entre homes. Porén, hai diferenzas na porcentaxe de variación de afiliados á Seguridade Social por sexo, xa que no caso dos homes é do -7%, e no caso das mulleres é do -3%. Este dato é coherente co incremento da taxa de desemprego masculina xa comentados.

En termos de traballadores vencellados ás actividades do sector pesqueiro, a porcentaxe é do 6%, coas cantidades absolutas máis altas nas localidades de Camariñas, Malpica, e Muxía, o que revela que os municipios “centrais” no desenvolvemento de actividades vencelladas ao sector pesqueiro e marisqueiro seguen a ser as mesmas que no período de programación anterior, e que segue a existir unha demanda de emprego no sector primario proporcionalmente máis alta nestes municipios que no resto do GALP.

Precisamente, a dinamicidade das empresas relacionadas co sector primario é mais acentuada nas localidades de Camariñas, Malpica, e A Laracha (por este orde), nas que a porcentaxe de empresas vinculadas ao sector pesqueiro é de 6,43, 5,42 e 5,10% respectivamente, sendo o promedio de empresas nestes sectores do 4,55%. Téñase en conta que este dato está en liña coa evolución do PIB nos sectores da agricultura e pesca en Galicia, que rolda o 4,3% do PIB fronte ao 5,7 % no ano 2000.

Cómpre analizar, así mesmo, se o territorio candidato a GALP presenta unha certa homoxeneidade ou coherencia en termos da riqueza producida polos seus habitantes e da renda dispoñible daqueles. Neste sentido, a riqueza media producida polos habitantes da zona (11.903 €/habitante) é superior á renda dispoñible por habitante (12.593 €/habitante), o que fai pensar na disposición de rendas que proveñen de prestacións contributivas ou non contributivas

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Se analizamos a potencia pesqueira da zona, é necesario sinalar que o incremento no volume de capturas no ten sido acompañado por un incremento similar no prezo das capturas; de feito, o incremento das capturas foi do 71%, pero o incremento do prezo foi só do 12%. Por tanto, hai capacidade e necesidade de mellorar, se non o valor da pesca en lonxa, sí do valor engadido do produto pesqueiro -Necesidade (N)1-.

Así pois, os datos estatísticos apoian a necesidade percibida polos axentes relacionados co sector do Mar acerca da necesidade de crear oportunidades económicas relacionadas co Mar que garantan o emprego e a retención de poboación xove no territorio (N.2). Neste sentido, os participantes nas mesas apuntaron as seguintes necesidades:

- Necesidade de atraer un “proxecto estruturante”, aínda que os propios axentes perciben que os seu custo excedería o orzamento e obxectivos do GALP.
- Necesidade de atraer proxectos innovadoras, que permitan reter talento ou crear emprego cualificado.
- Necesidade de incrementar o valor engadido dos produtos pesqueiros, mediante novas formas de posta no mercado ou de presentación.
- Necesidade de colaboración entre os axentes dos sector pesqueiro para buscar novas canles de comercialización, e fórmulas de comercialización máis vantaxosas para o pescador.

No eido das infraestruturas portuarias, os 12 portos máis importantes da Zona da Costa da Morte son:

- Caión
- Razo
- Malpica
- Santa Mariña- Malpica
- Barizo
- Corme
- Laxe
- Arou

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Camelle
- Santa Mariña-Camariñas
- Camariñas
- Muxía

En termos, de infraestruturas, unicamente hai autovía (AG-55) desde A Coruña ata Carballo, o resto de estradas son comarcais (AC), e nin sequera con elas se cubre todo o territorio, xa que case á metade das capitais dos municipios que compoñen a Zona 3 non se pode chegar a través de esta tipoloxía de estradas, estas son: Malpica, Laxe, Camariñas e Muxía. O tren unicamente pasa por A Laracha. O resto dos concellos non teñen acceso a este tipo de transporte. Todos os participantes no proceso de diagnóstico son conscientes do rol que A Coruña ten como polo metropolitano dun área que, tamén no sector da pesca e as súas actividades conexas, resta visibilidade á zona da Costa da Morte.

Porén, a costa da Morte segue a ser un espazo de enorme valor. Dentro da Rede Natura 2000, tense incluído para a súa declaración como LIC's os seguintes espazos, e que seguen a ser un dos seus principais activos:

- LIC Costa da Morte.
- ZEPA Costea da Morte.
- LIC Río Anllóns-Cabo Vilán

A combinación dos recursos ambientais e naturais da zona, xunto cos recursos patrimoniais e unha especial incidencia nos proxectos orientados á diversificación económica orientada ao turismo teñen producido excelentes resultados no período 2007-2013. A capacidade hoteleira da zona incrementouse un 161%, e os representantes do sector económico seguen a apuntar á hostalería e á recuperación de elementos patrimoniais como unha das necesidades e vantaxes competitivas da zona⁴ (N.3).

Os axentes involucrados no proceso de participación tamén apuntaron á necesidade de valorizar as infraestruturas pesqueiras (lonxas e portos) nas actividades turísticas, considerando estas

---

⁴ Mesas sectoriais do 20/10/2015, 19/11/2015 e enquisa online.

como un dos principais atractivos do Xeodestino Costa da Morte. Así mesmo, se sinalou de forma recorrente a necesidade de incidir na visibilización da Cultura Mariñeira (tradicións orais, encaixe de Camariñas, entre outras), un proceso que ben puidera dar lugar a proxectos produtivos, e no que as mulleres están chamadas a desempeñar un rol preponderante, xa que elas son as depositarias e gardiás desa cultura (N.4)

En relación á promoción do Xeodestino Costa da Morte, en todas as mesas sectoriais, así como nas enquisas online, manifestouse a necesidade de promover a cooperación dos GALP da zona da Costa da Morte (Costa da Morte e Fisterra) para a promoción do Xeodestino, así como a necesidade de promover un novo modelo de gobernanza, baseado na cooperación horizontal entre concellos, GALP's e o CMAT (Costa da Morte Asociación de Turismo) (N.5)

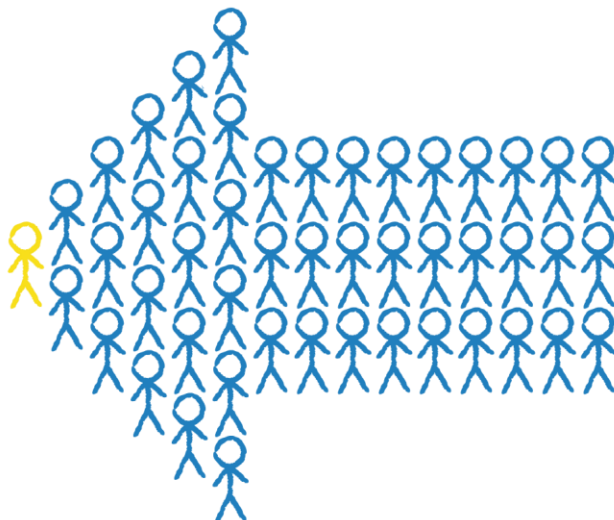
En base ás conclusións que se extraeron tanto da análise de fontes primarias, como das mesas sectoriais realizadas entre os meses de outubro en novembro (6), das mesas realizadas nos meses de maio e xuño de 2015 (2 xerais e 5 co sector pesqueiro), e das enquisas online administradas durante os meses de outubro e novembro, e mediante a aplicación dun proceso de deseño de plans e programas bottom-up⁵, se chegou ao deseño da seguinte Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo para o candidato a Grupo de Acción Local do sector pesqueiro (GALP) Costa da Morte.

---

⁵ O enfoque Bottom-up segundo a proposta de Hjern empezaría co recoñecemento das redes de actores que interveñen na posta en marcha de plans e proxectos, as súas capacidades, estratexias, interrelacións e contactos. A partir da reconstrución desa rede de contactos, eses axentes “devolven” cara a arriba o seu coñecemento sobre as necesidades e mellores condicións para a implementación de plans e proxectos nunha área xeográfica ou sectorial concreta. A aplicación deste modelo foi o que levou a Hjern a concluír que a boa implementación non depende de individuos senón de “estruturas locais de implementación” (Hjern, 1978; Sabatier, 1986).

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ESTRATEGIA

4 MISIÓN, VISIÓN E VALORES DA EDLP

4.1 Describir a misión da estratexia

Impulsar o crecemento sostible, xerador de emprego, baseado na identidade do noso mar e desta zona Costeira, garantindo un modelo de gobernanza de abaixo arriba

---

Como o resto da elaboración da EDLP, a determinación da Misión do candidato a GALP Costa da Morte fíxose dun xeito Participativo.

En concreto, aos asistentes ás mesas participativas se lles fixo a seguinte pregunta:

Os asistentes ás mesas de participación traballaron individualmente na súa proposta, que foi sometida a unha posta en común a través do método Canvas⁶.

Así, os participantes nas mesas chegaron á seguinte definición da Misión do candidato a GALP Costa da Morte:

Impulsar o crecemento sostible, xerador de emprego, baseado na identidade do noso mar e desta zona Costeira, garantindo un modelo de gobernanza de abaixo arriba

---

⁶ O modelo Canvas (A. Ostelwalder) aplícase habitualmente á posta en marcha de modelos de negocio. Aplicada á definición da misión e visión dunha organización, parte dunha proposta de valor, que é o que fai especial ao Grupo (GALP) no conxunto de Galicia. Esa proposta de valor ten que ser transmitida a unha serie de clientes: os cidadáns do territorio e os futuros promotores de proxecto.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

4.2 Describir a visión da estratexia

O futuro GALP Costa da Morte debe ser un Instrumento de fomento de emprego para a xuventude dende un enfoque orientado ó mar, a pesca e a identidade mariñeira da Costa da Morte, garantindo a preservación dos seus valores

---

En canto á VISIÓN do futuro GALP Costa da Morte, nas mesmas sesión os asistentes foron preguntados acerca das seguintes cuestións:

- ¿qué queremos ser (como organización colaboradora para a diversificación do sector pesqueiro)?
- ¿Cál debe ser a nosa meta para o ano 2020?

Nunha roda de tres sesión, a visión do candidato a GALP Costa da Morte quedo definida como segue:

O futuro GALP Costa da Morte debe ser un Instrumento de fomento de emprego para a xuventude dende un enfoque orientado ó mar, a pesca e a identidade mariñeira da Costa da Morte, garantindo a preservación dos seus valores

---

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

4.3 Identificar os valores da organización

Enumerar un parágrafo que defina os valores da organización, ou ben indicar os que vai a asumir esta, e describilos sucintamente.

A consecución da misión e visión do candidato a GALP Costa da Morte sustentárase nos seguintes valores:

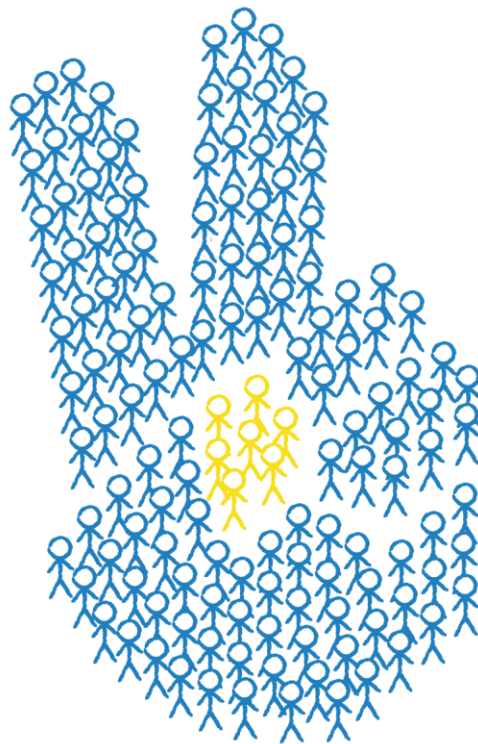
1. Desenvolvemento sostible (do Sector do Mar): utilización eficaz dos recursos naturais e ambientais ofrecidos polo mar e a costa de forma tal que a promoción do desenvolvemento económico no GALP Costa da Morte non comprometa o crecemento económico futuro, a dispoñibilidade deses recursos, nin a calidade ambiental e natural do territorio.
2. Preservación da Identidade mariñeira: elaboración da EDLP dos seus obxectivos estratéxicos e das súas liñas de actuación tendo en conta que a identidade mariñeira do territorio é unha variable que debe percorrer calquera actuación do GALP Costa da Morte.
3. Solidaridade interxeneracional: busca de iniciativas que permitan prover aos xoves de oportunidades económicas e de emprego de calidade, sen comprometer a sostenibilidade dos recursos costeiros e mariñeiros.
4. Cooperación institucional horizontal-novo modelo de gobernanza: creación e impulso dun novo modelo de cooperación institucional entre institucións locais, e destas co GALP Costa da Morte, así como a busca da cooperación entre GALP's territorialmente conectados (Fisterra).
5. Igualdade e non discriminación: O concepto de igualdade significa e recoñece que mulleres e homes non somos iguais no sentido de idénticos, pero si somos iguais en dereitos e debemos selo tamén en oportunidades; cada persoa é diferente pero, debe ser valorada por igual. Este principio aplicarase á igualdade de xénero (especialmente no acceso a oportunidades de promoción de proxecto), pero tamén ao tratamento da diversidade cultural (multiculturalismo) e á diversidade funcional.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

PLANS

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5 PLAN DE ACCIÓN

5.1 Obxectivos estratéxicos

Identificar os principais obxectivos da estratexia, facéndoo de acordo coas orientacións proporcionadas polo FEMP e cos factores externos e internos do diagnóstico. A súa definición debe ser breve e o seu número limitado.

Obxectivo estratéxico 1

- Fomento e diversificación produtiva da Pesca Artesanal, procurando o mantemento da actividade vinculada co mar, e a extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas.

Obxectivo estratéxico 2

- Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar, a través do reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Obxectivo estratéxico 3

- Capacitación e ampliación das competencias dos sectores económico e social relacionados co GALP da Costa da Morte.

5.2 Obxectivos específicos

Indicar os obxectivos específicos, que deben dar resposta ás demandas e necesidades identificadas no diagnóstico. Dependerán xerarquicamente dos obxectivos estratéxicos e identificaranse de forma numérica: 1.1, 1.2, 1.3,... Conterá unha descrición breve do mesmo.

1 *Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal*

1.1 *Mantemento da actividade vinculada co mar*

Unha das formas máis eficaces para o mantemento da actividade vinculada co mar, como son as actividades extractivas (pesca, marisqueo,...) consiste na procura de actividades complementarias que permitan a xeración de recursos suficientes durante todo o ano para o mantemento da súa actividade.

1.2 *Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas*

Dentro deste obxectivo específico se procura por varios sistemas, unha mellora nos procesos de comercialización, mediante sistemas de acortamento da cadea e a transformación dos produtos da pesca.

2 *Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar*

2.1. *Reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial)*

Se pretende a través da preservación, conservación e recuperación dos elementos medioambientais e patrimoniais do territorio, a súa posta en valor así como a súa difusión entre o territorio, prestando especial atencións as futuras xeracións.

2.2. *Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación*

Os elementos medioambientais e patrimoniais son importantísimos outputs para a súa comercialización, fundamentalmente a través de actividades turísticas (diversificación).

3 *Capacitación e ampliación das competencias*

3.1. *Consecución de emprendedores e consolidación de empresas*

Este obxectivo específico ten por finalidade poñer a disposición das persoas que desexen emprender un negocio o unha actividade empresarial as ferramentas e coñecementos necesarios para que a súa idea chegue a materializarse e sexa viable económica, técnica e financeiramente. Ademais tamén se pretende apoiar a aqueles empresas que xa iniciaron a súa actividade pero que o seu grado de maduración é lento ou están estancadas, co obxectivo de consolidalas no mercado.

3.2. *Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar*

A diversificación do sector pesqueiro require dunha serie de coñecementos como presuposto previo ao emprendemento dunha nova actividade, complementaria á actividade pesqueira, xa sexa no eido do turismo ou de calquera outra actividade conexas á súa actividade pesqueira. Estas capacidades irán enfocadas cara o emprendemento e a consolidación/aceleración de empresas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.3 Liñas de actuación

Indicar as liñas de actuación, que deben dar resposta ás demandas e necesidades identificadas no diagnóstico. Dependerán xerarquicamente dos obxectivos específicos. Expresaranse nunha soa liña ou en dúas como moito.

Sínálanse entre paréntese o alineamento coas Debilidades e Fortalezas, así como as Necesidades, sinaladas no diagnóstico e na análise DAFO.

1 Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal

1.1 *Mantemento da actividade vinculada co mar (F.c) 2 e 3; F.d) 1; F.e) 1 e 2); O1; O3); N.1)*

1.1.1 Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da pesca artesanal

1.1.2 Crecemento azul: “Innovación sustentable” e promoción do I+D+i. Atracción dun proxecto estruturante

1.1.3 Cambio climático e mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

1.2 *Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas (D.e) 1; D.e) 3; D.e) 1; D.c)2 ; A.2; A.6); N.2)*

1.2.1 Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

2 Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar

2.1. *Reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial) (F.a) –todas-; F.f)-todos-1; A.6); O.3); N.3); N.4; N.5).*

2.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais e ambientais do mar

2.2. *Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación (A.7; D.f) 1; D.d) 1 e 4); A.4; F.a) –todas-; N.3); N.4; N.5)*

2.2.1. Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible

2.2.2. Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos temáticos do Mar” e das zonas costeiras

3 Capacitación e ampliación das competencias

3.1. *Consecución de emprendedores e consolidación de empresas (D.d).4; D.d)3.D.b –todas-)*

3.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

3.2. *Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar (D.d).4; D.d)3.D.b –todas-)*

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3.2.1. Capacitación: mellora da formación e rendemento dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas

3.2.2. Capacitación e difusión

5.4 Medidas

Indicar as medidas, as cales dependerán xerarquicamente das liñas de actuación e identificaranse de forma numérica: 1.1, 1.2, 1.3,... Expresaranse nunha soa liña ou en dúas. Se se estima necesario esta información podería agruparse en fichas.

1 Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal

1.1 Mantemento da actividade vinculada co mar

1.1.1 Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da pesca artesanal

1.1.1.1 Mellora das canles curtas de comercialización na mesma comarca e/ou venda nas lonxas

1.1.1.2 Busca de canles "medios" de comercialización mediante acordos conxuntos de produtores e axentes de comercialización para a distribución de produtos pesqueiros en canais minoristas de distribución e/ou restaurantes de grandes cidades españolas (Madrid, Barcelona, Valencia....): análise de posicionamento de mercado e implementación

1.1.1.3 Campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal e dos seus derivados ou transformados

1.1.2 Crecemento azul: "Innovación sustentable" e promoción do I+D+i.

1.1.2.1 Estudos de viabilidade para instalación de Industrias centradas na produción de sub-produtos baseados en descartes

1.1.2.2 Campañas de concienciación sobre o tratamento dos descartes

1.1.2.3 Proxectos de innovación tecnolóxica e mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal

1.1.2.4 Proxectos de industrias auxiliares, que den servizo

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

o sector do mar ou aqueles orientados a transformación e posta en valor dos recursos mariños

1.1.3 Cambio climático e mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

1.1.3.1 Mellora da trazabilidade dos produtos: marca de garantía ambiental, ou ecoetiquetas (información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras, máis concretamente proporciona información sobre a pegada de carbono (HC) e taxa de retorno enerxética (EROI))

1.1.3.2 Instalación de sistemas de clasificación de descartes para a súa posterior venda

1.1.3.3 Proxectos integrais e sustentables de xestión dos recursos e hábitats consteiros

1.1.3.4 Sistemas de xeración de enerxía sostible nas instalacións pesqueiras

1.1.3.5 Sistemas de redución do consumo enerxético nas instalacións pesqueiras e portuarias, industrias auxiliares e embarcacións

1.2 Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas

1.2.1 Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

1.2.1.1 Mellora do procesado e paquetización de produtos pesqueiros

1.2.1.2 Novos produtos alimentarios transformados

1.2.1.3 Accións de mellora, fortalecemento e/ou innovación nas industrias relacionadas co tratamento e procesado de plantas mariñas

2 Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar

2.1. Reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial)

2.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais e ambientais do mar

2.1.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais conxuntos do xeodestino Costa da Morte

2.1.1.2. Actuacións para a concienciación e a educación ambiental sobre os valores ambientais do territorio costeiro

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

e do Mar

2.1.1.3. Accións para o mantemento do valor ambiental e natural do territorio

2.2. Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación

2.2.1. Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible

2.2.1.1. Utilización das TIC como ferramenta de difusión e preparación da visita ao xeodestino Costa da Morte

2.2.1.2. Adaptación dos produtos e elementos da oferta do xeodestino para o turismo accesible

2.2.1.3. Apoio a proxectos de provisión e fornecemento de recursos á oferta do xeodestino Costa da Morte

2.2.2. Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos temáticos do Mar” e das zonas costeiras

2.2.2.1. Creación e paquetización de produtos turísticos e actividades relacionadas co mar

2.2.2.2. Mellora da capacidade (cualitativa e cuantitativa) dos establecementos hostaleiros

2.2.2.3. Apoio e fomento da creación e mellora de Espazos Temáticos do Mar

2.2.2.4. Campañas de promoción de produtos da Pesca Costeira Artesanal

2.2.2.5. Accións orientadas á visibilización da Cultura Mariñeira

2.2.2.6. Accións orientadas ao fomento do emprego e da empregabilidade en actividades relacionadas coa diversificación do sector pesqueiro e do Mar

3 Capacitación e ampliación das competencias

3.1. Consecución de emprendedores e consolidación de empresas

3.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

3.1.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

3.2. Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar

3.2.1. Capacitación: mellora da formación e rendemento dos profesionais

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

do mar para a realización de actividades conexas

3.2.1.1. *Medidas para adquisición de coñecementos para exercer como guías*

3.2.1.2. *Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas*

3.2.1.3. *Formación para a adquisición de competencias vencelladas a unha mellor xestión e conservación dos recursos mariños vivos e dos ecosistemas*

3.2.1.4. *Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras relacionadas co mar en igualdade de condicións*

3.2.2. *Capacitación e difusión*

3.2.2.1. *Introdución de contidos transversais sobre os produtos da Costa da Morte en módulos profesionais*

3.2.2.2. *Divulgación das propiedades positivas do consumo de peixe en zonas costeiras como en zonas de interior*

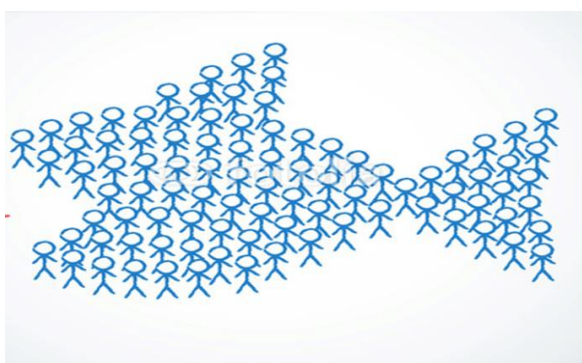
Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.5 Mapa do Plan de acción

Reflectirase de maneira gráfica nunha táboa, a estrutura de obxectivos estratéxicos, específicos, liñas de actuación e medidas (estrutura de dependencia xerárquica).

CANDIDATO A GALP COSTA DA MORTE

Obxectivos estratéxicos	Obxectivos específicos	Liñas de actuación	Medidas	TOTAL MEDIDAS
1 Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal	1.1 Mantemento da actividade vinculada co mar	1.1.1. Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da Pesca Artesanal	1.1.1.1, Mellora das canles curtas de comercialización na mesma comarca e/ou venda nas lonxas	
			1.1.1.2. Busca de canles "medios" de comercialización mediante acordos conxuntos de produtores: axentes de comercialización para a distribución de produtos pesqueiros en canais minoristas de distribución e/ou restaurantes de grandes cidades españolas (Madrid, Barcelona, Valencia....): análise de posicionamento de	

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

			mercado e implementación.
			1.1.1.3 Campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal e o seus derivados ou transformados
		1.1.2. Crecemento azul." Innovación sustentable" e promoción do I+d+i	1.1.2.1. Estudos de viabilidade para instalación de Industrias centradas na produción de sub-produtos baseados en descartes
			1.1.2.2 Campaña de concienciación sobre o tratamento de descartes
			1.1.2.3. Proxectos de innovación tecnolóxica e mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal
	1.1.2.4. Proxectos de industrias auxiliares, que den servizo o sector do mar ou aqueles orientados a transformación e posta en valor dos recursos mariños		
	1.1.3. Cambio climático e Mellora da imaxe de sustentabilidade e trazabilidade do produto	1.1.3.1. Mellora da trazabilidade dos produtos: marca de garantía ambiental, ou ecoetiquetas (información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras, máis concretamente proporciona	

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

			<p>información sobre a pegada de carbono (HC) e taxa de retorno enerxética (EROI)</p> <p>1.1.3.2. Instalación de sistemas de clasificación de descartes para a súa posterior venda</p> <p>1.1.3.3. Proxectos integrais e sustentables de xestión dos recursos e hábitats consteiros</p> <p>1.1.3.4. Sistemas de xeración de enerxía sostible nas instalacións pesqueiras</p> <p>1.1.3.5. Sistemas de redución do consumo enerxético nas instalacións pesqueiras e portuarias industriais auxiliares e embarcacións</p>
	<p>1.2.Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas</p>	<p>1.2.1. Xeneración de novos produtos da pesca e os seus procesados</p>	<p>1.2.1.1. Mellora do procesado e paquetización de produtos pesqueiros</p> <p>1.2.1.2. Novos produtos alimentarios transformados</p> <p>1.2.1.3. Accións de mellora, fortalecemento e/ou innovación nas industrias relacionadas co tratamento e procesado de plantas mariñas</p>
15			
<p>2. Comp etivi dade Sosti</p>	<p>2.1. Reforzamento dos elementos</p>	<p>2.1.1. Recuperación de elementos</p>	<p>2.1.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais conxuntos</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial)</p>	<p>patrimoniais e ambientais do mar</p>	<p>do xeodestino Costa da Morte</p>
		<p>2.1.1.2. Actuacións para a concienciación e a educación ambiental sobre os valores ambientais do territorio costeiro e do Mar</p>
<p>2.2. Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación</p>	<p>2.2.1. Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible</p>	<p>2.1.1.3. Accións para o mantemento do valor ambiental e natural do territorio</p>
		<p>2.2.1.1. Utilización das TIC como ferramenta de difusión e preparación da visita ao xeodestino Costa da Morte</p>
		<p>2.2.1.2. Adaptación dos produtos e elementos da oferta do xeodestino para o turismo accesible</p>
	<p>2.2.2. Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos temáticos do Mar” e das zonas costeiras</p>	<p>2.2.1.3. Apoio a proxectos de provisión e fornecemento de recursos á oferta do xeodestino Costa da Morte</p>
		<p>2.2.2.1. Creación e paquetización de produtos turísticos e actividades relacionadas co mar</p>
		<p>2.2.2.2. Mellora da capacidade (cualitativa e cuantitativa) dos establecementos hostaleiros</p>
<p>2.2.2.3. Apoio e fomento da creación e mellora de Espazos Temáticos do Mar</p>		

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

			(centros cívicos, equipamentos,...)
			2.2.2.4. Campañas de promoción de produtos da Pesca Costeira Artesanal
			2.2.2.5. Accións orientadas á visibilización da Cultura Mariñeira
			2.2.2.6. Accións orientadas ao fomento do emprego e da empregabilidade en actividades relacionadas coa diversificación do sector pesqueiro e do Mar
12			
3 Capacitación e ampliación das competencias	3.1. Consecución de emprendedores e consolidación de empresas	3.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas	3.1.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas
	3.2. Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar	3.2.1. Capacitación: mellora da formación e rendemento dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas	3.2.1.1. Medidas para adquisición de coñecementos para exercer como guías 3.2.1.2. Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas 3.2.1.3. Formación para a adquisición de competencias vencelladas a unha mellor xestión e conservación dos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

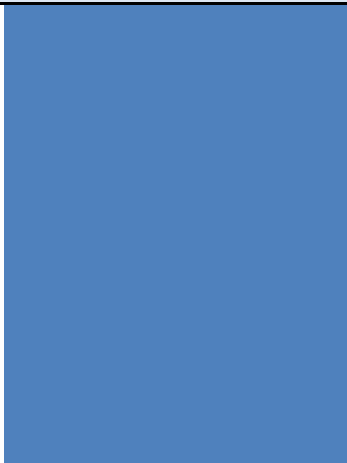

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

			recursos mariños vivos e dos ecosistemas
			3.2.1.4. Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras relacionadas co mar en igualdade de condicións
		3.2.2. Capacitación e difusión	3.2.2.1. Introducción de contidos transversais sobre os produtos da Costa da Morte en módulos profesionais
			3.2.2.2. Divulgación das propiedades positivas do consumo de peixe en zonas costeiras como en zonas de interior

		7
--	--	----------

		34
--	--	-----------

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A continuación se mostrará así mesmo a correspondencia das medidas contempladas coas prioridades do Fondo Europeo de Pesca (FEMP) e co artigo do Regulamento do FEMP (art. 63) que regula o obxecto das axudas de los GALP.

Táboa de correspondencias coas Prioridades do PO FEMP

1 Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal

1.1 Mantemento da actividade vinculada co mar (F.c) 2 e 3; F.d) 1; F e) 1 e 2); O1; O3); N.1)

1.1.1 Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da pesca artesanal

1.1.2 Crecemento azul: "Innovación sustentable" e promoción do I+D+i. Atracción dun proxecto estruturante

1.1.3 Cambio climático e mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

1.2 Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas (D.e) 1; D.e) 3; D.e) 1; D.c)2 ; A.2; A.6); N.2)

1.2.1 Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

Medidas	Alineamiento con PO FEMP (Prioridad)
1.1.1.1, Mellora das canles curtas de comercialización na mesma comarca e/ou venda nas lonxas	1.d); 5.b); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.1.2. Busca de canles "medios" de comercialización mediante acordos conxuntos de produtores: axentes de comercialización para a distribución de produtos pesqueiros en canais minoristas de distribución e/ou restaurantes de grandes cidades españolas (Madrid, Barcelona, Valencia....): análise de posicionamento de mercado e implementación.	1.d); 5.b); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.1.3 Campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal e o seus derivados ou transformados	1.d); 5.b); art. 63.1.a) R/FEMP

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

1.1.2.1. Estudos de viabilidade para instalación de Industrias centradas na produción de sub-productos baseados en descartes	1.a); 5.b); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.2.2. Campaña de concienciación sobre o tratamento de descartes	1.a); 5.b); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.2.3. Proxectos de innovación tecnolóxica e mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal	1.a); 5.b); 5.a); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.2.4. Proxectos de industrias auxiliares, que den servizo o sector do mar ou aqueles orientados a transformación e posta en valor dos recursos mariños	1.e) 4.a) y b); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.3.1. Mellora da trazabilidade dos produtos: marca de garantía ambiental, ou ecoetiquetas (información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras, máis concretamente proporciona información sobre a pegada de carbono (HC) e taxa de retorno enerxética (EROI)	1.e); 5.a); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.3.2. Instalación de sistemas de clasificación de descartes para a súa posterior venda	1.a); art. 63.1.a) R/FEMP
1.1.3.3. Proxectos integrais e sustentables de xestión dos recursos e hábitats consteiros	4.a) y b); art. 63.1.c)
1.1.3.4. Sistemas de xeración de enerxía sostible nas instalacións pesqueiras	1.e); 5.a); art. 63.1.c) R/FEMP
1.1.3.5. Sistemas de reduccción do cosumo enerxético nas instalacións pesqueiras e portuarias portuarias, industrias auxiliares e embarcacións	1.e); art. 63.1.c) R/FEMP
1.2.1.1. Mellora do procesado e paquetización de produtos pesqueiros	1.d); art. 63.1.a) R/FEMP
1.2.1.2. Novos produtos alimentarios transformados	1.d); art. 63.1.a) R/FEMP
1.2.1.3. Accións de mellora, fortalecemento e/ou innovación nas industrias relacionadas co tratamento e procesado de plantas marinas	5.a); art. 63.1.a) R/FEMP

2 Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar

2.1. *Reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial) (F.a) –todas-; F.f)-todos-1; A.6); O.3); N.3); N.4; N.5).*

2.1.1. **Recuperación de elementos patrimoniais e ambientais do mar**

2.2. *Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación (A.7; D.f) 1; D.d) 1 e 4); A.4; F.a) –todas-; N.3); N.4; N.5)*

2.2.1. **Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible**

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2.2.2. Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos temáticos do Mar” e das zonas costeiras

2.1.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais conxuntos do xeodestino Costa da Morte	4.a y b); art. 63.1.c y d) R/FEMP
2.1.1.2. Actuacións para a concienciación e a educación ambiental sobre os valores ambientais do territorio costeiro e do Mar	4.a y b); art. 63.1.c y d) R/FEMP
2.1.1.3. Accións para o mantemento do valor ambiental e natural do territorio	4.a y b); art. 63.1.c y d) R/FEMP
2.2.1.1. Utilización das TIC como ferramenta de difusión e preparación da visita ao xeodestino Costa da Morte	4.a y b); art. 63.1.a) R/FEMP
2.2.1.2. Adpatación dos produtos e elementos da oferta do xeodestino para o turismo accesible	4.a y b); arts. 63.1 b) y d) R/FEMP
2.2.1.3. Apoio a proxectos de provisión e fornecemento de recursos á oferta do xeodestino Costa da Morte	4.a y b); art. 63.1. b) y d) R/FEMP
2.2.2.1. Creación e paquetización de produtos turísticos e actividades relacionadas co mar	4.a y b); art. 63.1.b)
2.2.2.2. Mellora da capacidade (cualitativa e cuantitativa) dos establecementos hostaleiros	4.a y b); art. 63.1.b)
2.2.2.3. Apoio e fomento da creación e mellora de Espazos Temáticos do Mar (centros cívicos, equipamentos,...)	4.a y b); art. 63.1.d)
2.2.2.4. Campañas de promoción de produtos da Pesca Costeira Artesanal	4.a y b); art. 63.1.a) R/FEMP
2.2.2.5. Accións orientadas á visibilización da Cultura Mariñeira	4.a y b); art. 63.1.d) R/FEMP
2.2.2.6. Accións orientadas ao fomento do emprego e da empregabilidade en actividades relacionadas coa diversificación do sector pesqueiro e do Mar	4.a y b); art. 63.1.a) R/FEMP

3 Capacitación e ampliación das competencias

3.1. Consecución de emprendedores e consolidación de empresas (D.d).4; D.d)3.D.b –todas-)

3.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

3.2. Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar (D.d).4; D.d)3.D.b –todas-)

3.2.1. Capacitación: mellora da formación e rendemento dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas

3.2.2. Capacitación e difusión

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3.1.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas	1.f); art. 63.1.a) R/FEMP
3.2.1.1. Medidas para adquisición de coñecementos para exercer como guías	1.f); art. 63.1.a) R/FEMP
3.2.1.2. Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas	1.f); art. 63.1.a) R/FEMP
3.2.1.3. Formación para a adquisición de competencias vencelladas a unha mellor xestión e conservación dos recursos mariños vivos e dos ecosistemas	1.f); art. 63.1.a) R/FEMP
3.2.1.4. Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras relacionadas co mar en igualdade de condicións	4.a) y b); art. 63.1 e)
3.2.2.1. Introducción de contidos transversais sobre os produtos da Costa da Morte en módulos profesionais	4.a) y b); art. 63.1 e)
3.2.2.2. Divulgación das propiedades positivas do consumo de peixe en zonas costeiras como en zonas de interior	4.a) y b); art. 63.1 e)

5.6 Fichas de medidas

A continuación realízase unha presentación das medidas de cada liña de actuación:

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA	
1.1.1.1.	Mellora das canles curtas de comercialización na mesma comarca e/ou venda nas lonxas
Dependencia xerárquica dos obxectivos	
<p>O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal</p> <p>Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas</p> <p>Liña estratéxica 1.1.1.: Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da Pesca Artesanal</p>	
Descrición sucinta do contido da medida	
<p>A mellora na comercialización dos produtos pesqueiros segue a ser un aspecto susceptible de mellora de xeito recorrente nos últimos anos. Neste sentido, a cadea de comercialización da pesca podémola definir como o conxunto de intermediarios que interveñen na comercialización, comezando polo pescador (produtor) ata chegar ao consumidor final.</p> <p>Existen varias alternativas de canais para a comercialización, en función da lonxitude que adquiren: canal directo, canal curto, canal longo ou tradicional, e canal de distribución moderna.</p> <p>Esta medida pretende incidir sobre as canles curtas de comercialización (CCC), incluíndo as vendas directas, de xeito que os pescadores, de xeito aillado ou en cooperación, poidan reforzar os seus vínculos cos consumidores da súa zona de pesca. Pódese definir o CCC como unha cadea de subministro formada por un número limitado de axentes económicos, comprometidos coa cooperación, o desenvolvemento</p>	

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

económico local e as relaciónes socio-económicas entre produtores e consumidores nun ámbito xeográfico cercano.

En todo caso, segundo a normativa vixente, as lonxas serán as únicas entidades facultadas para rexistrar a primeira venda de todos os produtos pesqueiros, sen prexuízo que dende a entrada en vigor da Ley 3/2001, de 26 de marzo, de Pesca Marítima del Estado, a subasta deixa de ser o único medio de realización da primeira venda de produtos pesqueiros, polo que se abren posibilidades de realizar a primeira venda dos produtos pesqueiros mediante a fórmula comercial que se estableza por mutuo acordo entre as partes, sempre que se faga en lonxa ou establecemento autorizado e mediante un contrato alimentario. Por outra banda, a normativa establece que a CCAA de Galicia poderá regular a adquisición de produtos pesqueiros por consumidores finais directamente do produtor, dentro dos límites establecidos na normativa comunitaria. Ademais, os concesionarios das lonxas ou establecementos autorizados poderán realizar vendas a consumidores finais, sempre que se enmarque na actividade de pescaturismo ou turismo acuícola. Esta actividade ten que ser autorizada pola CCAA de Galicia, que regulará as cantidades e os importes máximos dos produtos adquiridos nesta modalidade, quedando prohibida a venda de moluscos bivalvos, equinodermos, tunicados y gasterópodos mariños vivos.

Neste sentido, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, proxectos de mellora das CCC que incidan:

- marketing on-line y e-commerce
- estudos de viabilidade sobre a venda directa ao consumidor final en lonxa
- subastas electrónicas
- Venda directa dende o barco
- Venda directa a consumidores finais en lonxa
- Centrais de venta
- Sistemas de recopilación da información dos produtos pesqueiros e transmisión electrónica
- Calquera outro relacionado coas finalidades da medida.

A normativa de aplicación na implantación destas medidas ven dada principalmente por:

- Ley 12/2013, de 2 de agosto, de medidas para mejorar el funcionamiento de la cadena alimentaria
- Ley 20/2013, de 9 de diciembre, de Garantía de la Unidad de Mercado
- Real Decreto 418/2015, de 29 de mayo, por el que se regula la primera venta de los productos pesqueros.
- Ley 3/2001, de 26 de marzo, de Pesca Marítima del Estado

Potenciais beneficiarios

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<ul style="list-style-type: none">
• Confrarías
• Profesionais do Mar
• Empresas de comercialización
• Consumidores finais
Resultados previstos (indicadores)
<ul style="list-style-type: none">
• N° de empregos creados
• Porcentaxe de aumento do valor das vendas de produtos pesqueiros
• N° de empresas de comercialización creadas
• N° de consumidores finais fidelizados
Rango de intensidade da axuda
A intensidade da axuda poderá chegar: <ul style="list-style-type: none">
• Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
• Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.1.2. Busca de canles "medios" de comercialización mediante acordos conxuntos de produtores e axentes de comercialización para a distribución de produtos pesqueiros en canais minoristas de distribución e/ou restaurantes de grandes cidades españolas (Madrid, Barcelona, Valencia...): análise de posicionamento de mercado e implementación.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.1.: Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da Pesca Artesanal

Descrición sucinta do contido da medida

A procura do acurtamento da cadea de comercialización é un obxectivo que xa se marcara no período de programación anterior ao abeiro do Fondo Europeo de Pesca 2007-2013. Non obstante, segue a ser unha asignatura pendente para o sector extractivo conseguir chegar ao cliente final reducindo os diferentes intermediarios da cadea de comercialización (maioristas en orixe, transformadores, maioristas en destino, distribuidores loxísticos,...). Dos datos analizados do período anterior pódese destacar como principais debilidades e ameazas as seguintes: a falta de implicación das confrarías da zona, desconfianza das canles non tradicionais, descoñecemento da novos avances en distribución e comercialización e a falta de cooperación entre os actores implicados.

No eido da comercialización dos produtos pesqueiros, ademais de posuír un produto de calidade, cuestión pacífica por todos os expertos con respecto ás capturas da Costa da Morte, é necesario estar en disposición dunha determinada cantidade de recurso suficiente e de xeito periódico para atender á demanda.

Neste sentido, a presente medida trata de fomentar proxectos conxuntos ou de cooperación entre distintos produtores ou lonxas, para acadar un volume suficiente de recurso que ofertar.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Ademais, esta medida vai orientada cara un cliente final (minorista ou restaurantes de grandes cidades) que valora un produto de calidade e pescado de xeito sustentable e artesanalmente, e que está disposto a pagar mais polo valor engadido que isto supón. Polo tanto esta medida non vai enfocada cara a comercialización en grandes superficies de maioristas.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Fórmulas de cooperación para a venda entre as distintas lonxas do territorio
- Centrais de venda
- Plataformas de venda/comercialización on line conxunta dos recursos da zona
- Creación de empresas comercializadoras por produtores (pescadores, armadores, ...)
- Creación de redes comerciais que axuden á comercialización do produto
- Proxectos de acurtamento da cadea de comercialización que proxecten comercialización produtor-minorista e produtor-restaurador
- Estudos de viabilidade de iniciativas de cooperación na comercialización, acurtamento de canles de comercialización, ...

A normativa de aplicación na implantación destas medidas ven dada principalmente por:

- Ley 12/2013, de 2 de agosto, de medidas para mejorar el funcionamiento de la cadena alimentaria
- Ley 20/2013, de 9 de diciembre, de Garantía de la Unidad de Mercado
- Real Decreto 418/2015, de 29 de mayo, por el que se regula la primera venta de los productos pesqueros.
- Ley 3/2001, de 26 de marzo, de Pesca Marítima del Estado

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Profesionais do Mar
- Empresas de comercialización
- Minoristas e restauradores

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Porcentaxe de aumento do valor das vendas de produtos pesqueiros
- Nº de empresas de comercialización creadas
- Nº de novos clientes minoristas e restauradores
- Nº de novas redes de comercialización xeradas

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.1.3. Campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal e dos seus derivados ou transformados.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.1.: Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da Pesca Artesanal

Descrición sucinta do contido da medida

Os produtos pesqueiros da Costa da Morte son recoñecidos polos expertos como produtos dunha altísima calidade e frescura. Por outra banda, a maior parte da flota da Costa da Morte está constituída por barcos de pesca costeira artesanal, isto é, barcos pequenos (menos de 12 metros) que pescan non mais aló das 12 millas (dentro do mar territorial), con artes tradicionais (non arrastre).

Neste sentido compre contribuir á comunicación das vantaxes da pesca costeira artesanal á poboación, amosando o valor engadido de este tipo de pesca como é a frescura, a contribución á sustentabilidade do recurso, a pesca selectiva, o número de empregos xerados, etc... Ademais é necesario tamén facer unha labor de comunicación e sensibilización sobre as posibilidades de transformación dos produtos pesqueiros da pesca artesanal, que trasladen ao público os beneficios de adquirir produtos de pesca artesanal e os seus derivados.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal e dos seus derivados ou transformados.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<ul style="list-style-type: none"> • Accións complementarias de comercialización que teñan por obxecto a promoción, difusión, comunicación,... dos produtos pesqueiros e dos seus procesos. • Presentacións, xornadas, eventos e participación en feiras especializadas no eido da comercialización de produtos pesqueiros. • Promoción, tanto off line como on line. • A realización de estudos ou prospeccións de mercado para apertura de novos mercados. • Accións en puntos de venda, restaurantes e comedores colectivos. • Iniciativas educativas relacionadas coa sensibilización dos produtos do mar da Costa da Morte, da pesca artesanal e da sostenibilidade do recurso.
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Confrarías • Profesionais do Mar • Empresas de comercialización
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nº de impactos en medio xerados • Porcentaxe de aumento das vendas de produtos pesqueiros • Porcentaxe de aumento do valor das vendas de produtos pesqueiros • Nº de campañas de comercialización lanzadas • Nº de novos clientes captados
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.2.1. Estudos de viabilidade para instalación de Industrias centradas na produción de sub-productos baseados en descartes

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal.

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.2: Crecemento azul.” Innovación sustentable” e promoción do I+d+i.

Descrición sucinta do contido da medida

Baixo esta medida promoveranse proxectos, especialmente de carácter produtivo, orientados ao aproveitamento na utilización de descartes para a produción de novos sub-productos tales como novos aromas/intensificadores de sabor, cosméticos, pensos, complementos alimenticios (proteínas, coláxenos, nutrientes).

Esta medida promoverá especialmente os estudos de viabilidade necesarios para a implantación das industrias que produzan este novo tipo de sub-productos, que forman parte do núcleo do que se considera a “Economía Azul” no eido da Biotecnoloxía.

Baixo esta medida poderán financiarse os estudos de viabilidade para a implantación no territorio do GALP Costa da Morte de proxectos estruturantes (de altos custos na súa implantación), pero tamén proxectos produtivos para a posta en marcha de start-ups dedicadas á investigación e posta no mercado de produtos relacionados coa biotecnoloxía mariña, é dicir: co aproveitamento dos recursos do mar (biolóxicos e xenéticos) para producir recursos para o conxunto da sociedade, como por exemplo alimentos funcionais, medicamentos, produtos cosméticos, etc.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Se promoverán así mesmo proxectos piloto de carácter produtivo con start-ups das Universidades e Centros de Investigación.

Por ultimo, promoveranse proxectos que fomenten o asociacionismo e novas formas de cooperación entre o sector extractivo e as industrias, en calquera das formas anteriormente mencionadas.

Cómpre ter en conta que o sector da pesca artesanal pode ser unha fonte de subministro de proteínas de alta calidade para calquera das accións identificadas anteriormente. Ademais a colaboración entre as distintas confrarías pode servir para acadar esta economía de escala.

Como indica o apartado 3.5. do PO FEMP, a Estrategia Atlántica (EA) se crea para avanzar no aproveitamento do potencial do crecemento sostible procedente da economía azul, contribuíndo desta forma ao desenvolvemento sostible das rexións costeiras do Atlántico, como é o caso de Galicia. A E.A. entronca con varias das prioridades establecidas no PO FEMP, nomeadamente coa PI.1:

- As asociación entre pescadores e investigadores (Art.28 R. FEMP),
- a limitación do impacto da pesca no medio mariño (Art.38),
- a Innovación para a conservación dos recursos (Art. 39).

Así mesmo, esta medida entronca coa PI 1.e) do PO FEMP (Apoyo a la consolidación del desarrollo tecnológico, la innovación, incluido el aumento de la eficiencia energética, y la transferencia de conocimiento),

Potenciais beneficiarios

- Confrarías.
- Asociacións de mariscadoras.
- Profesionais do Mar
- Armadores
- Grandes Empresas.
- Pymes.
- Universidades

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Resultados previstos (indicadores)

- N^o de empregos creados
- N^o de estudos de viabilidade para a implantación de grandes proxectos relacionados coa biotecnoloxía
- N^o de proxectos start –up postos en marcha.

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.2.2. Campañas de concienciación sobre o tratamento dos descartes

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal.

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.2: Crecemento azul.” Innovación sustentable” e promoción do I+d+i.

Descrición sucinta do contido da medida

O obxectivo dos proxectos que se promovan baixo esta medida será a concienciación do público en xeral e a educación ambiental de consumidores e usuarios acerca das posibilidades de utilización dos descartes e dos sub-productos derivados dos mesmos.

Así, baixo esta medida desenvolveranse programas de concienciación cidadá sobre a pesca responsable, Campañas na liña de “descartes cero” nos restaurantes locais, ou a promoción e difusión de especies de baixo valor comercial ou de escaso coñecemento, por exemplo holoturias, anémonas, etc.

Así mesmo, difundirase e poñeranse en valor os esforzos do sector e a administración para adaptarse á normativa.

En liña co establecido na medida 1.2.1, estes proxectos contribuirán ademais ao cumprimento da medida transversal de desenvolvemento sostible contida nos arts. art. 5, 7 y 8 del R (UE) nº 1303/2013, adoptando medidas de difusión para obter un maior coñecemento e control dos descartes.

Potenciais beneficiarios

- Confrarías.
- Asociacións de mariscadoras.
- Profesionais do Mar
- Pymes
- Universidades
- Armadores.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Resultados previstos (indicadores)

- N° de empregos creados
- N° de campañas de concienciación postas en marcha
- Destinatarios finais das campañas
- N de impactos en medios de comunicación.

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.2.3. Proxectos de innovación tecnolóxica e mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal.

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.2: Crecemento azul.” Innovación sustentable” e promoción do I+d+i.

Descrición sucinta do contido da medida

A orientación no mercado na industria pesqueira busca aumentar o valor do produto, diferencialo e ofertalo a segmentos máis rendibles e estables do mercado. Mediante esta diferenciación establécense as bases para o desenvolvemento dunha estratexia que permita soste unha posición sólida dos produtos pesqueiros e marisqueiros (e especialmente dos produtos da Pesca Artesanal) fronte á competencia.

Así, baixo esta medida financiaranse proxectos que supoñan unha innovación tecnolóxica e/ou unha mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal, orientados:

- a mellorar a seguridade alimentaria no seu consumo
- A mellorar a presentación comercial e conveniencia na elección do seu consumo.
- A reducir os custos asociados á transformación do produto fresco nas segunda, terceira, cuarta e quinta liña de transformación, e mellorando así a súa competitividade no mercado.

As accións promovidas a través desta medida complementan as medidas desenvolvidas na liña de acción adicadas á mellora da comercialización, tendo un sesgo máis claramente centrado na innovación tecnolóxica e no valor engadido da

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>aplicación de novos métodos de transformación e/ou presentación aos produtos da pesca artesanal.</p> <p>Esta media entronca coa PI 1.e) do PO FEMP, centrada no “Apoio á consolidación do desenvolvemento tecnolóxico e a innovación”, e centrado na consideración do I+D+i como clave para fomentar a competitividade e o crecemento, e no desenvolvemento e introdución da tecnoloxía nos produtos, equipos e procesos; e de acordo ao establecido nos arts. 26 a 28 do PO FEMP.</p> <p>Para o financiamento destas medidas, terase en conta a súa necesaria complementariedade con outros fondos da UE, nomeadamente con calquera fondo EIE que teña entre as súas prioridades o desenvolvemento do I+D+i, e as oportunidades de financiamento ofrecidos por Horizonte 2020.</p>
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pymes: <ul style="list-style-type: none"> ○ Empresas de transformación ○ Centros de depuración ○ Distribuidores   • Universidades • Armadores /Confrarías. • Profesionais do Mar
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • N° de empregos creados • N° de melloras tecnolóxicas testadas • N° de proxectos start –up postos en marcha. • N° de novos produtos postos no mercado como consecuencia das innovacións tecnolóxicas financiadas.
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.2.4. Proxectos de industrias auxiliares, que den servizo o sector do mar ou aqueles orientados a transformación e posta en valor dos recursos mariños

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal.

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.2: "Crecemento azul." Innovación sustentable" e promoción do I+d+i.

Descrición sucinta do contido da medida

A orientación no mercado na industria pesqueira busca aumentar o valor do produto, diferencialo e ofertalo a segmentos máis rendibles e estables do mercado. Mediante esta diferenciación establécense as bases para o desenvolvemento dunha estratexia que permita soste unha posición sólida dos produtos pesqueiros e marisqueiros (e especialmente dos produtos da Pesca Artesanal) fronte á competencia.

Así, baixo esta medida financiaranse proxectos que supoñan unha mellora da competitividade do sector da pesca a través da mellora das actividades complementarias ao sector, propoñan un servizo para o sector pesqueiro e os seus derivados, unha innovación tecnolóxica, un novo servizo para as empresas auxiliares da pesca e transformación ou unha mellora nos procesos de transformación dos produtos da Pesca Artesanal, orientados:

- a prestar unha serie de servizos e melloras vinculadas coa cadea pesqueira.
- A creación e fabricación de elementos para mellorar a produtividade da cadea pesqueira en aspectos como a comercialización, transformación, aforro enerxético, enerxías sostibles e mellorar todos aqueles aspectos que incidan no desenvolvemento das actividades pesqueiras.
- Apoiar as tarefas de comercialización de redeiras, creación de novos campos de actividades,....

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

As accións promovidas a través desta medida complementan as medidas desenvolvidas na liña de acción adicadas á mellora da comercialización, tendo un sesgo máis claramente centrado na aportación de novos servizos, produtos ou maquinaria.

Esta medida entronca coa PI 1.e) do PO FEMP, centrada no "Apoio á consolidación do desenvolvemento tecnolóxico e a innovación", e centrada na consideración do I+D+i como clave para fomentar a competitividade e o crecemento, e no desenvolvemento e introdución da tecnoloxía nos produtos, equipos e procesos; e de acordo ao establecido nos arts. 26 a 28 do PO FEMP.

Para o financiamento destas medidas, terase en conta a súa necesaria complementariedade con outros fondos da UE, nomeadamente con calquera fondo EIE que teña entre as súas prioridades o desenvolvemento do I+D+i, e as oportunidades de financiamento ofrecidos por Horizonte 2020.

Potenciais beneficiarios

- Pymes:
  - Empresas de transformación
  - Centros de depuración
  - Distribuidores
- Universidades
- Armadores /Confrarías.
- Profesionais do Mar (redeiras, asteleiros, empresas de servizos marítimos,...)

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Nº de melloras, servizos ou produtos prestados
- Nº de proxectos postos en marcha.
- Nº de novos produtos postos no mercado como consecuencia das innovacións tecnolóxicas financiadas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- N^o industrias creadas
- N^o de industrias ampliadas

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80% do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.3.1. Mellora da trazabilidade dos produtos: marca de garantía ambiental, ou ecoetiquetas (información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras, máis concretamente proporciona información sobre a pegada de carbono (HC) e taxa de retorno enerxética (EROI)

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal:

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.3: Cambio climático e Mellora da imaxe de sustentabilidade e trazabilidade do produto

Descrición sucinta do contido da medida

Baixo esta medida fomentárase a posta en marcha de proxectos orientados a proporcionar información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras, máis concretamente información sobre a pegada de carbono (HC) e taxa de retorno enerxética (EROI) das actividades extractivas de especies de peixe e marisco. Esta medida permitirá identificar aqueles produtos pesqueiros nos que as emisións de gases de efecto invernadoiro (GEI) se xeran, así como a enerxía que se consomen nas actividades extractivas das embarcacións pesqueiras, operacións portuarias e distribución que xeran un impacto ambientais que está por debaixo duns niveis determinados.

Ademais, abordar a trazabilidade global e a comercialización da produción pesqueira, permitirá maximizar o potencial de toda a cadea de valor: buques de pesca, lonxas, transporte e entrega das mercadorías. A mellora da trazabilidade incrementa o valor no mercado dos produtos pesqueiros, garante un manexo e transporte óptimos e facilita unha funcionalidade básica de interconexión de sistemas TIC dos diferentes axentes da cadea de subministración.

Desta forma, fomentárase a posta en marcha de proxectos que, sobre a base da información anterior, permitan establecer as bases para a obtención dunha marca de garantía ambiental, ou ecoetiqueta que reflecta a trazabilidade do produto e o establecemento de información sobre o impacto ambiental das actividades extractivas pesqueiras e marisqueiras.

Con esta medida búscase incrementar a competitividade dos produtos e a súa rendibilidade para o produtor e as empresas. Ademais, permitirase a identificación por parte do consumidor daqueles produtos con mellores valores nos indicadores ambientais antes mencionados,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

contribuíndo todo iso ao incremento do valor daqueles produtos que incorporen a marca de garantía. Os proxectos financiados deberán garantir o seu alineamento con sistema de etiquetaxe promovido pola iniciativa “Pesca de Rías”.

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas
- Asociacións de Mariscadoras
- Profesionais do Mar

Resultados previstos (indicadores)

- N° de empregos creados
- N° de novas etiquetas xeneradas.
- Porcentaxe de nº de produtores adheridos.
- Porcentaxe de aumento do valor das vendas de produtos pesqueiros
- N° de empresas creadas
- Incremento do valor das vendas

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.3.2. Instalación de sistemas de clasificación de descartes para a súa posterior venda

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal:

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.3: Cambio climático e Mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

Descrición sucinta do contido da medida

Esta medida ten como obxectivo facilitar os procesos de xestión de descartes desde o buque, mediante a automatización da súa clasificación no buque ata á súa chegada a porto, mellorando a xestión do descarte na terra e no mar.

Isto implica o establecemento de método de seguimento real dos distintos pasos da xestión do recurso, desde a súa captura ata o seu desembarco en terra e o seu hipotético posterior procesado e/ou comercialización.

Polo tanto, as accións a promover abarcarían dende “atlas” de descartes (cuantificación de capturas por zonas e datas), ata o fomento de tecnoloxías que permitan reducir o volume dos descartes e dos residuos dos descartes, almacenándoo de forma eficaz (liqfilización, hidrolizado), cara a mellorar as condicións de traballo a bordo e a rendibilidade económica dos descartes.

Esta medida tenta contribuír a progresiva posta en marcha da obriga de desembarcar os descartes entre o ano 2015-2019, tal e como prevé o Regulamento FEMP (Regulamento (UE) 508/2014), nos seis considerandos 44 e 61, e consonte co establecido nos arts. 37, 38 e 39.

Así mesmo, esta medida é coherente co previsto na Prioridade 1, “P1. Fomento de una pesca sostenible y competitiva”, e en concreto, ao obxectivo 1.a) (*Reducción del impacto de la pesca en el medio marino incluida la prevención y la reducción, en la medida de lo posible, de las capturas no deseadas*)

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Potenciais beneficiarios
<ul style="list-style-type: none">
• Confrarías.
• Asociacións de mariscadoras.
• Empresas
• Armadores.
• Profesionais do Mar
Resultados previstos (indicadores)
<ul style="list-style-type: none">
• N° de empregos creados
• N° de tecnoloxías implementadas.
• N° de busques que adoptan as medidas de clasificación de descartes
Rango de intensidade da axuda
A intensidade da axuda poderá chegar: <ul style="list-style-type: none">
• Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
• Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.3.3. Proxectos integrais e sustentables de xestión dos recursos e hábitats consteiros

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal:

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.3: Cambio climático e Mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

Descrición sucinta do contido da medida

O Regulamento 508/2014, do Parlamento Europeo e do Consello, polo que se aproba o FEMP, sinala no artigo 5 que o FEMP contribuirá a fomentar unha pesca e acuicultura competitivas, ambientalmente sustentables, economicamente viables e socialmente responsables. Tamén establece no artigo 6.1 (prioridades) o obxectivo específico da protección e recuperación da biodiversidade e os ecosistemas acuáticos, o equilibrio entre a capacidade pesqueira e as posibilidades de pesca dispoñibles, e o fomento da competitividade e a viabilidade das empresas do sector. Neste sentido, contéplanse medidas para o control e seguimento das actividades pesqueiras, co fin de mellorar a protección, conservación e sustentabilidade dos recursos mariños e das especies, establecendo condicións de acceso as zonas de pesca e realizando controis de capturas nas zonas de pesca e puntos de desembarco.

Neste sentido dentro desta medida poderánse presentar proxectos que se centren na zona costeira do GALP Costa da Morte e que sexan de interese para a produción ou reprodución dos organismos mariños, que fomenten a xestión sustentable, a conservación e protección das zonas de pesca e de produción marisqueira. Entre outros podemos citar:

- Elaboración e seguimento dos plans de coxestión de recursos mariños. Avaliación do estado de conservación e da biodiversidade, nos espazos protexidos, nas zonas mariñas protexidas e nos hábitats costeiros de especial interese para a cría de organismos mariños.
- Optimización e seguimento dunha correcta xestión dos recursos biolóxicos mariños. Formación orientada a adquisición de novas competencias vinculadas a unha mellor xestión e conservación dos recursos mariños vivos e dos seus ecosistemas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Aumento da concienciación ambiental e campañas de divulgación coa participación directa dos pescadores.
- Contribución á vixilancia epidemiolóxica.
- Salvagarda do medio mariño e das súas especies mediante condicións de acceso ás zonas de pesca.
- Vixilancia a través da contratación de persoal, que actuará baixo a supervisión do servizo de Gardacostas e en colaboración con este.
- Ademais, esta medida poder abarcar a investigación e o desenvolvemento de novos modelos para a detección de actividades furtivas, adecuados para o caso específico das embarcacións e as persoas nestes escenarios.

Desta forma, esta medida intenta contribuír á sustentabilidade do recurso marisqueiro, pero tamén á mellora da Biodiversidade dos ecosistemas mariños, en liña co establecido no art. 40 do Regulamento FEMP (Regulamento (UE) 508/2014).

Potenciais beneficiarios

- Asociacións de Mariscadoras e outras asociacións de profesionais do sector pesqueiro.
- Confrarías de pescadores e as súas federacións.
- Profesionais do Mar, organizacións de produtores e cooperativas do mar.
- Empresas.
- Grupos de investigación.

Resultados previstos (indicadores)

- N^o de empregos creados
- N^o Plan de coexistión de recursos mariños.
- N^o de asociacións de mariscadoras ou confrarías beneficiarias de sistemas de televixilancia.
- N^o de empresas creadas.
- N^o adicional de Permex obtidos.

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.3.4. Sistemas de xeración de enerxía sostible nas instalacións pesqueiras

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal:

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.3: Cambio climático e Mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

Descrición sucinta do contido da medida

O desenvolvemento local participativo pode xogar un papel destacado na gobernanza do litoral galego á hora de seleccionar e xestionar iniciativas de enerxías renovables.

Como indica a “Guía de novos retos dos GALP’s” no apartado referido ao Cambio climático, **as enerxías renovables virtualmente non se esgotan e non xeran emisións na súa produción**. Por outra banda, unha diminución das emisións de gases pode axudar a mitigar a contaminación. Un uso eficiente dos medios enerxéticos permite reducir o consumo de luz, manter os equipos eléctricos ao día e utilizar medios que gasten o menos posible.

As accións desenvolvidas baixo esta medida abranguen iniciativas tales como a investigación e proxectos piloto sobre instalacións combinadas de plantas de produción e fontes de enerxía renovable; Prototipos para o aproveitamento da enerxía das mareas ou ondas (mareomotriz e undimotriz); Proxectos para a creación de biocombustibles a partir de produtos derivados do mar; Instalación de placas solares en infraestruturas de uso xeral e particular como por exemplo en casetas, lonxas, portos o bateas, ou o uso de biocombustibles nas embarcacións e instalacións pesqueiras ou en terra.

Téñase en conta, sen embargo que o custo asociado a unha parte destas accións poden requirir un forte investimento económico ou a necesidade de realizar estudos previos, polo que será necesario avaliar se eses proxectos se engloban en iniciativas de cooperación e o uso doutras fontes de financiamento dispoñibles nos Fondos EIE, como parte do proceso de selección de operación.

Esta medida intenta contribuír aos obxectivos establecidos no art. 76.f) do Regulamento FEM (Regulamento UE 508/2014), e responde á necesidade de cumprimento dos obxectivos de desenvolvemento sostible contidos nas prioridades transversais dos arts. art. 5, 7 y 8 do

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Regulamento (UE) nº 1303/2013, en concreto, tal e como se establece na páxina 135 do PO FEMP para España.
Potenciais beneficiarios
<ul style="list-style-type: none">
• Confrarías.
• Asociacións de mariscadoras.
• Profesionais do Mar
• Concellos
• Empresas
• Armadores
Resultados previstos (indicadores)
<ul style="list-style-type: none">
• Nº de empregos creados
• Nº de tecnoloxías implementadas
• Nº de sistemas de produción de enerxía sostible
• Nº de beneficiarios finais do uso de enerxías sostibles en buques e instalacións portuarias.
• % de enerxía “limpa” consumida sobre o total da enerxía consumida.
Rango de intensidade da axuda
A intensidade da axuda poderá chegar: <ul style="list-style-type: none">
• Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
• Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.1.3.5. Sistemas de redución do consumo enerxético nas instalacións pesqueiras e portuarias, industrias auxiliares e embarcacións

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal:

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar, e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.1.3: Cambio climático e Mellora da imaxe de sostenibilidade e trazabilidade do produto

Descrición sucinta do contido da medida

A eficiencia enerxética consiste na redución do consumo de enerxía optimizando, os procesos produtivos e o emprego eficiente da enerxía. Isto é, producir máis con menos enerxía.

Un uso eficiente dos medios enerxéticos permite reducir o consumo de luz, manter os equipos eléctricos ao día e utilizar medios que gasten o menos posible. E máis: estas medidas de aforro económico axudan, ademais, a diminuír a pegada de carbono.

Baixo esta medida fomentárase calquera tipo de proxectos que permitan demostrar unha redución no consumo de enerxía. Fomentáranse accións tales como modificación das lámpadas de barcos/ casetas/ lonxas/ outros para un consumo máis eficiente e máis sustentable; avaliación sustentable de equipamento/motores, auditorías enerxéticas para mellorar a eficiencia enerxética, ou estudos de mellora de accesos a portos ou con implementación de rutas de distribución, e calquera outra que contribúa á eficiencia enerxética de instalacións pesqueiras e portuarias, industrias auxiliares e embarcacións.

Coma no caso da acción 1.3.4, deberá terse en conta que o custo asociado a unha parte destas accións poden requirir un forte investimento económico ou a necesidade de realizar estudos previos, polo que será necesario avaliar se eses proxectos se engloban en iniciativas de cooperación e o uso doutras fontes de financiamento dispoñibles nos Fondos EIE, como parte do proceso de selección de operación.

Esta medida intenta contribuír aos obxectivos establecidos no art. 76.f) do Regulamento FEMP (Regulamento UE 508/2014), e responde á necesidade de cumprimento dos obxectivos de desenvolvemento sostible contidos nas prioridades transversais dos arts. art. 5, 7 y 8 do

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>Regulamento (UE) nº 1303/2013, en concreto, tal e como se establece na páxina 135 do PO FEMP para España.</p>
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none">
• Confrarías.
• Asociacións de mariscadoras.
• Armadores
• Profesionais do Mar
• Concellos
• Empresas
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none">
• Nº de empregos creados
• Nº de tecnoloxías implementadas
• Nº de edificios beneficiarios de medidas de aforro enerxético
• Nº de buques beneficiarios de medidas de aforro enerxético.
• Nº de usuarios finais de infraestruturas e/ou equipamentos nos que se tiveran realizado melloras cara á eficiencia enerxética.
• % redución do consumo de enerxía utilizada.
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
• Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.2.1.1. Mellora do procesado e paquetización de produtos pesqueiros.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.2.1.: Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

Descrición sucinta do contido da medida

Unha das tarefas pendentes do sector pesqueiro na zona costeira da Costa da Morte consiste na procura de aportar un maior valor engadido aos produtos do mar. Neste sentido, a mellora na presentación dos produtos pesqueiros, de altísima calidade, contribúe a un aumento do valor engadido dos mesmos, e polo tanto redunda nun aumento dos ingresos do sector extractivo e da súa calidade de vida.

A conciencia social sobre a saúde alimentaria vai en aumento, e o consumidor volvese cada vez mais esixente ante ameazas como o anisakis, toxinas mariñas, etc...

En consecuencia é necesario incidir sobre a mellora do procesado dos produtos da pesca e do marisqueo, en todas as súas fases, dende o seu lavado, desinfección, depuración, clasificación, refrixeración, etc... Neste sentido, dende a captura do recurso, pódense aplicar técnicas de procesado que contribúan a un aumento do valor engadido e a conservación da calidade do produto.

Por outra banda, a presentación do produto é un elemento fundamental á hora da súa comercialización. Neste sentido os esforzos do sector pesqueiro no eido da paquetización e presentación do produto poden engadir un plus que aumente considerablemente o valor engadido dos produtos, xa de por sí dunha alta calidade.

Os produtos elaborados de forma local ofrecen diversas vantaxes para o medio ambiente e os consumidores, que cada vez están mais sensibilizados con estas tendencias. Neste sentido buscan produtos elaborados ou pescados en entornos próximos ou de cadea corta, que se comercializan de xeito local, o que garante que sexan frescos e de calidade, seguindo a tendencia do slow food e de redución da pegada ecolóxica.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Mellora do procesado dos produtos da pesca e do marisqueo: lavado, descabezado e eviscerado, selección e clasificación.
- Mellora da imaxe de comercialización do produto a través da paquetización do recurso: packaging, embalaxe, enlatado, envasado, estuchado, almacenaxe, ...
- Proxectos de promoción dos produtos kilómetro “0” ou de proximidade.
- Certificacións ou etiquetados que informen sobre as cualidades dos produtos e os kilómetros dende o lugar de comercialización ao lugar de venda.
- Campañas de sensibilización e promocionais dos produtos km. 0 e sustentables.
- Establecementos de restauración slow food y km. 0

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas de comercialización e restauración
- Armadores
- Profesionais do Mar
- Escolas e caterings locais.

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de novos procesados implantados
- Porcentaxe de aumento das vendas de produtos pesqueiros
- Porcentaxe de aumento do valor das vendas de produtos pesqueiros
- Nº de campañas de sensibilización lanzadas
- Porcentaxe de aumento de consumo local
- Número de novas certificacións implantadas
- Número de produtos que utilicen certificacións de km. 0
- Porcentaxe de diminución das emisións de CO2

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.2.1.2. Novos produtos alimentarios transformados

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.2.1.: Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

Descrición sucinta do contido da medida

A transformación dos produtos pesqueiros constitúe unha actividade de alto valor engadido, que aínda está pouco desenvolvida e que ten un amplo percorrido. As técnicas actuais de procesado están inmersas nunha constante evolución, o que permiten ampliar o espectro de produtos a transformar e a diminución dos custes de transformación.

Neste sentido, actualmente mediante técnicas de transformación pódese aumentar considerablemente a durabilidade dos produtos pesqueiros, mantendo as súas propiedades. Neste sentido mediante técnicas que combinan altas presións con temperaturas (ex. Maquinas autoclave) pódense levar a cabo procesos de cocción ou esterilización.

Por outra banda, as posibilidades no eido da transformación son amplísimas, abarcando desde os semipreparados (pescados limpos listos para cociñar) ata os artigos de quinta gama ou alimentos precociñados, listos para o seu consumo cunha simple calentura. A sociedade actual está cambiando os hábitos de vida tradicionais, posto que a poboación dispón de menos tempo para a preparación dos alimentos, sen prexuízo de que un espectro da poboación non está disposto a perder a calidade do produto, estando dispostos a pagar un prezo mais elevado por alimentos semipreparados ou semicociñados que conserven a calidade e frescura.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Elaboración de pescados e mariscos semipreparados ou artigos de carta gama
- Elaboración de pescados e mariscos semicociñados ou artigos de quinta gama
- Elaboración de novos tipos de conservas sobre especies non comercializadas ou pouco estendidas (segunda gama)
- Estudos de viabilidade técnica para o deseño e posta en marcha de novos produtos transformados.
- Envasados ao baleiro ou en atmosfera modificada

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas de transformación e alimentarias
- Empresas de restauración
- Armadores
- Profesionais do Mar
- Escolas e caterings locais.

Resultados previstos (indicadores)

- N° de empregos creados
- N° de novos semipreparados
- N° de novos semicociñados
- N° de novas empresas creadas
- Porcentaxe de aumento das vendas de produtos pesqueiros

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

1.2.1.3. Accións de mellora, fortalecemento e/ou innovación nas industrias relacionadas co tratamento e procesado de plantas mariñas

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 1. Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal

Obxectivo específico: mantemento da actividade vinculada co mar e extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da Pesca Artesanal) para outras actividades produtivas

Liña estratéxica 1.2.1...: Xeración de novos produtos da pesca e os seus procesados

Descrición sucinta do contido da medida

Nos últimos anos o coñecemento sobre os pastos mariños e as algas mariñas, e as súas propiedades experimentou un crecemento moi importante. Neste sentido, o uso alimentario das plantas mariñas está moi estendido actualmente entre os establecementos gourmet, sen prexuízo de que haxa un gran campo para a investigación e o desenvolvemento (I+D) neste eido, así como un percorrido cara o consumo do gran público.

Así, as algas tamén son utilizadas nos establecementos de talasoterapia, nos que realizan diversos tratamentos para a osteomielite, inflamacións articulares ou procesos reumáticos. Tamén son utilizadas con fins cosméticos e medicinais.

Por outra banda, a costa galega ten unha capacidade de produción anual de materia viva elevadísima, considerándose un dos medios mariños mais ricos do mundo.

En resumo, as algas poden constituír unha importante forma de diversificación pola abundancia do recurso así como polos variados destinos de comercialización, que abranguen dende os alimentos de consumo directo, suplementos nutricionais, cosméticos, laboratorios de investigación, etc...

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Mellora de industrias de tratamento e procesado de plantas mariñas: secado, preparación, etc...
- Fortalecemento dos procesos de exportación e internacionalización nas industrias de plantas mariñas
- Mellora dos procesos extractivos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Estudos de I+D+i relativos á viabilidade técnica de novos usos das plantas mariñas e os seus procesos de tratamento e procesado.
- Desenvolvemento e implantación de selos de calidade propios sobre plantas mariñas

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas de transformación e alimentarias
- Empresas de I+D+i
- Armadores
- Profesionais do Mar

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Nº de novas empresas creadas
- Nº de novos procesos implantados
- Porcentaxe de aumento da cantidade de recurso extraído
- Porcentaxe de aumento das exportacións
- Porcentaxe de aumento do consumo interno

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.1.1.1. Recuperación de elementos patrimoniais conxuntos do xeodestino Costa da Morte.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial). Compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas

Liña estratéxica 2.1.1: Recuperación de elementos patrimoniais e medioambientais do Mar

Descrición sucinta do contido da medida

O turismo é unha das actividades tradicionais nas comunidades costeiras, ademais a vinculación do turismo co sector do Mar, no marco das estratexias do Crecemento Azul, abre unha interesante fonte de oportunidades para a creación de emprego e de ingresos adicionais.

Haberá que ir un paso máis alá do que se ven realizando ate o de agora no ámbito do turismo mariñeiro, tratando de aproveitar o patrimonio cultural, material e inmaterial do litoral e as zonas mariñas reforzando a cultura local e a identidade cultural do sector do Mar como un recurso turístico que pode favorecer a diversificación das actividades pesqueiras.

Baixo esta medida se promoverá calquera tipo de proxecto que permita recuperar, valorizar ou utilizar os recursos patrimoniais do GALP Costa da Morte, relacionados co sector do Mar, e que sexan susceptibles de ser utilizados como recursos ou insumos da oferta turística e de ocio relacionada co sector do Mar.

Prestarase especial atención a conformación de Proxectos de cooperación interinstitucional e/ou que impliquen a colaboración entre GALPS conexas territorialmente, cara á posta en valor de roteiros ou infraestruturas relacionadas co Mar, e que supoñan un incremento dos recursos do xeodestino Costa da Morte (por exemplo, a recuperación de rutas costeiras abandonadas, ou de rutas relacionadas co Camiño de Santiago)

Así mesmo, promoverase a Rehabilitación e aproveitamento de espazos e elementos do patrimonio local, por exemplo lonxas, almacéns e outros lugares nos portos, prazas, mercados, etc.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>Tamén se incidirá na promoción de Proxectos orientados a visibilizar e rentabilizar turisticamente os costumes, tradicións, legado e cultura mariñeira como parte do patrimonio inmaterial do sector do Mar.</p> <p>Esta medida contribúe á consecución dos obxectivos da PI 1 (Prioridad 1: Fomentar una pesca sostenible, eficiente en el uso de los recursos, innovadora, competitiva y basada en el conocimiento) na súa medida “d” (Fomento de la competitividad y la viabilidad de las empresas pesqueras, incluyendo la flota costera artesanal, y mejora de la seguridad y las condiciones de trabajo), xa que a valorización e recuperación de elementos patrimoniais constitúe un elemento básico para apoiar a diversificación mediante o turismo.</p>
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Concellos • Confrarías. • Profesionais do Mar • Asociacións de mariscadoras. • Concellos • Asociacións relacionadas co Sector do Mar.
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • N^o de edificios rehabilitados /postos en valor. • N^o de roteiros recuperados. • N^o de actividades culturais relacionadas coa cultura mariñeira postas en marcha. • % do incremento de consultas sobre patrimonio mariñeiro en oficinas de turismo • % de incremento do n^o de visitantes • Impactos nos medios de comunicación.
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.1.1.2. Actuacións para a concienciación e a educación ambiental sobre os valores ambientais do territorio costeiro e do Mar.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial). Compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas

Liña estratéxica 2.1.1: Recuperación de elementos patrimoniais e medioambientais do Mar

Descrición sucinta do contido da medida

A Educación ambiental e a difusión do valor ambiental do territorio costeiro e o mar na Costa da Morte é unha actividade crucial para garantir a sustentabilidade da actividade extractiva, pero fundamentalmente para visibilizar a costa e o mar como recursos doutras cadeas de valor relacionadas coa Economía do Mar (turismo, biotecnoloxía).

Por iso, é fundamental promover acción de educación e concienciación medioambiental entre a sociedade, promovidas polos diferentes axentes da comunidade costeira, que promovan un mantemento e utilización sostible da costa e do mar como insumo de actividades non extractivas, garantindo a súa conservación e a súa visibilización.

Esta medida promoverá actividades de difusión, concienciación pública e de sensibilización sobre o valor ambiental do territorio costeiro e os insumos ofrecidos polo mar na Costa da Morte.

O sector da pesca artesanal poderá promover este tipo de proxectos, debido a súa proximidade ao medio mariño e costeiro, e o seu maior coñecemento das areas onde se poden desenvolver proxectos. Neste caso, a súa labor será a de concienciar ao resto da poboación sobre a contribución da Pesca Artesanal á sustentabilidade dos recursos pesqueiros e a conservación dos ecosistemas mariños e costeiros.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>As medidas de divulgación e e concienciación ambiental tamén poderán estar enfocadas na visibilización de boas prácticas ambientais.</p> <p>Promoveranse especialmente actividades participativas orientadas a públicos minoritarios ou especialmente sensibles aos efectos destas actividades de concienciación (infancia e mocidade).</p> <p>Esta medida está en liña co establecido co apdo 5 do PO FEMP respecto ao papel que debe desenvolver o Desenvolvemento Territorial Integrado. Neste sentido o PO FEMP indica que “(...) é importante servirse das oportunidades vinculadas ao medio natural, como pode ser a conservación de espazos naturais, a recuperación do patrimonio marítimo, e a sensibilización prácticas sostibles”.</p>
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Concellos • Confrarías. • Profesionais do mar • Asociacións de mariscadoras. • Asociacións relacionadas co Sector do Mar. • Empresas
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • N° de accións de concienciación desenvolvidas. • N° de accións de educación ambiental desenvolvidas. • N° de axentes do sector da Pesca artesanal implicados nestas accións. • N° de destinatarios finais. • N° de impactos en prensa e medios de comunicación.
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA
2.1.1.3. Accións para o mantemento do valor ambiental e natural do territorio
Dependencia xerárquica dos obxectivos
<p>O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:</p> <p>Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial). Compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas</p> <p>Liña estratéxica 2.1.1: Recuperación de elementos patrimoniais e medioambientais do Mar</p>
Descrición sucinta do contido da medida
<p>Un medio ambiente natural coidado e posto en valor pode chegar a constituír o principal activo do territorio litoral da Costa da Morte, pero cómpre preservalo da presión urbana aínda con menos intensidade que outras zonas do litoral galego mais densamente poboadas.</p> <p>Nesta medida fomentaranse <u>proxectos de intervención directa</u> nos espazos naturais tales como a creación de accesos, sinalización, rexeneración ambiental, pequenos equipamentos (espazos de observación de aves por exemplo), etc... Tamén poderían desenvolverse <u>proxectos específicos de reforestación</u> xa que nos últimos anos, a costa da morte ten sido unha das zonas mais castigadas polos incendios forestais de Galicia.</p> <p>Pero sobre todo, en en liña co establecido no PEZ 2007-2013, debe de servir para recuperar as <u>praias</u> como punto singular do medio natural costeiro e espazo privilexiado para compatibilizar usos turísticos e sociais coa conservación da natureza. No caso da Costa da Morte preténdese reforzar o carácter natural das mesmas e definir</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>unha <u>estratexia de recuperación e conservación axeitada</u>, mantendo os usos de ocio e turismo.</p> <p>Dentro desta media poderanse promover proxectos tanto de iniciativa pública como de iniciativa privada, nos que os recursos naturais que ofrece o litoral sirvan para o desenvolvemento de actividades de ocio e/ou turismo; ou ben <u>proxectos que integren ao sector extractivo no mantemento do valor ambiental da costa e o mar</u>, en colaboración con Universidades e grupos de investigación, co fin de preservar o capital medioambiental e apoiar ao mesmo tempo actividades humanas que garantan a competitividade sostible do territorio.</p> <p>Esta medida é coherente coas prioridades establecidas polo PO FEMP en canto á necesidade de asegurar a diversificación das actividades do sector da Pesca Artesanal (contido no apdo. 4.2. relativo ao “Plan de acción de desarrollo, competitividad y sostenibilidad de <i>la pesca costera artesanal</i>”).</p>
<p>Potenciais beneficiarios</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concellos • Confrarías. • Asociacións de mariscadoras. • Profesionais do mar • Concellos • Asociacións relacionadas co Sector do Mar. • Empresas
<p>Resultados previstos (indicadores)</p> <ul style="list-style-type: none"> • N° de proxectos directos de recuperación ambiental • N° de proxectos de reforestación • N° de intervencións en praias • N° de proxectos de cooperación entre traballadores e/ou organizacións do mar e grupos de investigación
<p>Rango de intensidade da axuda</p> <p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.1.1. Utilización das TIC como ferramenta de difusión e preparación da visita ao xeodestino Costa da Morte

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas

Liña estratéxica 2.2.1: Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible

Descrición sucinta do contido da medida

Os xeodestinos en Galicia son 14 espazos turísticos delimitados dun xeito natural pola súa historia e as súas singularidades. O xeodestino Costa da Morte abrangue os concellos de Cabana de Bergantiños, Camariñas, Carballo, Carnota, Cee, Coristanco, Corcubión, Dumbría, Fisterra, A Laracha, Laxe, Malpica de Bergantiños, Mazaricos, Muxía, Ponteceso, Vimianzo e Zas. Neste sentido, o ámbito territorial é superior ao do GALP polo que se tratará de realizar accións coordinadas e proxectos conxuntos cos outros grupos de acción local pesqueira que estean dentro do xeodestino.

As tecnoloxías da información e comunicación, TIC, xa se converteron no principal aliado nas tarefas de difusión dos destinos e recursos turísticos, tanto na parte de promoción de destino como no eido de ferramentas para o turista que se encontra visitando unha zona. As TIC, debido ao tremendo avance principalmente dos dispositivos móbiles (teléfonos, tabletas, wearables,...) foron quen de liderar o cambio na forma de transmitir e comunicar os recursos e produtos turísticos a través de aplicativos informáticos, redes sociais, apps, ...que utilizan todo o potencial que teñen actualmente os dispositivos (gps, cámara de alta calidade, conexión a internet de banda larga,...) para chegar a un público ilimitado e de forma permanente, abaratando dun xeito moi importante os custes tradicionais de promoción (edición de folletos,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

publicidade en prensa escrita, valados,...). Neste sentido, se chega a acuñar o termo de ciberturismo.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Deseño e creación de apps para dispositivos móbiles de promoción do destino, recursos, produtos turísticos, ... do xeodestino.
- Posta en marcha de perfís en redes sociais do xeodestino Costa da Morte para a difusión e promoción.
- Mellora dos portais web de cara á implantación de sistemas de comercialización directa, centrais de compras, centrais de reservas...
- Mellora das infraestruturas de comunicación por banda larga, que permitan un adecuado uso das TIC.
- Construción de destinos turísticos intelixentes

Esta medida é coherente coas prioridades establecidas polo PO FEMP en canto á necesidade de asegurar a diversificación das actividades do sector da Pesca Artesanal (contido no apdo. 4.2. j) relativo ao "Plan de acción de desarrollo, *competitividad y sostenibilidad de la pesca costera artesanal* ").

Potenciais beneficiarios

- Concellos
- Confrarías
- Entidades do sector turístico e o xeodestino
- Empresas TIC

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de apps creadas
- Nº de perfís en redes sociais, webs, blogs,...
- Nº de impactos acadados
- Porcentaxe de aumento da cobertura de banda larga
- Porcentaxe de aumento do número de turistas
- Porcentaxe de aumento do grao de satisfacción do turista

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.1.2. Adaptación dos produtos e elementos da oferta do xeodestino para o turismo accesible

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas

Liña estratéxica 2.2.1: Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible

Descrición sucinta do contido da medida

En España hai máis de 3,5 millóns de persoas con algunha discapacidade, máis de 38 millóns de persoas en Europa e máis de 1.000 millóns a nivel mundial.

A OMT está convencida de que a accesibilidade a todas as instalacións, produtos e servizos turísticos debería ser un compoñente esencial de calquera política de turismo responsable e sostible. Nesta liña a OMT editou un documento que leva por título *“Recomendaciones de la OMT por un turismo accesible para todos”* do que se poden extraer liñas de actuación interesantes neste eido.

A accesibilidade universal ven definida como a condición que deben cumprir os contornos, procesos, bens, produtos e servizos, así como os obxectos ou instrumentos, ferramentas e dispositivos, para seren comprensibles, utilizables e practicables por todas as persoas en condicións de seguridade e comodidade e do xeito máis autónomo e natural posible. Este principio presupón a estratexia de deseño por todas as persoas e enténdese sen prexuízo dos axustes razoables que deban adoptarse. Neste sentido, o turismo accesible ven definido como o turismo para todos, de carácter universal, para todas as persoas independentemente da súa diversidade funcional, e que vai máis aló da eliminación de barreiras arquitectónicas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Por outra banda compre salientar tamén que o perfil de turista con diversidade funcional situase nun nivel de consumo alto, polo que a rendibilidade deste tipo de turismo é moi superior.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Mellora da accesibilidade universal de produtos, infraestruturas e servizos turísticos: eliminación de barreiras físicas ou arquitectónicas, accesibilidade audiovisual, ...
- Deseño e elaboración de Plans de accesibilidade turística
- Audio-signo guías,
- Tecnoloxía accesible
- Sinalización adaptada
- Deseño de produtos e servizos turísticos específicos para persoas con diversidade funcional.
- TIC al servizo del turismo accesible universal intelixente
- Desestacionalización do produto turístico
- Creación de circuitos turísticos accesibles (recursos, transporte, aloxamento, recursos humanos)
- Turismo activo accesible

Normativa de aplicación:

- Declaración de San Marino de Turismo Accesible 2014
- Convención das Nacións Unidas sobre os Dereitos das Persoas con Discapacidade de 2006
- Ley de Turismo de Galicia
- Ley 10/2014, de 3 de diciembre, de accesibilidade de Galicia

Esta medida é coherente coas prioridades establecidas polo PO FEMP en canto á necesidade de asegurar a diversificación das actividades do sector da Pesca Artesanal (contido no apdo. 4.2. j) relativo ao “Plan de acción de desarrollo, competitividade y sostenibilidad de la pesca costera artesanal”).

Potenciais beneficiarios

- Concellos
- Entidades do sector turístico e o xeodestino
- Empresas turísticas
- Entidades especializadas en persoas con diversidade funcional

Resultados previstos (indicadores)

- N° de empregos creados
- N° de empresas de accesibilidade creadas
- N° de servizos accesibles

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- N^o de produtos accesibles
- N^o de infraestruturas accesibles
- N^o de plan de accesibilidade elaborados
- Porcentaxe de aumento do número de turistas con diversidade funcional
- Porcentaxe de aumento de establecementos universalmente accesibles

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.1.3. Apoio a proxectos de provisión e fornecemento de recursos á oferta do xeodestino Costa da Morte

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co Mar:

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas

Liña estratéxica 2.2.1: Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible

Descrición sucinta do contido da medida

O recurso turístico pódese definir como todo elemento natural, actividade humana (cultura) ou resultado da mesma susceptible de xerar un desprazamento por motivos, esencialmente, de ocio.

O xeodestino da Costa da Morte ten unha serie de recursos turísticos, tanto naturais como culturais, patrimoniais,..que fan a esta zona un destino singular en Galicia. Polo tanto, a adecuada posta en valor destes recursos, mediante actuación directamente sobre eles, ou proxectos complementarios, así como sobre a súa correcta comercialización e difusión son esenciais para acadar unha adecuada diversificación do sector e como un elemento mais da sostenibilidade a longo prazo da zona costeira.

Neste sentido, comprende unha adecuada coordinación coa Asociación Turística Costa da Morte (CEMAT) como ente xestor do xeodestino.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Proxectos conxuntos en materia de recursos e oferta turística do xeodestino Costa da Morte.
- Directrices e planificación do xeodestino

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Investimentos que contribúan a unha mellora dos recursos turísticos do xeodestino.
- Promoción do recurso turístico, tanto en destinos de proximidade como en destinos internacionais: famtrips, presstrips, ...

Esta medida é coherente coas prioridades establecidas polo PO FEMP en canto á necesidade de asegurar a diversificación das actividades do sector da Pesca Artesanal (contido no apdo. 4.2. j) relativo ao “Plan de acción de desarrollo, *competitividad y sostenibilidad de la pesca costera artesanal*”).

Potenciais beneficiarios

- Concellos
- Entidades do sector turístico e o xeodestino
- Empresas de comunicación
- Empresas turísticas

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de proxectos conxuntos
- Nº de directrices, planes, ...
- Nº de recursos turísticos aprovisionados
- Porcentaxe de aumento dos recursos turísticos da zona

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.1. Creación e paquetización de produtos turísticos e actividades relacionadas co mar

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos Económicos do Mar” e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

Unha problemática común ao sector turístico da zona da Costa da Morte (extensible a outras zonas do territorio galego) é falta de produto turístico, paquetizado e segmentado, para ofrecer ao turista. Neste sentido, compre distinguir claramente entre o que é un recurso turístico, a saber, todo elemento natural ou actividade humana que pode xerar un desprazamento por motivos de ocio, do produto turístico, que é o resultado de unir recursos turísticos con infraestruturas e equipamentos e servizos.

A través desta medida fomentarase fundamentalmente produto enfocado cara o turismo de proximidade, que é aquel turismo interno de Galicia ou de Comunidades Autónomas limítrofes que veñen á Costa da Morte fundamentalmente a realizar escapadas de fin de semana, tentando aumentar a media de días de pernocta. Ademais, o produto turístico e a paquetización debería promover a desestacionalización da actividade turística.

Por outra banda, esta medida estará centrada no xeodestino 2 Costa da Morte, polo que se tratará de coordinar actuacións naqueles concellos que estando integrados neste xeodestino non estean no GALP Costa da Morte.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Deseño e creación de produtos turísticos novidosos e relacionados co mar e a pesca artesanal (camiño dos faros, ruta dos muíños, turismo mariñeiro e pesca turismo, turismo industrial en lonxas, oferta complementaria, turismo sostible ...)
- Deseño e creación de paquetes turísticos que engloben diversos actores económicos (transporte, aloxamento, restauración e actividades, ...) e cunha clara vinculación co mar e a pesca artesanal.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Estudos de viabilidade técnica sobre a creación de novos produtos turísticos
- Aplicación das novas tecnoloxías á creación de produto turístico
- Difusión, promoción e comercialización do produto turístico

Normativa a ter en conta:

- Ley 7/2011, de Turismo de Galicia
- Plan de Dinamización Turística de Costa da Morte

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas do sector turístico: establecementos de aloxamento, restauración, oferta complementaria
- Empresas TIC
- Armadores
- Profesionais do mar
- Entidades promotoras do destino

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Nº de novos produtos turísticos
- Nº de novos paquetes turísticos
- Nº de visitantes e turistas á Costa da Morte
- Porcentaxe de aumento da estadía media
- Porcentaxe de aumento da estadía en tempada baixa

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.2 Mellora da capacidade (cualitativa e cuantitativa) dos establecementos hostaleiros

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos Económicos do Mar” e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

Actualmente a oferta de aloxamento e restauración no territorio do GALP Costa da Morte, podemos dicir que en moitos dos casos, non se adapta as demandas dun mercado cada vez máis exigente ou o servizo non é acorde cos produtos de excelente calidade da zona e o extraordinario entorno e medio natural que dispoñemos.

A Costa da Morte ten un potencial especial para crear unha oferta turística de calidade media e media alta, con establecementos e restaurantes que podan ser reclamos turísticos en si mesmos. Con dous aeroportos a menos dunha hora, temos a facilidade para ofertar paquetes turísticos e atraer estadias curtas pero de alto valor engadido.

A través desta propónse crear establecementos de calidade media alta e mellorar a calidade da oferta turística principal existente (aloxamento e restauración) apoiando tanto, a creación de establecementos de calidade media alta, como incremento cualitativo e cuantitativo dos establecementos existentes, creando unha pequena oferta de gran calidade e polo tanto con capacidade atractor, pero sobre todo, incrementando o nivel xeral medio da oferta turística. Unha das principais dificultades destas empresas é o seu pequeno tamaño, o que dificulta o acceso ao financiamento, e tamén o acceso á formación e cualificación dos seus recursos humanos.

Nesta medida vamos a considerar, por unha banda, os establecementos de aloxamento, e por outra os establecementos de restauración.

En canto aos establecementos de aloxamento (hoteis, hostais, pensións, campamentos, albergues...) esta medida pretende por unha banda o aumento de

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

número de prazas dispoñibles, e por outra banda o aumento da calidade dos servizos prestados ao turista, procurando sempre a excelencia.

Con respecto aos establecementos de restauración, esta medida pretende a mellora da capacidade cualitativa, polo que se procurará que os establecementos, que xa contan cun produto gastronómico de máxima categoría, poidan poñer en valor o mesmo de xeito que a actividade reporte un maior beneficio.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Aumento de capacidade de prazas de aloxamento, así como de mellora das infraestruturas (aforro enerxético e eficiencia, mobiliario, ...) para conseguir un servizo de maior calidade (aumento de estrelas,...)
- Asistencia na consecucións de certificados de calidade (Q calidade turística, SICTED, EI MACT –Modelo de Aproximación a la Calidad Turística)
- Comercialización do produto e paquetes turísticos, fundamentalmente a través das TIC.
- Creación de establecementos de calidade cun enfoque orientado ao mar e o aproveitamento dos recursos endóxeos das zonas costeiras.

Normativa a ter en conta:

- Ley 7/2011, de Turismo de Galicia
- Plan de Dinamización Turística de Costa da Morte

Potenciais beneficiarios

- Empresas de hostalería e aloxamento
- Empresas TIC
- Entidades do sector turístico
- Xóvenes empresarios e emprendedores

Resultados previstos (indicadores)

- N° de empregos creados
- Porcentaxe de aumento das prazas de aloxamento
- N° de establecementos de aloxamento creado
- N° de establecementos de restauración creados.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- N^o de establecementos de aloxamento que melloraron a súa categoría
- N^o de establecementos de restauración que melloraron a súa categoría
- Porcentaxe de aumento de establecementos con algún distintivo de calidade ou certificación.
- Porcentaxe de aumento do grado de satisfacción do turista.
- Porcentaxe de aumento da ocupación e da media de pernoctas.
- Porcentaxe de aumento dos beneficios do establecemento

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.3. Apoio e fomento da creación e mellora de Espazos Temáticos do Mar (centros cívicos, equipamentos,...)

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos Económicos do Mar” e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

Constatouse na diagnose que a zona costeira do GALP Costa da Morte precisa unha maior de dotación de espazos que sirvan de lugar común para fixar a cultura e tradicións mariñeiras e das xentes vinculadas ao mar da zona.

Neste sentido, esta medida contempla a mellora daquelas infraestruturas deterioradas que poidan servir para establecer espazos temáticos do mar, como centros cívicos, sociais, culturais, ... así como a creación de novos equipamentos cando sexa preciso.

Tamén é importante valorar ao abeiro desta liña, a utilización de infraestruturas ociosas para a mesma finalidade.

Esta medida contempla a creación de espazos temáticos do mar en senso amplo. Terán cabida nesta medida, aqueles proxectos que dende unha estratexia global, poñan en valor os recursos vinculados co mar e o espazo costeiro, a través de accións como a utilización das novas tecnoloxías da información, creación de redes turística, comunicación e formación.

En consecuencia, estes espazos temáticos deberán estar dirixidos cara a captación de turismo, proporcionando servizos de ocio e culturais vinculados á cultura mariñeira e do mar.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Mellora, recuperación e posta en valor de espazos temáticos do mar

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<ul style="list-style-type: none"> • Creación de novos espazos temáticos do mar, vinculados coa cultura e tradicións mariñeiras como foco de captación de turistas. • Posta en valor e rehabilitación de elementos patrimoniais ociosos para a creación de espazos de ocio e culturais relacionados coa cultura e tradición mariñeira. • Construción o rehabilitación de infraestruturas básicas que dean soporte á oferta turística complementaria vinculados coa cultura marítima (portos, pantaláns,...) • Plans de dinamización turística das vilas mariñeiras a través da posta en valor dos recursos vinculados á pesca e o mar.
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Confrarías • Concellos • Empresas turísticas
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nº de empregos creados • Nº de infraestruturas melloradas • Nº de novas infraestruturas temáticas • Nº de elementos patrimoniais restaurados • Porcentaxe de aumento de visitas turísticas
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

DENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.4. Campañas de promoción de produtos da Pesca Costeira Artesanal

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos Económicos do Mar” e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

A pesca costeira artesanal constitúe un dos maiores activos gastronómicos da Costa da Morte, principalmente derivado da súa frescura (pescado do día) e das artes tradicionais extractivas, que aportan un valor medioambiental moi elevado, co que compe se familiarice o consumidor.

Neste sentido, compe por en valor á pesca costeira artesanal, salientando os seus beneficios de calidade, de sostenibilidade do recurso, de frescura e sabor, de produto saudable e natural,... Esta posta en valor redundará posteriormente nunha mellora da comercialización da pesca artesanal, tanto en cantidade como en prezo.

Para a posta en valor destes produtos compe a realización de campañas de promoción e sensibilización en espazos de restauración, comedores escolares, empresas de catering, ... Estas campañas deberán ser atractivas e dinámicas, explicando claramente os beneficios do consumo deste tipo de produtos de pesca artesanal, así como as posibilidades da súa preparación, ...

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Campañas de promoción en espazos de restauración, comedores escolares, empresas de catering

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Show cooking de cociñeiros de recoñecido prestixio en espazos temáticos relacionados coa cultura mariñeira
- Campañas de sensibilización en centros educativos sobre o consumo responsable dos produtos da pesca artesanal e sobre os seus beneficios (saudable, sabor, frescura,...)
- Realización de viaxes de familiarización de compradores ou futuros compradores de produtos da pesca costeira artesanal.
- Accións de sensibilización e promoción do oficio dos mariñeiros da pesca costeira artesanal, onde se explique o seu traballo, as artes de pesca, as vantaxes dos produtos da pesca costeira artesanal, implicando á xente do mar.

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Empresas de comunicación
- Centros educativos, institucións públicas
- Establecementos de hostalaría
- Armadores
- Profesionais do mar

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Nº de campañas de promoción
- Nº de eventos show cooking
- Nº de campañas de sensibilización
- Nº de viaxes de familiarización
- Porcentaxe de aumento do valor de de pesca artesanal
- Porcentaxe de aumento das exportacións de pesca artesanal
- Porcentaxe de aumento do consumo interno de pesca artesanal

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.5. Accións orientadas á visibilización da Cultura Mariñeira

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos “Espazos Económicos do Mar” e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

A Cultura mariñeira pódese definir como unha parte do patrimonio inmaterial das zonas costeiras que abrangue múltiples aspectos, desde a lingua, ás tradicións orais, o coñecemento do oficio do mariñeiro transmitido de pais a fillos, o coñecemento dos oficios das persoas cunha estreita relación cos mariñeiros, como os das redeiras, palilleiras, encaixe de camariñas, ...a música, as embarcacións tradicionais, ás artes de pesca, os faros, ...

Todo este patrimonio inmaterial na Costa da Morte ten un carácter diferencial moi importante, que aconsella a súa preservación co obxecto de evitar o seu esquecemento. Ademais, este patrimonio inmaterial constitúe un reclamo turístico de primeiro nivel, xa que as tendencias do turismo están a cambiar, no sentido que o turista procura visitar lugares orixinais, auténticos e diferentes, onde poida experimentar a vivencia da súa cultura ancestral, que se conserva no tempo.

Por último, a visibilización da Cultura mariñeira contribúe tamén a dignificar as profesións do mar, outorgándolles un valor engadido elevado, e servindo de exemplo para as futuras xeracións.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<ul style="list-style-type: none"> • Xornadas, exposicións (permanente ou non), encontros e conferencias coa temática de Cultura mariñeira • Talleres de formación sobre temáticas de Cultura mariñeira • Recopilación, catalogación, inventariado e recuperación de elementos da Cultura mariñeira. • Deseño, realización e edición de audiovisuais para unha mellor comunicación da Cultura mariñeira. • Deseño, implantación e posta en marcha de redes sociais, webs, ... e calquera medio de comunicación social contemporáneo para dar a coñecer a cultura mariñeira. • Musealizacións. • Creación de redes de coñecemento da cultura mariñeira entre as distintas partes do territorio. • Realización de proxectos en torno á embarcacións tradicionais • Realización de proxectos en torno á industria da conserva • Realización de proxectos enogastronómicos unidos á cultura mariñeira • Accións de formación e sensibilización á estudantes
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Confrarías • Profesionais do mar • Persoas con coñecementos de cultura mariñeira • Empresas TIC e de contidos culturais. • Empresas turísticas
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • N° de empregos creados • N° de impactos xerados • N° de actuacións de visibilización realizadas • Porcentaxe de aumento da poboación con coñecementos de aspectos da cultura mariñeira. • N° de elementos de cultura mariñeira catalogados, divulgados,...
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto •

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

2.2.2.6. Accións orientadas ao fomento do emprego e da empregabilidade en actividades relacionadas coa diversificación do sector pesqueiro e do Mar.

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 2. Competitividade sostible das actividades relacionadas co mar

Obxectivo específico: reforzamento dos elementos medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural, material e inmaterial), compatibilizando o seu aproveitamento para a diversificación en novas actividades produtivas.

Liña estratéxica 2.2.2.: Mellora da competitividade económica e diversificación dos "Espazos Económicos do Mar" e das zonas costeiras.

Descrición sucinta do contido da medida

Dende o ano 2007 toda Europa sufriu unha crise económica moi profunda pouco comparable a outras crises anteriores. Neste contexto, Galicia, ao igual que o resto do España, experimentou un elevadísimo aumento de desemprego. Concretamente a provincia de A Coruña actualmente ten aproximadamente un 18% de taxa de desemprego.

Neste sentido, é imprescindible ter unha medida específica de fomento do emprego, así como da empregabilidade, definida como a capacidade potencial de incorporarse e permanecer no mercado laboral.

Esta medida vai orientada a fomento o emprego e as posibilidades de obtelo en traballos relacionados coas actividades complementarias (diversificación) do sector pesqueiro como poden ser as actividades turísticas, produtos e servizos "verdes" (incluída a protección do medio ambiente, xestión de residuos, o aforro de enerxía, as enerxías alternativas, etc.), servizos e traballos sociais "brancos" (incluíndo puericultura e coidados aos maiores, traballando con escolas, coidados de saúde ...), produtos e servizos "intelixentes" (incluíndo o uso das TIC, industrias creativas e culturais, de investigación e deseño ...).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

- Formación de emprendedores e creación de empresas
- Aceleradoras de empresas (Start up)
- Incubadoras de empresas
- Formación en competencias relacionadas coas actividades de diversificación
- Empleabilidade 2.0

Potenciais beneficiarios

- Confrarías
- Concellos
- Empresas de formación
- Profesionais do mar

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de empregos creados
- Nº de novas empresas creadas
- Nº de persoas formadas
- Nº de novas capacitacións adquiridas

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.1.1.1. Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.3. Capacitación e Ampliación de competencias

Obxectivo específico: Consecución de emprendedores e consolidación de empresas

Liña estratéxica 3.1.1 Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas

Descrición sucinta do contido da medida

Un dos obxectivos básicos promovidos tanto polo PO FEMP en xeral, como polo apartado especificamente dedicado ás Estratexias de Desenvolvemento Local Participativo, é a necesidade de fomentar a diversificación das actividades relacionadas co Mar, promovendo a posta en marcha de iniciativas empresarias que permitan a diversificación da función produtiva das zonas costeiras.

Doutra banda, o emprendemento pode constituír unha oportunidade estratéxica para reducir o “gap” existente entre homes e mulleres na súa incorporación ao mundo laboral, e que ven reflexado nas diferenzas no número de afiliados á seguridade social. Máis aínda, esta foi unha demanda manifestada polas mulleres que participaron nas sesións participativas de diagnóstico realizadas para a elaboración desta EDLP.

De forma case unánime, os participantes nas mesas sectoriais dos sectores do Mar e Económico que integran o futuro GALP Costa da Morte puxeron de manifesto a necesidade de dispoñer de ferramentas de capacitación para a posta en marcha de proxectos empresariais que permitan diversificar a función produtiva deste territorio. Desta forma, fórnese ademais a dimensión social ou humana da política pesqueira, xa que se axuda a proporcionar opcións profesionais para aqueles que desexan permanecer no sector, pero tamén os interesados na diversificación ou en beneficiarse de novas oportunidades de emprego na economía azul.

Por iso, baixo esta medida promoveranse accións de capacitación empresarial e dirixidas á adquisición de ferramentas para o emprendemento e a posta en marcha de iniciativas empresariais en sectores relacionados co Mar e a diversificación de accións contidas nesta EDLP, así como ferramentas para a aceleración de empresas.

A aceleración de empresas ten como obxectivo mellorar a consolidación dos proxectos de empresas, aumentando a súa oportunidade de éxito e reducir a

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>incerteza. Canto máis curto período de tempo que pode superar o break event, menor a exposición ao risco e os recursos necesarios para consolidar o proxecto. O proceso de aceleración é aplicado nun conxunto coordinado de accións, tales como:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Explicacións e asesoramento, tanto de tipo estratéxico e operativo - Mentoring - Formación - Axuda en atraer financiamento - As accións da rede e networking - Prestación de servizos directos, como vivenda, comunicacións ... <p>Estas accións para a capacitación empresarial, de natureza netamente non produtiva, son coherentes coa PI 1.f) do PO FEMP, orientada ao Desenvolvemento da formación profesional, novas competencias e aprendizaxe permanente, co obxectivo de reforzar a formación e actualización de competencias dos traballadores relacionados co sector do Mar, para facilitar, entre outras cousas, actividades de integración complementarias á pesca de captura.</p>
<p>Potenciais beneficiarios/promotores</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Confrarías. • Asociacións de mariscadoras. • Concellos • Asociacións sen ánimo de lucro
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nº de accións de capacitación para o emprendemento realizados • Nº de accións para a aceleración de empresas desenvolvidos. • Nº de beneficiarios/asistentes as accións ou eventos. • Nº de proxectos madurados e postos en marcha tras as accións de capacitación e /ou aceleración
<p>Rango de intensidade da axuda</p>
<p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto • Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA
3.2.1.1. Medidas para adquisición de coñecementos para exercer como guías
Dependencia xerárquica dos obxectivos
<p>O.E. 3. Capacitación e ampliación de competencias</p> <p>Obxectivo específico: Adquisición de capacidades e competencias polos emprendedores do territorio que fagan posible a correcta presentación de proxectos (análise de viabilidade económica, técnica,...)</p> <p>Liña estratéxica 3.2.1: Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas</p>
Descrición sucinta do contido da medida
<p>A diversificación das actividades pesqueiras, entendida como a procura de actividades complementarias da xente que traballa do mar, ten un eixo predominante que é o sector turístico. Neste sentido, as persoas que traballan nalgunha das actividades pesqueiras, marisqueiras ou conexas, atesouran un coñecemento que permite ofrecer un produto turístico auténtico, experiencial e transmisión de tradicións e da cultura mariñeira que compre por en valor e profesionalizar.</p> <p>Afondando neste aspecto, considerase a actividade de guía como un aspecto interesante a desenvolver polos profesionais do mar, e que xa tivo certo percorrido no período de programación anterior. A estes efectos, compre ter presente os requirimentos e as limitacións desta actividade para non incidir en feitos de intrusismo profesional con respecto aos guías turísticos.</p> <p>A normativa turística neste aspecto está comprendida, basicamente, polo Decreto 73/2015, que regula a profesión de guía de turismo de Galicia (en desenvolvemento da Lei 7/2011, do turismo de Galicia), que teñen, como profesionais habilitados, a exclusividade para o acompañamento e información en materia cultural, artística, histórica e xeográfica aos/ás usuarios/as turísticos/as nas súas visitas a museos e demais bens integrantes do patrimonio cultural de Galicia. Neste sentido, esta medida vai orientada ao exercicio polos profesionais do mar de guías no</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>desenvolvemento cotián da súa profesión ou de aspectos da cultura mariñeira sempre que non interfiran co ámbito dos guías profesionais de turismo.</p> <p>Esta medida se integra na prioridade 1 do Programa Operativo: fomentar unha pesca sostible, eficiente no uso dos recursos, innovadora, competitiva e baseada no coñecemento.</p> <p>En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formación básica en competencias de atención ao público • Formación básica en competencias lingüísticas para atender a turistas foráneos • Formación básica en seguridade co obxecto de plantexar visitas a zonas/establecementos nos que existen plans de prevención de riscos laborais (ex. Lonxa, etc...)
<p>Potenciais beneficiarios</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mariñeiros/as e mariscadores/as • Profesionais do mar • Confrarías • Concellos • Empresas de formación
<p>Resultados previstos (indicadores)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nº de persoas formadas • Nº de visitas realizadas • Porcentaxe de aumento do grao de satisfacción dos turistas • Porcentaxe de aumento da realización de visitas guiadas por profesionais do sector pesqueiro
<p>Rango de intensidade da axuda</p> <p>A intensidade da axuda poderá chegar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.2.1.2. Formación e cualificación permanente dos traballadores do sector pesqueiro e actividades auxiliares

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 3. Capacitación e ampliación de competencias

Obxectivo específico: Adquisición de capacidades e competencias polos emprendedores do territorio que fagan posible a correcta presentación de proxectos (análise de viabilidade económica, técnica,...)

Liña estratéxica 3.2.1: Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas

Descrición sucinta do contido da medida

Baixo esta medida, ponse de manifesto a necesidade dunha formación continúa dos traballadores/as do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola, tanto en actividades propias como en actividades auxiliares.

A competitividade do sector pesqueiro ten unha variable moi importante na formación e cualificación, que deben ser permanentes, de cara ao mantemento da nosa competitividade fronte a outros territorios.

Por outra banda, para acadar unha adecuada diversificación do sector pesqueiro, compre con carácter previo, a adquisición dunha serie de competencias que poidan aumentar a implicación dos actores responsables de levar a cabo tal diversificación. Neste sentido, se necesita que aumenten a confianza nas súas posibilidades, e polo tanto, unha ferramenta eficaz é sen dúbida a formación continua.

Ademais, existen colectivos que desenvolven diversos oficios tradicionais, intrinsecamente vinculados coa cultura mariñeira, que carecen do coñecemento necesario para poder obter un rendemento económico xusto da súa actividade, como poden ser palilleiras, redeiras, encaixe de Camariñas, ...

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programas de formación sobre a normativa e os plans que afectan ao propio sector • Programas de formación en materia de prevención de riscos laborais, xestión de instalacións e servizos portuarios, ... • Programas de formación en novas tecnoloxías, redes sociais, e-commerce, ... • Programas de formación en materias como turismo, comercialización, sustentabilidade, linguas, ...
<p>Potenciais beneficiarios</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Mariñeiros/as e mariscadores/as • Profesionais do mar • Confrarías • Concellos • Empresas de formación
<p>Resultados previstos (indicadores)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nº de persoas formadas • Nº de actividades de formación implantadas • Porcentaxe de aumento de proxectos emprendidos polo sector • Porcentaxe de aumento das actividades auxiliares levadas a cabo por persoas do sector pesca-mar
<p>Rango de intensidade da axuda</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.2.1.3. Formación para a adquisición de competencias vencelladas a unha mellor xestión e conservación dos recursos mariños vivos e dos ecosistemas

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 3. Capacitación e ampliación de competencias

Obxectivo específico: Adquisición de capacidades e competencias polos emprendedores do territorio que fagan posible a correcta presentación de proxectos (análise de viabilidade económica, técnica,...)

Liña estratéxica 3.2.1: Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas

Descrición sucinta do contido da medida

A conservación do medio ambiente mariño é clave de cara a sostenibilidade a medio e longo prazo dos recursos mariños vivos e dos ecosistemas. Aspectos como a sobre explotación do recurso, o non respecto das tallas mínimas das especies e das épocas de veda, a pesca non selectiva, a contaminación e o cambio climático, entre outros moitas, están a ameazar a fonte de riqueza que constitúe o mar para o desenvolvemento local das zonas de pesca.

Neste sentido, faise imprescindible unha adecuada formación que permita coñecer e sensibilizar a poboación en xeral, e aos profesionais do sector en particular, sobre aspectos de xestión dos recursos do mar e a súa conservación co fin da sostenibilidade para as xeracións futuras.

A pesca e o consumo responsable son aspectos fundamentais sobre os que a poboación en xeral, e os profesionais, teñen que estar sensibilizados, interiorizando os problemas a que poden dar lugar a sobre explotación, a pesca non selectiva (descartes), a contaminación ambiental,...

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Programas de formación sobre sistemas de xestión dos recursos mariños
- Programas de formación sobre a conservación do medio mariño
- Programas de formación en centros educativos sobre a importancia da pesca responsable e da sustentabilidade a medio e longo prazo
- Programas de formación sobre o consumo responsable de pescados e mariscos
- Programas de formación sobre certificacións ambientais
- Programas de formación sobre eficiencia enerxética e renovables
- Programas de formación especialmente dirixidos a colectivos de xoves e escolares
- Programas de formación sobre os descartes, a estabilidade relativa,...
- Programas de formación sobre aspectos de I+D+i que contribúan a sustentabilidade

Potenciais beneficiarios

- Mariñeiros/as e mariscadores/as
- Profesionais do mar
- Confrarías
- Concellos
- Empresas de formación
- Centros educativos

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de persoas formadas
- Nº de actividades de formación implantadas
- Porcentaxe de aumento da cantidade de recursos mariños dispoñibles

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.2.1.4. Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras relacionadas co mar en igualdade de condicións

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E. 3. Capacitación e ampliación de competencias

Obxectivo específico: Adquisición de capacidades e competencias polos emprendedores do territorio que fagan posible a correcta presentación de proxectos (análise de viabilidade económica, técnica,...)

Liña estratéxica 3.2.1.: Mellora da formación e competencias dos profesionais do mar para a realización de actividades conexas

Descrición sucinta do contido da medida

A conciliación da vida familiar e laboral segue a ser unha materia pendente na maior parte dos sectores laborais. No eido específico das actividades pesqueiras, marisqueiras,... a conciliación resulta aínda mais complicado ao ser un sector altamente masculinizado.

Nesta liña, o Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente (MAGRAMA), publicou este ano o Plan para a Igualdade de Xénero no Sector Pesqueiro e Acuícola (2015-2020), dentro do que establecen 4 eixes prioritarios sobre os que se poderían desenvolver actuacións relacionadas coa conciliación.

No ano 2014, o emprego feminino nos sectores e subsectores que utilizan produtos do mar como materia prima representou o 36% del total, segundo o estudo "Análise da participación da muller na actividade pesqueira e acuícola", realizado pola Fundación CETMAR. Neste sentido trátase de promover a corresponsabilidade e o cambio nos usos do tempo.

En consecuencia, ao abeiro desta medida terían cabida, entre outros, os seguintes proxectos:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Talleres e xornadas sobre a igualdade de xénero, conciliación da vida familiar e laboral
- Accións de cara o deseño, implantación e posta en marcha de Plans de Igualdade
- Accións de fomento, formación e funcionamento de entidades asociativas femininas para a defensa da conciliación.
- Accións de cara racionalización de horarios, habilitacións de embarcacións para o enrole de mulleres
- Accións de empoderamento e participación social das mulleres

Potenciais beneficiarios

- Mariñeiras e mariscadoras
- Profesionais do mar
- Confrarías e agrupacións
- Concellos
- Empresas especializadas

Resultados previstos (indicadores)

- Nº de talles e xornadas
- Nº de plans de igualdade implantados
- Nº de asociacións de mulleres profesionais creadas
- Nº de medidas adoptadas de cara á implantación dunha efectiva conciliación da vida familiar e laboral.
- Porcentaxe de aumento de mulleres incorporadas ás actividades pesqueiras/marisqueiras,...

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.2.2.1. Introducción de contidos transversais sobre os produtos da Costa da Morte en módulos profesionais

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.3. Capacitación e Ampliación de competencias

Obxectivo específico: Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar

Liña estratéxica 3.2.2. Capacitación e difusión.

Descrición sucinta do contido da medida

A pesca e marisco que provén das actividades extractivas no territorio da Costa da Morte, polas súas cualidades, é un produto de alto valor nutritivo e económico.

O obxectivo deste grupo de medidas será conseguir a valorización das especies locais a través de iniciativas que agrupen a estudantes de escolas e módulos de FP relacionados coa restauración, a pescadores e a empresas locais de restauración, co fin de promover a concienciación e promoción dos produtos locais mediante un abastecemento local e sostible, que, ademais, se baseará en produtos da pesca de gran valor culinario .

As acción a financiar por esta medida poden incluír, entre outras, visitas de profesores, alumnos, provedores e locais de hostalería onde se realicen prácticas ás instalación onde se realiza a veda e/ou tratamento das capturas: lonxas

- lonxas e subastas de pescado
- empresas de pescado e marisco.
- restaurantes.

Este proxecto que fomenta a creación de vínculos cos principais actores da comunidade pesqueira, e permite que a propia comunidade pesqueira e marisqueira difunda coñecemento e sensibilice a futuros axentes da hostalería con cuestións tales como:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- ¿Qué especies de pescado e marisco son propias da Costa da Morte, e cales son as súas propiedades?
- ¿Cómo está estruturado o sector e a actividade extractiva na Costa da Morte?
- ¿Cómo pode garantirse a sustentabilidade da actividade extractiva coa colaboración do sector hostaleiro?
- ¿Cómo pode colaborar o sector hostaleiro coa comunidade pesqueira local?

Esta medida contribúe ao rol outorgado aos GALP e ás EDLP como impulsoras da visibilización do traballo realizado pola comunidade pesqueira, a tal e como se recolle no apdo. 5 do PO FEMP.

Potenciais beneficiarios

- Confrarías.
- Asociacións de mariscadoras.
- Profesionais do mar
- Centros de Formación Profesional
- Escolas de restauración

Resultados previstos (indicadores)

- N° de charlas impartidas
- N° de grupos conxunto de traballo creados.
- N° de traballadores do mar implicados nas accións
- N° de alumnos que asisten ás charlas ou actividades de difusión.

Rango de intensidade da axuda

A intensidade da axuda poderá chegar:

- Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
- Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

IDENTIFICACIÓN DA MEDIDA

3.2.2.2 Divulgación das propiedades positivas do consumo de peixe en zonas costeiras como en zonas de interior

Dependencia xerárquica dos obxectivos

O.E.3. Capacitación e Ampliación de competencias

Obxectivo específico: Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar.

Liña estratéxica 3.2.2 Capacitación e difusión

Descrición sucinta do contido da medida

A nova PPC pide máis acción para potenciar o sector da pesca e para informar mellor aos consumidores.

O importante papel que poden xogar o GALP é destacable, fornecendo a participación dos/as pescadores/mariscadoras na divulgación das propiedades dos produtos pesqueiros da Costa da Morte. Ademais, consumidores mellor informados serán máis receptivos ao valor engadido de produtos pescados e producidos localmente, reforzando así o efecto dos proxectos que se promocionen baixo a liña 1.4 desta EDLP. As estratexias de difusión promocionadas baixo esta liña poderían contribuír a aumentar o consumo de peixe e á redución da necesidade das importacións mediante a promoción da comercialización local e directa, entre outras actividades.

O principal obxectivo das accións que se engroben baixo esta medida é a xeración de confianza no consumidor,

Entre as accións que se promoverán no marco desta medida poderanse contemplar: xornadas de divulgación entre colexios e visitas dos centros educativos as organizacións pesqueiras, de Investigación ou de produción; Divulgación das propiedades positivas do consumo de peixe en zonas costeiras como en zonas de interior (incluíndo os grandes mercados obxectivo, por exemplo Madrid, Barcelona...); campañas de difusión das propiedades dos produtos pesqueiros dirixidas ao público de proximidade.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Potenciais beneficiarios/promotores
<ul style="list-style-type: none">
• Confrarías.
• Asociacións de mariscadoras.
• Profesionais do mar
• Asociacións sen ánimo de lucro
• Pymes
Resultados previstos (indicadores)
<ul style="list-style-type: none">
• N° de accións de difusión realizadas
• N° de campañas en medios realizadas.
• N° de destinatarios finais das campañas de difusión
Rango de intensidade da axuda
A intensidade da axuda poderá chegar: <ul style="list-style-type: none">
• Para proxectos produtivos: 80 % do custe do proxecto
• Para proxectos non produtivos: 100 % do custe do proxecto

5.7 Carácter integrado e multisectorial da estratexia

A EDLP do candidato a GALP Costa da Morte é de carácter integrado, xa que reúne na mesma cadea de valor ao sector extractivo (pesca e marisqueo) coa produción, transformación e comercialización; ademais de conectar as funcións económicas do sector extractivo e os insumos e recursos do Sector do Mar co resto das actividades económicas relacionadas co Mar, no seguinte sentido:

- O obxectivo estratéxico 1 (Fomento e Diversificación produtiva da Pesca Artesanal) subdivídese en liñas estratéxicas orientadas a mellorar os procesos de transformación e valor de comercialización dos recursos extractivos da pesca. O carácter integrador da EDLP é, neste caso, de natureza económico-productiva (afecta a relación entre pescadores, organizacións pesqueiras, organizacións de produtores e comercializadores), pero tamén é de natureza institucional, xa que está chamada a transformar os mecanismos de gobernanza do sector pesqueiro, xa o éxito dos proxectos que se promocionen baixo as medidas das liñas 1.1 (Mantemento da actividade vinculada co mar) e 1.2 (extracción de insumos das actividades marítimas para outras actividades produtivas) dependerán da coordinación entre comunidades pesqueiras, asociacións de produtores, comercializadores nunha busca de acordos de suma positiva que, en definitiva, permitan obter máis valor engadido (mais valor económico) dos produtos da pesca.
- A mellora do valor engadido dos produtos da pesca converte ao produto pesqueiro nun insumo moito máis visible da cadea de valor do sector hostaleiro, en liña coa meta obxectivos específicos establecidos para o Obxectivo Estratéxico 2 (Competitividade Sostible das Actividades relacionadas co Mar): compatibilizar o aproveitamento dos recursos do Mar para a diversificación en novas actividades produtivas. A dispoñibilidade de produtos mellorados na súa paquetización e/ou transformación, as campañas promocionais dos produtos da Pesca Artesanal, ou a posta no mercado dos produtos en canais de comercialización “gourmet” posician o produto pesqueiro da Costa da Morte e melloran a imaxe da Costa da Morte como destino turístico. Mais aínda, poden axudar a promocionar o turismo gastronómico como unha das liñas de creación e paquetización de actividades, sen esquecer nunca de que este valor engadido estará ligado a unha imaxe de sustentabilidade e innovación, como se explicará en apartados posteriores.
- A capacitación do sector é unha variable imprescindible para que os axentes económicos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

vinculados ao Mar sexan quen de aprender a percibir a complementariedade entre as súas actividades. Neste sentido, o candidato a GALP Costa da Morte fomentará a integración de diferentes categorías de axentes (pescadores-productores; pescadores-hosteleiros; pescadores ou produtores-grupos de Investigación) para que o seu traballo conxunto e horizontal para reunir talento, compartir obxectivos, e consensuar un camiño ou plan de acción na posta en marcha de novas actividades produtivas.

Doutra banda, existen variables de integración transversal entre as liñas de acción da EDLP que redundan en favor do cumprimento dos seus obxectivos específicos. En concreto, a difusión e a promoción dos insumos e as actividades relacionadas con Mar percorren de forma transversal toda a EDLP a través da inclusión de medidas concretas para promocionar os produtos da Pesca Artesanal e os seus derivados, para visibilizar o valor ambiental e natural do territorio, para fomentar e promocionar o xeodestino Costa da Morte a través das TIC, para visibilizar a Cultura Mariñeira, ou para paquetizar os recursos ambientais, gastronómicos, pesqueiros e patrimoniais en produtos e actividades relacionados co Mar. A finalidade última da transversalidade da difusión e que os recursos do Sector do Mar se integren na cadea de valor doutras actividades, e tamén que a visibilidade desas actividades produtivas e dos recursos do Mar teñan un efecto multiplicador en calquera das actividades relacionadas co Mar que se inclúen nesta EDLP.

En segundo lugar, a EDLP proposta polo candidato a GALP Costa da Morte ten un innegable carácter **multisectorial**. Partindo da identidade mariñeira da zona, e do peso específico da actividade extractiva, a EDLP apunta a unha estratexia de diversificación da función produtiva do territorio que xira en torno a dous eixos: a innovación, e o efecto multiplicador dos recursos do Sector do Mar na función produtiva da Economía da Costa da Morte:

1. A innovación é unha variable de diversificación e mellora que se aplica tanto á actividade extractiva en sí mesma, como á mellora da transformación e posta no mercado dos produtos da Pesca ou á aposta por actividades relacionadas coa Economía Azul e a sostenibilidade dos recursos do Mar, como se analizará en apartados posteriores. A innovación é un criterio multisectorial, aplicado á actividades extractivas e a transformación dos seus produtos na súa versión tecnolóxica, pero tamén é un criterio multisectorial aplicado aos modelos de negocio

relacionados coa actividade extractiva e á actividade hostaleira, como se pode deducir das liñas *Mellora dos proxectos e procesos de comercialización dos produtos da Pesca Artesanal (1.1.1)*, *1.2.1 (Xeneración de novos produtos da pesca e os seus procesados)*, e *2.2.1 (Apoio conxunto ao xeodestino Costa da Morte, con especial énfase na súa consideración como destino accesible)*.

2. A multisectorialidad da EDLP xira así mesmo en torno ao efecto multiplicador dos recursos do Sector do Mar na función produtiva da Economía da Costa da Morte: os recursos da pesca extractiva, a súa versión “transformada”, o recursos patrimoniais (materiais e inmateriais) relacionados co Mar e os recursos ambientais da zona costeira se poñen a disposición do sector da Hostalería (dados os resultados obtidos no período de programación 2007-2013), e tamén ao servizo das actividades relacionadas coa Economía Azul, fundamentalmente daquelas que poden dar un uso sustentable e de alto valor engadido aos descartes, como forma de contribuír á progresiva posta en marcha da obriga de desembarco de descartes prevista na lexislación e no Regulamento FEMP.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.8 Carácter innovador da estratexia

O carácter innovador da EDLP do candidato a GALP Costa da Morte ten unha dobre dimensión tecnolóxica e de negocio, e transversalmente nos modelos de gobernanza:

- A EDLP contén liñas claramente orientadas á innovación nos modelos de negocio, moi especialmente aplicados aos modelos de comercialización dos produtos da pesca e os seus derivados (liña 1.1.1.), pero tamén mediante innovacións de negocio semi-disruptivas que permitan poñer en valor o carácter “sostible” da pesca da costa da Morte, mediante marcas de garantía ambiental, ecoetiquetas ou melloras na trazabilidade do produto (liña 1.1.3). As innovacións nos modelos de negocio tamén se aplicarán ás actividades hostaleiras e á xestión do Xeodestino mediante a aplicación das TIC ou o fomento da oferta para un turismo accesible (Liña 2.2.1).
- Esta EDLP fai unha aposta clara por a innovación tecnolóxica aplicada ao Sector do Mar, ben mediante solucións incrementais, ou ben mediante innovacións semi-disruptivas. Entre as primeiras (incrementais) podemos citar as medidas que promocionan a mellora da eficiencia enerxética de buques, instalacións portuarias, edificios e equipamentos (medida 1.1.3.4 e 1.1.3.5), e as medidas de fomento da innovación no tratamento e transformación dos produtos pesqueiros (medida 1.2.1.1). Pero tamén se inclúen liñas para o fomento da innovación tecnolóxica semi-disruptiva: existe unha aposta decidida polas actividades biotecnolóxicas vinculadas á Economía Azul no tratamento e utilización de descartes (medidas 1.1.2.1 e 1.1.3.2).
- Por último, a implementación das medidas descritas require dunha necesaria cooperación horizontal entre os diferentes actores do sector extractivo e comercializador con sectores tan diversos como a industria biotecnolóxica, os grupos de Investigación de Universidades, os posibles business angels ou grupos de inversión, garantindo unha maior participación dos actores da Pesca na toma de decisións e nos procesos de xestión dos recursos que xeneran e utilizan. O principal resultado desta innovación nos modelos de gobernanza debe ser a colaboración e xeración de sinerxías entre os distintos axentes galegos relacionados coa pesca e a acuicultura, facilitando a creación de Plataformas con información útil que faciliten a colaboración multidisciplinar entre o sector da Pesca e outros sectores produtivos.

5.9 Contribución da estratexia á creación de emprego

Incidencia que se espera da estratexia sobre o emprego. Medidas para promover o aumento do emprego. Creación de novas oportunidades para mulleres e mocidade.

A estratexia de desenvolvemento local participativo (EDLP) elaborada polo grupo de acción local da Costa da Morte está especificamente deseñada baixo a prioridade da creación do emprego.

Neste sentido, practicamente todas as medidas establecidas no plan de acción contemplan como indicador o de “creación de emprego”, así como en moitas ocasións o indicador “novas empresas creadas”.

Por outra banda, nos criterios de selección de operacións que se estableceron na presente EDLP toma un papel relevante o criterio de creación de emprego. Ademais compre sinalar que, este criterio de valoración, ten unha baremación superior se a creación de emprego é de mulleres ou xoves (ata 30 anos segundo a Lei 6/2012, de 19 de xuño, de Xuventude de Galicia).

Ademais, a medida 3.2.4 que leva por título “*Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras e relacionadas co mar en igualdade de condicións*” está especificamente deseñada para as mulleres.

En canto aos xoves, na EDLP se contemplan medidas dirixidas ao apoio aos emprendedores (*liña de actuación 3.1 Capacitación: apoio a emprendedores do Mar e aceleración de empresas*) así como accións de mellora da formación para a realización de actividades conexas ou complementarias ás actividades pesqueiras (*liña de actuación 3.2*). Ademais se establecen criterios de valoración específicos para os xoves, tanto na creación de emprego como na creación de empresas.

En base a este deseño da EDLP o grupo de acción local Costa da Morte espera contribuír dun modo importante á creación de emprego na zona costeira.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.10 Contribución da estratexia á promoción da igualdade entre homes e mulleres e á non discriminación

A contribución da EDLP á promoción da igualdade entre homes e mulleres e á non discriminación artículase en torno a catro eixos básicos:

➔ Medidas de Responsabilidade do candidato a GALP Costa da Morte:

Dentro das medidas RSC que o futuro GALP Costa da Morte pretende adoptar, e que xa foron presentadas á consideración da Consellería do Mar, atópanse medidas directamente relacionadas coa promoción da igualdade de xénero e á non discriminación, entre outras:

A presidencia do GALP convocará as xuntanzas da Xunta Directiva en horario que sexa compatible coa conciliación da vida persoal e familiar das mulleres que formen parte da mesma.

Cando a porcentaxe de mulleres na Xunta Directiva sexa inferior ao 50% tentarase chegar a un acordo para que as entidades que estean na Xunta Directiva nomeen mais mulleres como representantes co fin de acadar a dita porcentaxe.

Procurarase o re-equilibrio da presenza feminina en sectores tradicionalmente masculinizados e vinculados ao mar, co obxecto de equilibrar a participación das mulleres neses sectores.

A Xunta Directiva propondrá, sempre que así o acorde, que sexan as mulleres da Xunta Directiva as que acudan aos actos en representación do GALP aos que sexan invitado este, ou cando menos que haxa unha representación equilibrada de mulleres en ditos actos.

Prestarase un especial atención a aquelas mulleres con idades comprendidas entre os 25 e 45, polas cargas familiares con fillos novos, de xeito que poidan participar de xeito efectivo nas xuntanzas da Xunta Directiva.

- ### ➔ Medidas específicas na EDLP (Medida 3.2.4): Medidas de conciliación da vida familiar e laboral que faciliten a incorporación da muller ás actividades pesqueiras relacionadas co mar en igualdade de condicións. Baixo esta medida se promoverán proxectos tales como:
- Talleres e xornadas sobre a igualdade de xénero, conciliación da vida familiar e laboral
  - Accións de cara o deseño, implantación e posta en marcha de Plans de Igualdade
  - Accións de fomento, formación e funcionamento de entidades asociativas femininas para a defensa da conciliación.
  - Accións de cara racionalización de horarios, habilitacións de embarcacións para o enrole de mulleres
  - Accións de empoderamento e participación social das mulleres

O obxectivo último destas medidas é promover a corresponsabilidade e o cambio nos usos do tempo, e garantir unha adecuada igualdade de oportunidades no acceso aos empregos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

das actividades relacionadas co Mar, que aínda acusa elevadas porcentaxes de masculinización.

➔ Medidas de fomento de actividades “feminizadas” (Cultura mariñeira):

Ao longo da elaboración do diagnóstico desta EDLP, púxose de manifesto que as mulleres de Costa da Morte son a principais depositarias da cultura inmaterial asociada á Cultura Mariñeira, en cuestión que van dende o coñecido Encaixe de Camariñas ata as tradicións orais e musicais asociadas ao Mar. Por iso, a EDLP contén entre as súas medidas a promoción de proxectos asociados á visibilización da Cultura Mariñeira, que presumimos serán promovidos fundamentalmente por mulleres. Máis aínda, promoverase especialmente a presenza de mulleres nas accións de capacitación e aceleración de empresas previstas n aliña 3.1. con fin de empoderar ás mulleres cara á posta en marcha das súas propias iniciativas empresarias relacionadas coa Cultura Mariñeira.

➔ Criterios de selección de operacións.

Como se establece na “Guía para a elaboración das Estratexias de desenvolvemento local das zonas pesqueiras”, os GALP deseñarán un procedemento non discriminatorio e transparente de selección, e fixaran criterios de selección das operacións que eviten o conflito de intereses, de modo que polo menos o 50% dos votos nas decisións de selección proveñan de socios que non sexan autoridades públicas, e permitan efectuar a selección por procedemento escrito.

Entre os criterios de selección de operación, e en caso de que se produza un empate, primaranse aqueles proxectos que están promovidos por mulleres, especialmente por mulleres que teñan especiais dificultades de inserción laboral (paradas de longa duración e mulleres maiores de 45 anos).

5.11 Contribución ao principio de desenvolvemento sostible

A sustentabilidade dos recursos do Sector do Mar está na base da concepción desta EDLP, e mesmo da misión definida polos seus axentes nas sesións de participación desenvolvidas ao longo dos meses de outubro e novembro.

O principio de desenvolvemento sostible (ou sustentable), Segundo a Comisión Mundial do Medio Ambiente e Desenvolvemento das Nacións Unidas, o desenvolvemento sustentable persegue “satisfacer as necesidades do presente sen poñer en perigo a capacidade das xeracións futuras, para cubrir as súas propias necesidades”. O desenvolvemento sustentable esixe pois

compatibilizar a xestión do curto prazo coa xestión do longo prazo do recursos ofrecidos polo sector do Mer. Nesta EDLP, o principio do desenvolvemento sostible artículase en varias dimensións:

1. O principio da sostenibilidade aplícase ao incremento do valor engadido dos produtos pesqueiros e marisqueiros, como unha fórmula de asegurar un maior valor económico do recurso pesqueiro para a propia comunidade pesqueira sen esquilimalo.
2. Unha parte das innovacións de proceso van directamente dirixidas á protección dos recursos pesqueiros, en concreto, as medidas orientadas ao reforzo da vixilancia.
3. A sostenibilidade tamén implica unha redución na utilización dos recursos enerxéticos necesarios para o desenvolvemento das actividades pesqueiras en buques e instalación portuarias.
4. A sostenibilidade do recurso se maximiza a través de estratexias innovadoras de aproveitamento dos descartes como materia prima para novos subprodutos.
5. Ademais, a sostenibilidade é o alicerce sobre o que se levantan a a maioría das activades de difusión, concienciación e educación ambiental destinadas ao mantemento ambiental do territorio e os recursos costeiros.

5.12 Complementariedade, coordinación e cooperación con outros instrumentos ou intervencións na zona

Indicar se existen sistemas de coordinación que garantan unha sinerxía con outros fondos, instrumentos ou políticas territoriais. Describíranse os sistemas que garantan a coherencia da estratexia coas intervencións doutros programas e liñas de axuda que se implanten no territorio, en particular con outros programas de desenvolvemento local de filosofía Leader.

Na Costa da Morte existen dous Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR), que baixo a mesma metodoloxía que aplicamos no FEMP para os GALP, desenvolven actuacións no seu ámbito de actuación.

Neste sentido, un GDR é unha asociación sen ánimo de lucro que se constitúe coa finalidade de ser o núcleo de integración e representación dos diferentes axentes territoriais, institucionais, sociais e económicos, tanto públicos como privados, interesados en promover o desenvolvemento do seu territorio de actuación.

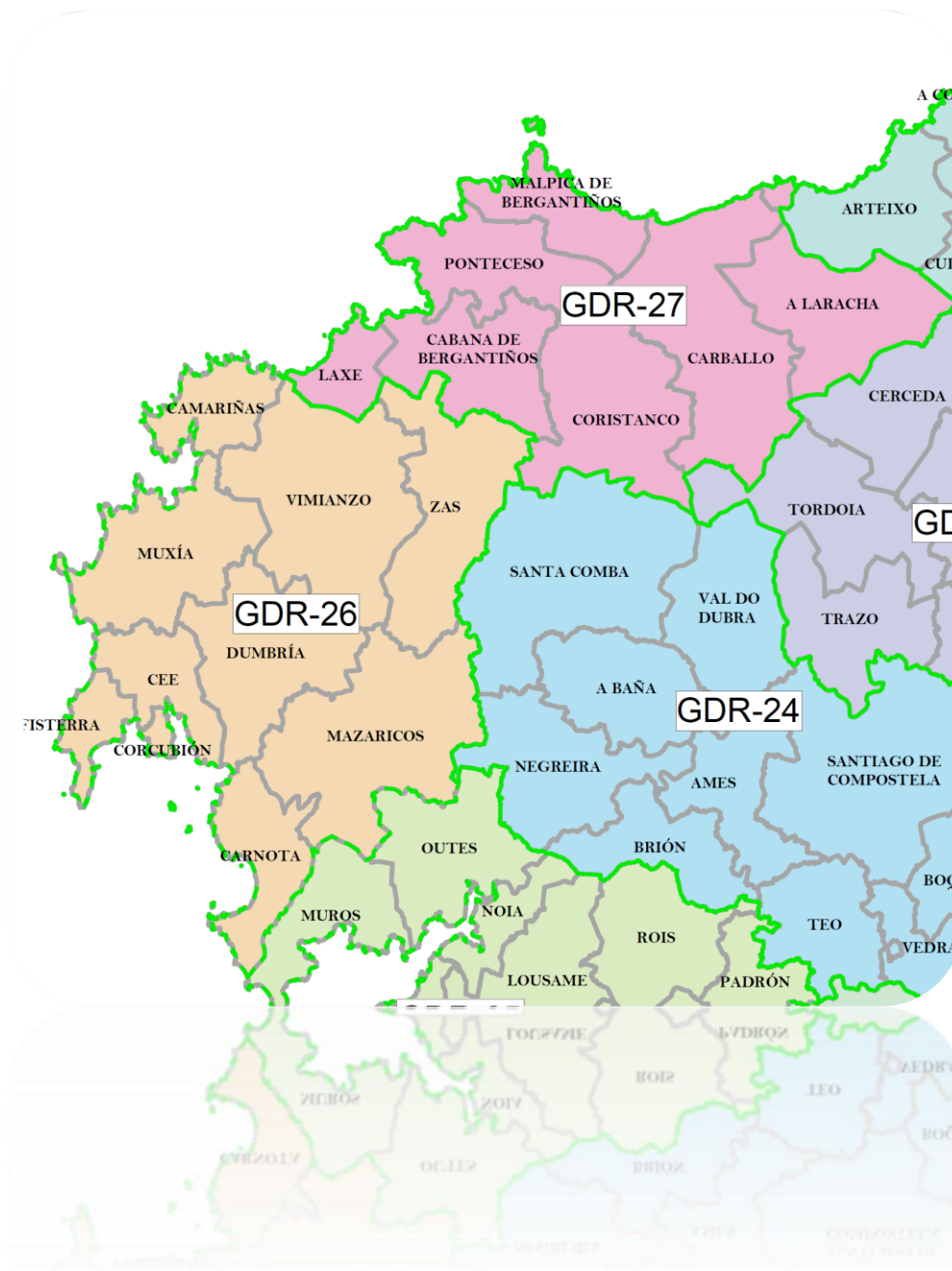
Concretamente, no ámbito territorial do Grupo de acción local do sector pesqueiro (GALP) Costa da Morte, coinciden os GDR 26 e 27.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mapa dos GDR. Fonte: Agader

O ámbito territorial de actuación do GDR Costa da Morte (26) son os termos municipais de Camariñas, Carnota, Cee, Corcubión, Dumbría, Fisterra, Mazaricos, Muxía, Vimianzo e Zas. Pola

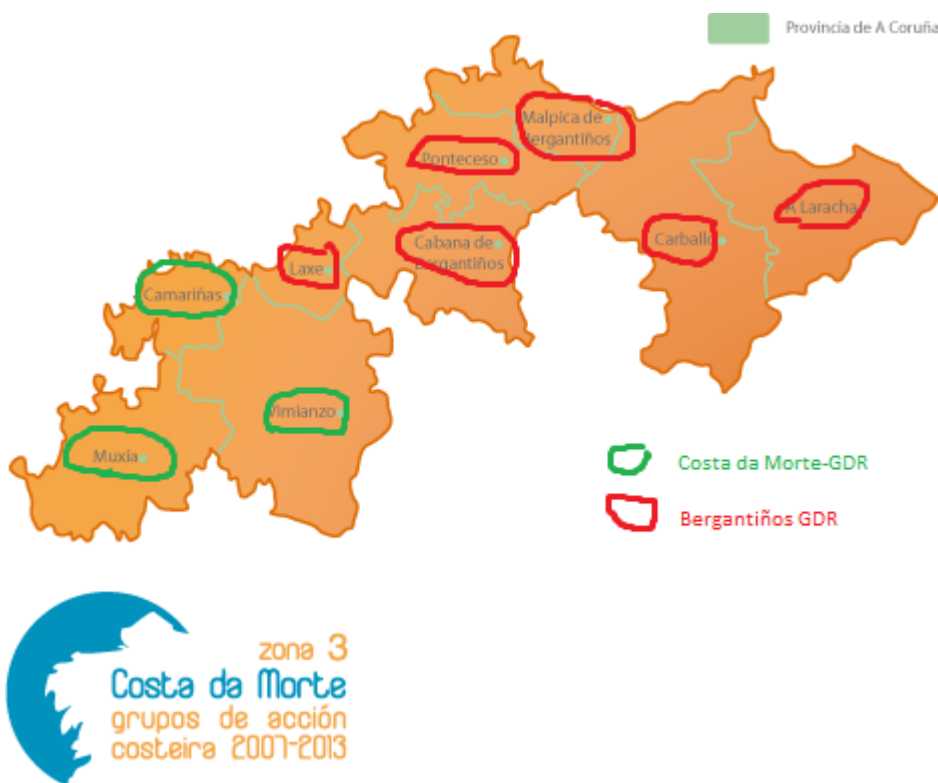
Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

súa banda, o GDR 27 Bergantiños está conformado polos termos municipais de Cabana de Bergantiños, Carballo, Coristanco, A Laracha, Laxe, Malpica de Bergantiños y Ponteceso.

Así se comparamos estes GDR co ámbito territorial do grupo de acción local Costa da Morte, podemos mostrar o seguinte mapa:

Os GDR xestionan o Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER), cuxo período de programación coincide co do Fondo Europeo Marítimo e da Pesca (FEMP), isto é 2014-2020.

Os obxectivos do FEADER para este período son:

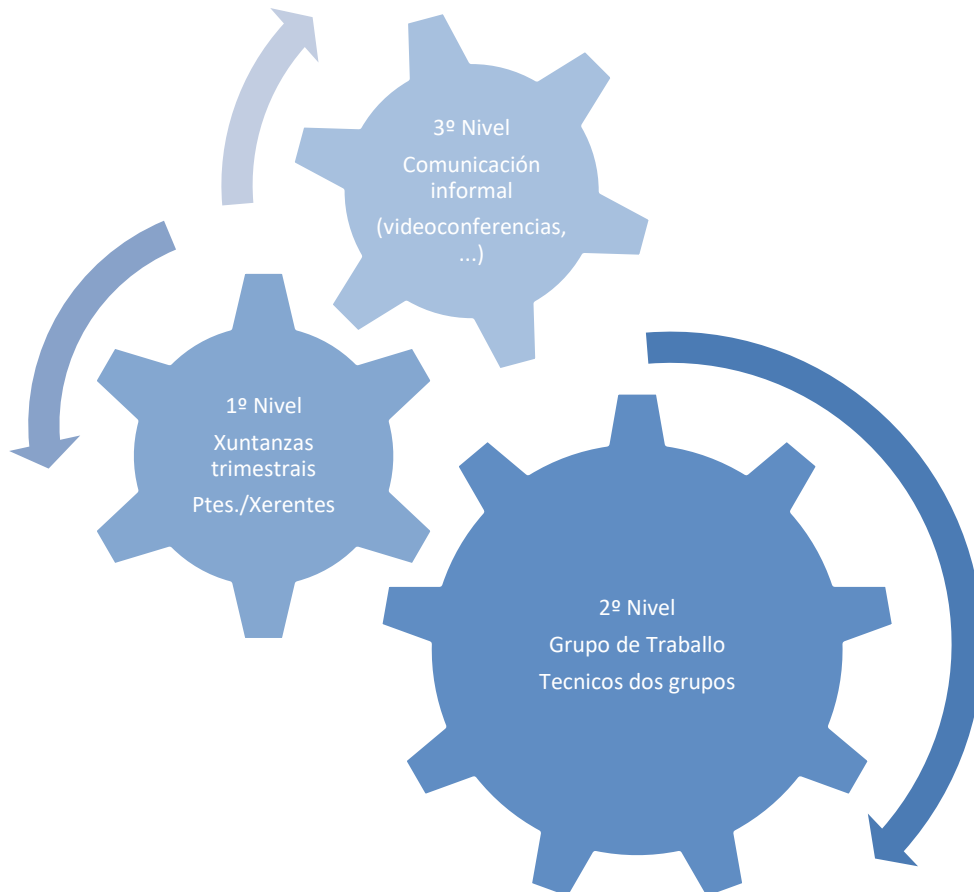
- fomentar a competitividade da agricultura
- garantir a xestión sostible dos recursos naturais e a acción polo clima
- acadar un desenvolvemento territorial equilibrado das economías e comunidades rurais incluíndo a creación e conservación do emprego.

A coordinación do GALP Costa da Morte cos GDR 26 e 27 se instrumentará do seguinte xeito:

- Un **primeiro nivel**, será de xuntanzas trimestrais entre os Presidentes/as e xerentes dos grupos, co fin de avaliar o grado de execución das estratexias e as posibles da modificacións da mesma a efectos de adaptarse a novas necesidades.
- Un **segundo nivel**, estará composto por un grupo de traballo formado polos distintos técnicos do GALP e dos GDR, no que se analicen os diferentes proxectos presentados, antes da súa aprobación, a efectos de determinar a coherencia da axuda proposta entre os distintos fondos, as posibilidades de reconducir determinados proxectos a outros fondos ou a necesidade de por en común un proxecto conxunto financiado polos distintos grupos. Estas xuntanzas terán lugar unha vez finalizada a fase de presentación de proxectos e antes de proceder a súa aprobación.
- Un **terceiro nivel**, estará formado por unha comunicación informal entre os distintos traballadores dos grupos, utilizando preferentemente as novas tecnoloxías de comunicación para aumentar a súa coordinación e coñecemento do territorio.

Neste apartado podemos destacar tamén a existencia de ADLs e técnicos municipais, como elementos de apoio do GALP, e como un nexo de unión importante a hora de chegar e de dar a coñecer, difundir e comunicar o funcionamento e actuacións levadas a cabo polo GALP.

A asociación Afriprodel, de forte implantación no territorio, formada por técnico municipais, xa supuxo no período 2007-2013 un instrumento importante de colaboración, tanto na xestión de proxectos, coma na difusión do GAC, así como axentes de enlace entre potenciais promotores e o propio GAC. Na nova programación de axudas manterase esta colaboración estreita con este colectivo, fundamental para chegar aos posibles promotores e informais das novas liñas de actuación durante todo o período.

Afriprodel ten como actividade principal o desenvolvemento local a través dos concellos. Este colectivo asesora en temas de formación, emprendemento, emprego e dinamización, serven de nexo entre os potenciais promotores e o GALP, colaboran na difusión de aspectos relacionados cos GALP e fan chegar as novas e información relativa coas axudas, co programa e coas actividades que se desenvolven no GALP.

Fondos comunitarios

Por outra banda, o candidato a GALP Costa da Morte, a través do equipo técnico, manterá unha coordinación cos responsables dos seguintes **fondos comunitarios**:

- Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER) 2014-2020 (Regulamento (UE) nº 1303/2013, do 17 de decembro)

As actuacións que se cofinanciarán co PO FEDER Galicia 2014-2020 están relacionadas fundamentalmente co impulso das seguintes **prioridades** estratéxicas: a investigación e a innovación; as tecnoloxías da información e a comunicación; a competitividade das PEME; unha economía baixa en carbono; a adaptación ao cambio climático e a prevención de riscos; a protección ambiental e a promoción da eficiencia de recursos; a promoción da inclusión social e a loita contra a pobreza e a discriminación; e o investimento en educación e formación.

No PO FEDER se destaca que Galicia participa, dentro do obxectivo de cooperación territorial europea, no Programa de cooperación transfronteiriza España-Portugal (POCTEP), nos programas transnacionais Espazo Suroeste Europeo (SUDOE) e Espazo Atlántico e PO interrexional. Neste sentido cabe resaltar que, no marco do POCTEP, se aprobou a primeira RIS3 transfronteiriza totalmente vertebrada coa de Galicia e a Rexión Norte de Portugal. Por outra parte, Galicia é unha das rexións que forman parte do ámbito da ITI Azul, desenvolvida para responder aos retos formulados pola Estratexia atlántica. Neste sentido, na selección das prioridades de investimento e dos obxectivos específicos formulados no programa operativo, analizouse a coherencia cos obxectivos formulados nos programas de cooperación territorial, tendo en conta, ademais, o importante papel que o Fondo Europeo Marítimo e de Pesca ten no ámbito da Estratexia Atlántica.

Por outra banda, dentro das prioridades do Reto 1 destacar a 1.4 Modernización dos sectores primarios galegos (agricultura, pesca, gandería e forestal) cara á mellora sustentable dos indicadores de eficiencia e rendemento das explotacións e a xeración de produtos e servizos innovadores [**Modernización sectores primarios**]. As accións dirixidas a mellorar a competitividade das pemes, do sector agrícola e do sector da pesca e a acuicultura do obxectivo temático 3 acaparan o 16,4% do PO.

A sección 8 do PO FEDER regula a coordinación entre os fondos, o FEADER, o FEMP e outros instrumentos de financiamento da unión e nacionais, así como co BEI.

Nesta sección xa se propoñen algunhas medidas para a correcta coordinación dos fondos,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

como poden ser as seguintes:

- **1. Comité de Coordinación de Fondos EIE na Costa da Morte:** Este comité debería estar formado por cada un dos representantes dos fondos na zona de actuación. Sen prexuízo da súa concreción posterior poderíase formarse un comité cos seguintes membros:
  - Representante do FEMP: o Presidente do GALP Costa da Morte
  - Representante do FEADER: os Presidentes dos GDR 26 e 27
  - Representantes do FSE e FEDER: os Alcaldes do concellos do GALP
- **2. Redes temáticas.** Servirán para a coordinación das principais políticas financiadas nos programas operativos. Responden ao principio de coordinación, partenariado e gobernanza multinivel. En relación co FEDER, hai que mencionar o papel coordinador das seguintes redes:
  - Rede de políticas de I+D+i.
  - Rede de Iniciativas Urbanas: responsables dos concellos das políticas urbanas
  - Rede de Autoridades Ambientais: responsables dos concellos e da Xunta de Galicia
  - Rede de Políticas de Igualdade entre Mulleres e Homes: responsables de entidades do sector pesca, publico, social e económico do GALP.

Por último sinalar que o propio PO FEDER establece que a coordinación co FEMP se centrará nos seguintes aspectos:

- Obxectivos temáticos 3, 4 e 6, onde os dous fondos operan desde diferentes ámbitos de intervención.
No marco do **OT 3**, o FEMP prevé investimentos relacionados coa competitividade e a viabilidade do sector da pesca costeira artesanal e a mellora das condicións de seguridade e o traballo, co apoio á asociación entre investigadores e pescadores, co fomento da acuicultura e de novas empresas acuícolas sustentables, e coa incentivación dos sectores da transformación e a comercialización. Mentres que o FEDER mostra a súa correspondencia e complementariedade neste OT, a través das actuacións previstas de apoyo financeiro a persoas emprendedoras e a novas pemes e de incremento da presenza das pemes galegas nos mercados exteriores.

Relacionado co OT 4, o FEMP contribuirá ao aumento da eficiencia enerxética e á mitigación do cambio climático a través de actuacións de investimentos a bordo e de substitución ou modernización de motores principais ou auxiliares, e de investimentos de reconversión a fontes de enerxía renovables no sector da acuicultura. Mentres que o FEDER mostra a súa correspondencia e complementariedade neste OT, a través do apoyo a actuacións de fomento da biomasa térmica en pemes e de impulso do uso de enerxías renovables nas empresas e infraestruturas públicas, incluídos os edificios públicos, e nas vivendas, así como as de fomento da mobilidade urbana sustentable: transporte urbano limpo, transporte colectivo, conexión urbana-rural, melloras da rede viaria, transporte ciclista, peonil, mobilidade eléctrica e desenvolvemento de sistemas de subministración de enerxías limpas.

No marco do OT 6, o FEMP contribuirá á conservación e protección ambiental a través de

actuacións vinculadas principalmente coa redución do impacto da pesca no medio mariño, coa protección e recuperación da biodiversidade e dos ecosistemas acuáticos, e coa potenciación do uso dunha acuicultura eficiente no uso dos recursos. Mentres que o FEDER mostra a súa correspondencia e complementariedade neste OT, a través das actuacións previstas de prevención e redución de residuos, incluíndo a separación, recollida selectiva e reciclaxe de residuos domésticos e industriais; de investimentos en infraestruturas de saneamento, depuración e reutilización de augas residuais e de mellora da calidade da auga, de actuacións de posta en valor dos recursos culturais e patrimoniais e de preservación do patrimonio material e inmaterial, e de investimentos de conservación da biodiversidade da rexión que garantan a mellora do estado dos hábitats e das especies.

- Fondo Social Europeo (FSE) 2014-2020

Este Programa Operativo aínda non foi aprobado pola Comisión Europea. Prevese a súa aprobación antes de decembro/2015.

En calquera caso, os eixes prioritarios do FSE serán os seguintes:

- Eixe 1: Promover a sustentabilidade e a calidade no emprego e favorecer a mobilidade laboral
- Eixe 2: Promover a inclusión social, loitar contra a pobreza e calquera forma de discriminación
- **Eixe 3: Investimento en educación, formación e mellora das competencias profesionais e o aprendizaxe permanente**
- Eixe 4: Mellora da capacidade institucional dos axentes e autoridades públicas e a eficiencia da Administración Pública
- Eixe 5: Integración sostible no mercado de traballo das persoas xoves que non se atopan empregadas, nin participan en actividades de educación nin formación, en particular no contexto da Garantía Xuvenil.
- Eixe: Innovación Social
- Eixe: Cooperación Transnacional

O GALP Costa da Morte prestará especial atención ao Eixo 3, por canto na presente EDLP prevese investimentos en **capacitación e ampliación das competencias** dentro do **obxectivo estratéxico 3 da EDLP**.

En cuanto a las autoridades que xestionarán el programa FSE a continuación se mostra el cadro (elaborado por la UAFSE) resumen:

Figura 2: Autoridades para el periodo de programación 2014-2020

AUTORIDAD DE GESTIÓN	Unidad Administradora del FSE
AUTORIDAD DE CERTIFICACIÓN	Unidad Administradora del FSE
AUTORIDAD DE AUDITORÍA	Intervención General del Estado (Nacionales)
	Intervenciones generales de las CCAA (Regionales)
ORGANISMOS INTERMEDIOS	O.I. de la Administración General del Estado
	O.I. de las comunidades autónomas
	O.I. privados
ORGANISMOS COLABORADORES	NO EXISTEN
Beneficiarios públicos y privados	

Outros instrumentos de la Unión Europea que inciden sobre el Obxectivo Temático 3 (FEMP)

Se invita a las pemes a que fagan uso de los fondos de **COSME** y de **Europa Creativa**.

Se invita a las pymes a que participen en el conjunto del programa Horizonte 2020 y en particular en su componente Liderazgo industrial:

Las acciones de liderazgo en tecnoloxías industriales y de capacitación (LEIT) se concentran en TIC, nanotecnoloxías, nuevos materiales, biotecnología, fabricación avanzada y aeroespacial.

El acceso a la financiación de riesgo fomenta la financiación privada y el capital riesgo. En el pilar «Acceso a la financiación de riesgo», Horizonte 2020 ayudará a las empresas y a otro tipo de organizaciones del ámbito de I+i a facilitarles el acceso a préstamos, garantías, contragarantías, capital, financiación intermedia tipo «mez-zanine» y productos híbridos.

Innovación en las PYME es un elemento prospectivo de los Fondos EIE, que incluye el instrumento para las pymes, el apoyo a la iniciativa **EUREKA/Eurostars** que financia proyectos colaborativos transnacionales de pymes dedicadas a la investigación intensiva, así como varias acciones que tienen como objetivo el desarrollo y la prestación de mejores servicios de apoyo a la innovación en las pymes.

Con unos 3000 millones EUR de financiación para el periodo 2014-2020, el instrumento para las pymes ayuda a desarrollar ideas innovadoras y pioneras que estén listas para su comercialización en el mercado internacional. Las actividades que se acogen a financiación y las convocatorias de

propuestas se describen en el programa de trabajo de 2014-2015.

Los instrumentos financieros de **Horizonte 2020** se pueden combinar con los de COSME. Más información sobre las entidades financieras y los fondos que ofrecen financiación del riesgo avalada por la UE.

El **Banco Europeo de Inversiones (BEI)** y el **Fondo Europeo de Inversiones (FEI)** desempeñan un papel destacado en la aplicación de cada uno de los mecanismos de los instrumentos financieros en colaboración con la Comisión y en su nombre.

La Agencia Ejecutiva para las Pequeñas y Medianas Empresas (EASME) se creó por la Comisión para gestionar varios programas de la UE, incluidos la mayoría de COSME, la red Enterprise Europe Network (EEN) y parte de Horizonte 2020 —en concreto «Innovación en las PYME» y «Liderazgo en tecnologías industriales y de capacitación».

Europa Creativa: la comunicación de Europa 2020 de la Comisión destaca que la UE debe proporcionar condiciones marco más atractivas para la innovación y la creatividad. Los sectores cultural y creativo son por lo tanto una fuente de ideas innovadoras que se pueden transformar en productos y servicios y que, a su vez, pueden ayudar a generar crecimiento y empleo y hacer frente a los cambios sociales. Para ayudar a que dichos sectores alcancen todo su potencial económico, resulta necesario mejorar el acceso al crédito, según se explica en la comunicación. El mecanismo de garantía de préstamos para los sectores cultural y creativo, que se introducirá a partir de 2016, responde a dichas necesidades y, gracias a su efecto multiplificador, generará hasta 750 millones EUR para los pequeños negocios activos de estos dos sectores.

No existen excepciones respecto al principio de no acumulación en las normativas sobre Europa Creativa y COSME. Sin embargo, es posible combinar los instrumentos financieros con subvenciones, bonificaciones de interés y subvenciones de comisiones de garantía..

Plan de acción para unha estratexia marítima na rexión atlántica

Ademais destes fondos comunitarios, compre que o GALP Costa da Morte teña en conta a efectos de manter a coherencia cos demais instrumentos comunitarios, o **Plan de acción para una estrategia marítima en la región atlántica** que establece as seguintes prioridades:

- Prioridade 1: fomentar o espírito empresarial e a innovación. Obxectivos:
  - Posta en común de coñecementos entre as institucións de ensinanza superior, as empresas e os centros de investigación.
  - Reforzo da competitividade e das capacidades de innovación na economía marítima de la rexión atlántica
  - Favorecer a adaptación e a diversificación das actividades económicas, promovendo o potencial da rexión atlántica.
- Prioridade 2: protexer, garantir e desenvolver o potencial do medio mariño e costeiro do Atlántico. Obxectivos:
  - Mellorar a seguridade e a protección marítimas
  - Exploración e protección das augas mariñas e as zonas costeiras
  - Xestión sostible dos recursos mariños

- Aproveitamento do potencial do medio mariño e costeiro da rexión atlántica como fonte de enerxías renovables
- Prioridade 3: mellorar a accesibilidade e a conectividade. Obxectivos:
  - Promover a cooperación entre os portos
- Prioridade 4: crear un modelo sostible e socialmente integrador do desenvolvemento rexional. Obxectivos:
  - Promover un mellor coñecemento dos desafíos sociais na rexión atlántica
  - Preservar e promover o patrimonio cultural atlántico

Es importante destacar que este **Plan de Acción del Atlántico** orientará á Comisión na execución dos fondos xestionados directamente, principalmente Horizonte 2020, LIFE +, COSME e os elementos xestionados directamente do Fondo Europeo Marítimo y de Pesca.

Estratexia De Especialización Intelixente De Galicia (Ris 3) 2014-2020

Por último compre mencionar a **ESTRATEGIA DE ESPECIALIZACIÓN INTELIXENTE DE GALICIA (RIS 3) 2014-2020**. Esta estratexia establece en relación ás comunidades pesqueiras os seguintes retos e prioridades:

- **RETO 1.** Novo modelo de Xestión de recursos naturais e culturais baseado na innovación. Modernización dos sectores tradicionais galegos a través da introdución de innovacións que incidan no melloramento da eficiencia e rendemento no uso dos recursos endóxenos e a súa reorientación cara a usos alternativos con maior valor engadido en actividades enerxéticas; acuícolas; farmacolóxicas; cosméticas; alimentarias; e culturais.

Neste sentido, o documento RIS3 destaca que a industria pesqueira, malia a súa contribución á economía e ao emprego, presenta un importante problema medioambiental, derivado dos residuos que produce, por ex. no tocante as conserveiras, o 40-50% da materia prima sería subproduto ou residuo sólido ou no caso das fariñeiras, o serían 5,4 m³/Tn de fariña, segundo os datos do Grupo de Enxeñería Ambiental e Bioprocesos da USC. Non obstante, ditos residuos poden ser fontes valiosas de compoñentes como proteínas, aceites, pigmentos, vitaminas, minerais ou encimas, tendo un uso potencial cara alimentos ou fármacos que valoricen o subproduto e minimicen o impacto ambiental que provocan.

- **P.1.1. Valorización-Mar**
Valorización dos subprodutos e residuos xerados polas cadeas de produción vencelladas ao mar mediante a súa utilización como compoñentes de produtos cosméticos; aditivos alimentarios; aplicacións farmacolóxicas; para conseguir unha diminución significativa nos residuos xerados e acadar un posicionamento nos mercados de produtos innovadores con alto valor engadido.
- **P.1.2. Acuicultura**

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Desenvolvemento do sector acuícola galego para converter á rexión en referente internacional na xeración de novos produtos e servizos de base tecnolóxica aplicados á acuicultura.

- P.1.4. Modernización Sectores Primarios
Modernización dos sectores primarios galegos (agricultura, pesca, gandería e forestal) cara á mellora sostible dos indicadores de eficiencia e rendibilidade das explotacións e á xeración de produtos e servizos innovadores. [Modernización Sectores Primarios]

Con respecto aos actores cos que sería interesante ter relación para o desenvolvemento da presente estratexia, se amosa o cadro de Axentes relevantes do Reto 1 do documento da Ris3:

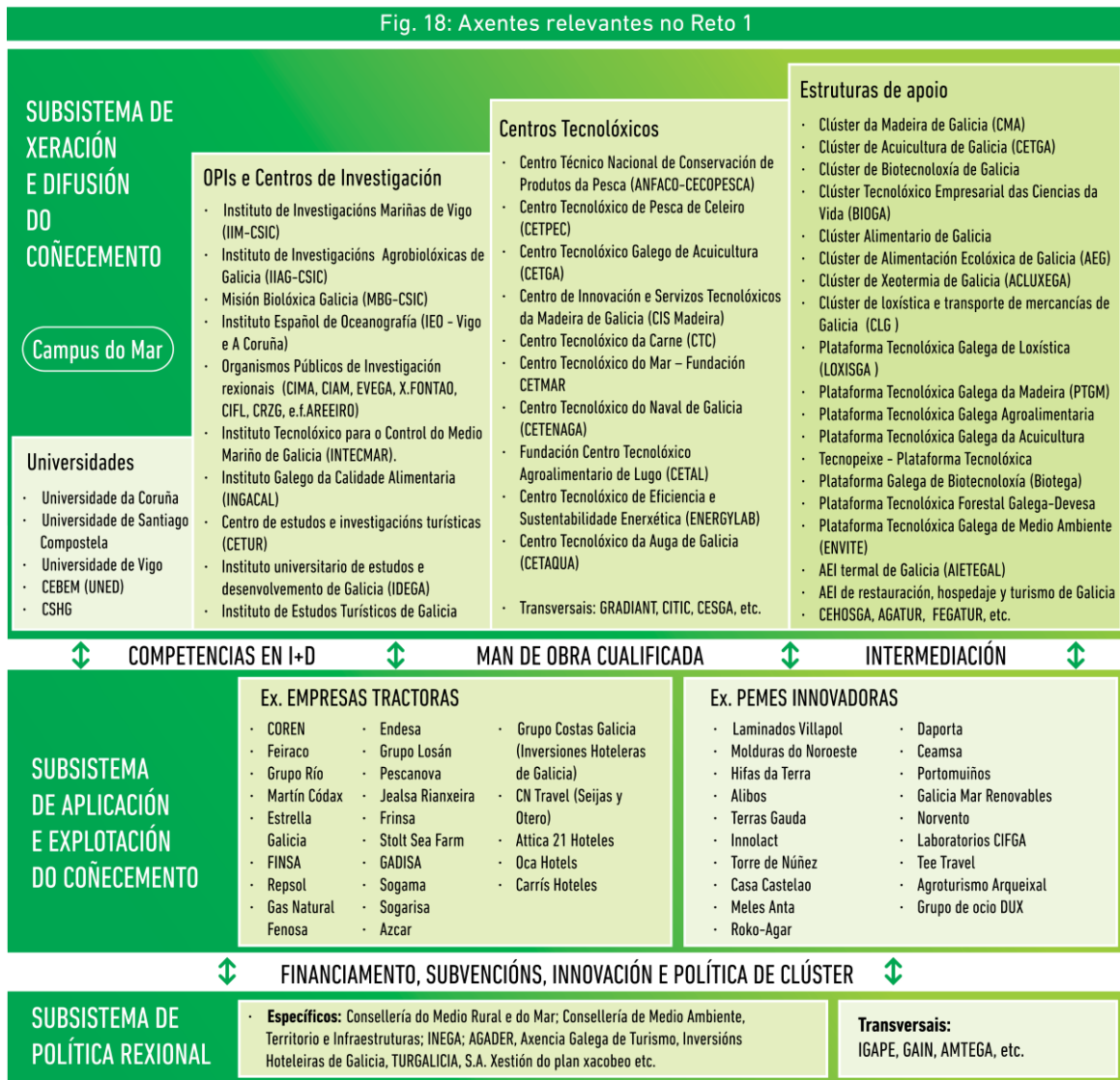

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Fig. 18: Axentes relevantes no Reto 1

Neste sentido, os GALP poderían solicitar a súa inclusión no Consello Asesor da Ris3 en Galicia, que é o órgano consultivo, de coñecemento e orientación para o desenvolvemento da Estratexia RIS3 en Galicia, xa que conta un 20% da cota de participación para representantes da cidadanía (o outro 40% Universidade e centros tecnolóxicos, 20% empresas e 20% Administracións Públicas).

Recapitulando, o GALP Costa da Morte, como entidade colaboradora da Consellería do Mar no xestión do FEMP, terá en conta os seguintes programas operativos de fondos que no período 2014-2020 van a estar vixentes no territorio galego, a efectos de garantir sinerxías con estes fondos e políticas:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- PO FEDER Galicia 2014-2020
- PO FSE Galicia 2014-2020
- PO FEDER Crecemento Intelixente 2014-2020
- PO FEDER Crecemento Sustentable 2014-2020
- PO FEDER Iniciativa PEME 2014-2020
- PO FSE Emprego Xuvenil 2014-2020
- PO FSE Emprego, Formación e Educación 2014-2020
- PO FSE Inclusión Social e a Economía Social 2014-2020
- PO FSE Asistencia Técnica 2014-2020
- PO do Fondo de Axuda Europea para as persoas máis desfavorecidas (FEAD) 2014-2020
- PO CTE Transfronteiriza España-Portugal (POCTEP) 2014-2020
- PO CTE Transnacional Espazo Atlántico 2014-2020
- PO CTE Transnacional Espazo Sudoeste 2014-2020
- PO CTE Interrexional 2014-2020

PLAN ESTRATÉXICO 2015-2020

Por outra banda, terase tamén en conta o **PLAN ESTRATÉXICO 2015-2020 da Xunta de Galicia**, como instrumento de política territorial a ter en conta. Este plan conta con 5 eixes de traballo, no que o **eixe 3** está especialmente centrado nas políticas do sector mar.

Amosase a continuación un cadro resumo dos eixos deste Plan:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

5.13 Redes

Indicar as propostas traballo en rede e cooperación con outros grupos locais, nacionais ou da UE.

O Grupo de Acción Local do sector pesqueiro Costa da Morte vai realizar unha labor de traballo en rede que se basea nos seguintes eixes de actuación:

1. Coordinación co Grupo de Acción Local do sector pesqueiro de Seo de Fisterra, Ría Muros-Noia

Esta coordinación será especialmente intensa no relativo a aqueles proxectos de **diversificación** das actividades do sector pesqueiro cara **actividades turísticas**, posto que se atenderá aos criterios do xeodestino Costa da Morte, que abrangue os municipios de Cabana de Bergantiños, Camariñas, Carballo, Carnota, Cee, Coristanco, Corcubión, Dumbría, Fisterra, A Laracha, Laxe, Malpica de Bergantiños, Mazaricos, Muxía, Ponteceso, Vimianzo y Zas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mapa xeodestino 02. Costa da Morte. Fonte: www.turgalicia.es

A estes efectos, xa se mantivo unha xuntanza informal no mes de novembro de 2015 co GALP do Seo Fisterra, Ria Muros-Noia ao efecto de fixar as posicións de coordinación de ambos grupos. Neste sentido, ademais de intentar promover proxectos de carácter conxunto, existirá en todo momento unha comunicación dos proxectos que afecten ao xeodestino ao abeiro de manter a coherencia das actuacións.

Por poñer un exemplo, se houbo unha iniciativa para elaborar e editar un mapa turístico da zona, este debería tentar abarcar todo o xeodestino, e non soamente a zona do GALP 3 ou 4 illadamente. Ademais, nun proxecto deste tipo, de non realizar un mapa único como se explicou, en todo caso si se gardaría a mesma coherencia entre os distintos mapas que se elaborasen, gardando unha unidade e homoxeneidade mínima nas actuacións.

2. Darase continuidade o proxecto de cooperación que se estivo a desenvolver durante o período 2007-2013, orientado a promoción, difusión e comercialización

do turismo mariñeiro (Mar Galaica) e das campañas promocionais conxuntas (Come o Mar). Neste proxecto estívoe a traballar conxuntamente os setes grupos de acción costeira no período anterior. A intención e de dar un novo impulso o turismo mariñeiro tanto no mercado interior, nacional e internacional.

3. Unha vez posto en marcha o proxecto do GAC 3 Costa da Morte de paquetización de experiencias e paquetización de produtos turísticos de Costa da Morte, a intención deste GALP e dar a posibilidade de incorporarse o mesmo a distintas localidades e empresas turísticas que pertencen a Costa da Morte pero que non están incluídas na zona de actuación do GALP Costa da Morte. A cooperación con estes concellos e novas empresas turísticas realizarase a través do GALP o que pertencen os concellos incluídos na Costa da Morte que non pertencen ó territorio do GALP Costa da Morte.
4. Dos diferentes encontros, visitas de estudio, seminarios e reunións informais xurdiron diferentes propostas e intención de fomentar o traballo en rede e o intercambio de experiencias e coñecementos, a posta en contacto dos diferentes axente económicos e sociais dos diferentes territorios e o fomento de diferentes proxectos de cooperación como pode ser a REDE ATLANTICA DE GRUPOS DE ACCION LOCAL DE PESCA DO ATLANTICO.
5. Dos contactos establecidos no período 2007-2013, puxéronse as bases para desenvolver proxectos de cooperación con diferentes territorios que dispuxeron dun programa no eixo 4 do FEP.
  - a. Proxecto de cooperación de turismo mariñeiro ca costa andaluza, en especial ca zona de Málaga e Cádiz, baseado no intercambio de experiencias, a cooperación na promoción, difusión e comercialización.
  - b. Na comunidade valenciana están a constituírse os grupos na actualidade. Dos contactos realizados cos posibles grupos desta comunidade, establecéronse os primeiros contacto para o intercambio de experiencias (visitas de estudio, reunións de técnicos e persoal directivo, sector marisqueiro, confrarías e acuicultura,...). Despois de esta primeira visita da delegación valenciana o territorio do GALP Costa da Morte, no mes de decembro unha delegación do noso GALP desprazarase a Comunidade Valenciana para poder continuar os contactos, coñecer de primeira mano a realidade do sector e dos futuros galp des comunidade e sentar as bases de futuros plans de cooperación. A idea inicial e poder traballar conxuntamente en temas de turismo relacionado co mar e ca pesca, o patrimonio natural e marítimo e o arte relacionado co mar. Tamén se abre unha vía para intercambio de experiencias en temas de acuicultura e marisqueo como elementos de un proxecto de cooperación en comercialización e incremento do valor engadido deste produtos. Outro tema de interese e a explotación de espazos de indubidable interese natural,

medioambiental e paisaxístico.

- c. Dos contactos con unha delegación do sector da pesca do delta do Danubio e co grupo de traballou na zona no período 2007-2013, sentáronse as bases dun posible proxecto de cooperación, baseado no intercambio de experiencias e de coñecementos en temas relacionado ca pesca, a transformación conserveira das especies autóctonas, a utilización das novas tecnoloxías para a posta en valor do patrimonio e dos recursos patrimoniais e naturais ligados o mar e a pesca. Na primaveira de 2016 esta previsto a realización dunha visita ó territorio do delta do Danubio para coñecer de primeira man o territorio e definir finalmente todas as posibilidades de cooperación. A comercialización e transformación conserveira e un dos aspectos nos que se basará a cooperación. Na visita das dúas delegacións rumanas, amosaron o seu interese por este tema e formaron unha invitación formal para que se trasladase o coñecemento de mariscadores e conserveiros a Rumanía.

6. Colaboración continua cos demais Grupos de Acción Local de Galicia

O GALP Costa da Morte tratará de fomentar a colaboración continua co resto de GALP do territorio galego, xa sexa dun modo informal ou a través da creación dunha **rede galega de grupos de acción local do sector pesqueiro**.

De xeito informal a colaboración mutua podese dar en múltiples aspectos:

- Consulta mutua entre os diferentes equipos técnicos sobre aspectos do FEMP e da súa aplicación
- Posta en común dun repertorio ou intranet de documentación interesante para as equipas técnicas e directivas.
- Realización en común, xerando economías de escala, de xornadas de sensibilización e comunicación do FEMP.
- Organización de xeito itinerante (unha vez en cada territorio dun GALP) de encontros das directivas e das equipas técnicas dos GALP para poñer en común inxerencias e dúbidas, así como logros e avances das distintas EDLP.

Neste aspecto, a utilización das novas tecnoloxías da información e comunicación permiten actualmente un contacto case instantáneo sen custos engadidos. Algúns exemplos sería a utilización de sistemas de videoconferencia, intranet ou foros de debate e discusión, así como a utilización das redes sociais.

7. Colaboración cos GDR 26 e 27

O GALP Costa da Morte, como xa se apuntou no apartado anterior da EDLP, estará en contacto permanente cos GDR cuxo ámbito de actuación se estende pola Costa da Morte para coordinar as distintas actuacións e a detección de necesidades ou sinerxías.

Neste sentido, o GDR Bergantiños comparte as instalacións actuais co GALP Costa da Morte, polo que o contacto físico e diario. Ademais asinouse o 30 de novembro de 2015 un **convenio de colaboración** co GDR Bergantiños e co GDR Costa da Morte, para a colaboración mutua, que se xunta como anexo.

8. Rede Española de Grupos de Pesca

Actualmente a Rede Española de Grupos de Pesca carece de actividade, sen prexuízo que dende o GALP Costa da Morte estaríase interesado en liderar a reactivación desta rede.

Os beneficios da existencia dunha rede española de GALP son evidentes, pudendose citar os seguintes:

- Compartir experiencias de proxectos e boas prácticas con outras rexións, que aínda tendo un sector pesqueiro diferente, comparte moitas das problemáticas do sector en Galicia.
- Exercer presión como grupo de interese, sobre todo en instancias europeas, de cara ao atendimento das demandas dos grupos nacionais de acción local da pesca. En total existen 30 GALP en toda España.
- Crear unha rede de coñecemento sobre a correcta aplicación do FEMP e as posibles sinerxías con outros fondos EIE.

9. Rede Europea de Zonas de Pesca

A *European Fisheries Areas Network (FARNET)* é a comunidade que agrupa ás persoas implicadas no desenvolvemento local participativo do FEMP.

Esta rede esta formada polos GALP (FLAG en inglés), polas autoridades de xestión (Consellería do Mar da Xunta de Galicia, no noso caso), cidadáns e expertos da Unión Europea.

As funcións de FARNET son diversas, podendo mencionar as seguintes:

- Constitúe un elemento de información sobre todas as iniciativas que se levan a cabo nos GALP en toda europa. Fundamentalmente divulgan a súa actividade a través da súa web: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/es>, aínda que tamén editan un newsletter dixital e publicacións en papel, coa mesma finalidade. Tamén realizan publicacións de dossieres técnicos e boas prácticas.
- Serven de elemento orientador para os GALP, podendo realizar consultas, xa que a dependen da D.G. *for Maritime Affairs and Fisheries*. A equipa técnica de Farnet conta con diversos coordinadores por áreas, así como con expertos por países. A experta para España é Rosa Chapela, da Fundación CETMAR.
- Coordinan o seguimento da actividade dos diferentes GALP en Europa, que en febreiro de 2014 sumaban xa 312 en 21 Estdos membros.
- Organizan seminarios e conferencias, tanto a nivel nacional como transnacional.
- Dan visibilidade a outras subredes de cooperación e colaboración como por exemplo a asociación **Vilas Mariñeras**, que xunta 10 destinos costeiros en Galicia, Asturias e Cantabria para establecer unha rede de boas prácticas e cooperación na promoción conxunta do turismo neses territorios.
- Servir de plataforma para apoiar a transferibilidade de coñecementos entre as distintas zonas de pesca

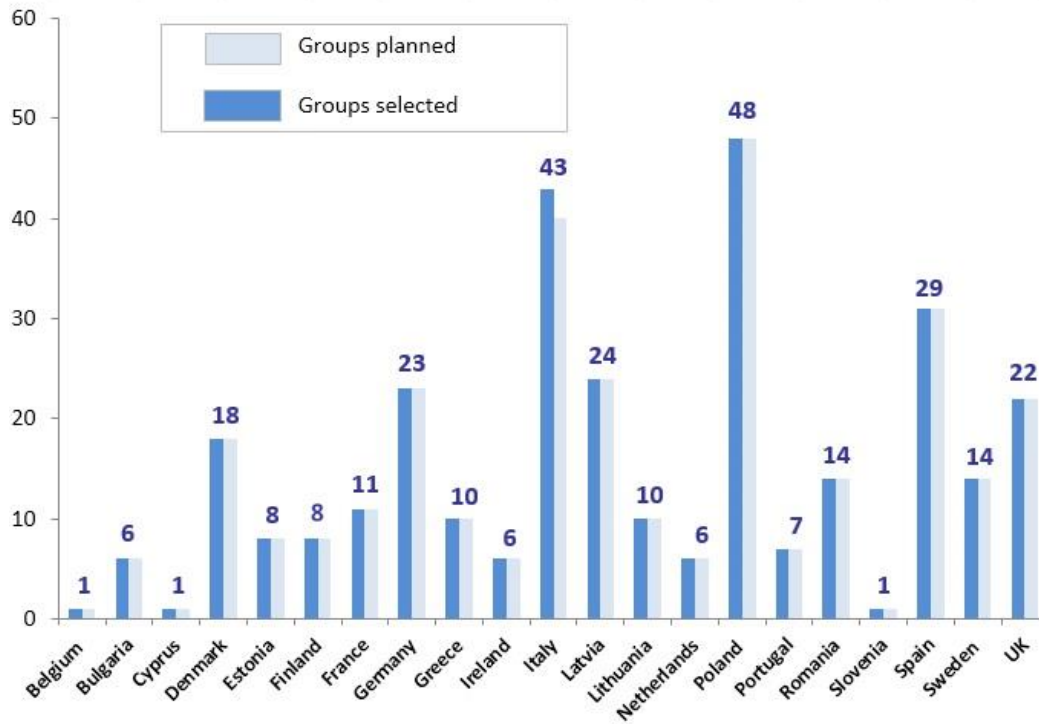

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

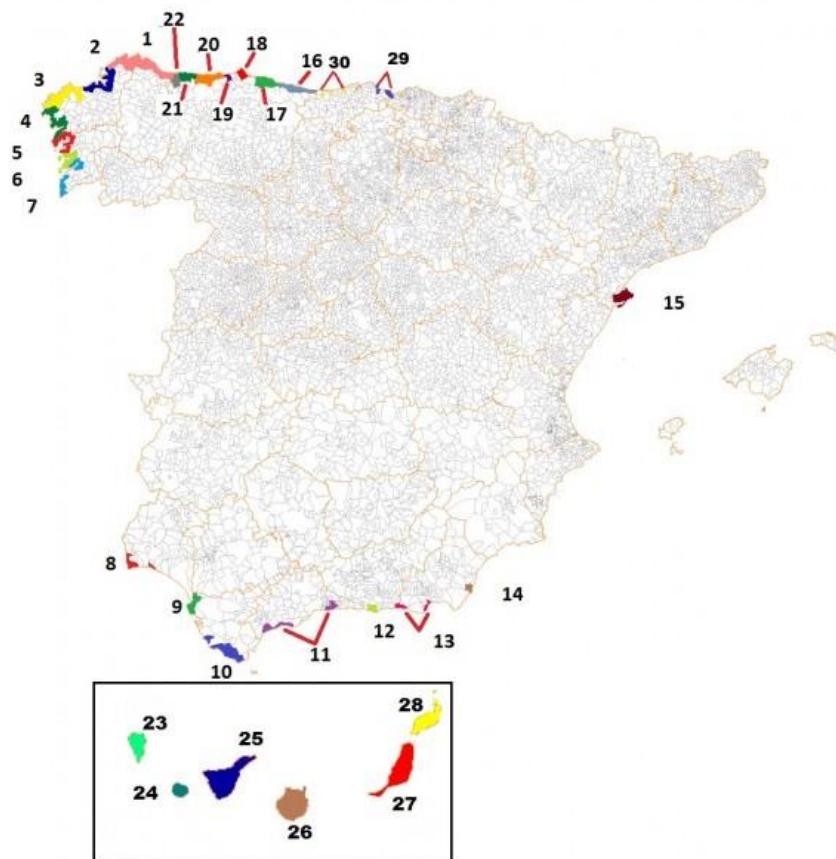

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Fuente: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/e>

Por último, a modo de resumen podemos sinalar as seguintes formas de cooperación con outros GALP:

- **Visitas de estudo** dunha zona de pesca
- Acordos de **asesoramiento mutuo** entre as equipas técnicas
- Acordos de hermanamiento con outros GALP.
- Organización de **talleres, conferencias**, xornadas de formación,....

Proxectos de **cooperación avanzada**, definidos como aqueles que implican un compromiso de colaboración a medio ou longo prazo para un proxecto común.

6 PLAN DE FINANCIAMENTO

6.1 Distribución global de orzamento

1. Indicar o **orzamento total co que conta o GALP para o conxunto do período**, atendendo á **distribución entre custos de explotación e animación e o programa de axudas**.

	Total FEMP	Cofinanciamento	Total GALP Costa da Morte	promedio % confinaciamento FEMP no programa de axudas
TOTAL CUSTOS	7.304.701,37	3.899.421,47	11.204.122,84	65,2%
Total de proxectos	5.478.526,03	3.899.421,47	9.377.947,50	58,4%
Custos de explotación	1.460.940,27			
Custos de animación	365.235,07			
Subtotal explotación +animación	1.826.175,34			

O orzamento FEMP do programa de axudas é de 7.304.701,37 € para o período 2016-2020. A intensidade máxima de axudas establécese nun

80% para proxectos produtivos, e dun 100% para proxectos non produtivos, aínda que o cálculo do orzamento se ten feito sobre unha intensidade de axuda dun promedio do 50% para os proxectos produtivos e dun 85% para proxectos non produtivos, segundo se desprende da experiencia de xestión no período 2007-2013.

2. Desglosar o orzamento total do GALP para o conxunto do período, atendendo á distribución entre custes de explotación e animación e programa de axudas. A información indicarse por **anualidades**.

	2016	2017	2018	2019	2020	Total FEMP	Cofinanciamento	Total GALP Costa da Morte
Total de proxectos	1.095.705,20	1.095.705,20	1.095.705,21	1.095.705,21	1.095.705,21	5.478.526,03	3.899.421,47	9.377.947,50
Custos de explotación	292.188,05	292.188,05	292.188,05	292.188,06	292.188,06	1.460.940,27		
Custos de animación	73.047,01	73.047,01	73.047,01	73.047,02	73.047,02	365.235,07		
TOTAL CUSTOS	365.235,06	365.235,06	365.235,06	365.235,08	365.235,08	1.826.175,34	0	1.826.175,34
TOTAL PROGRAMA FEMP	1.460.940,26	1.460.940,26	1.460.940,27	1.460.940,29	1.460.940,29	7.304.701,37	3.899.421,47	11.204.122,84

6.2 Plan de financiamento do plan de acción

1. Reflectirase de maneira gráfica nunha táboa, a **estimación de orzamento que se lle asignará a cada eixo estratéxico e específico como mínimo, podendo indicar a mesma ata o nivel de medidas. Inclúiranse sumatorios por cada elemento**

PLAN FINANCEIRO GALP COSTA DA MORTE

OBXECTIVOS ESTRATÉXICOS	LIÑAS ESTRATÉXICAS	Tipo de proxecto	2016	2017	2018	2019	2020	Gasto Público	Gasto Privado	Gasto Total	% FEMP	
PROGRAMA DE AXUDAS	1 Fomento e diversificación produtiva da pesca artesanal	1.1. Mantemento da actividade vinculada co mar	Productivos	207.088,28	207.088,28	207.088,28	207.088,28	207.088,28	1.035.441,42	1.035.441,42	2.070.882,84	50,00%
			Non Productivos	88.752,12	88.752,12	88.752,12	88.752,12	88.752,12	443.760,61	78.310,70	522.071,30	85,00%
			Total	295.840,41	295.840,41	295.840,41	295.840,41	295.840,41	1.479.202,03	1.113.752,11	2.592.954,14	57,05%
		1.2. Extracción de insumos das actividades marítimas (moi especialmente da pesca artesanal) para outras actividades produtivas	Productivos	138.058,86	138.058,86	138.058,86	138.058,86	138.058,86	690.294,28	690.294,28	1.380.588,56	50,00%
			Non Productivos	59.168,08	59.168,08	59.168,08	59.168,08	59.168,08	295.840,41	52.207,13	348.047,54	85,00%
			Total	197.226,94	197.226,94	197.226,94	197.226,94	197.226,94	986.134,68	742.501,41	1.728.636,09	57,05%
		TOTAL OBXECTIVO 1	Productivos	345.147,14	345.147,14	345.147,14	345.147,14	345.147,14	1.725.735,70	1.725.735,70	3.451.471,40	50,00%
			Non Productivos	147.920,20	147.920,20	147.920,20	147.920,20	147.920,20	739.601,01	130.517,83	870.118,84	85,00%
			Total	493.067,34	493.067,34	493.067,34	493.067,34	493.067,34	2.465.336,71	1.856.253,52	4.321.590,24	57,05%
	2. Competitividade e Sostible	2.1. Reforzamento dos elementos	Productivos	59.168,08	59.168,08	59.168,08	59.168,08	59.168,08	295.840,41	295.840,41	591.680,81	50,00%

	medioambientais e patrimoniais (tradicional, cultural material e inmaterial)	Non Productivos	88.752,12	88.752,12	88.752,12	88.752,12	88.752,12	443.760,61	78.310,70	522.071,30	85,00%	
		Total	295.840,41	295.840,41	295.840,41	295.840,41	295.840,41	739.601,01	374.151,10	1.113.752,11	66,41%	
		2.2. Compatibilización do aproveitamento dos elementos medioambientais e patrimoniais para a diversificación	Productivos	258.860,35	258.860,35	258.860,35	258.860,35	258.860,35	1.294.301,77	1.294.301,77	2.588.603,55	50,00%
			Non Productivos	86.286,78	86.286,78	86.286,78	86.286,78	86.286,78	431.433,92	76.135,40	507.569,32	85,00%
			Total	197.226,94	197.226,94	197.226,94	197.226,94	197.226,94	986.134,68	1.370.437,17	3.096.172,87	31,85%
		TOTAL OBXECTIVO 2	Productivos	318.028,44	318.028,44	318.028,44	318.028,44	318.028,44	1.590.142,18	1.590.142,18	3.180.284,36	50,00%
	Non Productivos		175.038,91	175.038,91	175.038,91	175.038,91	175.038,91	875.194,53	154.446,09	1.029.640,63	85,00%	
	Total		493.067,34	493.067,34	493.067,34	493.067,34	493.067,34	2.465.336,71	1.744.588,27	4.209.924,99	58,56%	
	3 Capacitación e ampliación das competencias	3.1. Consecución de emprendedores e consolidación de empresas	Productivos	39.226,25	39.226,25	39.226,25	39.226,25	39.226,25	196.131,23	196.131,23	392.262,46	50,00%
			Non Productivos	24.215,09	24.215,09	24.215,09	24.215,09	24.215,09	121.075,43	21.366,25	142.441,68	85,00%
			Total	63.441,33	63.441,33	63.441,33	63.441,33	63.441,33	317.206,66	217.497,48	534.704,14	59,32%
		3.2. Adquisición de capacidades esenciais para a diversificación do sector do mar	Productivos	9.806,56	9.806,56	9.806,56	9.806,56	9.806,56	49.032,81	49.032,81	98.065,62	50,00%
Non Productivos			36.322,63	36.322,63	36.322,63	36.322,63	36.322,63	181.613,14	32.049,38	213.662,52	85,00%	

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) do GALP Costa da Morte

	TOTAL OBXECTIVO 3	Total	46.129,19	46.129,19	46.129,19	46.129,19	46.129,19	230.645,95	81.082,19	311.728,13	73,99%	
		Productivos	49.032,81	49.032,81	49.032,81	49.032,81	49.032,81	49.032,81	245.164,04	245.164,04	490.328,08	50,00%
		Non Productivos	60.537,71	60.537,71	60.537,71	60.537,71	60.537,71	60.537,71	302.688,56	53.415,63	356.104,19	85,00%
		Total	109.570,52	109.570,52	109.570,52	109.570,52	109.570,52	109.570,52	547.852,60	298.579,67	846.432,27	64,72%
	TOTAL PROGRAMA DE AXUDAS	Productivos	712.208,38	712.208,38	712.208,39	712.208,39	712.208,39	712.208,39	3.561.041,93	3.561.041,92	7.122.083,84	50,00%
		Non Productivos	383.496,82	383.496,82	383.496,82	383.496,82	383.496,82	383.496,82	1.917.484,10	338.379,55	2.255.863,66	85,00%
		Total Proxectos	1.095.705,20	1.095.705,20	1.095.705,21	1.095.705,21	1.095.705,21	1.095.705,21	5.478.526,03	3.899.421,47	9.377.947,49	58,42%
	CUSTOS DE XESTIÓN	CUSTOS EXPLOTACIÓN	292.188,05	292.188,05	292.188,05	292.188,06	292.188,06	292.188,06	1.460.940,27	0,00	1.460.940,27	100,00%
		CUSTOS ANIMACIÓN	73.047,01	73.047,01	73.047,01	73.047,02	73.047,02	73.047,02	365.235,07	0,00	365.235,07	100,00%
		TOTAL CUSTOS	365.235,06	365.235,06	365.235,06	365.235,08	365.235,08	365.235,08	1.826.175,34	0,00	1.826.175,34	100,00%
TOTAL PROGRAMA FEMP		1.460.940,26	1.460.940,26	1.460.940,27	1.460.940,29	1.460.940,29	1.460.940,29	7.304.701,37	3.899.421,47	11.204.122,84	65,20%	

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

7 CAPACIDADE DO GRUPO DE ACCIÓN LOCAL

1. Experiencia da asociación en Desenvolvemento Local Participativo, ou dos seus asociados no caso de grupos de nova creación.

O Grupo de Acción Costeira Costa da Morte constitúese en setembro de 2008, e aínda que a súa creación é recente acredita unha ampla experiencia en estratexia de desenvolvemento local, debido por un lado a xestión do programa de Grupos de Acción Costeira 2007-2013 e por outra banda a experiencia dos seus asociados e actores máis importantes dentro do Grupo que acreditan unha longa traxectoria en proxectos de desenvolvemento local. Neste senso forman parte do GALP Costa da Morte os 9 concellos do territorio, todas as asociacións do sector pesqueiro: as 7 confrarías de pescadores, as dúas agrupación de mariscadoras e 2 asociacións de redeiras. 8 asociacións de empresarios. As fundacións de interese galego Afundación (Abanca) e Fundación Torre Pujales. Unha asociación profesional de turismo e outra de palilleiras. 21 asociacións do social, entre as que se encontran asociacións de mulleres, de nais e pais, deportivas, de veciños, etc.

A moitos dos membros do GALP Costa da Morte como son os concellos, as asociacións profesionais, as fundacións, asociacións do sector pesqueiro e asociacións do social teñen experiencia en proxectos propios de desenvolvemento local, participación nas tomas de decisión como socios e membros das xuntas directivas de entidades como Neria, APTCM, os grupos de desenvolvemento rural que xestionan actualmente o programa Leader e xestionaron outros programas Europeos de desenvolvemento local como Agader, Leader+, Proder, etc.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Cadro Experiencia en proxectos de desenvolvemento local

ENTIDADE	
GRUPO DE ACCIÓN COSTEIRA COSTA DA MORTE	
PERÍODO DE EXECUCIÓN	
2010-2014	
ORZAMENTO EXECUTADO	
4.802.533,65 € (Axuda)	
7.671.429,61 € (Investimento)	
NÚMERO DE ACTIVIDADES OU PROXECTOS DESENVOLVIDOS	
Número de proxectos presentados	107
Número de proxectos aprobados	73
Número de proxectos executados	52
Número de proxectos produtivos presentados	49
Número de proxectos produtivos aprobados	36
Número de proxectos produtivos executados	21
Nº de proxectos non produtivos presentados	58
Nº de proxectos non produtivos aprobados	37
Nº de proxectos non produtivos executados	31
Orzamento executado en gastos de xestión do grupo	729.873,41 €
Orzamento executado en gastos de dinamización	499.923,58 €
Orzamento executado en proxectos produtivos	1.743.110,32 €
Orzamento executado en proxectos non produtivos	1.829.626,34 €

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

NÚMERO DE ASOCIADOS NA EXECUCIÓN DO PROGRAMA

0

AMBITO TERRITORIAL DE ACTUACIÓN

Ámbito territorial dos Concellos de A Laracha, Carballo, Malpica de Bergantiños, Ponteceso, Cabana de Bergantiños, Laxe, Vimianzo, Camariñas e Muxía.

OBXECTIVOS PRINCIPAIS DO PROGRAMA

- Consolidar a competitividade das zonas pesqueiras.
- Reorientar as actividades económicas, a través do turismo ecolóxico, sempre que non dean lugar ao aumento do esforzo pesqueiro.
- Diversificar as actividades a través da promoción da pluriactividade da xente do mar, mediante a creación de empregos adicionais noutros sectores: turístico, patrimonio cultural, social, etc.
- Ofrecer valor engadido aos produtos da pesca.
- Axudar a pequenas infraestruturas e servizos relacionados coa pesca e o turismo en beneficio de pequenos municipios dedicados á pesca.
- Protexer o medio natural das zonas de pesca, co fin de manter o seu atractivo, rexenerar e desenvolver as zonas costeiras protexendo e mellorando o seu patrimonio natural e arquitectónico.
- Asociar os desenvolvementos urbanísticos aos núcleos existentes e, en particular, ás cabeceiras municipais e aos portos pesqueiros tradicionais considerados como núcleos de identidade do litoral adecuando o seu uso para actividades de lecer, turismo e náutico - deportivas.
- Impulsar o desenvolvemento dunha nova oferta de hostalería e restauración para aproveitar o potencial turístico deste espazo sen vinculalo a crecementos urbanísticos.
- Preservar a paisaxe e a calidade ambiental do territorio, e en especial dos ámbitos costeiros, como elemento clave de atracción e desenvolvemento para o futuro deste territorio.

ESTRATEGIAS DE PARTICIPACIÓN DESENVOLVIDAS

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Eixo 1.	Fortalecemento da competitividade do sector pesqueiro, en especial a través da mellora da comercialización.	1.159.451,38 €
Eixo 2.	Promoción económica: creación de emprego e oportunidades económicas a través da diversificación.	3.984.953,34€
Eixo 3.	Mellora do contorno natural e a calidade ambiental	1.002.579,98 €
Eixo 4.	Promoción da cohesión social.	294.647,92 €
	Gastos de Funcionamento do Grupo	729.873,41 €
	Gastos de Sensibilización do Grupo	499.923,58 €
	Total Programa	7.671.429,61 €

DESCRIPCIÓN DO INSTRUMENTO DE FINANCIAMENTO

Fondo Europeo de Pesca	3.610.055,95 €
Ministerio o	601.675,99 €
Xunta de Galicia	601.675,99 €
Investimento Privado	2.858.021,72 €
TOTAL PROGRAMA	7.671.429,61 €

SOCIOS ESTRANXEIROS (SI/NON)

NON

DESCRIPCIÓN DOS PRINCIPAIS FITOS ACADADOS

Creación de 120 empregos (41,48 unidades de traballo anuais) dos cales 72 empregos (27,03 UTAS) corresponden a mulleres. Mantemento de 227 postos de traballo.

Creación de 10 novas empresas a través de outros tantos proxectos financiados no programa.

Consolidación e ampliación da actividade de 11 empresas.

Fortalecemento da competitividade do sector pesqueiro a través do financiamento de 13 proxectos, dos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

cales 5 pertencen a confrarías de pescadores, 4 ás Agrupacións de Mariscadoras, e 4 ás Asociacións de Redeiras. O investimento total neste capítulo foi de **318.933,14€**.

6 proxectos financiados encamiñados a mellora do contorno natural e medioambiental cun investimento de **1.002.579,98 €** e 4 proxectos destinados o fortalecemento da cohesión social cun investimento de **294.647,92 €**.

Proxectos Exemplo recoñecidos por Farnet Boas Prácticas: Diversificación de las mariscadoras del Anllóns, Hotel a de Loló, Loestamospescando.com e Margalaica Turismo Mariñeiro.

Se consigna como Anexo 1 a experiencia dos asociados ao Grupo de Acción Costeira Costa da Morte.

2. Consignar os espazos de traballo, dotación e equipamentos.

A Asociación que aspira ao seu recoñecemento GALP, que levará a cabo a elaboración, difusión e promoción do seu EDLP, levará a cabo a xestión dos fondos asignados a súa zona e avaliará os proxectos que lle presenten as entidades promotoras, contará para a execución das súas funcións, dos medios físicos e tecnolóxicos necesarios para garantir uns resultados óptimos acorde coas normas que así o establecen.

O GALP, dispón actualmente do uso dunha oficina para executar as funcións de xestión e administrativas que a execución do programa esixa, nas instalacións do Centro Comarcal de Bergantiños. O edificio, cedido na actualidade o Concello de Malpica de Bergantiños, situado no lugar de A Camposa, s/n, Buño – Malpica de Bergantiños (km 0,5 Ctra. Buño – Malpica), A Coruña, dispón de espazos de uso público, baixo previa petición, con superficie e mobiliario suficiente para poder utilizalos con esta finalidade.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

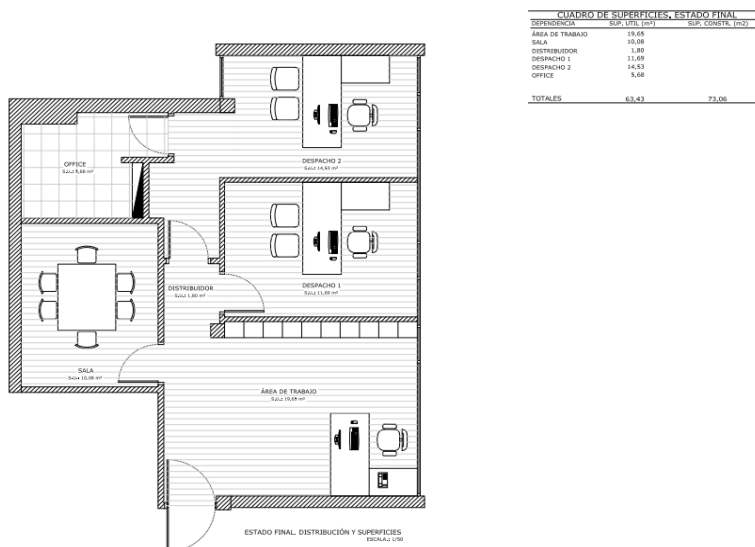

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Edificio Centro Comarcal de Bergantiños

A oficina do GALP esta no lateral do edificio, e contén unha entrada, unha zona de traballo, unha sala de reunións, dous despachos e un arquivo.

Plano da oficina do GALP

Tanto no exterior, como na entrada da oficina do GALP ten un espazo para información e divulgación.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Exterior da oficina GALP

Entrada oficina GALP

Despacho da Xerencia GALP

O despacho da Xerencia, igual que a zona de traballo, están dotados con mobiliario de oficina, equipo informático e os equipo periféricos necesarios para a asunción das súas funcións.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Zona de traballo oficina GALP

Para concluír coas instalacións coas que conta a Asociación, o Centro Comarcal de Bergantiños, dispón dunha Sala de Xuntas de uso público, baixo a correspondente e pertinente solicitude, con capacidade para 14 persoas equipada.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Sala de Xuntas do Centro da Fundación Comarcal de Bergantiños

Ademais, no terceiro andar, tamén se conta coa posibilidade de utilizar o Salón de Actos con capacidade para 80 persoas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Salón de actos do Centro da Fundación Comarcal de Bergantiños

As instalacións, destacan por estar totalmente adaptadas nos seus servizos, de cara a facilitar o acceso e disfrute das mesmas por persoas con eivas, o que permite una sinxela e factible accesibilidade ás mesmas, pois están equipadas con elevador adaptado e rampas de acceso, que permiten os desprazamentos tanto horizontalmente como verticalmente polos distintos andares, da instalación.

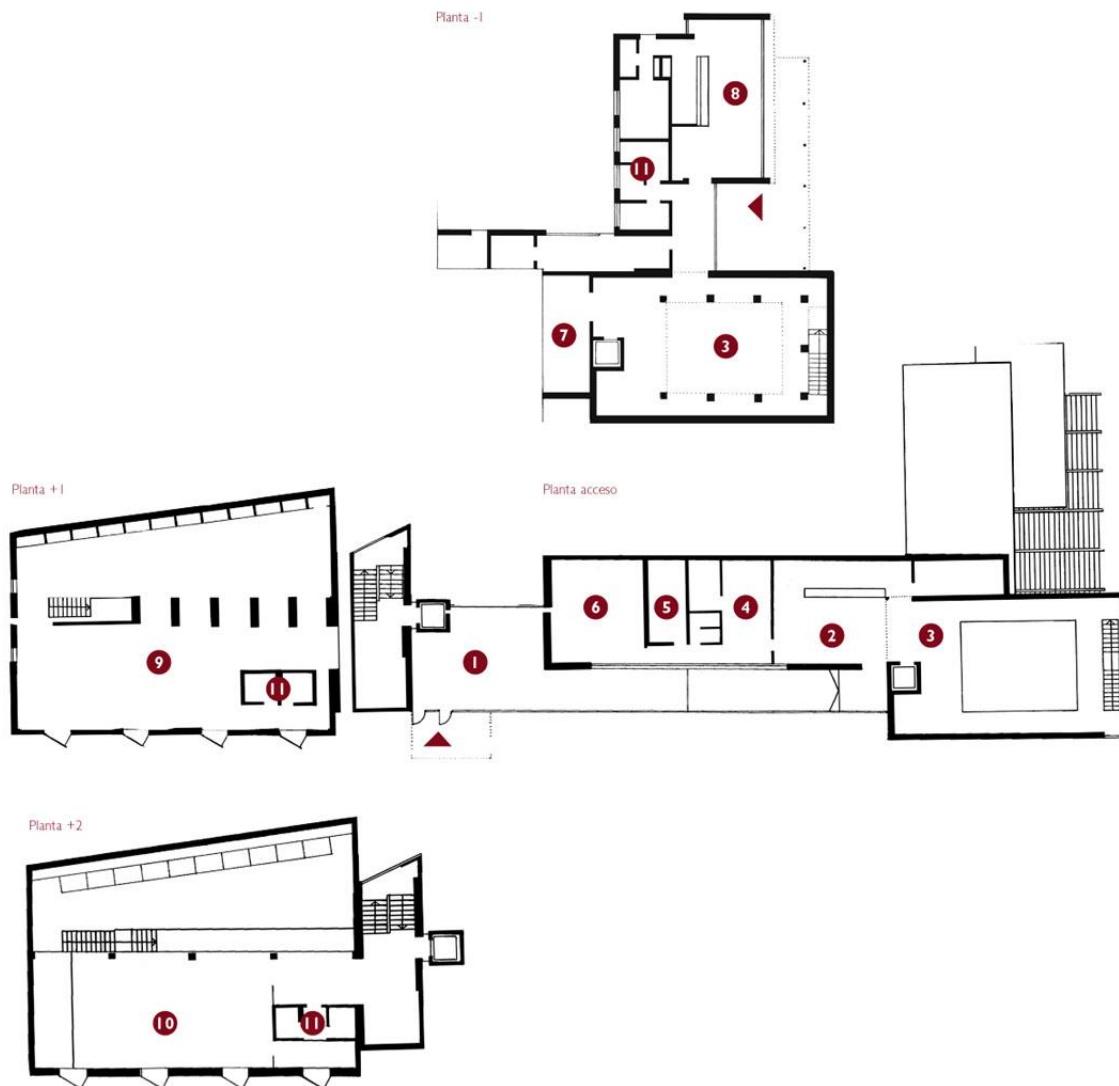

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A continuación móstrase un plano da distribución do Edificio do Centro Comarcal de Bergantiños.

No Plano do edificio, podemos ver no número 8 onde se atopa a oficina do GALP, no número 6 a Sala de Xuntas e no 10 o Salón de Actos.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3. Recursos humanos e técnicos: Organigrama. Descrición do equipo técnico e xustificación do mesmo en función das características da zona pesqueira, do orzamento e outros factores específicos. Funcións do persoal contratado. Procedemento para a contratación do persoal do equipo técnico baseado nos principios de publicidade, transparencia, libre concorrência, capacidade, experiencia e non discriminación.

O equipo técnico proposto polo GALP COSTA DA MORTE, asociación candidata a GALP, está composto por un total de 3 persoas, con diferentes perfís profesionais. Este equipo se estrutura baixo a figura dunha xerencia, como director da oficina técnica e coordinador de todo o traballo que realizará a organización candidata no período de programación 2014-2020. Dependendo da xerencia, dispoñemos dun técnico licenciado en ciencias económicas e empresariais que se encargará da análise e comprobación da documentación administrativa dos proxectos presentados, así como da análise da viabilidade técnica, económica e financeira dos mesmos. Ademais se considera necesario contar cun perfil técnico superior en administración e finanzas, que ademais tamén ten formación de técnico superior en informática e xestión, para poder levar a cabo a acreditación documental do investimento e xustificantes de pago, así como para realizar tarefas de apoio ao perfil de técnico licenciado.

O equipo técnico proposto se xustifica en base a diversos motivos: Por unha banda, a asociación candidata ten a expectativa de xestionar un volume de fondos superior ao período de programación anterior, e cando menos o mesmo, polo que o equipo de traballo está xustificadamente dimensionado. Por outra banda, a experiencia nos últimos sete anos demostrou que é necesario un equipo técnico destas características e perfís e con este dimensionamento, xa que non se produciu ningún cambio por parte do grupo neste período. Por último, se propón este equipo pola experiencia que atesora na xestión do eixe 4 do FEP, así como a mecánica de traballo en equipo que permitirá iniciar a dinamización e presentación de novos proxectos sen necesidade dun período de adaptación ou formación por parte do persoal.

Organigrama

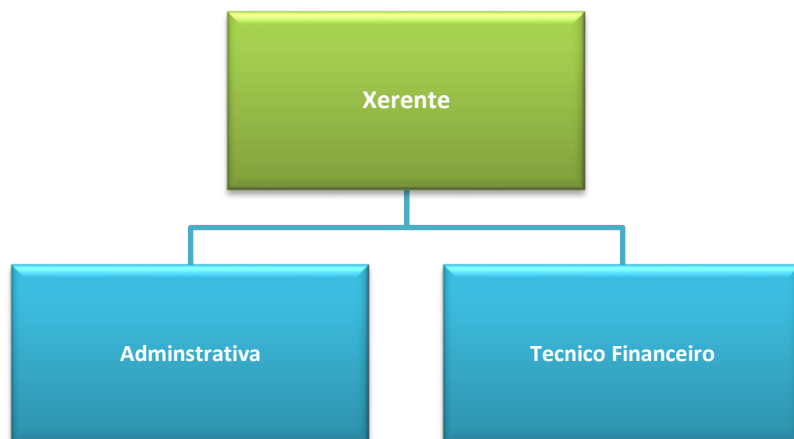
A organización candidata, de acordo coa descrición expresada no cadro anterior, propón o seguinte organigrama.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A continuación descríbense as funcións de cada posto:

Funcións Xerente:

- As tarefas de representación técnica do GALP para o programa 2014-2020 fronte a terceiros.
- Coordinación e organización das tarefas a realizar dentro do Programa e en relación ao persoal da entidade.
- Responsabilidade da execución do Programa e dos acordos dos órganos de goberno do GALP.
- Sinatura dos documentos que esixan ser refrendados pola persoa coa responsabilidade da xestión técnica do Programa.
- Garantir o funcionamento legal, económico e administrativo do GALP.
- Impulsar e preparar accións transversais colectivas no territorio de carácter sectorial con outros territorios.
- Colaborar na implantación no territorio dos programas de desenvolvemento rural das distintas consellerías.
- Executar baixo a dirección do Presidente todos os acordos dos órganos de goberno do GALP.
- Promover, orientar e executar as iniciativas locais de desenvolvemento propoñendoas a Xunta Directiva do GALP a través do seu Presidente.
- A xestión ordinaria do Programa 2014-2020 conforme ás directrices establecidas pola Xunta Directiva e a execución dos acordos adoptados polos órganos de goberno da Asociación.
- Colaborar co Presidente da Asociación para os temas a tratar nos órganos de goberno da mesma relacionados co Programa 2014 - 2020.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Asistir con voz pero sen voto ás sesións ordinarias e extraordinarias dos órganos de goberno da Asociación, así como ás mesas sectoriais cando sexa requirido pola Xunta Directiva.
- Estudar e presentar proxectos que sexan capaces de involucrar aos distintos axentes socioeconómicos do territorio.
- Promocionar a vida asociativa nos distintos ámbitos sectoriais, así como promover e coordinar iniciativas e accións de animación sociocultural e de participación social que poidan contribuír ao desenvolvemento do territorio.
- Informar sobre axudas e subvencións promovidas por distintos organismos públicos (local, galego, estatal e comunitario) e privados que favorezan o desenvolvemento local.
- Custodiar a documentación da Asociación (propia e referente aos expedientes das axudas).
- Colaborar co Secretario da Asociación e coas mesas sectoriais para a confección das actas correspondentes.

Funcións Técnico Financeiro:

- Atención, información e asesoramento aos promotores para a posta en marcha de proxectos que sexan susceptibles de acadar axudas.
- Atención, información e asesoramento para que cada iniciativa presentada polos promotores se encadre correctamente nas liñas de financiamento do Programa de Axudas.
- Valoración e información aos promotores para que os proxectos presentados e a documentación que teñan que acompañar cumpran os requisitos e os criterios esixidos pola Asociación e pola Consellería, segundo o establecido na normativa aplicable.
- Asistir ás reunións ordinarias e extraordinarias dos órganos de goberno da Asociación, así como as mesas sectoriais, cando o requira a Xunta Directiva.
- Informar sobre as axudas e subvencións promovidas polos distintos organismos públicos (local, galego, estatal e comunitario) e privados.
- Fomentar, organizar e participar en congresos, xornadas, cursos e outros foros que traten de temáticas vinculadas ao de desenvolvemento mariño.
- Levar a xestión de todas as obrigas fiscais da entidade.
- Axudar ao Xerente/a e ao Tesoureiro da Asociación na supervisión da contabilidade do Programa 2014 - 2020.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Colaborar coa Xerencia nas tarefas de promoción, captación, animación e impulso de proxectos de investimento, así como na vertebración do tecido asociativo do territorio.
- Atención ás demandas de información dos promotores e recepción das chamadas telefónicas..
- Calquera outra función de análoga natureza que lle sexa encomendada polos órganos de goberno da Asociación.

Funcións Administrativo:

- Realizará as funcións inherentes ó seu posto, especialmente no que se refire á xestión administrativa e contable, baixo a supervisión e colaboración do Xerente, que coordinará o seu traballo e marcará as tarefas a realizar diariamente.
- Entre outros, deberá prepara-las ordes de pago (transferencias, cheques, etc.) que teñan que ser supervisadas e asinadas polo responsable da emisión dos informes de auditoría e/ou o Xerente.
- Acudirá ás reunións de traballo e ós cursos de formación ós que sexa convocada.
- Levará o control dos rexistros de entrada e saída de documentación, así como, dos aprovisionamentos necesarios en cada unha das oficinas da entidade.
- Encargarase da xestión documental, da atención telefónica, e da entrega e recepción postal da entidade.

Procedemento para a contratación do persoal do equipo técnico baseado nos principios de publicidade, transparencia, libre concorrencia, capacidade, experiencia e non discriminación

O proceso de selección garantizará os principios de publicidade, mérito, capacidade e igualdade, a través dunha convocatoria pública.

Ademais o Grupo velará polo cumprimento dos principios de transparencia no proceso de selección, imparcialidade, independencia e discrecionalidade técnica do órgano de selección do persoal.

Para o correcto cumprimento dos principios mencionados o Grupo de Acción Costeira desenvolve o seguinte procedemento de contratación de persoal:

- **Fase de proba escrita.** Levarase a cabo polos aspirantes unha proba escrita, que se centrará en materias relacionadas con programas europeos, desenvolvemento local e normativa de subvencións e territorio de actuación da Asociación. Esta proba terá unha valoración do 50% da puntuación total.

- **Fase de entrevista.** Posteriormente á proba escrita, os aspirantes realizarán unha entrevista temática.
Esta fase terá unha valoración do 25% da puntuación total do proceso selectivo.
- **Fase de méritos.** Por último, levarase a cabo unha valoración da experiencia e á formación, segundo o que establezan as bases do proceso de selección. A experiencia e formación valoraranse sempre e cando sexan específicas e estean vinculadas con programas de desenvolvemento local.
Esta fase terá unha valoración do 25% da puntuación total do proceso selectivo.

O persoal seleccionado a través do procedemento previsto anteriormente estará suxeito ao ordenamento laboral e en ningún caso se considerará existente unha relación contractual coa Consellería do Mar.

4. Capacidade administrativa e financeira do grupo para xestionar e implementar a estratexia. Cualificación do persoal responsable da administración e do control financeiro. Funcións e responsabilidades do equipo xestor.

A capacidade administrativa do grupo queda sobradamente acreditada logo do exposto nos apartados anteriores. Neste sentido, o actual equipo técnico, composto por un xerente, un técnico financeiro e unha administrativa, ven realizando estas tarefas durante todo o período de programación anterior cun resultado realmente positivo. Neste apartado anterior igualmente se definen as funcións e responsabilidades do equipo técnico.

Xúntanse como anexo o currículos vitae de cada un dos compoñentes da equipa técnica.

En canto á capacidade financeira do grupo, esta dependerá fundamentalmente da axuda recibida por parte do órgano xestor do FEMP, a saber a Consellería do Mar, que se instrumentalizará nun convenio de colaboración. A axuda solicitada é de 13 millóns de euros para o período de programación 2014-2020.

Por outra banda, o GALP conta con fontes de financiamento a través de entidades financeiras que operan no territorio, como veu sucedendo no último período de programación.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

8 DISPOSICIÓNS DE XESTIÓN DA EDLP

8.1 Xestión interna do GALP

1. Procedementos de traballo e toma de decisións: requisitos e procedementos para a adquisición e perda da condición de asociados, dereitos e obrigas do socios, mecanismos de participación dos asociados, incluíndo mulleres e mocidade, funcións da asemblea xeral e xunta directiva, convocatorias, dereitos de voto, maiorías, delegacións, procedementos de toma de decisións, grupos de traballo, etc..).

O plan de xestión do Grupo de Acción Local do sector Pesqueiro “Costa da Morte” é a parte integrante da EDLP encargada de definir todo o proceso de xestión que o Grupo, como entidade colaboradora da Consellería do Mar, ten que desenvolver para acadar os obxectivos establecidos para os GALP no marco do FEMP.

Este proceso de xestión abarca desde a propia xestión do Grupo, á avaliación e selección dos proxectos que se presenten ao abeiro das futuras Ordes de axudas da Consellería do Mar e a contratación que precise facer o Grupo tanto de persoal como asistencias técnicas externas ao mesmo.

Principios de actuación do Grupo

O GALP terá un papel fundamental como dinamizador, xestor e impulsor de proxectos de desenvolvemento local. Por este motivo e tendo en conta o carácter público dos fondos que o financian, a actuación do Grupo deberá garantir os principios de colaboración, imparcialidade, publicidade, transparencia, libre concorrencia, obxectividade, igualdade, non discriminación, eficacia e eficiencia.

Eses principios plasmaranse, entre outras, nas seguintes normas de actuación do Grupo:

- Colaboración coas entidades públicas ou privadas do territorio, pertencen ou non a Asociación, así como con outros GALP e Grupos pertencentes a outros programas europeos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Promover ou participar en proxectos de cooperación transnacional e interterritorial fóra e dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, prestando especial atención á posibilidade de atraer fondos na busca da necesaria complementariedade entre os diferentes mecanismos de financiamento ofrecidos pola UE
- Impulsar e integrarse en redes galega, nacional e europea de GALP's.
- Dinamizar, promover, por en valor a zona pesqueira da Costa Morte e sensibilizar a todos os axentes, así como implicalos nas accións e actividades levadas a cabo polo GAC, facilitando a participación da sociedade no desenvolvemento e seguimento da EDLP, nunha estratexia Participativo de implementación, seguimento e reformulación “de abaixo a arriba” (bottom-up).
- Publicidade, tanto das convocatorias e regras para a selección de proxectos como dos proxectos subvencionados, así como para as contratacións que deba facer a Asociación.

Así mesmo aplicar as regras de información e publicidade sobre as axudas do FEP a que se refire o art 119 Regulamento (CE) Nº 508/2014 relativo ao Fondo Europeo de Marítimo e de Pesca, así como o Plan de comunicación e sensibilización da EDLP.

- Transparencia, materializada en expedientes completos, na ausencia de acordos ocultos, na ausencia de persoas e entidades en debates e acordos que lles afecten e na sinatura por persoa delegada en representación do cargo do órgano de decisión que sexa, á vez, receptor ou interesado na axuda, e na adopción das necesarias precaucións para evitar os conflitos de intereses.
- Libre concorrência, sen máis limitacións que as que se deriven da convocatoria, tanto para a selección de proxectos como para a contratación, por parte da Asociación, dos recursos humanos ou materiais.
- Obxectividade ou autolimitación da discrecionalidade, mediante a aplicación aos proxectos das normas recollidas no presente documento, en particular dos criterios obxectivos para a selección e priorización de proxectos, previamente establecidos e feitos públicos, do réxime de axudas e demais normativa de aplicación ao programa, así como da axeitada motivación da selección ou non de cada proxecto.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Igualdade, de modo que non se dea un tratamento diferente a situacións iguais nin se traten igual situacións diversas.
- Non discriminación, de xeito que non se produzan diferenzas de trato fundadas en motivos persoais nin noutras circunstancias alleas ás normas da Asociación para a xestión do programa, en particular dos criterios para a selección e priorización de proxectos.
- Eficacia, en canto que as actuacións deben orientarse directamente á consecución dos obxectivos do programa, cuantificando as decisións e analizando as súas posibles consecuencias.
- Eficiencia, de xeito que cun menor custo se contribúa a un maior beneficio socioeconómico, en especial entre mulleres e mozos/as, a fin de acadar a mellor proporción entre o rendemento, a utilidade dos investimentos e os gastos de xestión do Grupo.
- Atender ao público na sede do GALP, no calendario e horario de atención ao público, e en particular aos promotores de proxectos de execución do Plan. A oficina ou oficinas estarán identificadas en lugar visible mediante un cartel ou placa axeitados, de modo que non sexa confundible con ningunha dependencia administrativa ou empresarial.
- Asesorar aos posibles beneficiarios de axudas sobre a adecuación do seu proxecto ás esixencias daquel, así como sobre a posibilidade de acceder a outro tipo de axudas compatibles ou complementarias.
- Informar aos posibles beneficiarios sobre as obrigas que asumirán no caso de percibir algunha axuda con cargo ao plan, así como sobre a forma de xustificación do cumprimento das condicións para a concesión das subvencións, dos requisitos para a verificación desta e do sistema de pagamentos.
- Tramitar dilixentemente os expedientes, dende que o promotor presente a solicitude no GALP, até que este lle traslade á Consellería do Mar a proposta de resolución sobre a selección.
- Comprobar o cumprimento e a efectividade das condicións ou dos requisitos determinantes para a concesión de subvencións aos promotores de proxectos.
- Asegurar unha correcta asignación dos fondos previstos para cada anualidade e a súa distribución entre proxectos produtivos e non produtivos.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Comunicarlle á Consellería do Mar as variacións na escritura de constitución, estatutos, regulamento de réxime interior, composición dos órganos de decisión do GALP, enderezo, correo electrónico e outros datos similares referidos ao GALP.

Procedementos de traballo e toma de decisión

Os procedementos de traballo e toma de decisión do Grupo de Acción Costeira 3, Costa da Morte veñen claramente identificados nos Estatutos da Asociación, inscrita o 11 de febreiro de 2009 no Rexistro Provincial de A Coruña de Asociacións da Xunta de Galicia co número 2009/012715-1 (AC).

Ademais compre sinalar que o GAC Costa da Morte, ao ser candidato a Grupo de Acción Local do Sector Pesqueiro (GALP) asinou un compromiso de modificación, de ser seleccionado o seu grupo e a súa EDLP, destes Estatutos co obxecto de se poder adaptar ao establecido na normativa do FEMP o seu desenvolvemento.

1. Requisitos e procedementos para a adquisición e perda da condición de asociados

Regulado nos artigos 6 e 7 dos Estatutos:

“Artigo 6. Da adquisición de persoa asociada.

1. A asociación deberá permitir a integración nela de todas as entidades asociativas e de representación de intereses colectivos, fundacións e outras entidades sen ánimo de lucro, así como administracións locais e entidades públicas dependentes destas, dentro do ámbito territorial correspondente, sen permitir en ningún caso a participación de persoas físicas ou xurídicas individuais con ánimo de lucro.

2. A representatividade, a nivel local ou territorial da zona, das asociacións sectoriais respectivas será avaliada pola Xunta Directiva do presente GAC co fin de evitar a participación de asociacións sectoriais que non sexan representativas no territorio, ben porque non teñan implantación na zona costeira ou ben porque as entidades non posúan medios humanos, técnicos nin materiais e en definitiva non desenvolvan unha actividade permanente na zona.

O disposto anteriormente non será aplicable ao sector público.

3. Para adquirir a condición de membros das asociacións, deberán dirixirle á Presidencia do GAC unha solicitude, subscrita pola persoa representante legal mediante acordo do órgano competente, na que se manifesta a vontade expresa de adherirse ao GAC e de cumprir todos os fins recollidos nos seus estatutos e demais regulamentos de orde interna. Esta solicitude deberá acompañarse da seguinte documentación:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- 1 Copia dos estatutos debidamente rexistrados.
- 2 Relación de membros que integran a asociación.
- 3 CIF.
- 4 Memoria de actividades.
5. A persoa que presida a asociación trasladará a solicitude á Xunta Directiva, que deberá resolver nun prazo non superior a un mes desde o traslado daquela. Na Asemblea Xeral seguinte darase conta das altas e baixas producidas.
6. En caso de non admisión pola Xunta Directiva, o/a solicitante pode recorrer ante a próxima Asemblea Xeral. Neste suposto, devandito recurso será incorporado de xeito automático como punto da orde do día na primeira sesión que celebre a Asemblea Xeral, sexa ordinaria ou extraordinaria.

Artigo 7. Da perda da condición de persoa asociada.

1. A condición de membro da asociación perderase:
  - a) Por decisión voluntaria da persoa asociada, que o deberá solicitar por escrito.
  - b) Por sanción imposta pola Xunta Directiva, por incumprimento das obrigas inherentes á condición de persoa asociada.
  - c) Por perda da representatividade ou dos requisitos necesarios para a condición de socio/a.
  - d) Polo impago de cotas que se acorden pola Asemblea Xeral.
2. O acordo de expulsión, adoptado pola Xunta Directiva previa audiencia do/a socio/a interesado/a, notificaráselle por escrito e contra o mesmo caberá recurso ante a primeira Asemblea Xeral que se celebre.

De ratificarse o acordo de expulsión pola Asemblea Xeral, a persoa interesada poderá recorrer ante a xurisdición ordinaria.

3. A baixa por calquera motivo do GAC non exime a persoa asociada de satisfacer as obrigas e compromisos de calquera natureza que tivese pendentes.”

2. Dereitos e obrigas dos asociados:

Os dereitos e obrigas dos asociados veñen recollidos nos artigos 9 e 10 dos Estatutos:

“Artigo 9. Dos dereitos das persoas asociadas.

As persoas asociadas teñen os seguintes dereitos:

- a) Participar con voz e voto na Asemblea Xeral.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- b) Elixir e ser elixidas para formar parte da Xunta Directiva ou das comisións ou comités que poidan crearse.
- c) Aprobar, se procede, en Asemblea, o balance do exercicio e o orzamento anual.
- d) Solicitar información sobre calquera aspecto da marcha do GAC que poida ser de interese para esta.
- e) Os demais que resulten das normas legais aplicables e dos Estatutos do GAC, do regulamento de orde interna ou ben dos acordos validamente adoptados polos órganos sociais.

Artigo 10. Das obrigacións das persoas asociadas.

Son obrigacións das persoas asociadas:

- a) Asistir ás asembleas xerais e acatar os acordos validamente adoptados polos órganos sociais.
- b) Ocupar os cargos para os que resulten elixidas e desempeñar fielmente as obrigacións inherentes aos devanditos cargos.
- c) Desembolsar as cotas, no seu caso, que acorde o órgano competente do GAC.
- d) Participar e realizar cantas tarefas lles sexan encomendadas pola Asemblea Xeral, a Xunta Directiva ou as comisións ou comités que puidesen crearse.
- e) Cumprir os demais deberes que resulten dos preceptos legais e estatutarios ou dos acordos *validamente adoptados polos seus órganos sociais.*”

3. Mecanismos de participación dos asociados

Ademais dos cauces de participación ad-hoc e informais que se establecen polo grupo e que veñen descritos no apartado de participación, os Estatutos contemplan de xeito ordinario os seguintes mecanismos:

- Participar con voz e voto na Asemblea Xeral a todos os asociados (art.9)
- Participar e realizar cantas tarefas lles sexan encomendadas pola Asemblea Xeral, a Xunta Directiva ou as comisións ou comités que puidesen crearse.(art. 10)
- A participación está restrinxida a persoas xurídicas sen animo de lucro (“sen permitir en ningún caso a participación de persoas físicas ou xurídicas individuais con ánimo de lucro” – artigo 6)
- Participar en cantas iniciativas zonais, rexionais, nacionais e internacionais contribúan a potenciar o desenvolvemento socioeconómico do sector pesqueiro da zona.
- participar nas actuacións de restablecemento do potencial produtivo do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola danado como consecuencia de desastres naturais ou industriais.

4. Funcións dos órganos colexiados:

- Asemblea Xeral:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

“Artigo 14. Das funcións da Asemblea Xeral.

1. Serán funcións da Asemblea Xeral:

- a) Coñecer e aprobar, se procedese, a conta xeral de ingresos e gastos anualmente, así como o orzamento anual de gastos e ingresos da entidade para o exercicio seguinte, modificando as cotas e establecendo derramas extraordinarias.
- b) Censurar a xestión da Xunta Directiva, da Presidencia ou de calquera membro desta.
- c) O nomeamento das persoas integrantes da Xunta Directiva.
- d) Acordar, no seu caso, a contía das cotas de ingreso e periódicas, así como a súa forma de pago.
- e) A disposición ou alleamento dos bens do GAC.
- f) A solicitude de declaración de utilidade pública.
- g) A constitución dunha federación ou a integración nela, se xa existise.
- h) A modificación dos presentes estatutos.
- i) A disolución do GAC.
- l) A resolución dos recursos presentados contra a decisión da Xunta Directiva pola non admisión de novas entidades asociadas ao GAC.”

- Xunta Directiva:

“Artigo 17. Das funcións da Xunta Directiva.

1. Serán funcións da Xunta Directiva as seguintes:

- a) Resolver o procedente sobre cantas cuestións afecten a boa marcha da entidade e sexan sometidas á súa consideración pola Asemblea Xeral ou se poidan suscitar con carácter de rogo ou pregunta por calquera das persoas representantes das entidades asociadas.
- b) Promover a administración da asociación de conformidade cos Estatutos, regulamentos e decisións da Asemblea Xeral.
- c) Nomeamento das persoas administradoras e representantes.
- d) Propor á Asemblea admitir, suspender ou dar de baixa a membros do GAC con suxeición ao previsto nos Estatutos.
- e) A expulsión de persoas asociadas.
- f) Cumprir e facer cumprir as normas estatutarias, de carácter regulamentario, no seu caso, e os acordos que adopte a Asemblea Xeral.
- g) Resolver as dúbidas que se susciten sobre a interpretación das normas estatutarias, regulamentos e normativas internas e suplir as súas posibles omisións, sen prexuízo de someter as súas decisións á primeira Asemblea Xeral que se celebre.
- h) Aprobar as normas regulamentarias.
- i) Estudo e informe dos orzamentos e contas anuais.
- l) Presentar anualmente á Asemblea Xeral:
  - a. Informe económico-financeiro anual
  - b. A conta xeral de ingresos e gastos, explicativa da marcha da entidade durante o exercicio.
  - c. Orzamento anual de gastos e ingresos.
- m) Estudo, planificación e control das actividades económicas e financeiras da asociación.
- n) Organizar, coordinar as actividades e distribuír os traballos e responsabilidades entre as persoas representantes das persoas asociadas, designando comisións de estudo e

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

traballo.

ñ) Planificar os programas e actividades que desenvolva pola asociación.

o) Coñecer e aprobar, se procedese, a memoria de actividades sociais realizadas e das que se pretendan realizar.

p) Adoptar e executar accións de goberno e administración do GAC.

q) A xestión como entidade colaboradora de subvencións para a realización de proxectos dirixidos ao cumprimento dos fins da asociación e recollidos no capítulo IV do Título IV do Regulamento 1198/2006 do Consello, do 27 de xullo de 2006, relativo ao Fondo Europeo de Pesca.

r) A avaliación e elevación das propostas de resolución dos proxectos presentados ao abeiro das convocatorias de axudas realizadas pola Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos.

s) Contratación do persoal e expedientes de contratación. Para o desenvolvemento destas actuacións a Xunta Directiva poderá constituír mesas de contratación cuxa composición será como mínimo de cinco membros, que deberán formar parte da Xunta Directiva do GAC. Formará parte en todo caso desta mesa a Presidencia do GAC ou Vogal en quen delegue.

t) Asesoramento á Presidencia.

u) En xeral, desenvolver cantas accións se dirixan ao mellor cumprimento dos obxectivos e fins sociais, sempre que non estean atribuídos á Asemblea Xeral.

v) A admisión de novas persoas asociadas ao GAC.

x) O nomeamento de Secretario/-a e Tesoureira/-o, que deberán ser membros da Xunta Directiva consonte ao artigo 11.4 da Lei Orgánica 1/2000.

2. Para o exercicio destas competencias, a Xunta Directiva poderá apoiarse no equipo *técnico e de xestión do propio GAC ou solicitar o apoio de expertos/as externos na materia.*”

5. Convocatorias dos órganos colexiados:

- Asemblea Xeral:

“Art. 13: [...]”

4. As sesións da Asemblea Xeral poderán ser ordinarias ou extraordinarias.

5. A Asemblea Xeral ordinaria reunirse unha vez ao ano dentro dos seis primeiros meses do ano.

6. A Asemblea Xeral extraordinaria reunirse tantas veces como sexa necesario, previo acordo da Xunta Directiva, mediante convocatoria da Presidencia do GAC.

7. Así mesmo, e con carácter extraordinario, reunirse a Asemblea Xeral cando o solicite, mediante escrito dirixido á Xunta Directiva, un mínimo de persoas asociadas non inferior ao 25%, con expresión detallada das cuestións que deban integrar a orde do día da convocatoria. Recibida esta petición pola Presidencia, e dentro dos 15 días naturais seguintes, procederase a efectuar a oportuna convocatoria para a celebración da asemblea xeral.

8. As asembleas xerais, tanto ordinarias como extraordinarias, quedarán validamente constituídas en primeira convocatoria cando concorran a ela, presentes ou as persoas representadas, a maioría absoluta das entidades asociadas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

En segunda convocatoria o quórum requirido será referido a unha cuarta parte das persoas asociadas.

9. Entre a data da convocatoria e o día sinalado para a celebración da reunión da Asemblea Xeral, en primeira convocatoria, haberán de mediar polo menos 15 días naturais, podendo así mesmo facerse constar a data na que, se procede, se reunirá a Asemblea Xeral en segunda convocatoria, sen que entre unha e outra reunión poida mediar un prazo inferior a media hora.

10. No caso de que non se previse na convocatoria a data da seguinte convocatoria, deberá facerse esta con oito días de antelación á data da reunión.

11. A convocatoria da Asemblea Xeral será comunicada por escrito a cada unha das persoas representantes das entidades sociais, con expresión detallada da correspondente orde do día.

12. A delegación de voto ou representación soamente poderá realizarse nunha persoa *representante do mesmo sector, dos establecidos no artigo 8 dos presentes Estatutos.*

- Xunta Directiva:

“Artigo 18. Das reunións da Xunta Directiva.

1. A Xunta Directiva reunirse, con carácter ordinario, dúas veces ao ano, e, con carácter extraordinario, cando, pola urxencia dos asuntos que se deban tratar, o dispoña a Presidencia ou

ben o solicite razoadamente algún ou algúns dos seus membros, sendo obrigada a asistencia destes, excepto por causa xustificada.

2. As reunións da Xunta Directiva serán convocadas por escrito, con indicación da orde do día. As ordinarias convocaranse cunha antelación de setenta e dúas horas, e as extraordinarias con vinte e catro horas de antelación, polo procedemento máis adecuado.

3. O quórum de constitución, en primeira convocatoria, será a maioría simple, e en segunda convocatoria calquera que sexa o número de asistentes.

En ambos os casos haberá de estar presente a Presidencia ou Vicepresidencia e a Secretaría.”

6. Réxime de adopción de acordos:

- Asemblea Xeral:

“Artigo 15. Dos acordos da Asemblea Xeral.

1. Os acordos da Asemblea Xeral adóptanse como regra xeral por maioría simple de votos.

[...]

3. Requiren o voto dos dous terzos dos membros da Asemblea Xeral os acordos referidos nas *letras c), f), h), i) e l).*”

- Xunta Directiva:

“Art. 18. 4. O quórum de votación necesario para a adopción de acordos válidos será o da maioría simple de asistentes á reunión.”

7. Grupos de traballo

Esta prevista a súa creación por acordo da Xunta Directiva:

“Art. 17.1. n) Organizar, coordinar as actividades e distribuír os traballos e responsabilidades entre as persoas representantes das persoas asociadas, designando comisións de estudo e traballo”

2. Relación de medidas de RSC que desenvolverá o GALP

Segundo se indicou no documento “Procedemento de selección de candidatos ao Grupos de Acción Local do Sector Pesqueiro”, A asociación non ten implementado ningún manual de Responsabilidade social corporativa na actualidade, pero moitas das actuacións recollidas neste concepto se están a aplicar na actualidade no funcionamento ordinario da asociación.

Ademais, no próximo período de programación impulsaranse as seguintes medidas:

- ✓ Actuacións para informar a todos os asociados.
- ✓ Política de portas abertas para entrar como socio na entidade.
- ✓ Realizar ou colaborar en actuacións que van mais aló de tramitar proxectos, colaborando cos axentes económicos, culturais e sociais do territorio.
- ✓ Render contas das actividades e actuacións realizadas ao longo do ano, tanto os órganos de goberno como ós asociados.
- ✓ Colaborar en conservar o medio ambiente e o patrimonio cultural ,as tradicións, e aqueles elementos patrimoniais que sexan un referente no territorio.
- ✓ Mellorar os coñecementos e a formación dos membros da Xunta directiva .
- ✓ Fomentar a participación dos socios e tendo en conta as achegas dos grupos de interese externos
- ✓ Promoción e difusión dos proxecto e as actividades de éxito da zona.
- ✓ Colaboración con outras entidades e organismos que realicen actuacións acordos cos obxectivos desta asociación. Colaboración activa cos Grupos de Desenvolvemento Rural que actúan no territorio desta asociación, administracións locais, entidades socioculturais e económicas

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- ✓ Axudar, orientar e asesorar a todos os axentes económicos e sociais tanto en proxectos financiados polo programa como en calquera outra actuación na que poda aportar á asociación.
- ✓ Intentar adaptar as reunións e actividades aos horarios e datas que propicien unha maior participación.
- ✓ Contratar, na medida do posible, con empresas de proximidade e con certificados de calidade, medioambientais,.....

Todas estas actuacións estanse a desenvolver na dinámica xeral de funcionamento da Asociación, aínda que non está recollida formalmente nun manual de Responsabilidade Social Corporativa. Por iso preténdese implantar un manual que recolla formalmente todos estes aspectos e que sirva de guía para toda a asociación independentemente das persoas que estean en cada momento.

As medidas de RSC que desenvolverá o GALP Costa da Morte quedan recollidas na seguinte táboa:

<p>Mecanismos de participación que ten establecido a asociación candidata para os asociados</p>
<p>Que fai na actualidade: reunións de Xunta directiva, asemblea e reunións sectoriais ou temáticas para desenvolver proxectos ou actividades de interese. Deseño de proxectos pilotos para fomentar a participación dos asociados. Consultas a diferentes socios en función das temáticas das actividades e proxectos</p>
<p>Ten previsto implantar: mailing de información e consulta para todos os asociados de maneira regular. Creación de grupos de traballo para fomentar a participación dos asociados e que sexan os principais actores dos proxectos</p>
<p>Mecanismos de participación que ten establecida a asociación candidata para os grupos de interese externo</p>
<p>Que fai na actualidade: información en prensa e en redes sociais, e colaboración con outras entidades que realicen actividades de interese para o territorio, participación en redes sociais, recollida de información e suxerencias de grupos de interese externo</p>
<p>Ten previsto implantar: fomentar a participación en redes sociais, información a través dos asociados, posibilidade de participar nos proxectos e nas actividades desenvolvidas polo GALP, información das actividades a través de mail, prensa e medios de comunicación.</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>Mecanismos para o intercambio de experiencias ou divulgación de boas prácticas en materia de emprendemento e innovación</p>
<p>Que fai na actualidade:prensa, redes, internet, visitas de estudio, publicacións, vídeos, presentacións de proxectos, inauguracións, proxectos pilotos, proxectos de cooperación, participación nas redes de GALP...</p>
<p>Ten previsto implantar: potenciar os contactos con outros grupos de Galicia, España e Europa, participar nas diferentes redes que se constitúan e sexan de interese. Celebración e participación en seminarios, congresos, feiras y calquera outra actividade que fomenta o emprendemento e a innovación</p>
<p>Mecanismos para a difusión das iniciativas innovadoras que teñen lugar no territorio</p>
<p>Que fai na actualidade:redes sociais, prensa, publicacións, folletos, proxectos pilotos, vídeos</p>
<p>Ten previsto implantar:traballar para fomentar a colaboración entre promotores do territorio e promotores doutros territorios. Dar a coñecer os proxectos de interese e o seu vo facer, organización de seminarios e congresos para dar a coñecer os proxectos e os seus promotores.</p> <p>Organizar visitas os proxectos, xornadas de portas abertas, elaboración de vídeos, promocionar a través das redes sociais dos diferentes proxectos, presentación dos proxectos a premios que podan incrementar a súa repercusión. Difusión dos premios e galardoes que podan recibir estes proxectos.</p> <p>Dar a coñecer a todos os asociados os proxectos finalizados e postos en marcha, mediante comunicación de mail, publicacións, vídeos e medios de comunicación.</p>
<p>Accións emprendidas para a difusión e preservación do patrimonio natural e cultural</p>
<p>Que fai na actualidade: publicacións, difusión nas redes sociais, e colaboración en todas as actuacións nas que se requira o apoio e este sexa posible.</p>
<p>Ten previsto implantar: difundir nas redes sociais todas actuacións que se realicen no territorio nesta materia. Fomentar e impulsar proxectos de carácter piloto para a conservación promoción do patrimonio natural e cultural.</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>Apoiar os promotores e os proxectos que se presenten de este tipo. Colaborar coas diferentes administracións para desenvolver proxecto baixo esta temática.</p> <p>Vixiar a influencia positiva dos proxectos a preservación deste patrimonio.</p> <p>Contribuír cos seus medios a difusión deste patrimonio e as diferentes actuacións que se realicen de conservación do mesmo.</p>
<p>Accións efectuadas para a incorporación de novos socios á asociación</p>
<p>Que fai na actualidade: filosofía de portas abertas, información os concellos da posibilidade de incorporación de novos asociados</p>
<p>Ten previsto implantar: contacto permanente con concellos, confrarías e resto dos asociados para que difundan o espírito do GALP e a posibilidade de incorporarse como socios.</p> <p>Difusión nos medios de comunicación desta posibilidade e dos requisitos.</p> <p>Organizar reunión informativas cando se detecte o interese de potenciais novos socios.</p> <p>Contacto permanente cos axentes dos concellos para que teñan información actualizada desta cuestión.</p> <p>Utilizar as redes sociais para informar e facilitar a incorporación dos asociados a entidade.</p> <p>Elaborar un folleto informativo do GALP e dos requisitos para a incorporación como socios e difundilos polo territorio.</p> <p>Detectar a creación de novas entidades e invitalas formalmente a formar parte do GALP.</p>
<p>Accións para favorecer a capacitación dos membros da Xunta Directiva</p>
<p>Que fai na actualidade: información por parte da Asociación, visitas de estudio e proxectos de interese, asistencia a feiras, congresos e seminarios, asesoramento de expertos en temas específico.</p>
<p>Ten previsto implantar: xornadas específicas, visita de proxectos, visitas de estudio, asesoramento de expertos, formación específica a demanda dos membros da xunta directiva, asesoramento do equipo técnico, asistencia a congresos seminarios e actividades relacionadas co seu cometido na Asociación</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mecanismos para favorecer o equilibrio entre homes e mulleres na xunta directiva

Ten previsto implantar:

A presidencia do GALP convocará as xuntanzas da Xunta Directiva en horario que sexa compatible coa conciliación da vida persoal e familiar das mulleres que formen parte da mesma.

Cando a porcentaxe de mulleres na Xunta Directiva sexa inferior ao 50% tentarase chegar a un acordo para que as entidades que estean na Xunta Directiva nomeen mais mulleres como representantes co fin de acadar a dita porcentaxe.

Procurarase o reequilibrio da presenza feminina en sectores tradicionalmente masculinizados e vinculados ao mar, co obxecto de equilibrar a participación das mulleres neses sectores.

A Xunta Directiva proporá, sempre que así o acorde, que sexan as mulleres da Xunta Directiva as que acudan ao actos en representación do GAC aos que sexan invitado este, ou cando menos que haxa unha representación equilibrada de mulleres en ditos actos.

Prestarase un especial atención a aquelas mulleres con idades comprendidas entre os 25 e 45, polas cargas familiares con fillos novos, de xeito que poidan participar de xeito efectivo nas xuntanzas da Xunta Directiva.

Criterios de compra responsables para seleccionar os provedores de bens e servizos

Que fai na actualidade: tratase do posible de traballar con empresas do ámbito xeográfico máis próximo e que non resulte prexudiciais para o medio ambiente e respecten os dereitos laborais. (certificados FSC)

Ten previsto implantar: preferencia polas empresas de proximidade, utilización de papelería con controis de sostenibilidade ambiental, aposta por empresas con certificacións de calidade e iso's.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

8.2 Procedementos para a xestión do programa de axudas

1. Indicaranse os límites de porcentaxe de axuda pública (cuantitativos e porcentaxes) en función dos diferentes tipos de proxectos. Estableceranse e xustificaranse os criterios obxectivos adoptados para a valoración, selección e priorización de proxectos do programa de axudas, co obxectivo de fomentar a transparencia e non discriminación na decisión (baremos, regras para a asignación de porcentaxes de axuda pública). Diferenciarse baremos para proxectos produtivos e non produtivos. Indicaranse as regras básicas: puntuación mínima a obter para que un proxecto poda ser subvencionado e a porcentaxe de axuda para esa nota, etc.

O desenvolvemento dos criterios de selección de proxectos pretendese que sexa un medio de crear un consenso en torno a unha estratexia de desenvolvemento local da zona pesqueira do GALP Costa da Morte. Estes criterios deben facilitar o logro dos obxectivos establecidos, xa que ditos criterios son froito da estratexia de desenvolvemento do GALP, que os elaborou en función do contexto concreto existente na zona, partindo da base da diagnose realizada e documentada nas páxinas anteriores.

Ámbito de aplicación dos criterios de valoración

Os criterios de valoración de proxectos serán utilizados para a avaliación e posterior selección dos proxectos que se presenten en cada convocatoria de axudas.

Sen embargo hai que destacar como elemento inicial que o GALP no seu orzamento ten reflexados 4 tipos de gastos de diferente natureza, a saber:

- a) Os custos de xestión do Grupo, que a súa vez divídense en:
  - a. Custos de Explotación
  - b. Custos de Animación
- b) Os gastos de subvención de proxectos, que divídense en:
  - a. Gastos en inversión produtivas
  - b. Gastos en inversión non produtivas

Polo tanto os criterios de valoración definidos nos apartados seguintes, so serán de aplicación á

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

valoración dos proxectos que se presenten (tanto produtivos como non produtivos) pero nunca aos custos de xestión do Grupo, xa que estes custos non están sometidos a unha concorrencia competitiva como acontece na selección dos proxectos.

No gráfico que se amosa a continuación aparecen, por unha banda a distribución do fondo entre os distintos tipos de gastos, e por outra banda as porcentaxes máximas de cofinanciamento (grao de investimento ou intensidade da axuda) polo Fondo Europeo Marítimo e de Pesca a estes tipos de gastos:

	Custos de xestión do Grupo		Programa de subvención de proxectos	
	Custos de Explotación	Custos de Animación	Produtivos	Non Produtivos
Distribución do Fondo	Total 25%		Máis do 65% de Proxectos	Menos do 35% de Proxectos
Grao de financiamento máximo	100%		80%	100%
Importe máximo por proxecto			500.000 euros	

Definición dos proxectos

Os proxectos que presenten os solicitantes das axudas poden ter un carácter produtivo ou non produtivo. Con carácter previo á definición dos criterios de valoración, explicaremos a continuación en que consisten estas dúas tipoloxías de proxectos.

Proxectos non produtivos

Terán a consideración de proxectos non produtivos os que non supoñan o inicio ou o desenvolvemento dunha actividade económica e/ou non estean afectos a unha actividade

económica. Así mesmo, terán este carácter os proxectos de interese público que, aínda constituíndo unha actividade económica ou estando afectos a unha actividade económica, non incidan sobre o réxime de competencia no territorio de que se trate e sempre que tradicionalmente poidan ser promovidos por unha entidade pública local ou unha entidade sen ánimo de lucro. Neste caso o elemento determinante do proxecto é a súa rendibilidade social.

Como conclusión sinalar pois, que o elemento determinante para clasificar un proxecto de non produtivo, non vai ser a natureza da entidade (xa que poden ser entidades sen ánimo de lucro de carácter privado) senón a non persecución dun ánimo de lucro.

Proxectos produtivos

Terán a condición de proxectos produtivos, aquelas actividades que deben favorecer una actividade de lucro potencial para o promotor do proxecto. En xeral, poderían identificarse con proxectos de orientación empresarial ou profesional e que por tanto deberían proporcionar unha autosuficiencia económico-financeira a longo prazo.

As entidades públicas en ningún caso serán promotoras de proxectos de carácter produtivo.

Procedemento de uso dos criterios de valoración

O convenio de colaboración firmado entre o candidato a GALP Costa da Morte e a Consellería do Mar da Xunta de Galicia, de data 13 de outubro de 2015, establece que na elaboración da estratexia de desenvolvemento participativo pesqueiro (EDLP) indicaranse os límites de porcentaxes de axuda, estableceranse e xustificaranse os criterios obxectivos adoptados para a valoración e de selección e priorización de proxectos do programa de axudas.

Os criterios polo tanto son establecidos polo GALP no presente documento. Nembargante estes haberán de axustarse aos criterios de valoración mínimos fixados no convenio citado e na futura Orde da Consellería onde se establezan as bases reguladoras da convocatoria de axudas.

O GALP “Costa da Morte”, como entidade colaboradora da Consellería do Mar na xestión das axudas, será quen de avaliar e seleccionar as accións e proxectos presentados polos promotores para desenvolver o territorio de actuación segundo uns criterios de valoración que haberán de ser obxectivos e ter unha puntuación determinada previamente, que faga posible a selección daqueles proxectos que obteñan a maior puntuación, posto que as axudas se conceden nun réxime de concorrencia competitiva ao abeiro da Lei 9/2007 de subvencións de Galicia.

Polo tanto, aqueles proxectos que obteñan unha maior puntuación serán seleccionados, tendo en conta o límites que se establezan na orde de axudas que regule o programa de axudas.

Os criterios de valoración de proxectos para os proxectos non produtivos son diferentes aos criterios de valoración de proxectos produtivos, xa que a finalidade dos mesmos é diferente.

Estes criterios valoración podémosos subdividir entre aqueles que se aplican a todo tipo de proxectos (tanto produtivos como non produtivos), e aqueloutros que son de aplicación específica e acumulativa para os proxectos de carácter produtivo.

O feito de que os proxectos presentados sexan sometidos a un proceso de selección, esixirá aos membros do GALP un esforzo suplementario no fomento da presentación e difusión dos criterios, como garantía de obxectividade e transparencia.

Preténdese acadar que cando se publique pola Consellería do Mar a Orde de convocatoria de axudas para a execución das estratexias do GALP, estas se transformen en incentivos ao desenvolvemento, a mobilización e a cohesión. Nembargante, cando esta publicación sexa efectiva, o Grupo de Acción Costeira **“Costa da Morte” a través da Xunta Directiva, poderá** realizar as modificacións oportunas de cara á adaptación da presente EDLP á citada Orde.

Toda estratexia de desenvolvemento parte duns obxectivos a acadar, para o cal o proceso de selección de proxectos constitúe unha importante ferramenta. Os proxectos máis interesantes serán aqueles que máis contribúan á mellor consecución dos obxectivos previstos polo eixe 4 do Fondo Europeo Marítimo e de Pesca na liña da estratexia prevista no presente documento.

Como consecuencia da obrigada concorrencia competitiva que ten que haber no proceso de selección de proxectos derivada da Lei 9/2007 de subvencións de Galicia, existirá un prazo de presentación de proxectos que terá unha duración determinada (que será establecida pola Orde da Consellería do Mar pola que se convoquen axudas a proxectos de execución da Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo), polo que se utilizará como metodoloxía de selección a análise multicriterio.

A utilización da análise multicriterio

A matriz multicriterio é unha ferramenta utilizada para a toma de decisións en base a factores cualitativos ou a múltiples factores non homoxéneos que interveñen nun suceso e que permiten comparar obxectivamente diferentes proxectos dentro dunha mesma liña de actuación, favorecendo así o proceso de selección.

Os pasos a seguir pola Xunta Directiva para a avaliación dos proxectos que se presenten en cada convocatoria son os seguintes:

1. Listar o conxunto de posibles proxectos sobre os que se tomará a decisión:
  - Estes serán todos aqueles que se presentaron no modelo oficial de solicitude nos prazos establecidos pola Orde da Consellería do Mar pola que se convocan as axudas a proxectos de execución da Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo.
  - Desagregar os proxectos entre produtivos e non produtivos.
2. Definir os criterios obxectivos, tanto para proxectos produtivos como para non produtivos, que servirán para avaliar os proxectos:
  - Estes son definidos polo Grupo no presente documento, mantendo sempre os criterios mínimos establecidos na Orde de axudas que publique a Consellería do Mar.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3. Fixar o baremo de puntuación de cada criterio:
  - Establécese unha puntuación para cada criterio e subcriterio en función da importancia que para o GALP teñan estes.
  - As variables de viabilidade son filtro. Isto implica que si os proxectos non obteñen unha puntuación mínima (establecida na correspondente matriz) os proxectos non poderán ser subvencionados, aínda que acaden unha puntuación merecedora de subvención por outros criterios de valoración.
  - Ademais haberá de obterse unha puntuación mínima de 40 puntos, tanto para os proxectos non produtivos como para os produtivos, por debaixo da cal o proxecto non será subvencionado.
  - A puntuación máxima non superará os 100 puntos.
  - A Xunta Directiva do presente GALP poderá variar a baremación dos criterios da matriz en función do establecido pola Orde de axudas e en función da potenciación das distintas liñas de actuación que cada ano se prevexan levar a cabo.
4. Constituír a matriz de puntuación cos criterios adoptados polo GALP:
  - Construírse unha matriz para proxectos produtivos e outra para proxectos non produtivos.
5. Calcular o total de puntos de cada proxecto mediante a suma dos valores dos criterios que lle corresponden:
  - Estes puntos determinarán a porcentaxe de cofinanciamento que lle corresponde a cada proxecto segundo as bandas de puntuación-subvención establecidas na matriz.
  - As bandas de puntuación-subvención para os proxectos produtivos serán distintas das bandas para proxectos non produtivos, debido a distinta intensidade de axuda para uns e outros.
  - Para os proxectos non produtivos diferenciamos as bandas de puntuación en dúas tipoloxías:
    1. Proxectos que a operación responda aos criterios de interese colectivo, beneficiario colectivo e ofrecer acceso público aos seus resultados, as bandas de puntuación son:
      - i. Se o proxecto acada unha puntuación entre 40 e 49,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 75% dos gastos elixibles do proxecto.
      - ii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 50 e 59,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 80% dos gastos elixibles do proxecto
      - iii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 60 e 69,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 85% dos gastos elixibles do proxecto

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- iv. Se o proxecto acada unha puntuación entre 70 e 79,99 a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 90% dos gastos elixibles do proxecto.
- v. Se o proxecto acada unha puntuación entre 80 e 100 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 100% dos gastos elixibles do proxecto.

2. Proxectos non produtivos que non respondan aos criterios do apartado anterior, as bandas de puntuación son:

i. Se o proxecto acada unha puntuación entre 40 e 49,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 46% dos gastos elixibles do proxecto.

ii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 50 e 59,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 47% dos gastos elixibles do proxecto

iii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 60 e 69,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 48% dos gastos elixibles do proxecto

iv. Se o proxecto acada unha puntuación entre 70 e 79,99 a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 49% dos gastos elixibles do proxecto.

v. Se o proxecto acada unha puntuación entre 80 e 100 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 50% dos gastos elixibles do proxecto.

- Para os proxectos produtivos as bandas son:

i. Se o proxecto acada unha puntuación entre 40 e 49,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 35% dos gastos elixibles do proxecto.

ii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 50 e 59,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 39% dos gastos elixibles do proxecto

iii. Se o proxecto acada unha puntuación entre 60 e 69,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 43% dos gastos elixibles do proxecto

iv. Se o proxecto acada unha puntuación entre 70 e 79,99 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 47% dos gastos elixibles do proxecto.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- v. Se o proxecto acada unha puntuación entre 80 e 100 puntos a porcentaxe de cofinanciamento resultante será do 50% dos gastos elixibles do proxecto.

Os proxectos que se amparen no Regulamento (UE) nº 1407/2013 da Comisión, do 18 de decembro, relativo á aplicación dos artigos 107 e 108 del Tratado a las axudas de minimis (D.O. L352 do 24.12.2013), aplicaranse as porcentaxes anteriores e limitaranse a un máximo de 200.000 € por promotor durante un período de tres exercicios fiscais.

Os proxectos produtivos vinculados á pesca artesanal a porcentaxe de axuda derivado das bandas de puntuación incrementarase nun 30%.

No caso de de proxectos produtivos presentados por confrarías de pescadores e asociacións profesionais do sector pesqueiro ou asociacións integradas polas entidades mencionadas, que que respondan aos criterios de interese colectivo, beneficiario colectivo e ofrecer acceso público aos resultados, incrementarase a porcentaxe de axuda derivado das bandas de puntuación nun 30%.

As axudas poderán incluír medidas previstas nos capítulos I, II e IV do título V do Regulamento (UE) nº 508/214, agás os artigos 66 e 67, só no caso de que se xustifique claramente a súa xestión a escala local. Cando se conceda axuda para operacións correspondentes a ditas medidas, respetaranse as escalas de contribución e o réxime de axudas establecido para as medidas en cuestión.

En todo caso, existe un límite máximo de axuda por proxecto, que se fixa en 500.000 euros como límite absoluto.

Criterios para a avaliación e selección de proxectos:

Os criterios definidos no presente documento permitirán á Xunta Directiva avaliar e seleccionar os proxectos presentados dun xeito obxectivo, respectando así a libre concorrencia obrigada ao abeiro da Lei 9/2007 de Subvencións de Galicia.

Estes criterios son diferentes para os distintos proxectos segundo a súa natureza sexa non produtiva ou produtiva.

A continuación aparecen os criterios e subcriterios desglosados e explicados para cada tipo de proxecto.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Critérios de valoración de proxectos non produtivos

1. VIABILIDADE DO PROXECTO

A viabilidade do proxecto virá xustificada adecuadamente no modelo de Memoria e Orzamento para a presentación de proxectos, documento que deben presentar todos os promotores de proxectos non produtivos xunto coa solicitude de axuda.

A puntuación mínima que un proxecto ten que acadar neste criterio é de 15 puntos, desglosándose estes en puntuacións mínimas dos subcriterios “viabilidade técnica” (10 puntos mínimo) e “viabilidade financeira” (5 puntos mínimo).

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de 30 puntos.

1. VIABILIDADE TÉCNICA.

Valorase a viabilidade técnica do proxecto, proxecto técnico presentado, de ser o caso, prazos de execución, licenzas e permisos necesarios, dispoñibilidade dos terreos, etc.

Valorarase, unha vez superada a puntuación mínima para este criterio, a obtención dos permisos e autorizacións necesarias con anterioridade á aprobación do proxecto ou exención de condicionantes para a realización do proxecto, cun máximo de 5 puntos.

Debido a importancia absoluta deste criterio na valoración do conxunto do proxecto, este actuará como valor filtro, é dicir, que a non obtención por un proxecto da puntuación mínima establecida na matriz, implicará automaticamente o rexeitamento da solicitude, aínda que polo resto dos criterios supere a puntuación mínima necesaria de 40 puntos.

A puntuación mínima de este subcriterio será de 10 puntos e a puntuación máxima de 15.

2. VIABILIDADE FINANCEIRA DO PROXECTO

Valorarase o plan de financiamento ata a recepción da axuda, dispoñibilidade dos fondos, informes de solvencia e compromiso de cofinanciación.

Este subcriterio, no mesmo sentido que o anterior, é filtro, polo que daremos por reproducido o sinalado para o mesmo.

A puntuación mínima e máxima de este subcriterio será de 5 puntos.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

3. PLAN DE COMUNICACIÓN E DIFUSIÓN

Valorarase as accións de difusión e comunicación do proxecto, tales como a realización de xornadas informativas, a participación da cidadanía na configuración do proxecto, divulgación nas redes, ...

A puntuación máxima de este subcriterio será de 3 puntos

4. PLAN DE RECURSOS HUMANOS/ CREACIÓN DE EMPREGO

Valorarase o número de empregos creados:

5 puntos por cada unidade de traballo-ano (UTA) creada.

3 puntos por cada unidade de traballo-ano (UTA) de persoas procedentes do sector do mar ou familiar directo.

A puntuación máxima de este subcriterio será de 10 puntos

2. IMPACTO SOBRE O TERRITORIO

O impacto sobre o territorio é un criterio complexo polo que procedese de cara a súa valoración a desagregalo nos subcriterios de impacto económico, social, medioambiental e territorial.

A puntuación máxima que un proxecto non produtivo pode acadar por este criterio é de 8 puntos.

1. ECONÓMICO

Valorarase a implicación doutras entidades e en especial da iniciativa privada. Tamén se valorará a repercusión do proxecto na economía das zonas de pesca e o posible efecto multiplicador do proxecto.

A puntuación máxima de este subcriterio será de 2 puntos

2. SOCIAL

Valorarase a poboación afectada, o incremento da calidade de vida das poboacións da zona pesqueira e a vertebración social prevista no proxecto.

A puntuación máxima de este subcriterio será de 2 puntos

3. MEDIOAMBIENTAL

Valorarase a incidencia positiva nos recursos naturais e medio ambientais, así

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

como tamén a incidencia do proxecto nos espazos naturais protexidos clasificados en parques, reservas naturais, áreas mariñas protexidas, monumentos naturais, paisaxes protexidas e tamén con respecto ás zonas periféricas de protección e as áreas de influencia socioeconómica segundo a Lei 42/2007 do Patrimonio Natural. Todo o anterior sen prexuízo tamén da incidencia dos espazos naturais protexidos segundo a lexislación autonómica, recollidos na Lei 9/2001 de Conservación da Natureza, e que se clasifican en reserva natural, Parque nacional, Parque natural, Monumento natural, Humidal protexido, Paisaxe protexida, Zona de especial protección dos valores naturais, Espazo natural de interese local e Espazo privado de interese natural.

Concretamente valorarase positivamente as iniciativas locais de cara a planificación e proxección de espazos naturais de interese local e de espazos privados de interese natural.

Valorarase así mesmo a incidencia nos espazos protexidos da Rede Natura 2000, compostos polos Lugares de Importancia Comunitaria, Zonas Especias de Conservación e polas Zonas de Especial Protección para as Aves.

A puntuación máxima de este subcriterio será de 2 puntos

4. TERRITORIAL

Valorarase a incidencia supramunicipal do proxecto. Obterán maior puntuación aqueles proxectos que abarquen máis dun municipio dos incluídos no ámbito de actuación territorial do GALP.

A puntuación máxima de este subcriterio será de 2 puntos

3. APROVEITAMENTO DOS RECURSOS ENDÓXENOS

Valorarase o aproveitamento de infraestruturas ociosas ou infrautilizadas (sobre todo no borde litoral), a incidencia do proxecto no patrimonio material e inmaterial, histórico e cultural e a súa valorización, os recursos nos produtos locais e demais recursos identificativos da zona de pesca do GALP Costa da Morte.

En definitiva pretende unha actuación na zona na que sexan protagonistas os recursos da propia zona pesqueira do GALP Costa Morte.

A puntuación máxima deste criterio é de 10 puntos.

4. CARÁCTER INNOVADOR/DINAMIZANTE

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Valorarase a singularidade e novidade do proxecto ou o novo enfoque de proxectos xa existentes.

A puntuación máxima deste criterio é de 3 puntos.

Tamén se valorará a utilización de novas tecnoloxías no territorio e das tecnoloxías da información e comunicación.

A puntuación máxima deste criterio é de 4 puntos.

5. SOSTIBILIDADE DO PROXECTO

Valorarase a garantía de pervivencia do proxecto mais aló do período de cumprimento da normativa de axudas.

Tamén valorarase a sostenibilidade no sentido dunha maior puntuación daquelas actuacións que non comprometan os recursos necesarios para as futuras xeracións.

A puntuación máxima deste criterio é de 4 puntos.

6. CAPACIDADE DE TRANSFERENCIA A OUTROS TERRITORIOS

Valorarase a posible exportación do proxecto a outros territorios e a transferibilidade de coñecementos que poida desencadear o mesmo.

A puntuación máxima deste criterio é de 2 puntos.

7. PROXECTOS ACCESIBLES

Valorarase aqueles proxectos que vaian máis aló das normas de obrigado cumprimento na materia (Lei 10/2014, de 3 de decembro, de accesibilidade).

Valorarase os proxectos que dentro das súas actuacións, ben sexan arquitectónicas, urbanísticas, de TIC, electrónicas ou de comunicación, sexan compresibles, utilizables e practicables por todas as persoas en condicións de comodidade, de forma autónoma e segura.

A puntuación máxima deste criterio é de 10 puntos.

8. IGUALDADE DE OPORTUNIDADES E COLECTIVOS DESFAVORECIDOS

O criterio de igualdade e colectivos desfavorecidos está desglosado en dous subcriterios. Por un banda o impacto do proxecto sobre o colectivo feminino, e por outra o impacto sobre os colectivos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

desfavorecidos.

A puntuación máxima deste criterio é de 9 puntos.

1. IMPACTO SOBRE O COLECTIVO FEMININO

Valorarase o impacto positivo que o proxecto teña sobre as mulleres, tanto dende a perspectiva do promotor/a, como desde a perspectiva do número de mulleres empregadas no proxecto, así como o número de mulleres que ocupen postos de responsabilidade e dirección no proxecto.

A puntuación máxima deste criterio é de 5 puntos.

2. IMPACTO SOBRE OS COLECTIVOS DESFAVORECIDOS

Valorarase a inclusión no proxecto de colectivos que teñan menos oportunidades na sociedade actual, como son as persoas con algunha discapacidade, as persoas en risco de exclusión social,...

A puntuación máxima deste criterio é de 5 puntos.

9. ADECUACIÓN COA ESTRATEXIA ESTABLECIDA POLO GALP

Este criterio ten unha importancia decisiva posto que valorará a coherencia do proxecto coas liñas deseñadas polo Grupo no presente documento da Estratexia. Canto mais acorde sexa coas liñas estratéxicas maior puntuación obterá o proxecto.

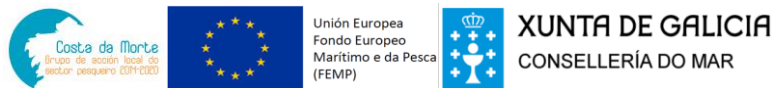
A puntuación máxima deste criterio é de 20 puntos.

A matriz multicriterio para proxectos non produtivos:

A continuación amosase a matriz multicriterio elaborada a partir dos criterios e subcriterios antes definidos e explicados.

Na presente matriz podemos observar os criterios e subcriterios definidos no apartado anterior, así como unha columna indicando o valor mínimo (filtro) de determinados criterios e subcriterios que pola súa importancia teñen este carácter. Cando o valor é 0 puntos quérese salientar que dito criterio non é filtro e polo tanto poderá obterse á axuda aínda que se acade 0 puntos, tendo en conta que o valor mínimo total da suma das puntuacións de todos os criterios haberá de ser de 40 puntos.

Na matriz tamén podemos ver unha columna referida ao valor máximo de cada criterio. Entendese

pois que un proxecto non poderá acadar máis puntuación por un criterio que a establecida como máxima na respectiva columna. Con isto pretendese que os proxectos teñan que incidir en máis de un criterio para poder acadar unha boa puntuación.

Por último, na parte dereita da matriz, aparecen as bandas de puntuación segundo a tipoloxía de proxecto, cuxa misión é asinar, segundo a puntuación outorgada ao proxecto, unha porcentaxe determinada de cofinanciación ou subvención, que oscila entre o 75% e o máximo do 100% para a tipoloxía de proxecto no que a operación responda aos criterios de interese colectivo, beneficiario colectivo e ofrecer acceso público aos seus resultados e entre o 45% e 50% para proxectos que non respondan aos criterios anteriores.

MATRIZ MULTICRITERIO: PROXECTOS NON PRODUTIVOS				ESTRATEGIA DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO. GALP "COSTA DA MORTE"																				
Nº	CRITERIOS	VALOR MÍNIMO	VALOR MÁXIMO	VALOR OTORGADO	BANDAS DE PUNTUACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN																		
1	VIABILIDADE DO PROXECTO	15	30																					
1.1.	VIABILIDADE TÉCNICA	10	15		<table border="1"> <thead> <tr> <th>BANDAS DE PUNTUACIÓN</th> <th>% DE COFINANCIACIÓN</th> <th>% DE COFINANCIACIÓN</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. De 40 a 49,99 puntos</td> <td>75%</td> <td>46%</td> </tr> <tr> <td>2. De 50 a 59,99 puntos</td> <td>80%</td> <td>47%</td> </tr> <tr> <td>3. De 60 a 69,99 puntos</td> <td>85%</td> <td>48%</td> </tr> <tr> <td>4. De 70 a 79,99 puntos</td> <td>90%</td> <td>49%</td> </tr> <tr> <td>5. De 80 a 100 puntos</td> <td>100%</td> <td>50%</td> </tr> </tbody> </table>	BANDAS DE PUNTUACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN	1. De 40 a 49,99 puntos	75%	46%	2. De 50 a 59,99 puntos	80%	47%	3. De 60 a 69,99 puntos	85%	48%	4. De 70 a 79,99 puntos	90%	49%	5. De 80 a 100 puntos	100%	50%	<p>Proxectos que a operación responda aos seguintes criterios: interese colectivo, beneficiario colectivo e ofrecer acceso público aos seus resultados.</p> <p>Cofinanciación Xeral</p>
BANDAS DE PUNTUACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN																						
1. De 40 a 49,99 puntos	75%	46%																						
2. De 50 a 59,99 puntos	80%	47%																						
3. De 60 a 69,99 puntos	85%	48%																						
4. De 70 a 79,99 puntos	90%	49%																						
5. De 80 a 100 puntos	100%	50%																						
1.2.	VIABILIDADE FINANCEIRA	5	5																					
1.3.	PLAN DE COMUNICACIÓN E DIFUSIÓN		3																					
1.4.	CREACIÓN DE EMPREGO		10																					
2	IMPACTO SOBRE O TERRITORIO	0	8																					
2.1.	ECONOMICO		2																					
2.2.	SOCIAL		2																					
2.3.	MEDIOAMBIENTAL		2																					
2.4.	TERRITORIAL		2																					
3	APROVEITAMENTO DOS RECURSOS ENDÓXENOS	0	10																					
4	CARÁCTER INNOVADOR/DINAMIZANTE	0	7																					
4.1.	SINGULARIDADE DO PROXECTO		3		<p>No caso de proxectos para investimentos non produtivos para medidas incluídas nos capítulos I, II e IV do Título V do Regulamento (UE) nº 508/2014 respetaranse as escalas de contribución e o réxime de axudas establecidas no citado Regulamento</p>																			
4.2.	USO DE NOVAS TECNOLOXÍAS OU TIC		4																					
5	SOSTIBILIDADE DO PROXECTO	0	4																					
6	CAPACIDADE DE TRANSFERENCIA A OUTROS TERRITORIOS	0	2																					
7	PROXECTOS ACCESIBLES		10																					
8	IGUALDADE DE OPORTUNIDADES E COLECTIVOS DESFAVORECIDOS	0	9																					
7.1.	IMPACTO SOBRE O COLECTIVO FEMININO		5																					
7.2.	IMPACTO SOBRE OS COLECTIVOS DESFAVORECIDOS		5																					
9	ADECUACIÓN COA ESTRATEGIA ESTABLECIDA POLO GALP	0	20																					
	TOTAL	40	100																					

Critérios de valoración de proxectos produtivos

1. VIABILIDADE

A viabilidade do proxecto virá xustificada adecuadamente na Memoria e Orzamento para proxectos produtivos, documento que deben presentar todos os promotores de proxectos xunto coa solicitude de axuda.

A puntuación mínima que un proxecto ten que acadar neste criterio é de **12 puntos**, desagrada en puntuacións mínimas dos subcriterios “viabilidade técnica” (7 puntos mínimo) e “viabilidade económica-financeira” (5 puntos mínimo). Esta puntuación mínima actúa pois como filtro debido a importancia deste criterio. Polo tanto, aqueles proxectos que non acaden a puntuación mínima na viabilidade (tanto técnica como económica –financeira) serán rexeitados aínda que acaden a puntuación mínima de 40 puntos para que o proxecto sexa subvencionable.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de **30 puntos**.

Na Memoria e Orzamento recollerase os aspectos que sexan imprescindibles para valorar a viabilidade técnica, económica e financeira que será acompañada no seu caso, dos informes, autorizacións, certificados, proxecto técnico, etc., necesarios para a valoración do proxecto

1. VIABILIDADE TÉCNICA

Valoraranse diversos aspectos como:

1. O equipo técnico adscrito ao proxecto.
2. A experiencia do promotor no desenvolvemento de actividades similares.
3. Proxecto técnico, de ser o caso.
4. Permisos e licenzas necesarios.
5. Informes de viabilidade.
6. O uso de patentes e a aplicación de procesos de I+D+I no proxecto.
7. Acreditación da dispoñibilidade dos inmobles, de ser o caso.

Valorarase, unha vez superada a puntuación mínima deste criterio, cun máximo de 3 puntos a obtención dos permisos e autorizacións necesarios con anterioridade á aprobación do proxecto ou exención de condicionantes para a realización do mesmo.

Dada a gran importancia de este criterio compre ter unha puntuación mínima de **7 puntos** para poder ser beneficiario das axudas, sen prexuízo da obriga así mesmo de acadar un total mínimo de 40 puntos.

A puntuación máxima deste criterio é de 10 puntos.

2. VIABILIDADE ECONÓMICA - FINANCEIRA

Valorarase a viabilidade económica do proxecto:

Valorarase a coherencia dos datos indicados na memoria e orzamento en relación ao modelo de actividade que se presenta, recursos tanto materiais como humanos comprometidos, en relación aos ingresos previstos e análise dos ratios de viabilidade como o valor actual neto dos beneficios, taxa de rendibilidade interna e horizonte temporal de recuperación do investimento, entre outros.

Valorarase a viabilidade financeira do proxecto:

Valorarase o plan de financiamento ata a recepción da axuda, dispoñibilidade dos fondos ou financiamento en firme, informes de solvencia, garantías financeiras que avalen o proxecto, etc.

Dada a gran importancia de este criterio compre ter unha puntuación mínima de **5 puntos** para poder ser beneficiario das axudas, sen prexuízo da obriga así mesmo de acadar un total dun mínimo de 40 puntos.

A puntuación máxima deste criterio é de 10 puntos.

3. PLAN DE XESTIÓN

O presente subcriterio pretende valorar a aplicación sistemas de calidade, innovación e busca da excelencia que melloren a solvencia empresarial dende o inicio dos proxectos.

Valorarase con 6 puntos a redacción dun plan de xestión da calidade, innovación, busca da excelencia, a súa implantación e asistencia de expertos recoñecidos, certificados de calidade realizados durante a execución do proxecto.

4. VIABILIDADE COMERCIAL

Valoraranse aspectos tales como ter un plan comercial e de marketing e a realización dun estudo de mercado.

A puntuación máxima deste criterio é de 3 puntos.

5. CREACIÓN NOVA EMPRESA

Valorarase de xeito distinto a creación dunha nova empresa (3 puntos) que a modernización ou ampliación dunha xa existente (2 puntos).

Ademais valorarase a creación ou ampliación de empresas por emprendedores menores de 35 anos (3 puntos).

A puntuación máxima deste criterio é de 6 puntos.

2. CREACIÓN DE EMPREGO:

O criterio de creación de emprego valora a creación de postos de traballo, tanto se a creación prodúcese a través de contratacións estables como temporais, aínda que recibirán un maior valoración as contratacións estables, posto que a calidade do emprego é un dato importante.

Ademais, perséguese a ocupación de traballadores do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola noutros sectores e a diversificación económica das familias mariñeiras, logo a contratación de persoas procedentes do sector do mar ou familiar directo (ascendentes, descendentes ou cónxuxe), aumentará a puntuación obtida pola valoración deste criterio.

Por último a incorporación dos mozos ao mercado laboral é unha constante na que temos que facer un esforzo, polo que tamén valorarase que o emprego creado vaia dirixido a este colectivo, persoas menores de 30 anos.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de 20 puntos.

Este criterio esta desagregado nos seguintes subcriterios:

1. CREACION DE EMPREGO

Valorarase con 4 puntos por cada unidade de traballo-ano (UTA) que se xere

2. CREACION DE POSTOS DE TRABALLO ESTABLE

Valorarase con 1,5 puntos por cada UTA contrato por conta allea indefinido.

3. TRABALLADORES DO MAR

Valorarase con 2,5 puntos por cada UTA de traballadores procedentes do sector do mar ou familiar directo.

4. MOCIDADE

Valorarase con 2 puntos por cada UTA de mozos menores de 30 anos.

3. INCLUSIÓN DO PROMOTOR EN COLECTIVOS DESFAVORECIDOS OU EMPREGO EN COLECTIVOS DESFAVORECIDOS:

O presente criterio pretende valorar dúas cousas; por unha banda que o propio promotor do proxecto pertenza a un colectivo desfavorecido, e por outra banda que o proxecto asuma o emprego de persoal pertencente a colectivos desfavorecidos.

Valorarase a pertenza do promotor a un colectivo desfavorecido con 1,5 puntos.

Valorarase con 2 puntos por cada unidade de traballo-ano de persoas pertencentes a colectivos desfavorecidos.

Os colectivos desfavorecidos serán as persoas con algún tipo de diversidade funcional (xa sexa física ou psíquica) e persoas en risco de exclusión social.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de **4 puntos**.

4. UTILIZACIÓN DE FACTORES PRODUTIVOS DA ZONA:

A utilización de factores produtivos da zona é un criterio que pretende fomentar o desenvolvemento local dende a propia zona de pesca “Costa da Morte”, é dicir a potenciación dos recursos endóxenos da zona.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de **6 puntos**.

Valoraranse diversos aspectos como:

- a) A utilización de materias primas procedentes da zona: máximo 2 puntos.
- b) O emprego de man de obra procedente da zona: máximo 2 puntos
- c) A contratación con empresas provedoras locais ou zonais: máximo 2 puntos

5. IMPACTO SOBRE O TERRITORIO:

Este criterio valora o impacto determinado que o proxecto terá previsiblemente no territorio de actuación ou desenvolvemento do mesmo, que sempre deberá ser o acotado polo ámbito territorial da zona pesqueira GALP Costa da Morte.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de **5 puntos**.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Este criterio de impacto desagregámolo nos subcriterios: impacto sobre o territorio económico, social, nos concellos, medioambiental e cultural:

1. ECONÓMICO

Valorarase a potenciación e fomento de sectores relacionados co mar (sempre que non impliquen aumento do esforzo pesqueiro) e incidir en sectores estratéxicos ou de maior dinamismo da comarca, especialmente no sector turístico e na comercialización, en definitiva na diversificación do sector pesqueiro.

Máximo 1 punto.

2. SOCIAL

Valorarase a mellora da calidade de vida da poboación da zona, a prestación de novos servizos ou a mellora dos existentes, a intensificación de equipamentos e o fomento da implicación da sociedade local no proxecto.

Máximo 1 punto.

3. CONCELLOS

Valorarase que o impacto se produza nun ou mais concellos da zona de pesca. Cantos máis concellos abarque o proxecto maior puntuación.

Máximo 1 punto.

4. MEDIOAMBIENTAL

Valorarase todo tipo de accións ou proxectos dirixidos a posta en valor dos recursos medio ambientais como:

- i. O uso de tecnoloxías respectuosas co medio ambiente (especialmente o mariño)
- ii. Valorarase a incidencia positiva nos recursos naturais e medio ambientais, así como tamén a incidencia do proxecto nos espazos naturais protexidos clasificados en parques, reservas naturais, áreas mariñas protexidas, monumentos naturais, paisaxes protexidas e tamén con respecto ás zonas periféricas de protección e as áreas de influencia socioeconómica segundo a Lei 42/2007 do Patrimonio Natural. Todo o anterior sen prexuízo tamén da incidencia nos espazos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

naturais protexidos segundo a lexislación autonómica, recollidos na Lei 9/2001 de Conservación da Natureza, e que se clasifican en reserva natural, Parque nacional, Parque natural, Monumento natural, Humidal protexido, Paisaxe protexida, Zona de especial protección dos valores naturais, Espazo natural de interese local e Espazo privado de interese natural.

Concretamente valoraranse positivamente as iniciativas locais de cara a planificación e proxección de espazos naturais de interese local e de espazos privados de interese natural.

Valorarase así mesmo a incidencia nos espazos protexidos da Rede Natura 2000, compostos polos Lugares de Importancia Comunitaria, Zonas Especias de Conservación e polas Zonas de Especial Protección para as Aves.

- iii. A mellora da xestión de residuos.
- iv. A implantación de sistemas de produción respectuosos co medio ambiente.
- v. As certificacións de calidade medioambiental.
- vi. A sustentabilidade ambiental do proxecto.

Máximo 1 punto.

5. CULTURAL

Valorarase o mantemento e a recuperación de elementos tradicionais, etnográficos, arquitectónicos, patrimonio histórico, cultura mariñeira,...

Máximo 1 punto.

6. CARÁCTER INNOVADOR/DINAMIZANTE:

O criterio do carácter innovador ou dinamizante do proxecto pretende valorar aqueles proxectos que incidan ou afecten positivamente a xeneralización e uso intensivo das novas tecnoloxías e a profundización na sociedade da información.

Por outra banda non soamente vaise valorar o uso de novas tecnoloxías, se non tamén a singularidade do proxecto e a contribución ou colaboración con entidades de investigación, desenvolvemento e innovación (I+D+I), especialmente do sector do mar.

Tamén se valorará o compromiso de participación do proxecto nas iniciativas promovidas polo GALP en materias relacionadas coa actividade desenvolvida no proxecto.

A puntuación máxima que un proxecto pode acadar por este criterio é de **9 puntos**.

Este criterio desglósase nos seguintes subcriterios:

1. UTILIZACION NOVAS TECNOLOXÍAS (INCLUIDA TIC'S)

Valorarase a utilización das novas tecnoloxías, especialmente daquelas relacionadas coa sociedade da información e comunicación.

Máximo 3 puntos.

2. SINGULARIDADE DO PROXECTO:

Valorarase que non exista ningún proxecto de semellantes características no territorio de actuación, ou ben que existindo se adopte un enfoque totalmente innovador.

Máximo 4 puntos.

3. COLABORACIÓN CON ENTIDADES DE I+D+I OU APROVEITAMENTO DE PATENTES:

Valorarase a colaboración no proxecto de entidades de I+D+I como universidades, empresas de investigación, ...

Máximo 2 puntos.

7. IGUALDADE DE OPORTUNIDADES:

A igualdade de oportunidades é un criterio de gran importancia, polo que a súa puntuación máxima é de **6 puntos**.

Ademais hai que ter en conta que é un aspecto transversal polo que tódolos proxectos terán que ter unha certa incidencia sobre o mesmo, e deberán incorporar medidas específicas de igualdade de xénero.

Este criterio desglósase nos subcriterios seguintes:

1. PROMOCIÓN DO PROXECTO POR MULLERES OU PORCENTAXE DE REPRESENTACIÓN DE MULLERES NO CONSELLO DE ADMINISTRACIÓN

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Valorarase tanto a participación de mulleres como promotoras do proxecto, como a participación de mulleres nos órganos de dirección das entidades promotoras.

Máximo 2 puntos.

2. EMPREGO FEMININO XERADO

Valorarase a creación de emprego feminino vinculado á execución do proxecto.

1,5 Puntos por cada Unidade de Traballo-Ano de mulleres.

3. EXISTENCIA OU COMPROMISO DE EXECUCIÓN DUN PLAN DE IGUALDADE DE XÉNERO.

Valorarase a existencia dun Plan de Igualdade de xénero nas empresas que xa estean creadas ou o compromiso expresado na Memoria e Orzamento, para as empresas que se vaian a crear, de implantar dito Plan.

Máximo 2 puntos.

4. PORCENTAXE DE PARTICIPACIÓN DE COLECTIVOS DESFAVORECIDOS

Valorarase a porcentaxe de persoas implicadas no proxecto pertencentes a colectivos desfavorecidos ou en risco de exclusión social.

Máximo 2 puntos

8. ADECUACION COA ESTRATEXIA DO GALP COSTA DA MORTE

A adecuación coa Estratexia é un criterio de trascendental importancia, polo que a puntuación máxima do mesmo é de **20 puntos**.

Valorarase a coherencia do proxecto cos obxectivos estratéxicos do GALP Costa da Morte

Este criterio desglósase nos seguintes subcriterios:

1. COMERCIALIZACIÓN OU TRANSFORMACIÓN DE PRODUTOS PESQUEIROS

A comercialización e a transformación dos produtos pesqueiros son actuacións prioritarias dentro da Estratexia do GALP Costa da Morte, por canto supoñen un incremento do valor engadido que pode percibir o sector do mar. Valorarase todas aquelas iniciativas que favorezan a comercialización ou transformación dos produtos pesqueiros e as actuacións na cadea de valor dos produtos pesqueiros.

A puntuación máxima deste subcriterio é de 8 puntos.

2. DIVERSIFICACIÓN DO SECTOR DO MAR

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Valorarase todas aquelas iniciativas que, directa ou indirectamente, favorezan a diversificación do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola, implicando unha diminución progresiva do esforzo pesqueiro e a adquisición de novas capacidades polos profesionais do mar que teñan como obxectivo un desenvolvemento sostible das zonas de pesca.

A puntuación máxima deste subcriterio é de 8 puntos.

3. PROXECTOS ACCESIBLES

Valorarase aqueles proxectos que vaian máis aló das normas de obrigado cumprimento na materia (Lei 10/2014, de 3 de decembro, de accesibilidade).

Valorarase os proxectos que dentro das súas actuacións, ben sexan arquitectónicas, urbanísticas, de TIC, electrónicas ou de comunicación, sexan comprensibles, utilizables e practicables por todas as persoas en condicións de comodidade, de forma autónoma e segura.

4. PROXECTOS XERADORES DE GRAN EMPREGO

Valoraranse aqueles proxectos que pola súa capacidade de xerar emprego sexan motor de dinamismo e emprego no territorio. Este subcriterio pretende atraer o investimento de aqueles proxectos que polo tamaño do emprego xerado son prioritarios para as zonas de pesca.

Valorase con 5 puntos aqueles proxectos que acaden as 6 unidades de traballo-ano (UTA) e non superen as 10 UTA.

Valorase con 10 puntos aqueles proxectos que superen as 10 UTA.

5. INICIATIVAS EMPRENDEDORAS RELACIONADAS CO MAR, A PESCA E ACTIVIDADES AUXILIARES

A Falta de emprego alternativo para os pescadores e as súas familias, a emigración e o desemprego son acusados no noso territorio. Trátase de reforzar outros sectores económicos, fóra do sector pesqueiro, pero sen perder a relación co mar, potenciando o principal elemento singular do territorio: o medio mariño, dentro dunha estratexia de desenvolvemento sostible. Valorarase aqueles proxectos que contribúan a mellora da competitividade sostible das zonas pesca.

Tamén se valorará as iniciativas de actividades auxiliares ao sector pesqueiro que contribúan a súa mellora competitiva.

A puntuación máxima deste subcriterio é de 8 puntos.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A matriz multicriterio para proxectos produtivos:

A continuación amosase a matriz multicriterio elaborada a partir dos criterios e subcriterios antes definidos e explicados.

Na presente matriz podemos observar os criterios e subcriterios definidos no apartado anterior, así como unha columna indicando o valor mínimo (filtro) de determinados criterios e subcriterios que pola súa importancia teñen este carácter. Cando o valor é 0 puntos quérese salientar que dito criterio non é filtro e polo tanto poderá obterse á axuda aínda que se acade 0 puntos, tendo en conta que o valor mínimo total da suma das puntuacións de todos os criterios haberá de ser de 40 puntos.

Na matriz tamén podemos ver unha columna referida ao valor máximo de cada criterio. Entendese pois que un proxecto non poderá acadar máis puntuación por un criterio que a establecida como máxima na respectiva columna. Con isto preténdese que os proxectos teñan que incidir en máis de un criterio para poder acadar unha boa puntuación.

Por último, na parte dereita da matriz, aparecen as bandas de puntuación, cuxa misión é asinar, segundo a puntuación outorgada ao proxecto, unha porcentaxe determinada de cofinanciación ou subvención, que oscila entre o 35% e o 50%.

Os proxectos vinculados á pesca artesanal a porcentaxe de axuda derivado das bandas de puntuación incrementarase nun 30%.

No caso de de proxectos produtivos presentados por confrarías de pescadores e asociacións profesionais do sector pesqueiro ou asociacións integradas polas entidades mencionadas, que que respondan aos criterios de interese colectivo, beneficiario colectivo e ofrecer acceso público aos resultados, incrementarase a porcentaxe de axuda derivado das bandas de puntuación nun 30%.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

MATRIZ MULTICRITERIO: PROXECTOS PRODUTIVOS				ESTRATEGIA DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO. GALP "COSTA DA MORTE"		
Nº	CRITERIOS	VALOR MÍNIMO	VAL. MÁX.	VALOR OUTORGADO	BANDAS DE PUNTUACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN
1	VIABILIDADE:	12	30			
1.1.	TÉCNICA	7	10			
1.2.	ECONÓMICA-FINANCIERA	5	10			
1.3.	PLAN DE XESTIÓN		6			
1.4.	COMERCIAL		3			
1.5.	CREACIÓN NOVA EMPRESA		6			
2	CREACIÓN DE EMPREGO	0	20			
2.1.	CREACION DE EMPREGO					
2.2.	CREACION EMPREGOS ESTABLES					
2.3.	TRABALLADORES DO MAR					
2.4.	MOZOS					
3	INCLUSIÓN DO PROMOTOR EN COLECTIVOS DESFAVORECIDOS ou EMPREGO EN COLECTIVOS DESFAVORECIDOS	0	4			
4	UTILIZACIÓN DE FACTORES PRODUTIVOS DA ZONA	0	6			
4.1	MATERIAS PRIMAS		2			
4.2.	MAN DE OBRA		2			
4.4.	PROVEDORES LOCAIS		2			
5	IMPACTO SOBRE O TERRITORIO	0	5			
5.1.	ECONOMICO		1		BANDAS DE PUNTUACIÓN	% DE COFINANCIACIÓN
5.2.	SOCIAL		1		1. De 40 a 49,99 puntos	35,00%
5.3.	CONCELLOS		1		2. De 50 a 59,99 puntos	39,00%
5.4.	MEDIOAMBIENTAL		1		3. De 60 a 69,99 puntos	43,00%
5.5.	CULTURAL		1		4. De 70 a 79,99 puntos	47,00%
6	CARÁCTER INNOVADOR/DINAMIZANTE	0	9		5. De 80 a 100 puntos	50,00%
6.1.	UTILIZACION NOVAS TECNOLOXÍAS (INCLUIDA TIC's)		3			
6.2.	SINGULARIDADE DO PROXECTO		4			
6.3.	COLABORACIÓN CON ENTIDADES DE I+D+I OU APROVEITAMENTO DE PATENTES		2			
7	IGUALDADE DE OPORTUNIDADES	0	6			
7.1.	PROMOCIÓN DO PROXECTO POR MULLERES OU PORCENTAXE DE REPRESENTACIÓN DE MULLERES NO CONSELLO DE ADMINISTRACIÓN.		2			
7.2.	EMPREGO FEMININO XERADO					
7.3.	EXISTENCIA OU COMPROMISO DE EXECUCIÓN DUN PLAN DE IGUALDADE DE XÉNERO.		2			
7.4.	% PARTICIPACIÓN DE COLECTIVOS DESFAVORECIDOS		2			
8	ADECUACION COA ESTRATEGIA DO GALP	0	20			
8.1.	COMERCIALIZACIÓN OU TRANSFORMACIÓN DE PRODUTOS PESQUEIROS		8			
8.2.	DIVERSIFICACIÓN DO SECTOR DO MAR		8			
8.3.	PROXECTOS ACCESIBLES		8			
8.4.	PROXECTOS XERADORES DE GRAN EMPREGO		10			
8.5.	INICIATIVAS EMPRENDEDORAS RELACIONADAS CO MAR, A PESCA E ACTIVIDADES AUXILIARES.		8			
	TOTAL	40	100			

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

8.3 Seguimento dos proxectos

1. Mecanismos para identificar debilidades ou riscos durante á execución dos proxectos.

FASE DE EXECUCIÓN

O equipo técnico do GALP será o encargado de inspeccións periódicas, visitando os proxectos que se estean levando a cabo, de cara a realizar un control e informar ante calquera eventualidade ou modificación do estipulado na resolución da subvención. Perséguese comprobar a correcta execución dos proxectos financiados, así como responder ante calquera tipo de inspección ou auditoría.

O equipo técnico do GALP tamén realizará periodicamente consultas telefónicas ou presenciais aos promotores sobre a fase de execución dos proxectos, estado de tramitación e obtención de permisos e licencias, de ser o caso, avance das obras e cumprimento dos requisitos da axuda, ao tempo que recordará ao beneficiario da axuda os requisitos que debe cumprir no momento da xustificación e prazos. Trátase de evitar posibles incidencias no proceso tramitación da axuda, retrasos ou expedientes de devolución de axuda.

O equipo técnico do GALP informará ao promotor, durante a execución dos proxectos financiados e sempre con anterioridade á primeira xustificación, a través de correo electrónico na dirección facilitada na solicitude de axuda, do procedemento de xustificación, conceptos subvencionados, das medidas de publicidade que deben observarse, dos prazos e documentación que debe presentarse no momento da xustificación

O seguimento dos proxectos polo GALP non exclúe calquera outro control que poidan levar a cabo tanto a Consellería do Mar como o Ministerio ou a Unión Europea.

O seguimento dos proxectos non esgota a súa importancia na corrección de deficiencias ou na detección de irregularidades, se non que é un instrumento transcendental para coñecer o alcance e grao de consecución dos obxectivos plantexados.

FASE DE XUSTIFICACIÓN

No momento da xustificación os GALP como entidades colaboradoras da Consellería do Mar na xestión das subvencións, serán quen de velar polo cumprimento da correcta xustificación das axudas concedidas, comprobando in situ a realidade do investimento e a consecución dos fins para o que se concederon.

Os beneficiarios haberán de xustificar a execución dos proxectos financiados subvención mediante os documentos establecidos na Orde de Axudas e Lei de Subvencións.

Unha vez comprobado expediente documental, o equipo técnico comprobará a execución material do investimento e levantará acta in situ desta comprobación acompañada de fotografías.

Os proxectos tamén serán comprobados por unha auditoría externa que emitirá un informe co alcance que estableza no futuro convenio de colaboración entre o GALP e a Consellería do Mar e na Orde que regule as axudas. O informe de auditoría fará especial referencia ao cumprimento dos requisitos para o cal se concedeu a axuda a cada proxecto.

Unha vez comprobado a xustificación dos proxectos o GALP remitiralle a Consellería do Mar un listado dos proxectos xustificados, investimento comprobado e axuda proposta para a liquidación.

FASE DE SEGUIMENTO

Unha vez finalizada a fase de xustificación o GALP realizará comprobacións e controis aleatorios do cumprimento dos requisitos por parte dos beneficiarios durante o período de 5 anos posteriores ao pagamento da axuda. Comproará aspectos tales como os mantemento dos empregos comprometidos, operatividade do investimento realizado, funcionamento das actividades que foron financiadas e evolución das mesmas.

En cada comprobación emitirase un informe sobre o cumprimento ou as posibles incidencias detectadas. Periodicamente remitiranse a Consellería do Mar os informes do controis de expedientes realizados.

O seguimento e controis posteriores dos proxectos polo GALP non exclúe calquera outro control que poidan levar a cabo tanto a Consellería do Mar como o Ministerio ou a Unión Europea.

O GALP dentro, das súas actividades, tamén velará pola mellora da competitividade e sostenibilidade dos proxectos financiados, facilitando a participación en iniciativas que contribúan a adquisición de competencias dos promotores, mellora da comercialización, dinamización do sector, etc.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

8.4 Procedementos/mecanismos para unha boa xestión financeira e para evitar o conflito de intereses

1. Describir os procedementos ou mecanismos que se seguirán para acadar os principios de economía, eficiencia e eficacia na xestión do orzamento.

Os GALP teñen unha dotación orzamentaria para financiar, mediante subvencións, os diferentes proxectos.

Neste sentido, deberían garantir un uso eficiente deste financiamento público. É dicir, os GALP deben maximizar a eficiencia do gasto nas subvencións.

Outro risco para a eficiencia é que as persoas e entidades promotoras non se esforcen por executar os proxectos aos custes máis baixos respectando a calidade necesaria. Son necesarios procedementos para avaliar o carácter razoable dos custes nos proxectos. (Aquí cabería realizar ou esixir un informe acerca da solución economicamente máis vantaxosa)

A subvención máis eficiente sería a que representara o mínimo necesario para facer viable un proxecto e garantir que se acaden os resultados desexados. Isto non significa escoller sempre a proposta economicamente máis baixa, senón aquela que, en termos xerais e segundo os criterios de valoración que se establezan, sexa a economicamente máis **vantaxosa**.

O comentado anteriormente tamén debe terse en conta para os gastos de execución e animación.

Para garantir este aspecto, unha das garantías reside na Lei 9/2007 de subvencións de Galicia, que no artigo 29.3 establece:

“3. Cuando o importe do gasto subvencionable supere as contías establecidas no Texto refundido da Lei de contratos do sector público, aprobado polo Real decreto legislativo 3/2011, de 14 de novembro, para o contrato menor, o beneficiario deberá solicitar como mínimo tres ofertas de diferentes provedores, con carácter previo á contratación do compromiso para a obra, prestación do servizo ou entrega do bien, salvo que polas súas especiais características non exista no mercado suficiente número de entidades que as realicen, presten o subministren, ou salvo que o gasto se houbera realizado con anterioridade á solicitude da subvención”.

Ademais o GALP poderá comprobar o valor de mercado dos gastos subvencionables dos proxectos por algún ou algúns dos seguintes medios:

- a) Prezos de mercado.
- b) Cotizacións de mercados nacionais e estranxeiros.
- c) Estimación por referencia aos valores recollidos nos rexistros oficiais de carácter fiscal.
- d) Dictamen de peritos da administración.
- e) Taxación pericial contradictoria.

O GALP terá un papel fundamental como dinamizador, xestor e impulsor de proxectos de desenvolvemento local. Por este motivo e tendo en conta o carácter público dos fondos que o financian, a actuación do Grupo deberá garantir os principios de colaboración, imparcialidade, publicidade, transparencia, libre concorrencia, obxectividade, igualdade, non discriminación, eficacia e eficiencia.

Eses principios plasmaranse, entre outras, nas seguintes normas de actuación do Grupo:

- Colaboración coas entidades públicas ou privadas do territorio, pertencen ou non a Asociación, así como con outros GALP e Grupos pertencentes a outros programas europeos
- Promover ou participar en proxectos de cooperación transnacional e interterritorial fóra e dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, prestando especial atención á posibilidade de atraer fondos na busca da necesaria complementariedade entre os diferentes mecanismos de financiamento ofrecidos pola UE
- Impulsar e integrarse en redes galega, nacional e europea de GALP's.
- Dinamizar, promover, por en valor a zona pesqueira da Costa Morte e sensibilizar a todos os axentes, así como implicalos nas accións e actividades levadas a cabo polo GAC, facilitando a participación da sociedade no desenvolvemento e seguimento da EDLP, nunha estratexia participativa de implementación, seguimento e reformulación "de abaixo a arriba" (bottom-up).

- Publicidade, tanto das convocatorias e regras para a selección de proxectos como dos proxectos subvencionados, así como para as contratacións que deba facer a Asociación.

Asi mesmo aplicar as regras de información e publicidade sobre as axudas do FEP a que se refire o art 119 Regulamento (CE) Nº 508/2014 relativo ao Fondo Europeo de Marítimo e de Pesca, así como o Plan de comunicación e sensibilización da EDLP.

- Transparencia, materializada en expedientes completos, na ausencia de acordos ocultos, na ausencia de persoas e entidades en debates e acordos que lles afecten e na sinatura por persoa delegada en representación do cargo do órgano de decisión que sexa, á vez, perceptor ou interesado na axuda, e na adopción das necesarias precaucións para evitar os conflitos de intereses.
- Libre concorrência, sen máis limitacións que as que se deriven da convocatoria, tanto para a selección de proxectos como para a contratación, por parte da Asociación, dos recursos humanos ou materiais.
- Obxectividade ou autolimitación da discrecionalidade, mediante a aplicación aos proxectos das normas recollidas no presente documento, en particular dos criterios obxectivos para a selección e priorización de proxectos, previamente establecidos e feitos públicos, do réxime de axudas e demais normativa de aplicación ao programa, así como da axeitada motivación da selección ou non de cada proxecto.
- Igualdade, de modo que non se dea un tratamento diferente a situacións iguais nin se traten igual situacións diversas.
- Non discriminación, de xeito que non se produzan diferenzas de trato fundadas en motivos persoais nin noutras circunstancias alleas ás normas da Asociación para a xestión do programa, en particular dos criterios para a selección e priorización de proxectos.
- Eficacia, en canto que as actuacións deben orientarse directamente á consecución dos obxectivos do programa, cuantificando as decisións e analizando as súas posibles consecuencias.
- Eficiencia, de xeito que cun menor custo se contribúa a un maior beneficio socioeconómico, en especial entre mulleres e mozos/as, a fin de acadar a mellor

proporción entre o rendemento, a utilidade dos investimentos e os gastos de xestión do Grupo.

- Atender ao público na sede do GALP, no calendario e horario de atención ao público, e en particular aos promotores de proxectos de execución do Plan. A oficina ou oficinas estarán identificadas en lugar visible mediante un cartel ou placa axeitados, de modo que non sexa confundible con ningunha dependencia administrativa ou empresarial.
- Asesorar aos posibles beneficiarios de axudas sobre a adecuación do seu proxecto ás esixencias daquel, así como sobre a posibilidade de acceder a outro tipo de axudas compatibles ou complementarias.
- Informar aos posibles beneficiarios sobre as obrigas que asumirán no caso de percibir algunha axuda con cargo ao plan, así como sobre a forma de xustificación do cumprimento das condicións para a concesión das subvencións, dos requisitos para a verificación desta e do sistema de pagamentos.
- Tramitar dilixentemente os expedientes, dende que o promotor presente a solicitude no GALP, até que este lle traslade á Consellería do Mar a proposta de resolución sobre a selección.
- Comprobar o cumprimento e a efectividade das condicións ou dos requisitos determinantes para a concesión de subvencións aos promotores de proxectos.
- Asegurar unha correcta asignación dos fondos previstos para cada anualidade e a súa distribución entre proxectos produtivos e non produtivos.
- Comunicarlle á Consellería do Mar as variacións na escritura de constitución, estatutos, regulamento de réxime interior, composición dos órganos de decisión do GALP, enderezo, correo electrónico e outros datos similares referidos ao GALP

2.Describir os procedementos ou mecanismos que se seguirán para evitar o conflito de intereses.

Con respecto ao procedementos para evitar o conflito de intereses sinalar que o GALP observará como mínimo os seguintes principios:

1. Se un membro do comité de decisión do grupo ten algún tipo de relación profesional coa

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

promotora do proxecto, ou calquera interese profesional ou persoal no proxecto, debería presentar unha declaración escrita explicando a natureza da relación /interese, a cal debe formar parte do expediente do proxecto. Calquera interese común tería que declararse, incluídos os intereses familiares, afectivos, políticos ou económicos, conforme ao Regulamento Financeiro.

2. O membro en cuestión non debe participar en forma algunha o proceso de avaliación ou selección, nin encontrarse presente durante o debate da proposta do proxecto. Todo isto quedaría documentado nas actas.

3. O persoal só debe realizar avaliacións técnicas ou ofrecer asesoría técnica sobre un proxecto.

4. Se habilitará un procedemento de abstención en calquera procedemento do GALP, e especialmente naqueles en que se decidan os proxectos, de tal xeito que a persoa incurso nalgunha das causas seguintes deberá de abandonar o seguimento do asunto ou procedemento. Este procedemento tamén o poderá incoar outro interesado, que poderá solicitar a recusación de quen este incurso nalgunha destas causas. A Xunta Directiva do GALP decidirá o asunto.

Estas causas serán:

- a) Ter interese persoal no asunto de que se trate ou en outro en cuxa resolución puidera influír a de aquel; ser administrador de sociedade ou entidade interesada, ou ter cuestión litixiosa pendente con algún interesado.
- b) Ter parentesco de consanguinidade dentro do carto grado ou de afinidade dentro do segundo, con calquera dos interesados, cos administradores de entidades ou sociedades interesadas e tamén cos asesores, representantes legais ou mandatarios que interveñan no procedemento, así como compartir despacho profesional ou estar asociado con estes para o asesoramento, a representación ou o mandato.
- c) Ter amizade íntima o enemidade manifesta con algunha das persoas mencionadas no apartado anterior.
- d) Haber tido intervención como perito ou como testigo no procedemento de que se trate.
- e) Ter relación de servizo con persoa natural ou xurídica interesada directamente no asunto, ou prestarlle nos dous últimos anos servizos profesionais de calquera tipo e en calquera circunstancia o lugar.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

9 DISPOSICIÓN DE SEGUIMENTO E AVALIACIÓN

9.1 Indicadores de seguimento e avaliación

O Seguimento pode definirse como unha función continua cuxo principal obxectivo é proporcionar aos xerentes e aos principais interesados, no contexto dunha intervención en curso, indicacións temperás de progreso, ou de falta de progreso, no logro de resultados. A intervención en curso pode ser un proxecto, un programa ou outro tipo de apoio para lograr un efecto. (PNUD 2002: Manual de seguimento e avaliación de resultados. Programa de Nacións Unidas para o Desenvolvemento. Nova York).

A fase na que se identificaría o seguimento no contexto da vida do Proxecto sería a seguinte:

A matriz de monitorización ou seguimento da EDLP do GALP Costa da Morte pode atoparse entre os Anexos desta EDLP como Anexo 3.

9.2 Plan de seguimento

Co fin de realizar unha avaliación o máis completa posible, na que se poidan analizar os procesos que implica a execución da EDLP, coñecer o desenvolvemento dos proxectos que integran as distintas medidas, medir a percepción dos efectos sobre o ámbito de actuación, así como o funcionamento da organigrama de xestión do Proxecto e a eficacia interna das organizacións

implicadas, é fundamental contar cun bo sistema de información que permita analizar e realizar a posterior valoración ao redor dos criterios de avaliación (coherencia, a eficacia, a eficiencia, a pertinencia e utilidade, o impacto e a perdurabilidade).

Este sistema vai integrar un procedemento de recollida de datos, ferramentas de envorcado de información e técnicas combinadas de observación e análise. En boa medida estará enfocada tamén a poder recoller datos que alimenten a batería de indicadores do proxecto, evite a perda de datos de execución do proxecto na medida do posible e poña en valor as realizacións e resultados alcanzados polo futuro GALP Costa da Morte.

Por tanto nesta EDLP realízase unha proposta de matriz de monitorización, co fin de dispor dun sistema de seguimento vivo das realizacións alcanzadas a través dos diferentes proxectos financiados polo futuro GALP. O traballo de proposta de indicadores e as ferramentas de seguimento vaise a centrar as liñas de actuación propostas e nas distintas medidas que o integran, deseñando fundamentalmente indicadores de supervisión dos produtos e resultados do GALP que estean aliñados coas prioridades do PO FEMP e os seus indicadores de produtividade.

O labor de recollida de información da matriz de avaliación será responsabilidade do equipo de xestión do GALP, aínda que este poderá requirir aos promotores de proxectos a entrega de información para alimentar o sistema de indicadores ao comezo e á finalización de cada proxecto promovido. A actualización da matriz de indicadores realizarase cunha periodicidade semestral.

Por último, a utilización do sistema de indicadores propostos queda supeditada á súa revisión pola Consellería do Mar de face á súa homoxeneización cos indicadores do resto dos GALP e do PO FEMP, de forma que a Consellería poida dispor de información relevante e pertinente para cuantificar a contribución da actividade dos GALP á consecución de obxectivos e realización dos limiares de produtividade establecidos no PO FEMP 2014-2020 para España.

Ademais, o Plan de Seguimento poderá incluír, en calquera momento, unha visita do equipo de xestión do GALP aos Proxectos promovidos. Garatirase a realización de un mínimo de 1 visita por proxecto.

As actualizacións da matriz de monitorización serán postas en coñecemento dos organos de participación e goberno do GALP costa da Morte, e especial, da súa Asemblea e a súa Xunta Directiva.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

9.3 Avaliacións intermedia e final

O obxecto de análise da avaliación externa do proxecto é analizar todas as etapas da súa execución, desde que se decide intervir ata que se manifestan os seus impactos. Ten como finalidade o incremento da calidade dos efectos da axuda mediante un enxuzamento sistemático do deseño, a implementación, os resultados e os efectos ou impactos dos proxectos.

A avaliación intermedia realizarase seguindo os criterios básicos sinalados pola Comisión Europea. Un criterio é unha definición sobre a situación desexable ou óptima (Bustelo, 2010) dun proxecto nunha determinada parcela da realidade. De forma resumida pódese dicir que a avaliación por criterios funciona sometendo a exame ao programa e valorándoo con relación a certos criterios establecidos. Para poder emitir un xuízo sobre o programa, requírese establecer uns puntos críticos en cada un dos criterios, aos que se lles denomina estándares. Se se alcanza o estándar considérase logrado o criterio. OS criterios de avaliación suxeridos pola Comisión son os seguintes:.

- Valoración da realización ou eficacia física das actuacións: nesta análise de eficacia analízase a programación dos obxectivos a conseguir en termos de progresión física dos indicadores.
- Valoración da realización ou eficacia financeira tendo en conta a senda financeira programada, o que permitirá valorar o nivel de eficiencia temporal e detectar posibles desviacións. Esta actuación servirá, así mesmo, para valorar o nivel de eficiencia temporal e detectar posibles desviacións, así como as súas posibles causas.
- A eficiencia, en tanto que grao de optimización do resultado tendo en conta os recursos empregados. Para o cálculo da eficiencia, é interesante poder pescudar que parte da actuación é a causante de cada un dos indicadores e non supor que todos os indicadores asociados a unha mesma actuación evolucionan e contribúen na mesma proporción..
- Análise da pertinencia ou coherencia interna e a coherencia externa e consonancia coas prioridades do programa: considerarase a coherencia do proxecto cos obxectivos e labores das entidades participantes que colaboran como socias do proxecto, a pertinencia co seu ámbito e temáticas de actuación, e se supuxo unha mellora e un efecto positivo o participar nesta experiencia de cooperación conxunta.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- Análise da complementariedade e valor engadido.

- Impacto e sustentabilidade das accións desenvolvidas no proxecto: O impacto mide os efectos a longo prazo positivos e negativos, primarios e secundarios, inducidos por unha acción de desenvolvemento, directamente ou non, intencionalmente ou non, e a valoración da sustentabilidade a partir das seguintes preguntas de avaliación: en que medida perpetúanse os beneficios resultantes da acción de desenvolvemento unha vez finalizada a intervención da CE, ou probablemente perpetúense a longo prazo superando os riscos?

Prestarase especial atención, pola súa relevancia, ao cumprimento das normas de información e publicidade así como aos procedementos de xestión e control das operacións financiadas con cargo ao futuro GALP Costa da Morte.

Realizaranse polo menos 2 avaliacións: unha avaliación intermedia, aproximadamente na metade do período temporal de execución da EDLP, e unha avaliación final, unha vez están a piques de finalizar a implementación da EDLP.

A estrutura dos traballos de avaliación, que será realizados por unha organización externa ao equipo de xestión, será a seguinte:

Primeira fase: Procedementos e sistema de información do proxecto.

Nesta primeira fase analizaranse os procedementos e documentación do proxecto para poder identificar as fontes de información, técnicas de recollida de datos e alí onde sexa necesario, proporcionar ferramentas de rexistro.

Ademais e en liña coas recomendacións da Comisión para o novo período de programación, as avaliacións das novas intervencións dos Fondos Estruturais deben xerar indicadores cunha clara orientación á medición de resultados en todos os niveis.

Por todo iso procederase a realizar as seguintes tarefas:

- Elaboración e entrega dos Termos de Referencia. Neste documento recollerase información detallada do proceso de avaliación externa a aplicar, en concreto: criterios e metodoloxía a desenvolver durante o proceso avaliador (que se avalía e como?), soportes e instrumentos (fontes de información), técnicas a utilizar e calendario detallado con entregables do proceso.
- Recompilación e revisión de fontes de información do proxecto: Análise documental da información xerada no GALP e o seu rexistro, existencia de procedementos de seguimento interno, memorias e informes periódicos, reunións do equipo de traballo, revisión de produtos do proxecto.

1. Formularios da EDLP

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2. Manuais e procedementos de xestión internos.
  3. Cadro de mando.
  4. Informes de actividade xerados no marco do proxecto.
  5. Datos financeiros
- ⇒ Definición da batería de indicadores, tendo especialmente en conta a tipoloxía de actividades por cada fase e os indicadores que se estableceron no propio proxecto e no marco do Programa Operativo.
  - ⇒ Deseño e desenvolvemento de técnicas de recollida de información cualitativas e cuantitativas, co fin de obter información non recollida no sistema de seguimento do proxecto. Alí onde se detectaron carencias, proporcionaranse ferramentas de recollida de datos e medición de valores polos socios, adaptadas ao programa de traballo.

Segunda fase: Informe de avaliación intermedia

Como segunda fase no proceso de avaliación considéranse as tarefas enfocadas á elaboración do primeiro informe, o Informe intermedio de avaliación.

A avaliación intermedia permitirá detectar posibles desviacións respecto da planificación prevista e posibilitar a adopción de medidas correctoras e redefinición do programa e proxectos en función das recomendacións ou propostas de mellora que se deriven de leste.

Para a elaboración do informe de avaliación intermedia levarán a cabo os seguintes traballos:

- ⇒ Verificación da realización das actividades, materiais ou inmateriais, programadas até a data. Recompilación de datos de execución física e financeira.
- ⇒ Exame do grao de execución orzamentaria da axuda outorgada e da senda programada para cada exercicio orzamentario
- ⇒ Contraste do cronograma
- ⇒ Análise mostral do cumprimento dos requisitos de información, publicidade
- ⇒ Desenvolvemento dun grupo de discusión cos representantes de cada unha das entidades que conforman o partenariado.
- ⇒ Entrevista en profundidade a representantes dos equipos técnicos en cada unha das organizacións que conforman o partenariado do Proxecto.
- ⇒ Avaliación criterial (como mínimo incluíndo os criterios Eficacia, eficiencia, relevancia, coherencia e valor engadido comunitario)

Como estrutura de contidos básicos serían os seguintes:

- a) Datos de identificación da EDLP e Descrición.
- b) Presentación e obxectivos do informe de avaliación
- c) Metodoloxía da avaliación: Análise do sistema de recollida de información e criterios de avaliación clásicos nos Proxectos da UE.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- d) Monitorización do proxecto e contraste de indicadores
  - I. Análise do cadro de mando
  - II. Seguimento temporal
  - III. Análise de indicadores.
  - IV. Seguimento orzamentario: certificacións e proceso orzamentario
- e) Avaliación por criterios
- f) Información e Publicidade no proxecto
- g) Conclusións e recomendacións
- h) Próximas etapas na avaliación final do programa/proxecto

Terceira fase: Avaliación Final

A terceira fase no proceso de avaliación abarca os traballos enfocados á elaboración do segundo informe, o Informe de Avaliación Final.

O informe de avaliación final emitirá un xuízo sobre o rendemento do conxunto de intervencións desenvolvidas polo programa/proxecto. Ademais de valorar a eficacia e eficiencia do proxecto na xeración de produtos e consecución de resultados, analizarase a percepción do impacto, así como unha análise da sustentabilidade das actuacións unha vez desapareza a axuda financeira do programa.

Para a elaboración do informe de avaliación final levarán a cabo os seguintes traballos:

- Verificación da realización das actividades previstas no marco do proxecto. Recompilación de datos de execución física e financeira.
- Exame do grao de execución orzamentaria.
- Contraste do cronograma.
- Análise dos criterios de avaliación
- Revisión do cumprimento dos requisitos de información, publicidade.
- Desenvolvemento dun grupo de discusión cos representantes de cada unha das entidades beneficiarias de Proxectos
- Entrevista en profundidade a representantes dos equipos técnicos en cada unha das organizacións que conforman o GALP.
- Enquisa ao público destinatario da actuación e beneficiarios finais da operación.

Procederase a realizar un contraste de indicadores que permitan avaliar directamente a execución deste proxecto, monitorizando a primeira cadea de efectos que vai desde as realizacións-productos aos resultados inmediatos e directos sobre a poboación beneficiaria.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Máis aló de efectos directos, analízase o impacto a curto prazo ou percepción de impacto por parte dos actores implicados. Polo que se propón a celebración dun grupo de discusión xunto con entrevistas presenciais realizadas aos socios do proxecto no que se identifiquen os efectos do proxecto.

Ademais destas dúas técnicas dirixidas aos socios propónse a administración dunha enquisa que, sen carácter representativo, permita capturar a visibilidade do valor engadido europeo do proxecto, a percepción do impacto e a satisfacción da poboación obxectivo do proxecto coas accións implementadas.

Por último, levará a cabo unha análise documental que permita testar a coherencia das actuacións desenvolvidas coas prioridades e obxectivos do Programa, da súa coherencia e complementariedade coas prioridades e actuacións dos socios do partenariado, e unha análise da súa sustentabilidade unha vez desapareza o apoio financeiro da Unión Europea. A análise reforzase con elementos cualitativos extraídos das técnicas mencionadas.

A estrutura básica de contidos deste informe final será a seguinte:

- a) Descrición do proceso de avaliación realizado, proceso e metodoloxía, fontes de información e técnicas utilizadas.
- b) Descrición da execución xeral do programa de traballo do GALP, realizacións e execución financeira.
- c) Avaliación da implementación do programa de traballo e o alcance de obxectivos. Grao de consecución de resultados e valoración da eficacia, eficiencia, complementariedade, pertinencia.
- d) Valoración da percepción do impacto e efectos ampliados. Así mesmo, identificaranse boas prácticas, o seu posible perdurabilidade.
- e) Nun apartado de anexos recompilaranse as ferramentas utilizadas, así como documentos de traballo e informes específicos de técnicas utilizadas.

10. PLAN DE PARTICIPACIÓN

10.1 Directorio de entidades e recursos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

1. O directorio de entidades é recursos é unha ferramenta interna do GALP para incorporar axentes no plan de participación de elaboración da estratexia. Non ten porque reflectirse no documento e pode revestir a forma de base de datos. Debe conter información de contacto das entidades, actividades, servizos e recursos dos que dispón, sobre todo para apoiar o Plan de participación

A asociación grupo Acción Costeira dispón dun ficheiro (base de datos) descritivo dos seus socios que contén os seguintes campos:

Denominación da entidade, NIF, domicilio social, localidade e código postal, representante da entidade, sexo, sector, tipo de entidade, data de constitución, ámbito territorial, nº asociados, data adhesión, %de mulleres que forman a asemblea, % mulleres que forman a xunta directiva, así como os datos de contacto dos representantes, como teléfonos, enderezos electrónicos e dirección.

Así mesmo o grupo tamén leva outro ficheiro dixital, coa mesma estrutura sinalada a efectos de ter o contacto das entidades que participan nas xuntanzas do proceso de participación, manter un contacto permanente e afondar na participación das accións do grupo.

10.2 Proceso de participación na elaboración da estratexia

1. Realizarase unha memoria do proceso de participación realizado para a elaboración da estratexia, atendendo á fase de diagnóstico e a de deseño do plan de actuación. A participación será real de demostrable, non se poderá reducir a unha simple información ou consulta, senón que incluírá unha participación activa da comunidade, aberta a todos os sectores públicos e privados do territorio. Identificaranse os axentes que participaron, os espazos de traballo e os soportes ou medios empregados. Poderase apoiar o proceso con información de carácter gráfico ou un dossier con novas.

A asociación constituída co obxecto de optar a ser recoñecido como GALP, entidade colaboradora da Consellería do Mar, levou a cabo diversas accións e actividades para o fomento da participación no programa cos diferentes colectivos e axentes da Comarca de Bergantiños, co obxectivo de definir e determinar, entre outras cuestións, as liñas de acción que integrarán a Estratexia do GALP, Costa da Morte.

Con este obxectivo planificáronse as seguintes accións de difusión e participación por parte dos

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

diferentes axentes sociais da comarca.

O equipo técnico do grupo mantén un constante contacto cos sectores socioeconómicos e culturais do territorio, especialmente cos axentes dos sector do mar, sendo unha constante as visitas as confrarías e os contactos telefónicos cos distintos colectivos.

Realizáronse reunións informativas coa Asemblea e participantes interesados, sesións de traballo cos distintos sectores partícipes representados no Grupo de Acción Costeira, Costa da Morte, mailings informando da convocatoria de sesións informativas, enquisas os participantes das xornadas, chamadas telefónicas reforzando os mails enviados das convocatorias de xuntanzas, difusión na rede social Facebook e en prensa local das xornadas dossier de prensa coas noticias referentes ao GAC 3 e o GALP, da zona de Costa da Morte.

Aproveitando as novas tecnoloxías e as redes sociais, utilizouse a rede social Facebook para facer chegar a información a un número elevado de potenciais interesados no proceso.

Creáronse una serie de microsite en google para facer chegar enquisas e cuestionarios para recabar os puntos de vista sobre o territorio, as necesidades e potencialidades e as suxerencias para desenvolver a nova estratexia

O proceso de participación das comunidades locais, na definición do territorio e das liñas estratéxicas da EDLP, tivo diferentes accións para intentar chegar o maior número posible de actores interesados:

- Desenvolvéronse dúas reunións informativas e de debate, de carácter xeral, na localidade de Buño (días 12 de maio e 2 de xuño), tanto para informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP. A estas reunións convocouse a todas as entidades socias do GAC, as administracións públicas, confrarías e sector do mar, asociacións de empresarios, asociación de carácter cultural e deportivo, e todas aquelas entidades que estivesen interesadas na participación e achega de ideas. Tamén se pediu a todas estas entidades que fixeran difusión destas xornadas e invitasen a participar a todos aqueles colectivos que puideran estar interesados en cooperar.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Reunión día 12/05/2015.

Reunión día 02/06/2015

Ditas xornadas foron anunciadas mediante nota de prensa aos medios de comunicación do territorio, carteis informativos e a través do Facebook do grupo, todo iso para favorecer a participación de todos aqueles colectivos e público interesado.

- Mantívose contacto telefónico e vía e-mail con todos os concellos, confrarías e socios do GAC para invitalos a realizar contribucións a EDLP.
- Realizouse unha reunión o 20 de maio cos axentes de emprego dos concellos integrantes, se lles pediu contribucións tanto á estratexia como a experiencia dos concellos en proxectos de desenvolvemento local.

Reunións axentes de emprego o 20/05/2015 e alcaldes o 11/06/2015.

- Por outra parte realizouse unha reunión o 11 de xuño específica para concellos, especificamente para alcaldes (aqueles que xa participaban na asociación), e contactouse con outros concellos coa finalidade de solicitar información e a súa disposición a formar parte do territorio deste GALP.
- Realizouse reunións informativas coas confrarías de pescadores, así tiveron lugar as seguintes xornadas: o día 28 de maio coa Confraría de Camelle. O día 2 de xuño coa Confraría de Malpica. O día 9 de xuño coa Confraría de Camariñas. O día 10 de xuño coa Confraría de Muxía. O día 11 de xuño coa Confraría de Caión.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Reunión Confraría de Camelle

Reunión Confraría de Malpica

Reunión Confraría de Caión

- Fíxose chegar a todos os integrantes da asociación e a aqueles potenciais interesados no novo GALP un formulario cunha serie de preguntas para poder valorar a opinión sobre o territorio, a influencia do GAC, e as posibilidades e propostas para o novo GALP.
- Ante a imposibilidade de algunhas entidades como as confrarías de poder asistir as reunión colectivas, optouse por trasladarse a sede destas entidades e informar e requirir propostas sobre a candidatura o novo GALP. Nestas reunións participaron tanto persoal das confrarías como membros dos seus órganos de xestión e de decisión.
- O día 10 de novembro en Corcubión, en colaboración do GAC4, fíxose unha reunión informativa con CMAT, APTCM, e o Sector Público de ambos territorios. Nesta, acordouse unificar estratexias para o Xeodestino Costa da Morte.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mesa de Traballo Turismo Costa da Morte

Tivéronse contactos co persoal do Grupo de Desenvolvemento Rural que actúa no territorio do GALP para debater as necesidades do territorio e as distintas posibilidades do territorio, así como requirir información de cara a elaboración da EDLP.

- Desenvolvéronse dúas xornadas de traballo para cada unha das mesas sectoriais na localidade de Buño (días 29 de outubro e 19 de novembro), tanto para informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP. A estas reunións convocouse a todas as entidades socias do GAC, as administracións públicas, confrarías e sector do mar, asociacións de empresarios, asociación de carácter cultural e deportivo, e todas aquelas entidades que estivesen interesadas na participación e achega de ideas. Tamén se pediu a todas estas entidades que fixeran difusión destas xornadas e invitasen a participar a todos aqueles colectivos que puideran estar interesados en cooperar. Na primeira xornada, entregouse os asistentes un cuestionario para que valorasen o grado de interese sobre as ideas que se recompilaron nas anteriores reunións. O día 19 de novembro perfiláronse as liñas de actuación da EDLP así como a misión e a visión do GALP.

Ditas xornadas foron anunciadas mediante nota de prensa aos medios de comunicación do territorio, carteis informativos e a través do Facebook do grupo, todo iso para favorecer a participación de todos aqueles colectivos e público interesado.

Reunión sector do Mar 29/10/2015.

Reunión sector do Mar 19/11/2015

Reunión sector Público 29/10/2015.

Reunión sector Público 19/11/2015

Reunión sector Económico e Social 29/10/2015 e 19/11/2015

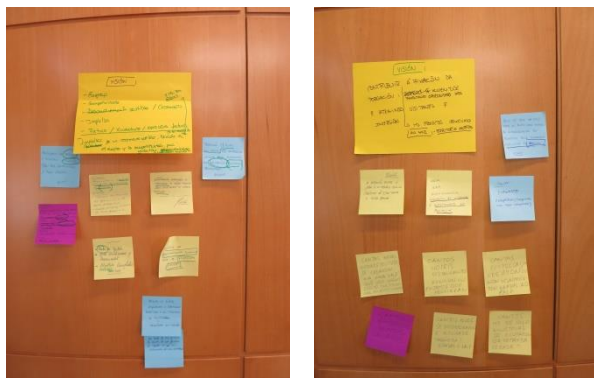

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Conclusións da Xornadas

- Ante a imposibilidade de algunhas entidades como as confrarías de poder asistir estas xornadas, optouse por trasladarse a sede destas entidades e informar e requirir propostas sobre a candidatura o novo GALP. Nestas reunións participaron tanto persoal das confrarías como membros dos seus órganos de xestión e de decisión. Leváronse a cabo as seguintes reunións: O día 9 de novembro coa Confraría de Pescadores de Laxe, o día 26 de novembro coa Confraría de Camariñas e a Confraría de Muxía, e o día 27 de novembro coa Asociación de Mariscadores Fonte Santa Helena, e a Asociación Profesional de Redeiras O Fieital

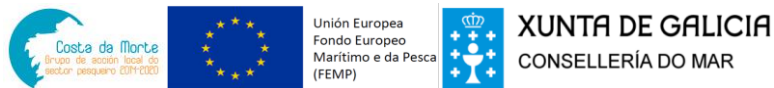
Durante esta período, o GALP e axentes económicos e sociais do territorio acudiron as seguintes xornadas convocadas por a Consellería do Medio Rural e do Mar celebradas na localidade de Santiago de Compostela:

- I Xornada Estratexias Desenvolvemento Local Participativo (EDLP), celebrada o día 24 de setembro, onde se tratou o Plan integral de turismo, a RIS 3 no sector da economía marítima e o Patrimonio Cultural.

Xornada día 24 de setembro

- Xornada de posta en Valor do Eixo 4 do FEP no sector pesqueiro, celebrada o día 16 de outubro, fíxose unha presentación cos resultados do Eixo 4 no Sector Pesqueiro

por parte dos xerentes dos GACs e seguidamente formáronse mesas de traballo para a análise dos retos do sector pesqueiro para o Desenvolvemento Local Participativo no marco do FEMP

- II Xornada Estratexias Desenvolvemento Local Participativo (EDLP), celebrada o 9 de novembro, nesta tratouse o cambio climático e os novos retos para os GALP no marco do FEMP.
- Xornada Final Vivir o Mar, Tecer o Futuro, celebrada o 3 de outubro, fíxose un repaso do traballo desenvolvido nos GAC durante o período de axudas 2007-2013, presentáronse proxectos creados con éxito nos 7 Grupos de Acción Costeira, e trazouse conxuntamente os retos de futuro para o novo período de axudas de aquí a 2020.

Imaxe da Xornada Final

Xornada Final día 3 de outubro

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

10.3 Proceso de participación no seguimento e aplicación da estratexia

1. Diseñárase o procedemento a seguir (órganos e espazos de participación) para efectuar o seguimento e a avaliación da estratexia. O apartado irá en consonancia coas disposicións de seguimento e avaliación. Poderase ilustrar o proceso mediante un fluxograma.

En termos ideais, a recompilación e a análise dos datos deben facerse en conxunto coas persoas máis estreitamente vinculadas aos procesos e decisións vinculados á implementación da EDLP, dando prioridade á participación dos voluntarios e as comunidades locais. Polo xeral, espérase ou se require a participación local no proceso de seguimento e avaliación, e un dos principais obxectivos da EDLP debe ser o fortalecemento da capacidade local a fin de empoderar aos axentes territoriais implicados na EDLP para a futura xestión e seguimento de proxectos.

A participación pode darse en diferentes niveis do sistema de seguimento e avaliación. Como o ilustra a figura, a participación leva a cabo nun ciclo continuo: nun extremo do espectro, o sistema de seguimento e avaliación pode ser totalmente participativo e permitir que os interesados locais se asocien activamente en todos os procesos e tomas de decisións, mentres que, no outro extremo, pode ser un sistema descendente en virtude do cal os interesados locais limítanse a ser obxectos de observación ou estudo.

Fonte: “Guía para el seguimento y la evaluación de proyectos y programas” (Federación Internacional Cruz Roja)

En última instancia, o grao de participación dependerá da capacidade de colaboración e empoderamento que o equipo de xestión do GALP Costa da Morte queira outorgar aos axentes territoriais, sectores do Mar e aos propio promotores de proxectos.

Velaquí algúns exemplos de participación no proceso de seguimento e avaliación.

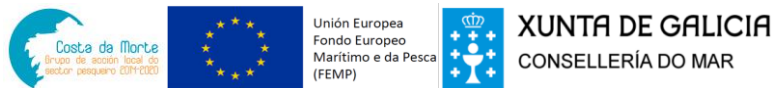
- Participación dos representantes locais na formulación da EDLP (tal e como sucedeu na elaboración da EDLP).
- Seguimento participativo, no cal os beneficiarios elaboran informes sobre os principais indicadores de seguimento.
- Auto-avaliacións mediante o uso de métodos simples adaptados ao contexto local, como os exames participativos dos proxectos e a técnica do cambio máis significativo
- Difusión dos achados do seguimento e a avaliación entre os membros dos órganos de goberno do GALP Costa da Morte e da súa asemblea, a fin de facer unha análise participativo, extraer conclusións ou efectuar recomendacións.
- Utilización dos mecanismos de queixa e opinión destinados aos beneficiarios, promotores de proxectos e o persoal.

A participación local é moi beneficiosa para o seguimento e a avaliación, pero non se poden agochar algunhas das súas posibles desvantaxes. Cabe destacar que os enfoques participativos non deben excluír ou restar importancia ás persoas alleas ao lugar nin deixar ao carón a competencia técnica, os coñecementos e os puntos de vista que poden achegar.

A participación no sistema de seguimento e avaliación.

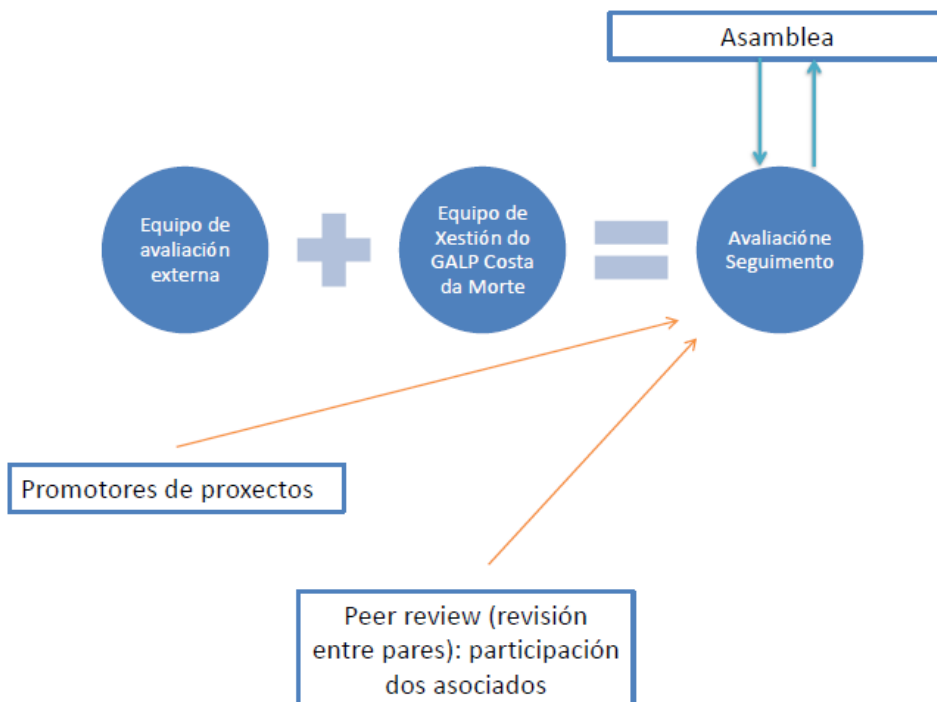
O sistema de seguimento e avaliación debe designar aos responsables de recompilar os datos para cada indicador, pero hai outras funcións dentro do sistema de seguimento e avaliación que van desde a xestión e a análise dos datos até a elaboración dos informes e o mecanismo de queixas e opinións. En última instancia, dependerán do alcance da participación na implementación da EDLP e dos sistemas que xa estean en funcionamento na intervención ou na organización encargada da súa posta en práctica.

No caso do GALP Costa da Morte, optárase por un sistema que combine a corresponsabilidade de promotores e participación dos asociados no sistema de seguimento:

1. Por unha banda, será responsabilidade dos promotores dos proxectos achegar a información necesaria para o seguimento de indicadores ao equipo de xestión do GALP Costa da Morte, coa periodicidade que este indique, e que será como mínimo coa xustificación do proxecto e de acordo aos indicadores contidos na matriz de monitorización que se adxunta a esta EDLP.
2. En segundo lugar, convidarase aos asociados a participar no sistema de visitas aos proxectos que permitan unha verificación in situ dos proxectos financiados, seguindo unha lóxica de *peer review* ou avaliación entre iguais.
3. Contarase cando sexa preciso coa asistencia dun equipo de avaliadores externos. Non obstante, estes estarán obrigados a achegar uns Termos de Referencia da Avaliación (TdR), que adquirirán natureza de documento para-contractual sobre o contido da avaliación, e que deberán ser aprobados pola Asemblea antes do comezo da avaliación. Nos mesmos TdR especificarase que axentes de entre os asociados ao GALP participarán directamente na avaliación como observadores e/ou provedores de información. A Asemblea poderá realizar respecto diso cantas suxestións estimen necesarias, e estas deberán ser incorporadas aos TdR.

Así pois, a participación seguirá un esquema similar ao establecido no seguinte fluxograma:

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

2. Ademais, elaborárase un resumo seguindo o esquema seguinte:

Xuntase como Anexo 5, o resumo das xornadas de participación.

Resúmese nesta táboa todas as reunións participativas desenvolvidas:

Tipo de Acción desenvolvida	Lugar e data	Quen a promoveu	Como se difundiu a convocatoria	Nº e tipo de participantes	Obxectivo da acción	Conclusións, acordos
Consulta o reunión	Buño 12/05/2015	GAC3	Nota de prensa aos medios de comunicación do territorio, carteis informativos e a través do Facebook do grupo. Contacto telefónico e mail.	16 Sector público, do mar, económico e social	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión expuxéronse os aspectos máis salientables do territorio. Destacando a importancia da pesca no mesmo. Das posibilidades de mellora na comercialización de produtos do mar.O potencial do turismo e a necesidade de formación para os distintos axentes locais.
Reunión	Buño 02/06/2015	GAC3	Nota de prensa aos medios de comunicación do territorio,	13 Sector público, do mar, económico e social	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e	Nesta reunión definiuse o territorio, as necesidades e

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

			carteis informativos e a través do Facebook do grupo. Contacto telefónico e mail.		opinións de cara a elaboración da EDLP	as principais liñas da estratexia. Comercialización e transformación de produtos pesqueiros. Economía azul, e xeración de emprego ligada ao mar e a pesca. Capacitación e acompañamento de promotores e proxectos.
Reunión	Buño 20/05/2015	GAC3	Contacto telefónico e mail	4 Axentes de Emprego	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión se destacou a importancia da formación e a posibilidade de incluír aspectos de patrimonio material e inmaterial como recurso turístico
Reunión	Camelle 28/05/2015	GAC3	Contacto telefónico	4 Confraría Camelle	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	As principais inquiredanzas dos participantes nesta reunión foron a posta en marcha das subastas na lonxa de Camelle e a posibilidade de musealizar e valorizar o arquivo da confraría, así

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

						como poder disponer dun aula de formación
Reunión	Malpica 02/06/2015	GAC3	Contacto telefónico	2 Confraría Malpica	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión, dada a delicada solución da confraría, apóstase pola mellora das instalacións e a comercialización dos produtos do mar, pero o ven complicado pola situación financeira
Reunión	Camariñas 09/06/2015	GAC3	Contacto telefónico	6 Confraría Camariñas	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión se interesan pola posibilidade de continuar con proxectos promovidos pola confraría, pero tamén creen que deben ser os propios mariñeiros os que podan desenvolver proxectos propios.
Reunión	Muxía 10/06/2015	GAC3	Contacto telefónico	1 Confraría Muxía	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión a confraría pensa que estes fondos están mais orientados a xente e proxectos con menos relación coa pesca e que deberían estar máis orientados

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

						os barcos e os pescadores.
Reunión	Buño 11/06/2015	GAC3	Contacto telefónico e mail	6 Alcaldes	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Propónse a realización de proxectos conxuntos, piden incrementar o límite de 200.000 € por proxecto e din que co sistema actual os concellos teñen moitas dificultades para cumprir os prazos por temas de adjudicacións
Reunión	Caión 11/06/2015	GAC3	Contacto telefónico	7 Confraría Caión	Informar da convocatoria como para debater e propoñer ideas e opinións de cara a elaboración da EDLP	Nesta reunión os asistentes expresan a súa conformidades cas liñas e a orientación da nova estratexia
Reunión	Corcubián 10/11/2015	CMAT	Contacto telefónico e novas tecnoloxías	CMAT, APTCM e 11 Sector Público	Coordinación para a cooperación do Xeodestino	Nesta reunión se incidiu na cooperación, na posta en común do xeodestino Costa da Morte que se desenvolve en dous galp, e apóstase pola sinalización a promoción conxunta e a formación

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

<p>Reunión</p>	<p>Buño 29/10/2015</p>	<p>GAC3</p>	<p>Nota de prensa aos medios de comunicación do territorio, carteis informativos e a través do Facebook do grupo. Contacto telefónico e mail.</p>	<p>11 Sector Público, 8 do Mar, 5 Económico-Social</p>	<p>Traballar nas liñas extratécnicas da EDLP</p>	<p>Nas 3 sesións participativas realizadas o día 29, traballouse na definición dos obxectivos e liñas estratéxicas da EDLP. Cómpre destacar a participación e achegas dos representantes do sector económico, así como os inputs dos sector pesqueiro acerca da implementación de posibles medidas en cada liña. As súas achegas (traducidas en 20 medidas) incorporáronse e ao deseño da EDLP.</p>
<p>Enquisa</p>	<p>Google Forms</p>	<p>GAC3</p>	<p>Cuestionario electrónico enviado á lista de distribución do GAC 3</p>	<p>30 cuestionarios</p>	<p>Refinar o diagnóstico da zona a nivel cualitativo</p>	<p>Ademais dos resultados que se anexan a esta EDLP, a principal aportación desta fase na visibilización da cultura mariñeira como insmo da zona en mans das mulleres como principais titulares e garantes da súa pervivencia</p>

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Reunión e Consulta	Buño 19/11/2015	GAC3	Nota de prensa aos medios de comunicación do territorio, carteis informativos e a través do Facebook do grupo. Contacto telefónico e mail.	8 Sector Público, 5 do Mar, 5 8 Económico-Social	Traballar nas medidas da EDLP, e na Misión, Visión e Valores do GALP Costa da Morte	Despois dos inputs recibidos na sesión do día 29, e mediante as achegas ao diagnóstico recibidas mediante cuestionario, terminaron de definirse as medidas e as liñas estratéxicas que integra a EDLP, ademais da Misión, Visión e Valores do GALP Costa da Morte
Reunión	Laxe 09/11/2015	GAC3	Contacto telefónico	2 Confraría Laxe	Definir as liñas estratéxicas da EDLP	Nesta reunión apostase por incidir na mellora da comercialización
Reunión	Camariñas 26/11/2015	GAC3	Contacto telefónico	1 Confraría de Camariñas	Definir as liñas estratéxicas da EDLP	Están conformes cas liñas e medidas articuladas no plan
Reunión	Muxía 26/11/2015	GAC3	Contacto telefónico	1 Confraría de Muxía	Definir as liñas estratéxicas da EDLP	Destaca a importancia da RSC, e incide en que estes fondos europeos deberían esta máis orientados os barcos e a pesca. Aínda así amosa a súa

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

						conformidade cas medidas e liñas deseñadas
Reunión	Buño 27/11/2015	GAC3	Contacto telefónico	2 Asociación de Mariscadore s Fonte Santa Helena	Definir as liñas estratexicas da EDLP	Comentan que hay moitas medidas nas que elas non poderían acceder por non disponer ni de recursos nin de liñas, pero están de acordó coas medidas e liñas prantexadas
Reunión	Buño 27/11/2015	GAC3	Contacto telefónico	1 Asociación Profesional de Redeiras O Fieital	Definir as liñas estratexicas da EDLP	Destaca a importancia do turismo Mariñeiro e da formación para o sector do mar.
Xornada	Santiago 24/09/2015	Consellería do Mar	Contacto telefónico e mail	Grupos de Acción Costeira	Plan integral de turismo, a RIS 3 no sector da economía marítima e o Patrimonio Cultural.	Nestas xornadas asiten axentes do territorio para ter mellor información para poder aplicar á estratexia
Xornada	Ames 16/10/2015	Consellería do Mar	Contacto telefónico e mail	Grupos de Acción Costeira	Presentación dos resultados do Eixo 4 no Sector Pesqueiro por parte dos xerentes dos GACs e seguidamente formáronse mesas de traballo para a	Estas xornadas serviron para poner en común ante o sector pesqueiro os proxectos levados a cabo polos GAC e que poideran servir de inspiración para novos proxectos e

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

					análise dos retos do sector pesqueiro para o Desenvolvemento Local Participativo no marco do FEMP	para poder incluír as liñas estratéxicas que logo permitan a súa realización
Xornada	Santiago 09/11/2015	Consellería do Mar	Contacto telefónico e mail	Grupos de Acción Costeira	Cambio climático e os novos retos para os GALP no marco do FEMP.	Nestas xornadas asiten axentes do territorio para ter mellor información para poder aplicar á estratexia. Destacóyese a importancia de traballar en proxectos sostible e respetuosos co mediambiente.
Xornada	Santiago 03/10/2015	Consellería do Mar	Contacto telefónico e mail	Grupos de Acción Costeira	Trazouse conxuntamente os retos de futuro para o novo período de axudas de aquí a 2020.	Nesta xornada, fixéronse un resumo dos proxectos de todos os gac e informouse das novas directrices do novo fondo. Esta información serve os axentes do territorio para poder aportar ideas e suxerencias para a

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

						estratexia do novo periodo
--	--	--	--	--	--	-------------------------------

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

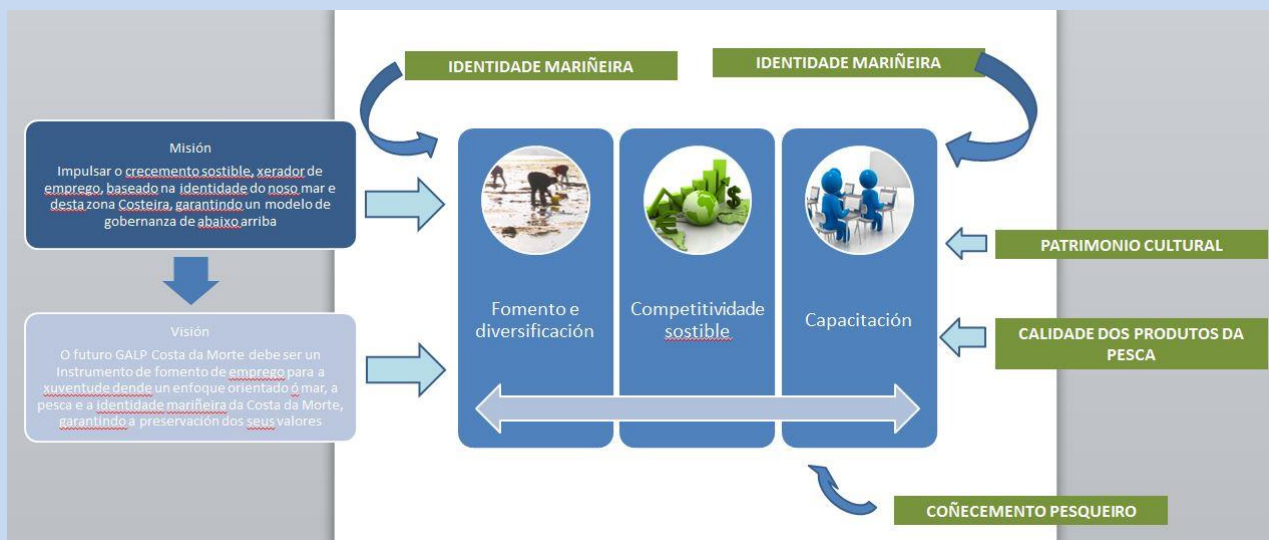

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

11 PLAN DE COMUNICACIÓN

11.1 Mapa estratéxico da EDLP

1. Realizarase un mapa da estratexia (figura) que conterà a estruturación da estratexia en base a: a misión, a visión, os valores, os obxectivos estratéxicos, os obxectivos específicos e os recursos cos que conta o GALP para a aplicación da estratexia.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

11.2 Accións de comunicación para a divulgación do GALP e o programa de axudas

1. Descrición das principais orientacións que guiarán a estratexia de comunicación do GALP en relación ás accións de sensibilización e dinamización e o programa de axudas: obxectivos, público obxectivo, mensaxe, estratexia e accións a desenvolver, cronograma.

Como punto de partida para desenvolver a comunicación no GALP Costa da Morte, partiremos de dous aspectos craves, a definición dunha comunicación estratéxica e o desenvolvemento integral.

Para lograr unha comunicación eficaz traballarase na procura dunha verdade ou insight que conecte co público obxectivo, e que permita desenvolver unha comunicación estratéxica baseada nun concepto poderoso, unha verdade fundamental sobre emocións ou comportamentos humanos, que poden influír na construción da comunicación da actividade do GALP Costa da Morte.

O insight atoparase sintetizado nun slogan que permita difundir a mensaxe con éxito. Para a consecución desta verdade ou concepto poderoso realizarase unha investigación sobre os aspectos máis importantes da EDLP do candidato a GALP Costa da Morte, baseado na súa misión e visión. En base á información recompilada buscarase unha conexión formulada de maneira creativa para trasladar ao conxunto da poboación deste territorio.

Definida a mensaxe estratéxica, a comunicación a desenvolver na implementación da EDLP Costa da Morte basearase nun modelo de xestión integral, “modelo de tripla capa”. Un modelo para xestionar as 5 dimensións da comunicación que deben ser valoradas en toda estratexia de comunicación.

O núcleo da comunicación está centrado no que se denomina dirección de comunicación, encargada da toma de decisións e da definición da estratexia. Neste núcleo desenvólvense os aspectos cruciais da comunicación: comunicación de crise, lobby, comunicación financeira e RSC.

A segunda capa é a comunicación corporativa centrada no desenvolvemento da marca. É o discurso ou mensaxe a nivel gráfico e comunicativo, que se dá a coñecer sobre o proxecto.

Ao redor desta variables clave, e sobre as que vira toda a comunicación desenvolvida, configúranse 3 dimensións a través das cales definir as accións de comunicación: a comunicación interna, a externa e as relacións públicas.

Todavía hai unha gran parte da cidadanía descoñece qué son os GALP (antes GAC), é por iso que o labor de comunicación cobra un importante papel. Tendo en conta as premisas que se expuñan anteriormente sobre a comunicación a desenvolver polo equipo do candidato a GALP Costa da Morte, de forma estratéxica e integral, deseñarase o plan de comunicación como un guión que reúna os aspectos estratéxicos e tácticos a levar a cabo.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Hai que comunicar, informar, compartir e darlle oportunidade a poboación, para que faga súa a vida da Costa da Morte, a identidade mariñeira como elemento de impulso dun crecemento sostible, xerador de emprego

O plan de comunicación é un documento estratéxico que resume cómo ten desenvolverse a comunicación, e responde principalmente a dúas preguntas: qué contar e cómo contalo. O plan de comunicación responderá as necesidades comunicacionais da EDLP do candidato a GALP Costa da Morte en principio ordenadas ao redor de 5 variables (dirección de comunicación, comunicación corporativa, externa, interna, e relacións públicas e gabinete), que segundo as particularidades do proxecto e as súas necesidades poderanse desenvolver todas ou reformular este modelo até conseguir o modelo ideal de comunicación a desenvolver.

A elaboración do plan de comunicación partirá dun briefing conxunto que permita recoller a información para a elaboración posterior do plan, e que tomará como guía o plan do proxecto.

O documento posterior que se elaborará como plan de comunicación pretende ser un guión sinxelo e práctico sobre como se ha de desenvolver a labor de comunicación, neste sentido resumirase nun documento que recolla a información esencial para a comunicación global.

A metodoloxía para a desagregación do plan de comunicación segue un esquema que pretende dar resposta a cada un das seguintes preguntas:

1. Cal é a situación de partida?
2. Que obxectivos queremos conseguir?
3. Cales serán os públicos obxectivo e ámbitos xeográficos nos que desenvolver a comunicación do proxecto?
4. Que mensaxe queremos trasladar?
5. Cal é a estratexia e contidos a difundir?
6. Que accións de comunicación desenvolveranse?
7. Cal é o horizonte temporal para o desenvolvemento da comunicación?
8. Con que orzamento contamos?
9. Cales son os organismos responsables das accións?
10. Que ferramentas de control e seguimento marcaranse para medir o grao de éxito do plan?

A continuación esbózanse os principais puntos do plan de comunicación:

Obxectivos

Os principais obxectivos a nivel de comunicación que se definirán son:

- Xeración dun sentimento compartido sobre a EDLP do GALP Costa da Morte.
- Maximización da notoriedade do proxecto.
- Posicionamento do GALP Costa da Morte en materia dixital e transparencia.
- Fomento do uso das redes sociais, medios dixitais e participativos que permitan que o proxecto sexa compartido.
- Énfase na replicabilidade, sustentabilidade e reutilización das solucións e modelos de negocio por outras cidades.
- Participación e aumento do interese por parte da cidadanía na actividade do GALP Costa da Morte.
- Participación e aumento do interese por parte do tecido económico e social do territorio na actividade do GALP Costa da Morte
- ...

Público obxectivo

O público destinatario abarca desde a cidadanía e a sociedade en xeral, a empresas, os medios de comunicación e outras cidades ou administracións.

Sendo o principal público a cidadanía (do territorio dos nove concellos incluídos no GALP Costa da Morte), analizarase á mesma coa finalidade de pór ao cidadán no centro do proceso e implicar á sociedade.

Mensaxe

O proxecto busca avanzar na transformación de diferentes dimensións crave do territorio que xiran en torno á súa identidade mariñeira, e faino desde unha perspectiva integrada e baixo criterios de sustentabilidade e accesibilidade física e tecnolóxica. Trátase de pór os recursos do sector do Mar ao servizo das persoas para mellorar o desenvolvemento económico da zona.

No na EDLP do GALP Costa da Morte destacan valores como a innovación, a competitividade sostible, a diversificación produtiva do mar, a sostenibilidade ou a identidade mariñeira. En base a esta información definirase unha mensaxe que se resumirá nun slogan que será o condutor da comunicación do proxecto. Así mesmo elaboraranse outros submensaxes que axuden a comunicar a globalidade do proxecto.

A través desta mensaxe tentarase chamar a atención sobre o propio proxecto, tentando clarificar o que é e o que supón. Ademais, todos os submensaxes xerados, potenciarán e darán visibilidade ás accións que leven a cabo.

Estratexia

A nova xeración de consumidores vive en internet, atopámonos ante unha cidadanía activa e conectada a través de diferentes dispositivos (ipad, Smartphone, portátil...), por tanto a estratexia de comunicación que se defina buscará crear unha comunicación presencial e participativa, cun alto compoñente TIC como medio. Isto facilitará compartir o proxecto e o xerar un sentimento compartido, como un proxecto común.

Así mesmo a nivel estratéxico empregaranse medios de comunicación masivos que aseguren que o alcance da comunicación e por tanto que a mensaxe chegue a todos os segmentos de idade da

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ciudadanía.

A estratexia de comunicación enfocárase nunha tripla vía, por unha banda para dar a coñecer a globalidade do proxecto ou o concepto GALP, nun segundo plano enfocada en trasladar solucións a outras cidades e por último creáranse liñas concretas de comunicación para as principais temáticas ou liñas de actuación do proxecto. Neste sentido configuraranse 2 campañas principais (global e específica para sectores do GALP) con continuidade durante todo o proxecto, e outro número determinado de campañas secundarias segundo as liñas de acción do proxecto que se lanzarán segundo o grao de avance.

Cronograma

O cronograma de actuación será continuado durante todo o período de programación 2014-2020.

2. Descrición sucinta das principais accións a desenvolver para a difusión da estratexia, apoiándose no cadro de programación das accións de comunicación.

Na elección das accións a desenvolver adoptaranse aqueles medios que os asociados ao GALP e a cidadanía en xeral utilice para relacionarse entre si porque o noso obxectivo é incrementar a proximidade con eles.

Comunicación corporativa:

A comunicación corporativa supón o punto de partida das campañas de comunicación a desenvolver, posto que expón as bases visuais e conceptuais da imaxe que se quere trasladar e axuda a construír o posicionamento.

- Creación da identidade corporativa do proxecto: o punto de partida será a creación dunha imaxe e logo do proxecto, a partir do cal se desenvolverán o manual de identidade e a papelería. No desenvolvemento desta imaxe impregnaranse os aspectos máis dixitais coa intención de que a través da imaxe axúdese a trasladar a temática do proxecto.
- Material corporativo e de difusión: entre os materiais corporativos que se executarán estarán un díptico-tríptico para a súa difusión masiva, folleto. Este material tamén se completará con flyers específicos para dar a coñecer outros servizos como o cartón cidadán. Todo este material e sucesivo que se desenvolva estará a disposición en formato dixital.
- Guía de boas prácticas: coa finalidade de difundir boas prácticas que xurdan no proxecto para que poida ser replicable noutros ámbitos elaborárase unha guía específica.

- No desenvolvemento do material corporativo de partida para a difusión e publicitación do proxecto realizarase un vídeo demostrativo global que permitirá debullar e dar a comunicar as diferentes liñas do proxecto dunha maneira visual, dixital e próxima. Este vídeo poderá utilizarse na súa versión completa ou por “capítulos”, xa que cada unha destas subseccións aludirá especificamente a cada unha das liñas principais de acción, desta forma poderá ser utilizado na versión que máis conveña en cada un dos diferentes escenarios.

Merchandising:

Elaboraranse diferentes propostas relacionadas cos obxectivos estratéxicos da EDLP, coa intención de que calquera produto promocional contribúa a situar a EDLP do GALP “Costa da Morte”. Entre o merchandising dispoñible atoparanse:

- Adhesivos “eu son GALP Costa da Morte”, que aluda a que este cidadán, entidade ou empresa privada participa directa ou indirectamente na iniciativa. (para poder situar en lugares visibles de locais, edificios, parque automobilístico ou para uso máis privado).
- Placas/señalética (para os elementos máis destacados) con nome proxecto, liña de mellora concreta na que colabora o elemento e código Bidi con acceso a información concreta. Este edificio é “GALP Costa da Morte”; Esta zona de “GALP Costa da Morte”;
- Selo dixital, coa mesma función que os adhesivos ou as placas de señalética físicas para o seu uso nas contornas dixitais (web de colaboradores ou institucións).
- Bolsas reutilizables coa imaxe dos proxectos para facer destacar o aspecto ambiental da iniciativa. GALP Costa da Morte tamén é ambiental
- Memorias USB ou outro gadget tecnolóxico de importancia..

Comunicación externa

Dentro da comunicación externa desenvolveranse campañas de mercadotecnia, internet e publicidade. A través desta tripla visión contribuirase a dar a máxima difusión do proxecto á cidadanía.

Mercadotecnia:

Elaboraranse campañas de street mercadotecnia

- Puntos informativos puntuais en localizacións estratéxicas pola afluencia de xente. Es do GALP Costa da Morte? Queres promover un proxecto?. Nestes puntos de información (casetas) poranse a disposición dos cidadáns a documentación corporativa e poderanse repartir algúns dos elementos de merchandising elaborados. Ademais facilitaranse unhas claves de acceso a foro privado para poder acceder a contidos exclusivos e bases para a participación en convocatorias que se realicen durante a execución do plan.
- Caixas de correos de opinións, no exterior se rotularán coa identidade visual corporativa e cos elementos destacados do proxecto. Ademais, explicaranse as bases para a participación.

Realizaranse diferentes campañas: participa coa túa medida GALP Costa da Morte/ que fixeches para ser GALP Costa da Morte .

Ambas as solucións situaranse en períodos específicos e lugares concretos (para non deixar que perdan o factor sorpresa e destacado). Avisarase por medio das redes sociais e da propia web do proxecto e da corporación a súa situación e a enquisa do período en concreto.

Contemplanse a edición adulto e a edición en formato infantil.

Publicidade:

A través a vía publicitaria articularase unha ampla estratexia publicitaria multicanal que permita chegar aos diferentes públicos da cidadanía.

En concreto publicitarase o proxecto a través de diferentes vías:

Radio, prensa, online e publicidade exterior na propia cidade e zona de actuación.

Internet: o ámbito online será un das canles a través dos cales chegar e difundir o proxecto. Desenvolveranse campañas a través das seguintes canles:

Deseño e desenvolvemento dun portal web: Un espazo web entendido como punto de encontro e participativo, non como un mero xestor de contidos direccionais. Será o foco informativo principal do proxecto, onde se aglutine de forma estendida e exhaustiva cada unha das liñas de acción executadas dentro do marco do proxecto. O deseño gráfico do portal seguirá as liñas corporativas marcadas previamente, tendo en conta todas as mensaxes crave xerados. Neste espazo haberá sitio para:

- A información máis institucional do proxecto.
- Calendario de eventos e actividades paralelas.
- Outros GALP's (pór links ás súas webs para que eles tenten facer o contrario e axúdenos a dar á súa vez difusión).
- Comunicación da axenda GALP (con todas as accións actuais tanto a nivel de comunicación como da propia marcha do proxecto).
- Fito GALP do Mes.
- A empresa GALP do mes
- Acceso ás plataformas das Redes Sociais.
- Captación de leads (formulario sinxelo onde a xente poderá deixar o seu contacto para a posterior recepción de mailings / newsletters).

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- A rede GALP : foro (espazo de diálogo e altofalante social)

Un foro onde contestar a preguntas, participar en debates, realizar propostas, opinar sobre aspectos concretos. Un espazo que fomente a participación, a visión crítica e creativa, pero desde o respecto. Este espazo terá posibilidades de moderación cun control e medición das achegas. Este espazo estará accesible desde a web, baixo o lema “Qué GALP queres tí?”

- Redes sociais: Facebook, Twitter, YouTube, Instagram e Vin.
- Espazos sociais pensados como xeradores de reaccións sobre o proxecto, para dar visibilidade ás accións e fomentar a participación e integración dos cidadáns e empresas.
- Na web existirá un espazo “Social” con acceso directo aos perfís creados nas redes sociais detalladas a continuación.

Os perfís das redes sociais terán unha aparencia corporativa para favorecer a asociación e fomentar a imaxe corporativa do proxecto.

Relacións públicas e gabinete:

Por último desenvolverase un intenso labor de comunicación e campañas a través do deseño de eventos.

Eventos:

O desenvolvemento da estratexia de relacións públicas a través de eventos será múltiple e intensiva, entendendo que a proximidade ao público e o achegamento dos usos do proxecto a través desta vía é máis efectiva. En concreto exponse os seguintes eventos:

Aftertalks: realización de reunións e charlas divulgativas co tecido asociativo e veciñal do municipio, para trasladar o proxecto nun horario accesible á cidadanía.

Lonxa: para promover o intercambio no sector privado e que xurdan novos servizos ou produtos derivados do uso e explotación da información pública que se vai a pór a disposición de terceiros coa implantación do proxecto ou dalgúns dos seus servizos, desenvolveranse eventos.

Xornada GALP en colexios: organizaranse pequenas charlas en formato distendido e con carácter eminentemente práctico (a través do xogo). Por qué a Costa da Morte ten un GALP? Como pode mellorar a miña cidade?

Medios: ademais da elaboración de notas de prensa para a súa difusión periódica en función do avance do proxecto, exponse outro tipo de ferramentas comunicacionais máis dixitais como roldas de prensa online ou videoentrevistas. Todo o material estará accesible na web, o videoblog e a canle de YouTube do proxecto conformando un verdadeiro gabinete online.

Xornadas para asociacións culturais / deportivas / veciñais / recreativas: convidaranse ás diferentes asociacións cidadás a un evento o que se lle mostren as claves para participar no GALP.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

12 FONTES DE INFORMACIÓN

12.1 Identificación de fontes consultadas

1. Reflectir o conxunto de fontes documentais e bibliográficas que se empregaron para a súa elaboración, principalmente no diagnóstico.

Para a realización do diagnóstico do GALP Costa da Morte, tense recorrido a dous tipos de fontes de información:

➤ Fontes de información primaria:

Técnicas de investigación cualitativas

Durante os meses de maio e xuño realizáronse diferentes grupos de traballo cos membros do actual GALP 3, co obxectivo de facer unha recollida de datos acerca da percepción que os propios membros do GALP 3 teñen acerca das súas feblezas e fortalezas. Dos datos obtidos, xunto cun primeiro achegamento aos datos estatísticos da zona, fíxose un grupo final de validación do diagnóstico, que incluíuse na solicitude presentada en xullo de 2015.

Así mesmo, enviáronse cuestionarios semi-estruturados aos socios do GALP 3 que no acudiron ás mesas participativas para poder contar tamén coa súa opinión acerca das necesidades percibidas para o período 2007-2013.

Por último, durante o mes de novembro enviouse un cuestionario semi-estruturado final para refinar o diagnóstico a todos os membros do GALP 3 a través de Google formularios, do que se obtiveron un total de 28 respostas.

➤ Fontes de información secundaria:

Fontes cualitativas.

Examináronse fontes primarias de carácter turístico, histórico e patrimonial apra a redacción das partes relativas ao patrimonio cultural.

Así mesmo, recurriuse a fontes primarias de carácter medioambiental (web da UE e do CMATI) para a obtención de datos sobre os recursos ambientais da zona.

Fontes cuantitativas: recopilación de datos e tratamento

A maioría dos datos estatísticos nos que se basea o diagnóstico están recollidos do IGE, e moi minoritariamente do INE.

Alí onde foi posible, recóllense os datos da serie temporal 2008-2013 ou 2008-2014, por corresponder dunha forma máis realista ao período de execución dos proxectos promovidos polo GALP 3 no período de programación 2007-2013. Cando no foi posible, recurriuse ao dato temporal máis cercano ao último ano natural rematado (2014) e a comparación co ano inmediatamente anterior.

As series temporais tratáronse en termos de comparación da variación internaual entre o último e o primeiro ano da serie temporal como fórmula para ofrecer información comparable e estandarizada.

Así mesmo, a información foi desagregada a nivel municipal sempre que foi posible, e comparada co conxunto da provincia e da Comunidade Autónoma alí onde a comparación era pertinente por amosar diferenzas significativas. A necesidade e idoneidade de amosar a información a nivel municipal ten determinado a elección (en bastantes casos) das variables a analizar (este é especialmente o caso dos datos de paro en termos absolutos).

A información sobre capturas e buques provén dos Anuarios de Pesca de Galicia e, de forma máis xeral, da Plataforma Tecnolóxica da Pesca.

A información estatística bruta utilizada para a realización deste diagnóstico axúntase como anexo dixital a esta EDLP.

Por último, os mapas utilizadas proveñen dos visores oficiais ofrecidos por diferentes organismos públicos, en concreto:

- ➔ Ministerio de Fomento
- ➔ Consellería de Medio Ambiente
- ➔ Consellería de Infraestruturas
- ➔ UE, Unidade Life, DG Environment.

Programas operativos consultados

- PO FEMP
- PO FEADER

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

- PO FEDER Galicia 2014-2020
- PO FSE Galicia 2014-2020
- PO FEDER Crecemento Intelixente 2014-2020
- PO FEDER Crecemento Sustentable 2014-2020
- PO FEDER Iniciativa PEME 2014-2020
- PO FSE Emprego Xuvenil 2014-2020
- PO FSE Emprego, Formación e Educación 2014-2020
- PO FSE Inclusión Social e a Economía Social 2014-2020
- PO FSE Asistencia Técnica 2014-2020
- PO do Fondo de Axuda Europea para as persoas máis desfavorecidas (FEAD) 2014-2020
- PO CTE Transfronteiriza España-Portugal (POCTEP) 2014-2020
- PO CTE Transnacional Espazo Atlántico 2014-2020
- PO CTE Transnacional Espazo Sudoeste 2014-2020
- PO CTE Interrexional 2014-2020

Documentos Xunta de Galicia

Consellería do Mar

- *Guía para a elaboración das Estratexias de desenvolvemento local das zonas pesqueiras (2015)*
- *Guía de novos retos dos grupos de acción local do sector pesqueiro (GALP) para o desenvolvemento sustentable das zonas de pesca no marco da política comunitaria 2014-2020. (2015)*

Axencia Turismo

- *Plan integral de Turismo de Galicia (2015).*
- *Creación de los productos turísticos “cabecera de marca” (2015)*

Axencia Gain

- *Estratexia de especialización intelixente galicia 2014-2020 (RIS-3) (2015)*

Documentos Unión Europea

- Publicaciones FARNET:
  - *Buenas prácticas*
  - *Trabajar conjuntamente para las zonas de pesca de la Unión Europea. Guía para*

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

iniciar la cooperación entre los Grupos de Acción Local de Pesca (2010)

- *Rumbo al 2020: el Eje 4 en la práctica (Marzo 2015)*
- *La pesca y el turismo. Fuente de beneficios para la comunidad (2014)*
- *European Commission, DG MARE. Studies for carrying out the Common Fisheries Policy: Lot 3 Socio-economic dimensions in EU fisheries. Case studies (A Guarda, Cambados, Portonovo, Marín, Vigo)*

Documentos obrantes no GAC Costa da Morte

- Programa Estratéxico Zonal (PEZ) do GAC Costa da Morte 2007-2013
- Libro “Gac Costa da Morte Destino Gastronómico”. 2010. Estefanía Fernández Delgado. Miguel García Silvarredonda.
- Libro “Costa da Morte. Un País de Sueños y Naufragios”.2011. Rafael Lema Mouzo

Recursos web

www.turgalicia.es

www.arquivodapesca.org

www.mandecamelle.com

www.mardecaion.com

www.carballo.org/turismo

<https://www.facebook.com/mardesisargas>

www.caminosdomar.com

www.domaraterra.com

www.turismocamarinas.net

www.caminandocaraomar.com

Normativa de aplicación consultada

- REGLAMENTO (UE) N o 1303/2013 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 17 de diciembre de 2013 por el que se establecen disposiciones comunes relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión,

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

al Fondo Europeo Agrícola de Desarrollo Rural y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca, y por el que se establecen disposiciones generales relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca, y se deroga el Reglamento (CE) n o 1083/2006 del Consejo.

- REGLAMENTO DELEGADO (UE) No 480/2014 DE LA COMISIÓN de 3 de marzo de 2014 que complementa el Reglamento (UE) no 1303/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establecen disposiciones comunes relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión, al Fondo Europeo Agrícola de Desarrollo Rural y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca, y por el que se establecen disposiciones generales relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca.

REGLAMENTO (UE) N o 508/2014 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 15 de mayo de 2014 relativo al Fondo Europeo Marítimo y de Pesca, y por el que se derogan los Reglamentos (CE) n o 2328/2003, (CE) n o 861/2006, (CE) n o 1198/2006 y (CE) n o 791/2007 del Consejo, y el Reglamento (UE) n o 1255/2011 del Parlamento Europeo y del Consejo.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

13.6. Caracterización de cada un dos concellos que integran o territorio do candidato a GALP Costa da Morte

A Laracha:

O termo municipal da Laracha atópase na parte oriental da bisbarra de Bergantiños, estendéndose de norte a sur desde a península de Caión ata as terras altas de Soandres e Montemaior, no rebordo da meseta de Ordes.

Ten unha posición limítrofe coa comarca da Coruña. Linda ao oeste co termo municipal de Carballo, sinalando a súa demarcación oriental cos municipios de Arteixo e Culleredo. Polo sur, linda con Cerceda e, polo norte, ten unha marabillosa saída ao mar pola península de Caión.

Mapa 1. A Laracha. Fonte: Web do concello da Laracha.

Forma, cos concellos de Cabana, Carballo, Coristanco, Laxe, Malpica e Ponteceso, a Comarca de Bergantiños.

A situación da Laracha caracterízase pola boa comunicación, tanto con Bergantiños como coa Coruña capital. É un dos concellos privilexiados en canto a vías de comunicación nesta zona debido a que a autoestrada AG-55 ten dúas entradas-saídas no concello: unha en Paiosaco e outra no Cancelo-Cabovilaño (a dous quilómetros da capital municipal). A estrada C-552 da Coruña-Fisterra atravesa o municipio desde Paiosaco (Lestón) ata Proame (Lemaio), pasando pola capital municipal e Cabovilaño.

A liña férrea A Coruña-Madrid atravesa un extremo do concello. A estación máis próxima atopámola en Meirama (Cerceda), a un quilómetro do límite de noso municipio.

A liña do AVE A Coruña-Santiago, que se atopa nestes intres en obras, transcorre pola parroquia de Soandres, lugar por onde tamén transcorre a AC-400 que, ademais, serve de nexo de unión

coa A-6, principal vía de acceso a Galicia.

A proximidade dos aeroportos de Alvedro (A Coruña, a 24 quilómetros) e Lavacolla (Santiago, a 45 quilómetros) fan que este transporte poida ser utilizado sen grandes desprazamentos.

Carballo:

Carballo é a capital de Bergantiños e o centro natural desta comarca. Ao norte de Galicia, entre a Fisterra atlántica e o golfo Ártabro, goza dunha situación privilexiada.

Cunha superficie de 187 km cadrados Carballo é un dos municipios de maior tamaño da provincia da Coruña, ademais dun dos máis poboados. Os seus 30.000 habitantes agrúpanse en 314 entidades de poboación e 18 parroquias, que dende o ano 1836, no que quedou oficialmente constituído, o concello de Carballo, estas parroquias son: Aldemunde, Ardaña, Artes, Berdillo, Bértoa, Cances, Carballo, Entrecruces, Goiáns, Lema, Noicela, Oza, Razo, Rus, Rebordelos, Sísamo, Sofán e Vilela. O 60% dos habitantes do Concello concéntranse no seu núcleo urbano, a carón do Río Anllóns.

O termo municipal de Carballo sitúase entre os primeiros cumios das serras de Soneira e Montemaior. Limita ao sur con Val do Dubra, que separa ambas as dúas formacións montañosas.

Entre os accidentes xeográficos de Carballo cómpre salientar, ao sur, o monte da Peniqueira e do Castro -cuns 350 metros-, Monte Calvelo -con 389 metros- e Monte Alto -con 483 metros-. De sueste a oeste atravesa o municipio o val do Anllóns. Na canle dun dos seus afluentes, o río Taboada, fórmase a fermosa ferverza de Entrecruces.

Ao norte, xa próximos á costa, están os montes de Lendo, Oza e Monte Neme, de 386 metros. Especialmente salientable pola súa importancia ecolóxica e paisaxística é a franxa costeira de Razo - Baldaio. Intégrana unha serie de marismas, unha lagoa e longos areais litorais.

Por último, as características do clima oceánico, cunha media anual de 12,3°C, concédenlle uns invernos suaves e uns cálidos veráns, que convidan a descubrir a súa paisaxe.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Mapa 2. Carballo. Fonte: Web do concello de Carballo.

Malpica de Bergantiños:

O concello de Malpica de Bergantiños está localizado ó noroeste da provincia da Coruña, na comarca de Bergantiños. Sitúase á beira do Océano Atlántico, co que linda na súa parte Norte e sobre o que cimenta a súa costa de Oeste a Leste, desde o Monte Nariga ata a Punta de Razo, extremo occidental do areal de Baldaio (Carballo). No medio desta liña de costa, sobresa o Cabo de Santo Hadrián, fronte ó cal se erguen as illas Sisargas. Ó Leste, limita co concello de Carballo. Ó Sur, linda co de Ponteceso.

De 61,4 km² de extensión, cunha densidade de poboación de 105h/km², o seu principal porto pesqueiro é o da capital, Malpica de Bergantiños, dedicado fundamentalmente á pesca de baixura e marisqueo.

O relevo é de formas suaves e redondeadas, debido sobre todo á erosión da auga e dos fortes

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

ventos que azoutan estes lares. Destacan como principais alturas as do Monte Neme (387 m.) e Leutoño. A súa doada comunicación tanto por estrada como por mar coas cidades de Santiago de Compostela e A Coruña, ademais dos seus múltiples atractivos, facultan ó concello de Malpica como un crecente destino turístico. Paisaxe e gastronomía abundante en peixes e mariscos, artesanía do barro coa Olería de Buño, patrimonio histórico artístico coa pegada de Urbano Lugrís, as torres medievais e igrexa románica de Mens, os seus oito areais brancos e pouco frecuentados (agás a Area Maior de Malpica, laureada coa Bandeira Azul)...son alicientes dabondo para visitar este recuncho atlántico.

Vista aérea de Malpica de Bergantiños / A.F.M.

Ponteceso:

Concello da provincia de A Coruña e diocese de Santiago de Compostela. Ocupa o extremo máis oriental da Costa da Morte.

Limita polo norte e polo oeste co océano atlántico, polo sur co concello de Cabana de Bergantiños e co concello de Coristanco e polo leste co concello de Carballo e co concello de Malpica de Bergantiños.

A extensión municipal é de 91,9 km², ten catorce parroquias e setenta e tres entidades de poboación, onde residen 6,494 habitantes. Presenta unha forte dispersión xeográfica e unha división territorial complexa. Ten dous núcleos urbanos: Ponteceso (capital do concello) e Corme Porto (vila mariñeira).

As catorce parroquias nas que se divide Ponteceso son: A Graña, Anllóns, Brantuas, Cores, Corme Aldea, Corme Porto, Cospindo, Langueirón, Nemeño, Niñóns, Pazos, Tallo, Tella e Xornes.

É un concello alongado de oeste a leste en case 20 km, de grande diversidade morfolóxica e cunhas formas de relevo que caracterízanse por ser o máis accidentado da comarca e adquirir, ás

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

vezes, o aspecto de terra de montaña, a pesares da escasa altitude dos seus montes, que só ocasionalmente superan os 200 m sobre o nivel do mar.

Moi preto ao litoral corren unha serie de altozanos, en forma de pequena serra, dende o monte Nariga (223 metros) ata O Roncudo, onde se alza o Alto das Vixías (187 metros).

Mapa 3. Ponteceso. Fonte: Web do concello de Ponteceso.

O Monte Branco é o punto dende onde se divisa Ponteceso, Cabana de Bergantiños e Laxe e a Enseada de A Insua, onde se amontoa a area e se forma un grande conxunto de dunas de case 2 km de lonxitude e uns 400 metros de anchura media. Esa area trepa polas ladeiras do Monte Branco ata o Alto das Travesas.

A zona costeira é elevada, con grandes cantís, só interrompidos polas pequenas calas areosas de Niñóns e a enseada de A Barda. Dentro da ría, esa costa faise máis amable e recollida. Osmo e Ermida, próximas a Corme Porto, a de Balarés e A Barra en Ponteceso, e a de Santa Mariña, Morro e Niñóns na parroquia de Niñóns.

Cabana de Bergantiños:

O nome do concello foi orixinariamente Cesullas, parroquia onde estaba a aldea de Cabana, capital municipal, antes de pasar a O Bosque.

O Concello de Cabana ocupa parte do fondo da ría de Corme e Laxe, dende Ponteceso ata o extremo oriental da praia de Laxe. A estrada comarcal 552, de A Coruña a Fisterra, toca o termo municipal no seu extremo sur por A Piolla e Nantón. De aquí parten cara Cabana e cara a costa, pintorescas aínda que accidentadas vías.

Dentro das características xerais das Rías Altas, ao municipio de Cabana correspóndelle a parte máis doce, pola súa posición no fondo da ría, non tendo nada que ver co aspecto rudo e “temido” da Costa da Morte.

Mapa 4. Situación de Cabana de Bergantiños. Fonte: Web do concello de Cabana.

Pódese dicir que Cabana, dentro da Terra de Bergantiños á que pertence, é un balcón sobre a ría de Corme e Laxe, e mira de lonxe a dita Costa da Morte. Pero ademais de ser un municipio costeiro, as terras de Cabana penetran considerablemente cara o interior, uns 15 quilómetros hai a voo de paxaro entre as praias de San Pedro e Rebordelo e a aldea de Padrín ao sur do concello. A extensión de Cabana é de 100,3 quilómetros cadrados, cunha poboación de 5.091 habitantes (Censo de 2007), o que lle dá unha densidade de 50,8 habitantes por quilómetro cadrado, moi inferior á media provincial. As principais fontes de riqueza son a pesca, a agricultura e a gandería. O solo é rico en minerais como o wolframio, rutilio, granito e pizarra. Hai indicios de explotacións romanas de cuarzo aurífero na parroquia de Corcoesto, e que se intentou de novo traballar noutro tempo.

O asentamento dunha importante poboación prehistórica está suficientemente probado pola abundancia de castros e mámoas en todo o termo municipal, sobre todo en Dombate e Borneiro.

Os principais atractivos turísticos de Cabana son os que lle proporciona a súa paisaxe costeira, coas solitarias praias de San Pedro (que se conserva como hai séculos) e Rebordelo, e a súa paisaxe interior, onde abundan os ríos truiteiros e a caza.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Dende o punto de vista monumental destaca o Dolmen de Dombate e o castro de Borneiro, Tamén ten detalles interesantes as igrexas de Cánduas, Cesullas e Riobó; ademais da espectacular torre de A Penela, ao sur da parroquia de Silvarredonda.

Laxe:

O topónimo de Laxe é un dos máis frecuentes en Galicia e procede dun tipo de rochas que se soen exfoliar en pedras planas, anchas e pouco grosas, frecuentes nos lugares que adoptan este topónimo. Estas laxes, así como os fantásticos penedos que coroa a maioría das alturas deste concello, fan voar a imaxinación, e non sempre sen fundamento, cara ós primitivos poboadores destas terras.

O concello de Laxe está localizado ó noroeste da provincia da Coruña, na comarca de Bergantiños. De 36,9 km² de extensión, cunha poboación de 3.453 habitantes (Censo de 2007), o que dá unha densidade de 93,6 habitantes por quilómetro cadrado, practicamente a mesma que presenta o conxunto de Galicia, aínda que inferior á media provincial.

O municipio divídese en 6 parroquias: Laxe, Nande, Sarces, Serantes, Soesto, Traba, sendo Laxe a Capital do mesmo, e en 37 entidades de poboación. Sitúase a 61 Km da Coruña, 62 Km de Santiago de Compostela.e a 133 Km de Vigo.

A Vila de Laxe conserva a estrutura primitiva dunha vila mariñeira, coas súas casas de granito de galerías ou balcóns, situadas no extremo occidental da praia. Coa construción do porto e o paseo marítimo, o núcleo urbano foise afastando do mar; isto, unido á ampliación da vila e á substitución de moitas das súas

casas de pedra por outras de materiais modernos, cambiaron parte do seu aspecto tradicional. A pesar deste cambio, aínda conserva recunchos acolleedores con casas que recordan a súa etapa anterior.

O maior reclamo turístico que ten o Concello de Laxe son as súas praias; tendo en conta que gran parte do noso litoral é praia, podemos encontralas para todos os gustos: praias urbanas dotadas de todos os servizos para os bañistas, praias para a práctica de deportes, praias pequenas e apartadas, largo e agreste areal ou pequenas calas apartadas.

A Lagoa e areal de Traba atópase rodeada de marismas e un conxunto de dunas que a separan tanto do mar como das terras cultivadas do interior. Ten unha superficie de 251,3 hectáreas. é importante a súa fauna e a súa flora, así como o seu valor paisaxístico e ecolóxico. Entre a fauna

destaca a gran cantidade e variedade de aves migratorias que se pousan durante o inverno, incluíndo algunhas delas “palustres”. Durante o verán ven criando “rascones”, fochas e “zampullines”, entre outras.

Ademais o Concello de Laxe conta cunha gran beleza paisaxística. Por esta razón o Concello de Laxe levantou varios miradoiros nos lugares de maior interese paisaxístico.

Camariñas:

A historia do municipio de Camariñas está estreitamente ligada ó mar, tradicional vía de comunicación e medio de subsistencia. O topónimo deste municipio parece derivado dun arbusto autóctono chamado "caramiña" ou "herba da fame".

O Concello de Camariñas é eminentemente costeiro e mariñeiro, atópase na zona oeste da provincia galega de A Coruña, na Comarca da Terra de Soneira, no centro da Costa da Morte, ocupando unha península que pecha o norte da ría que leva o seu nome.

Esta península ten dúas caras completamente distintas. A que mira a mar aberto ofrece unha visión do máis abrupto da Costa da Morte; a que mira á ría é un paraíso de tranquilidade. Só os pequenos cumes de Serra de Pena Forcada separan os dous litorais. A estrada de Ponte do Porto a Camelle transcorre por ela.

O municipio conta cunha extensión de cerca de 52 km². Os únicos núcleos de poboación na costa aberta son Camelle e Arou, o resto atópase en 22 poboacións. Residen 6275 habitantes, e a pesares das grandes zonas virxes e deshabitadas, a densidade de poboación é de 120,9 habitantes por metro cadrado.

Entre Cabo Vilán e Arou a paisaxe desborda a mirada máis apaixonada. Declarado como Sitio Natural de interese turístico nacional, ofrece unha enorme riqueza biolóxica con especies de flora e fauna protexidas, como os Araos de Cons, a gaivota tridáctila e o cormorán moñado, aves en perigo de extinción.

Mapa 5. Parroquias de Camariñas. Fonte: Web do concello de Camariñas.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A pesca e o marisqueo son a principal fonte de riqueza de Camariñas, que conta cun importante porto pesqueiro, o sexto da provincia por volume de capturas (sardiña, congro, polbo, ameixa, berberecho, ourizo, centola, nécora, pescada...) Os seus cantís son óptimos para o crecemento do percebe. A principal empresa é unha conserveira.

Agricultura e gandería só teñen funcións complementarias, o que se aprecia pola escasa dimensión das explotacións. O principal uso da terra é forestal. A distancia dos centros urbanos potenciou o comercio e os servizos sociais. A emigración continúa sendo unha opción para moitos camariñáns.

Adquire cada vez máis importancia o turismo atraído polos múltiples atractivos naturais, paisaxísticos, botánicos, zoolóxicos, pola tranquilidade e pola artesanía do Encaixe de Bolillos, que é tamén un importante complemento á economía local e que no último lustro experimentou un importante desenvolvemento. A mostra do Encaixe de Bolillos, celebrada anualmente, contribuíu notablemente ó incremento de visitantes.

Camariñas ten un clima oceánico, suave no sur, por estar abrigado do norte, que está exposto a ventos fríos do norte e noroeste. A súa temperatura media anual é de 13 grados centígrados. O verán é relativamente húmido con unha temperatura media de 23 graos no mes de Agosto. A temperatura media de inverno é baixa, en termos relativos, 7 graos centígrados. As precipitacións son abundantes. 1.798 milímetros. É unha rexión sometida a fortes ventos, que afectaron algún ano en máis de 300 días na zona do faro.

Por último, accédese a Camariñas pola estrada LC-432 que sae do pobo de Vimianzo a partires da C-552 (A Coruña-Fisterra) e dista 89Km. da capital da provincia, 80km. de Santiago de Compostela.

Muxía:

O concello de Muxía está situado na parte noroccidental da provincia da Coruña, estando integrado

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

na Comarca de Fisterra situada na rexión denominada “Costa da Morte”. Conta cunha extensión de 121,3 Km² e unha poboación aproximada de 5.700 habitantes, o que lle dá unha densidade de 46,7 habitantes por quilómetro cadrado, moi inferior á media provincial.

A poboación atópase distribuída en 102 entidades de poboación repartidas nun total de 14 parroquias: Bardullas, Buiturón, Caberta, Coucieiro, Frixe, Leis, Moraime, Morquintián, Muxía, Nemiña, Nosa Señora da O (A O), Ozón, Touriñán e Vilastose. A capital do municipio é a Vila de Muxía.

Mapa 6. Muxía. Fonte: Web do concello de Muxía.

Os seus límites xeográficos son: Ao norte, a ría de Muxía-Camariñas; ao sur o río Castro; ao leste os concellos de Dumbría e Vimianzo e ao oeste o Océano Atlántico.

Muxía é sobre todo un concello costeiro, onde o litoral forma a súa unidade morfolóxica máis importante. A súa costa é variada e esténdese dende onde remata o esteiro do río Grande da Ponte do Porto ata a embocadura do río Castro no extremo sur da praia de Lires.

As terras baixas do concello sitúanse na parte norte que da á ría de Muxía-Camariñas, onde se suceden varios derrames litorais percorridos por regatos e na parte sur, por onde pasa o río Castro. No centro do concello hai unha zona amesetada cunha altitude que oscila entre os 100 e os 300 m.

Desde o punto de vista morfolóxico son destacables a presenza de acantilados costeiros e de complexos dunares de gran singularidade como poden ser o da praia de Nemiña procedentes do modelado eólico.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

A nivel xeolóxico, os materiais que forman as terras muxianas están constituídos fundamentalmente por rochas graníticas. Pola súa singularidade destacan os arenosoles que conforman praias e dunas.

A máxima altitude acádase no monte Facho (309 metros), próximo á costa. En canto aos ríos e zonas húmidas, a rede hidrográfica é ampla: en total os ríos e regatos de Muxía suman 107.965 m., o que supón practicamente 108 km.

A paisaxe da Muxía interior está dominada polos usos agrosilvopastorís e pola situación dispersa dos núcleos de poboación. O relevo suave do concello no interior e a existencia de abundante auga configuran unha paisaxe doadamente perceptible e de gran amabilidade. Os maiores contrastes témolos entre os fondos dos vales – con amplas zonas de mosaico agrícola – e as áreas de ladeira en zonas de maior desnivel, dedicadas fundamentalmente á gandería.

A paisaxe da Muxía litoral amosa algunhas das mostras paisaxísticas de maior calidade do litoral Atlántico ibérico. Os elementos que conforman o litoral de Muxía son moi variados polo que a diversidade estrutural é moi elevada.

En canto aos cultivos podemos distinguir dúas clases:

- Forestais: os cultivos de tipo forestal son maioritariamente realizados con especies alóctonas, fundamentalmente eucaliptos e piñeiro de monterrey, aínda que tamén atopamos cultivos, máis antigos e minoritarios de piñeiro do país.
- Non forestais: fundamentalmente son pradarias, cultivos de millo e pequenas hortas. Empréganse fundamentalmente para a alimentación do gando vacún e produción de forraxes.

Ao longo do tempo a vexetación autóctona foi substituída por diversas especies de repoboación: pinos e eucaliptos. A zona de monte ocupa arredor dun 56 % da superficie total do concello. A pesares de todo, atópanse algunhas zonas de bosque autóctono como carballeiras (carballos), soutos (castiñeiros) e nas ribeiras dos ríos ameneiros e bidueiros. As zonas de matogueiras son abundantes, formando un mosaico con outras unidades ambientais que teñen un importante valor ecolóxico.

O clima do concello caracterízase pola suavidade nas temperaturas, cunha media entre 13 e 14 graos, e a escasa oscilación térmica, a cal non chega aos 10 graos entre xaneiro, o mes máis frío, e agosto, o máis caloroso. As precipitacións oscilan entre os 1.600 e os 1.800 mm anuais.

Para rematar, manda a tradición que unha vez terminado a peregrinaxe a Santiago, aínda hai que seguir a ruta Finisterre-Muxía como último tramo de "O camiño", até chegar ao Santuario da Virxe dá Barca. Así mesmo, conta cun rico legado románico (San Xiao de Moraima, San Martiño de Ozón, etc.) e praias virxes como Nemiña, Moreira, Barreira...

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

Vimianzo:

O municipio coruñés de Vimianzo é a capital natural da Terra de Soneira. Forma parte da denominada Costa da Morte e linda cos municipios de Laxe, Camariñas, Muxía, Dumbría e Zas. Por pátea sueste limita co Encoro de Ferverza, que o separa do municipio de Mazaricos. Dista da Coruña en 63 Km. e de Santiago de Compostela e 58 Km. Chégase a Vimianzo desde A Coruña, camiño de Fisterra, pola C-552, e desde Santiago pasando por Santa Corda e Zas, ou ben por Negreira e Baíñas.

A extensión do municipio é de 187,4 km², cunha poboación de 8.364 habitantes (Censo de 2007), o que dá unha densidade de 44,6 habitantes por quilómetro cadrado, o cal representa a densidade máis baixa dos concellos que compoñen a Zona 3.

O Concello de Vimianzo está distribuído en 14 parroquias: Baíñas, Bamiro, Calo, Cambeda, Carantoña, Carnés, Castrelo, Cereixo, Salto, Serramo, Tines, Treos, Verdoias e Vimianzo, esta última é a capital do concello.

A base económica deste municipio é a gandaría, aínda que tamén é moi importante a produción madeireira (conta cun número destacable de serradoiros). En industria é de salientar a presenza dunha empresa en Castrelo dedicada á extracción e comercialización de caolín, e outra de fabricación de artigos de coiro. A riqueza do Río Grande e dos seus afluentes favorece a produción piscícola, ao mesmo tempo que se aproveita fôrzaa da auga en varias centrais hidroeléctricas.

Vimianzo é un municipio no que se pode evolución da civilización humana desde a Castrexa até a actualidade: dolmens, petróglifos, castros, mostras do Románico Renacemento, arquitectura civil e relixiosa, na diversidade das terras soneiranas. O Vimianzo foi testemuña desde a súa construción (a finais do século XII), de enfrontamentos entre a mitra compostelá, a fidalguía e o campesiñado, e escribiu dunha páxina na historia de Galicia.

apreciar a
ldade
mámoas,
e do
conflúen
Castelo de

cruentos
a nobreza,
máis

Outros puntos de interese son o Pazo de Trasariz, o Cruceiro dous Santos (Cheis), a necrópole suevo-romana de Tines, os dolmens de Pedra Cuberta (Treos), Casota de Freáns (Berdoias) e Pedra dá Arca (Baíñas), e as numerosas igrexas parroquiais e pequenas ermidas. Ademais, pódense contemplar fermosas panorámicas desde o Monte Faro, o Alto de San Bartolo ou a Casa do Prado.

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

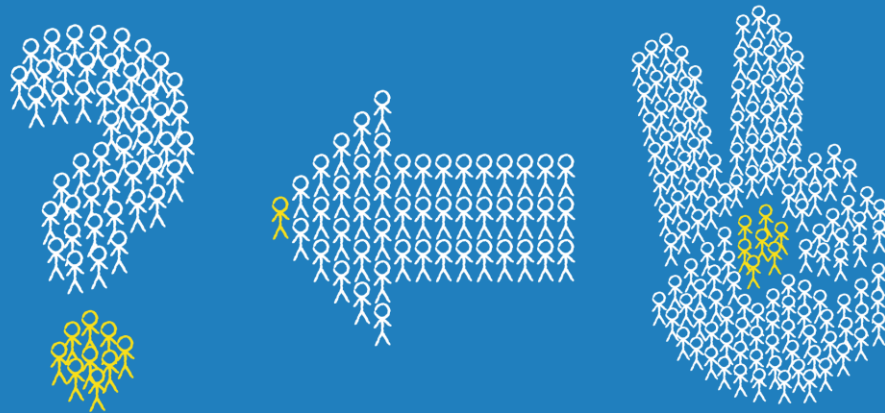

Unión Europea
Fondo Europeo
Marítimo e da Pesca
(FEMP)

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MAR

DIAGNOSE/ESTRATEGIA/PLANS